

ΤΟ ΡΑΖΑΚΙ ΣΤΑΦΥΛΙ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ
Δ. ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1368

ΕΚΔΟΤΑΙ Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ
ΠΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΑΘΗΝΑΙ

Σ 69 ΠΑΒ
Καρκαβίτσα - Νόντα Ελάτου

Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ-ΝΟΝΤΑ ΕΛΑΤΟΥ

ΤΟ
ΡΑΖΑΚΙ ΣΤΑΦΥΛΙ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ ✓

Ἀντίτυπα 10.000

ΕΙΚΟΝΕΣ Α. ΠΟΛΥΚΑΝΔΡΙΩΤΗ

*Εγκριτική απόφασις ἀριθμ. 51231 καὶ 51232 20/8/34

ΔΩΡΕΑΝ

Βιβλιοπωλείον Ἑστίας

αὐτὸ ἀριθμ. 7060 τοῦ βιβλ. 1934

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ

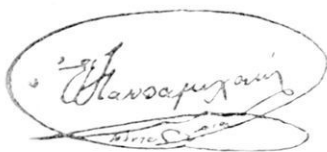
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

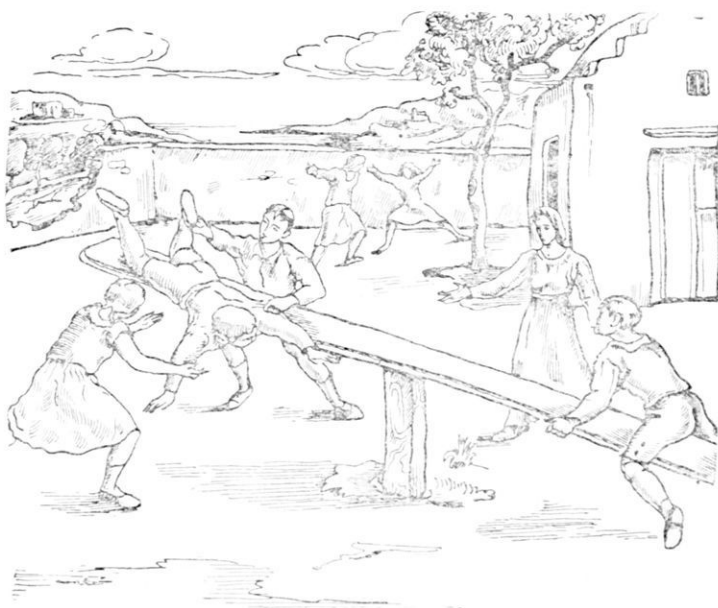
46^α ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46^α

— 1934 —

002
403
ετα Α
7368

“Όλα τὰ ἀντίτυπα σφραγίζονται ἀπὸ τὸν συγγραφέα
καὶ ἀπὸ τὸν ἐκδότη.

1. Ὁ παππούς.

ΤΟΝ θυμοῦμαι τὸν παπποῦ μὲ τὰ πολλὰ παιδιά, τὶς νύφες καὶ τοὺς γαμπρούς, τὰ ἐγγόνια καὶ τὰ δισεγγόνια. Τὸν θυμοῦμαι κάθε μεγάλη γιορτὴ τοῦ χρόνου, πὺ ἐσκόρπιζε τὴ χαρὰ καὶ τὸ γέλιο σὲ δικούς καὶ ξένους. Μὰ πὺ ζωντανὴ παρουσιάζεται μπροστά μου ἡ μορφή του, ὅταν ἔρχονται οἱ μεγάλες ἀπόκριες.

Ὅταν ἐκόντευαν οἱ ἀπόκριες, σὲ κάθε γειτονιά,

σὲ ἀλώνει ἢ αὐλὴ ἢ χοροστάσι, τὰ παιδιά ἔσθηναν τὴν τραμπάλα. Ποὺς δὲν ξέρει τὴν τραμπάλα! Ἐμπήγαμε στὴ γῆ ἓνα ξύλο γερὸ καὶ ἀπάνω ἐβάζαμε ἄλλο ξύλο μακρὸ. Τὸ μακρὸν ξύλο εἶχε γούβα στὴ μέση, καὶ ἡ γούβα ἔμπαινε στὴ μυτερὴ κορυφὴ τοῦ μπηγμένου ξύλου. Δυὸ παιδιά ἔπεφταν προύμυτα ἢ καβάλα στίς ἄκρες τοῦ μακριοῦ ξύλου. Ἐπατοῦσαν τότε τὸ ἓνα πόδι κάτω, γιὰ νὰ πάρουν δύναμι, καὶ ἐσήκωναν τὸ ἄλλο ψηλά, ἐκατέβαζαν ὕστερα τὸ ἄλλο γιὰ νὰ κάμῃ τὸ ἴδιο καὶ ἐσήκωναν τὸ ἄλλο ψηλά. Ἔτσι ἐγύριζε ἡ τραμπάλα καὶ ἐτροιζοβολοῦσε ἀπὸ τὸ ἐλάτινο κάροβουνο πού ἐβάζαμε στὴ γούβα.

Τὴ μεγαλύτερη τραμπάλα τὴν ἔσθηναν στὴν αὐλὴ τῆς ἐκκλησιᾶς. Ὁ παππούς, πού ἐκατοικοῦσε ἐκεῖ κοντά, ἐπήγαινε στὴν αὐλὴ καὶ ἐκαμάρωνε πού ἐτραγουδοῦσαμε:

Τράμπα τραπαλίζομαι
πέφτω καὶ τσακίζομαι
καὶ βαρῶ τὸ γόνα μου
καὶ μὲ κλαίει ἡ Παγώνα μου!

Τὸ κακὸ εἶναι πού δὲν ἐκτυπούσαμε πάντα στὸ γόνατο, ὅταν ἐπέφταμε ἀπὸ τὴν τραμπάλα. Κάποτε ἐκτυπούσαμε στὸ κεφάλι, καὶ τότε ἔτρεχαν αἵματα, καὶ οἱ μητέρες μας ἔβαζαν τίς φωνές, καὶ ἐμεῖς τὰ κλάματα. Τότε, στὴ μέση πάλι ὁ παππούς! Ἐμάλωνα τίς γυναῖκες, ἔδινε θάρρος οὐ μᾶς, ἐσταματοῦσε τὰ αἵματα καὶ ἔδενε τὰ σπασμένα κεφάλια.

Καὶ τὰ βράδυα ἀκόμη, ἀνάβαμε ρετσίνι καὶ ἐξουνιόμαστε, ὅσπου νὰ ζαλισθοῦμε. Τὰ κορίτσια στὴν ἄκρη ἔστηναν χορό.

Τὴν τελευταία Κυριακὴ τῆς ἀποκριᾶς, τὴν Τυρινή, ὕστερα ἀπὸ τὴν λειτουργία, τὰ κορίτσια τοῦ χωριοῦ ἔστηναν χορό. Ἐμεῖς ἀφήναμε τὴν τραμπάλα γιὰ νὰ ἰδοῦμε πῶς θὰ ἐμασκαρευόμαστε τὸ ἀπόγεμα, τί θὰ ἐφοροῦσαμε καὶ τί θὰ ἐλέγαμε γιὰ νὰ γελάσουν μικροὶ καὶ μεγάλοι.

Τὸ μεσημέρι ἐτρώγαμε ὅλοι στοῦ παπποῦ. Γεμάτες οἱ κόμαρες ὥς ἔξω στὸν ἔξωστη. Καὶ ὁ παπποὺς ἐχαμάρωνε τοὺς γιουὺς καὶ τίς νύφες του, τίς κόρες, τοὺς γαμπρούς του, τὰ παιδιὰ καὶ τὰ ἐγγόνια του. Τοὺς ἐπείραζε ὅλους, μικροὺς καὶ μεγάλους.

Τὸ ἀπομεσήμερο, προστὰ ὁ παπποὺς καὶ πίσω οἱ ἄλλοι, ἐπήγαιναν στὸ χοροστάσι. Τὸ χωριὸ τὸν ἐπερίμενε ν' ἀνοίξη τὸν χορό, νὰ τοὺς εἰπῇ ἀστεῖα τραγούδια νὰ γελάσουν. Πρόθυμα ὁ παπποὺς ἔδινε τὸ μαντίλι στὴ νύφη του, τὴ γυναῖκα τοῦ μεγαλύτερου γιοῦ του, καὶ πρὶν ν' ἀρχίσῃ τὸ τραγούδι, ἔλεγε:

—Νὰ μὴ μὲ ματιάσετε, γυναῖκες, καὶ μαραθοῦν τὰ νιάτα μου!

Ὑστερα ἄρχιζε τὸ τραγούδι:

Εἶπαμε ψέματα πολλὰ, ἅς ποῦμε καὶ μιὰ ἀλήθεια.
Φορτώσαμε ἕναν ποντικὸ ἐννιὰ κιλά ρεβύθια.
κι' αὐτοῦ στὰ μεσοσάμαρα σαράντα κολοκύθια
Τὰ κολοκύθια εἶχαν νερὸ καὶ τὸ νερὸ βατράχια,

καὶ τὰ βατράγια ἐφώναζαν καὶ ὁ ποντικὸς ἐσκιάζει,
τὸ φόρτωμά του ἔρριξε καὶ πιλαλάει καὶ φεύγει.
Μέσα στ' ἀμπάρι ἐτρύπωσε καὶ ἡ μάνα του τοῦ λέγει:
—Ποῦ πᾶς, παιδί μου πόντικα, ποῦ πᾶς, καλὲ Ζαφείρη;
—Πάω στὴν Πόλῃ γι' ἄρματα καὶ στὴ Φραγιά γιὰ ροῦχα.

Φαντάσου τί γέλια ὥσπου νὰ τελειώσῃ τὸ τρα-
γούδι! Κάθε στίχος, καὶ ἐσταματοῦσε στὴ μέση ἀπὸ τὰ
γέλια. Ἐγελοῦσαν τὰ παιδιά, ἐγελοῦσαν οἱ μεγάλοι,
ἐγελοῦσε καὶ ὁ γεροπαπποὺς μὲ τ' ἄσπρα γένεια καὶ
τὰ μεγάλα φρύδια του.

—Ἀφῆστε με, καλὰ παιδιά, νὰ τελειώσω τὸ τρα-
γούδι μου! ἔλεγε κάθε τόσο, σφουγγίζοντας τὰ μάτια
του ἀπὸ τὰ δάκρυα.

Ἄμα ἐτελείωνε, ἔστεκε στὴ μέση νὰ μᾶς εὐχηθῇ:

—Καὶ τοῦ χρόνου, παιδιά μου, πάντα τέτοια νᾶ-
χωμε...

Καὶ τὸ βράδυ, ὕστερα ἀπὸ τὸ φαγί, πρῶτος ὁ παπ-
ποὺς ἄρχιζε τὸ τραγούδι:

Στὴν τάβλα πὺν καθόμαστε, σὲ τοῦτο τὸ τραπέζι,

τὸν ἄγγελο φιλεύομε καὶ τὸ Χριστὸ βλοῦμε

καὶ τὴν κυρὰ τὴν Παναγιά, τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους.

—Χμ! ἔκανε καὶ ἐχάιδευε δεξιά καὶ ἀριστερά τὰ
μουστάκια του μὲ τὸ χέρι. Ἐκοίταξε ὅλους γύρω σὰ
συλλογισμένος, ἀκουμποῦσε τὸ χέρι του στὸ προσκέ-
φαλο καὶ τὸ κεφάλι στὸ χέρι του, καὶ ἄρχιζε μὲ φωνὴ
βραχνὴ καὶ παραπονεμένη:

“Ήσυχα ποὺ εἶναι τὰ βουνά, ἤσυχοι ποὺ εἶναι οἱ κάμποι,
δὲν καρτεροῦνε θάνατο, γεράματα δὲν ἔχουν,
μόν’ καρτεροῦν τὴν ἀνοιξή, τὸ Μάη τὸ καλοκαίρι,
νὰ ἰδοῦν τοὺς βλάχους στὰ βουνά, νὰ ἰδοῦν τὶς βλα-
[χοποῦλες,
ν’ ἀκούσουν τὰ βλάχοπουλα λαλώντας τὶς φλογέρες,
βόσκοντας τὰ κοπάδια τους μὲ τὰ χοντρά κουδούνια.

—“Ε καημένε κόσμε! ἔλεγε ὁ παππούς, ἅμα ἐτε-
λείωνε τὸ τραγούδι του. Τὰ μάτια του γελαστά ἐγύ-
ριζαν κ’ ἐκοίταζαν ὅλους μας· τὰ παιδιά καὶ τὶς νυ-
φάδες του, τὰ ἐγγόνια του, τὰ δισέγγονα, ἀπὸ τὸ μεγα-
λύτερο ποὺ εἶχε ἄσπρα μαλλιά, ὡς τὸ μωρὸ ποὺ τὸ
εἶχαν στὴν κούνια του. Ἄλλοι ἔπιναν, ἄλλοι ἐτρα-
γουδοῦσαν, τὰ παιδιά ἐχόρευαν κ’ ἐγελοῦσαν κ’ ἔπαι-
ζαν, ἐνῶ τὸ μωρὸ ἐκλαιγε. Μᾶς ἐκοίταζε καὶ δὲν
ἐμυλοῦσε. Ὅσπου σὲ λίγο ἡ θεία Ἑλένη, ἡ μεγάλη
νύφη τοῦ παπποῦ, ἐπήγαινε ἐλαφρὰ κ’ ἔβαζε ἀπὸ
πίσω του ἓνα προσκέφαλο.

Ὁ γεροπαππούς ἀποκοιμήθηκε...

Ἔτσι τὸν θυμοῦμαι τὸν παπποῦ κάθε μεγάλη
γιορτή, τὸν παπποῦ ποὺ ἐσκόρπιζε τὴ χαρὰ καὶ τὸ
γέλιο σὲ δικούς καὶ σὲ ξένους.

Α. Καρκαβίτσας

2. Ὁ μπαρμπα - Γιώργης.

*Ἡ χάση θέλει ἀντίχαση
καὶ πάλι χάση γὰ εἶναι.*

ΜΗΤΕΡΑ, εἶναι πολὺ βαρὶὰ ἄρρωστος ὁ μπαρμπα-Γιώργης; ἐρώτησα.
—Ναί... Δὲν τὸν εἶδες;

Εἶχε δίκιο ἡ μητέρα μου, τὸν εἶδα. Ὅσο μικρὸς καὶ ἂν ἦμουν—ἀπάνω γάτω 10 χρονῶν—ἐκατάλαβα ὅτι ἦτο βαρὶὰ ἄρρωστος ὁ μπαρμπα- Γιώργης. Γιατὶ δὲν μοῦ ἐμίλησε, οὔτε ἔδειξε ὅτι μὲ ἐγνώρισε.

Εἰδ' ἄλλως, θὰ ἔλεγε: «Καλῶς τὸ παιδί μου. Γιῶργαινα, φίλειψε τὸ παιδί μας». Καὶ ἂν ἦτο καλὰ, θὰ μοῦ ἔλεγε μὰ ἱστορία.—Τώρα λοιπὸν ἐρωτοῦσα, γιατίι καὶ μ' ἐστενοχωροῦσε, κάποιο βάρος αἰσθανόμουν στὰ στήθι μου.

—Καὶ δὲν πηγαίνει κανεὶς νὰ φέρῃ τὸν γιατρό; ἐξαναρώτησα.

—Ποιὸς θέλεις νὰ πάῃ; εἶπε ἡ μητέρα μου δυσχεστημένη. Ὅταν ἦτο καλὰ ὁ μπαρμπα - Γιῶργης, ἔτρεχαν ὅλοι νὰ τὸν ἐρωτήσουν γιὰ τὸ ἓνα καὶ γιὰ τὸ ἄλλο. Καὶ ἄρρωστο νὰ εἶχαν, «τρέχα, μπαρμπα-Γιῶργη, νὰ φέρῃς τὸ γιατρό». Καὶ ὅσο νὰ ἔλθῃ ὁ γιατρός, «μπαρμπα-Γιῶργη, τί πρέπει νὰ κάμωμε στὸν ἄρρωστο;»

«Τώρα, ἐθυμῆθηκαν τὶς δουλειές των, δὲν ἀδειάζουν τάχα. Μὰ τοὺς ξέρω γιατίι δὲν πηγαίνουν, ἐπρόσθεσε, καὶ ἐκίνησε τὸ κεφάλι ἡ μάνα μου.

—Φοβοῦνται μὴ δὲν τοὺς πληρώσῃ ὁ μπαρμπα-Γιῶργης; ἐρώτησα.

—Καλὰ τὸ ἐκατάλαβες.

—Τότε πηγαίνω ἐγὼ, εἶπα πρόθυμα.

—Ὅπως θέλεις, παιδί μου. Καὶ σὺ βέβαια, ὅταν ἦτο καλὰ ὁ μπαρμπα - Γιῶργης, δὲν τὸν ἄφηνες ἡσυχο. «Μπαρμπα-Γιῶργη, νὰ μοῦ φτιάσῃς ἓναν ἀετό, ἓνα τουφέκι ἀπὸ καλάμι, ἀπὸ ἀφροξυλιά! Νὰ μὲ πάρῃς στὸ ἀμπέλι, νὰ μὲ βάλῃς ἀπάνω στὸ γαῖδουράκι σου...»

Ἀλήθεια. Τὸν εἶχα τοῦ χεριοῦ μου τὸν μπαρμπα-Γιῶργη τὸν γείτονά μας, τὸν γλυκομίλητο μὲ τὴν καλὴ του καρδιά.

“Ο,τι ἤθελα, μοῦ τὸ ἔκανε πρόθυμα. Καὶ τώρα ἤτο ἄρρωστος βαριὰ καὶ χωρὶς γιατρό!

‘Εγὼ θὰ πάγω νὰ φέρω τὸ γιατρό! Θὰ πάγω ἀπὸ τὴν ἀπάνω γειτονιά νὰ πάρω καὶ τὸ φίλο μου τὸν ‘Αντώνη, εἶπα στὴ μητέρα μου.

“Ὅπως θέλεις, μοῦ ἀποκριθῆκε ἐκείνη. Μὲ αὐτὸ ὁμως ἤθελε νὰ εἰπῇ: «Ἀκόμη ἐδῶ εἶσαι;»

Στὸν δρόμο ἐφώναξα καὶ ἄλλα παιδιά, ἀλλὰ τὸ ἓνα εἶχε πέσει νὰ κοιμηθῇ καὶ τὸ ἄλλο ἔλειπε μὲ τὸν πατέρα του στὴ βοσκή. ‘Επῆγα στὸν ‘Αντώνη, ἔλειπε καὶ αὐτός.

Νὰ γυρίσω πίσω; Ντροπή! “Εκαμα τὸν σταυρό μου κ’ ἐτράβηξα. ‘Επέρασα τὴ ρεματιά κάτω ἀπὸ τὰ θεό-ρατα πλατάνια, τὶς λεῦκες καὶ τὶς ἱτιές. ‘Ατελείωτα τὰ κοῦσματα τῶν βατράχων: κουὰ κουά, κοῦξ κοῦξ! Καὶ τ’ ἀηδονάκια ἐσιγοτραγουδοῦσαν. ‘Ανέβηκα στὸ βουνό, κατέβηκα σὲ ἄλλη ρεματιά, ἐπῆρα τὴν πλα-γιά, ἔφθασα σὲ μιὰ ράχη γεμάτη φτέρες, καὶ ὕστερα πάλι ἐκατηφόρησα.

Κάτω ἐφάνηκαν σὰν πυγολαμπίδες τὰ φῶτα στὸ Μεγαλοχώρι. ‘Εκεῖ ἔμενε ὁ γιατρός. “Ενα τέταρτο καὶ θὰ ἔφθανα. ‘Επέρασα τὶς καστανιές ποὺ ὑπῆρχαν γύρω στ’ ἀμπέλια, κατέβηκα σὲ ἄλλη ρεματιά κ’ ἐπῆρα τὸν ἴσιο δρόμο. Σὲ λίγο μπαίνω στὸ Μεγαλοχώρι, ἴσια στὴν πλατεῖα. Ψυχὴ δὲν ὑπῆρχε ἐκεῖ! —Γάβ-γάβ, ἀκού-σθηκαν καμιά δεκαριά σκυλιά, μικρὰ καὶ μεγάλα.

—‘Αράπη! ἐφώναξα τότε δυνατά.

‘Αμέσως μὲ ἐγνώρισε ὁ ‘Αράπης κ’ ἐπλησίασε κινώντας φιλικὰ τὴν οὐρά του. “Ητο ἱστορικὸ σκυλί. Καὶ ἀνοικτὰ ν’ ἄφηναν τὰ μαγαζιά, κλέπτῃς δὲν

ἐτολμοῦσε νὰ πλησιάσῃ. Τὰ ἄλλα σκυλιὰ τὰ ἐπροστά-
τευε ἀπὸ ἑνα μανδρόσκυλο τῆς ἀπάνω γειτονιάς. Ὅταν
ἄκουε φωνές, ἔτρεχε, καὶ ὅσο ἔβλεπε τὸ φίλο του νὰ πα-
λεύῃ καλὰ, δὲν ἐμιλοῦσε. Ἀλλὰ τὴν ὥρα ποὺ ἐκαταλάβαι-
νε ὅτι δὲν ἐβαστοῦσε πιά, ὥρμοῦσε ἀπάνω στὸ μανδρό-
σκυλο καὶ ἐκεῖνο ἔφευγε οὐρλιάζοντας.

Κάθε ἑορτὴ ἔπαιρνε τὰ σπίτια ποὺ ἐώρταζαν στὴ
σειρά. Κοντὰ καὶ οἱ φίλοι του. Τὰ σπίτια τὸν ἤξεραν
καὶ τὸν ἐπερίμεναν ὅπως ἐπερίμεναν καὶ τοὺς ξένους
των, τὰ κόκκαλα τὰ εἶχαν φυλαγμένα.

— Καλῶς τὸν Ἀράπη, ἔλεγαν, ἅμα τὸν ἔβλεπαν μὲ
τὴ συντροφιά του.

Ὅπου εἶχε γάμο, μπροστὰ καὶ ὁ Ἀράπης· στὰ
προικιά, στὸ χορὸ καὶ στὸ τραπέζι.

Κάποτε ἑνα σκυλάκι δὲν τὸν ἄφηνε νὰ φάγῃ κόκ-
καλα. Ὁ Ἀράπης τοῦ ἔδειξε ὅτι ἡμποροῦν νὰ φάγουν
καὶ οἱ δυὸ σὰν φίλοι. Αὐτὸ ἐξακολούθησε νὰ φωνάζῃ.
Τότε ὁ Ἀράπης ἔχασε τὴν ὑπομονή, μὲ τὸ ἑνα πόδι
ἔσπρωξε τὸ σκυλάκι μακριὰ ἀπὸ τὰ κόκκαλα καὶ τὸ
ἐκράτησε ἔτσι κάτω ἀπὸ τὸ πόδι του, ἐνῶ αὐτὸς ἐξα-
πλώθηκε, τὰ ἔφαγε ὅλα καὶ ὕστερα τὸ ἄφησε πάλι
ἐλεύθερο.

Ὅταν ἐπλησίασα στοῦ γιатροῦ, ἐσυλλογίσθηκα:

— Θὰ θελήσῃ νὰ ἔλθῃ τέτοια ὥρα;

Ὅλοι τὸ γιатρὸ τὸν ἔλεγαν ἰδιότροπο. Ἐγὼ ὁμῶς
τὸν ἀγαποῦσα. Ἦμουν φιλάσθενος, καὶ ὁ πατέρας
μου τὸν εἶχε φέρει πολλὰς φορὲς. Ἐτσι ἐγνωρισθί-
καμε καὶ ἐγίναμε φίλοι. Ὅσο πικρὰ καὶ ἂν ἦσαν τὰ

γιατρικά, δὲν ἔλεγα ὄχι. Καὶ ἂν καμὰ φορὰ ἐπὶ γαίνα
στὸ Μεγαλοχώρι καὶ μ' ἔβλεπε, μὲ ἐφίλευε λουκούμια.

Ὅστούσο, ἐκτυποῦσα πολλὴν ὥρα καὶ ἡ θύρα δὲν ἀνοι-
γε. Στὸ τέλος ἐβγήκε ἡ ὑπηρετρια.

— Μέσα εἶναι ὁ γιατρός;

— Μέσα, μὰ κοιμᾶται.

— Νὰ τὸν ἐξυπνήσεις, γιατί εἶναι ἄρρωστος ὁ μπαρ-
μπα-Γιώργης.

— Ποιὸς μπαρμπα-Γιώργης;

— Καλέ, τὸ μπαρμπα-Γιώργη δὲν ξέρεις;

Ἐνόμιζα ὅτι ὅλοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ξέρουν
τὸ μπαρμπα-Γιώργη, ὅπως ἐγώ.

— Δὲν ξέρω, μοῦ λέγει ἡ ὑπηρετρια. Ὅποιος καὶ ἂν
εἶναι, ὁ γιατρός εἶναι κουρασμένος. Μόλις ἦλθε ἀπὸ τὸ
ταξίδι δὲν τὸν ξυπνῶ.

— Ξύπνα τον, καὶ πές του ὅτι τὸν θέλω ἐγώ.

— Μπά! κάνει περιπαικτικά ἡ ὑπηρετρια, καὶ ποιὸς
εἶσαι ἡ ἀφεντιά σου;

Θὰ ἐμιλοῦσα ἄσχημα, ἂν δὲν ἐξυπνοῦσε ἀπὸ τίς
φωνές μας ὁ γιατρός. Ποιὸς ξέρει καὶ ἂν δὲν ἦτο
ξυλνιός!

— Ἐλα μέσα! μοῦ φωνάζει. Τί τρέχει;

Καλησπέρα, γιατρέ. Ὁ μπαρμπα-Γιώργης ὁ γείτο-
νάς μας εἶναι ἄρρωστος. Ἡ τὴ βγάξει ἢ δὲν τὴ βγά-
ξει τὴ νύχτα.

— Καί;

— Ναρθῇς, γιατρέ μου, πολὺ σὲ παρακαλῶ. Ὅσο γιὰ
τὸν κόπο σου, θὰ σὲ πληρώσῃ ὁ πατέρας μου.

— Ἡ ἀγάπη σου σὲ κάνει νὰ λέγῃς πολλά, μικρό μου, εἶπε. Καὶ ἡ φωνὴ του ἦτο κάπως αὐστηρή.

— Λέγε μου, μὲ ποιὸν ἤλθες ; ἐρώτησε.

— Μοναχὸς μου.

— Μοναχὸς ;

— Ναί.

— Ἐφεςες ζῶο ;

— Ὁχι.

— Γαρουφαλιά ! ἐφώνηξε τὴν ὑπηρετρία. Θὰ βροῦμε τώρα κανένα ζῶο ;

— Τέτοια ὥρα, γιατρέ μου ; Ἀδύνατο ! Τὰ ζῶα λείπουν στὴ βοσκή.

— Τ' ἀκούς, μικρούλη ; μοῦ λέγει.

Ἐγὼ ἄνοιξα τὸ στόμα. Νὰ τοῦ εἰπῶ νὰ ἔλθῃ πεζός, ἐντροπύμουν πάρα πολύ.

— Ἄς εἶναι, εἶπε σὲ λίγο. Πήγαινε στὴ γωνιά καὶ θὰ ἰδοῦμε. Γαρουφαλιά, ψῆσε μας καφέ.

Σ' ἓνα τέταρτο ἐξεκινήσαμε. Ποῦ νὰ μὲ αἰθάσῃ στοὺς ἀνηφόρους ὁ γιατρός !

— Περδίζι μοῦ ἔγινες, ἔλεγε. Κοίταξε νὰ ἰδρώσης ! ν' ἀρρωστήσης, γιὰ νὰ μὲ κουβαλᾷς· ἀλλὰ δὲν θὰ ἔλθῳ

— Γιὰ μένα μὴν ἔρχεσαι, τὸν μπαρμπα-Γιώργη μονάχα νὰ προφθάσωμε.

— Μὰ πές μου, ἀπὸ ποῦ ἡ τόση σου ἀγάπη ; μὲ ἐρώτησε.

Ἀνεβήκαμε στὸ ἴσιωμα καὶ ἄρχισα νὰ διηγοῦμαι πόσο μ' ἀγαποῦσε ὁ μπαρμπα-Γιώργης. Ἐβγήζε τὸ φεγγάρι στὸν οὐρανὸ σὰν λιγνὸ δρεπανάκι. Ἐφθάσαμε στὸ χωριὸ καὶ οἱ ἱστορίες μου δὲν εἶχαν τελειώσει.

Μπαίνομε στὸ σπίτι. Ὁ γιατρὸς καθὼς εἶδε τὸν ἄρρωστο, ἄλλαξε ἡ ὄψη του.

— Πήγαινε, μοῦ εἶπε, νὰ εἰπῇς τῆς μητέρας σου νὰ ἐτοιμάσῃ καφὲ καὶ νὰ μοῦ στρώσῃ νὰ κοιμηθῶ.

Με δυσκολία ἐβγήκα. Ἐπειτα ἀπὸ πολλὴ ὥρα, ἐβγήζε ἔξω ὁ γιατρὸς καὶ μὲ ἐφώναζε. Ἀνέβηκα βιαστικά.

— Σ' εὐχαριστῶ, παδί μου, μοῦ εἶπε ὁ γέροντας μὲ ἀδύνατη φωνή.

Ἐγὼ ἐκοκκίνισα.

— Καληνύκτα, μπαρμπα-Γιώργη! τὸ πρωτὶ θὰ σὲ ξαναδῶ. Θάρρος! δὲν ἔχεις τίποτε, τὸν ἀποχαιρέτησε ὁ γιατρὸς καὶ μὲ ἐπῆρε.

Ἐπήγαμε στὸ σπίτι μας.

Τὴν ἄλλῃ ἡμέρα, μὲ τὸ ἀλογάκι μας ἐπῆγα τὸν γιατρὸ στὸ χωριὸ του. Ἀπὸ τὴν ὄρνιθα ποὺ εἶχε σφάζει ἡ μητέρα μου γιὰ τὸν γιατρό, ἐφύλαξα τὰ κόκκαλα γιὰ τὸν Ἀράπη.

Μοῦ ἔδωσε γιατρίκι, ἐκαβίλησα τὸ ἀλογάκι μας καὶ ἐγύρισα. Ὁ μπαρμπα-Γιώργης ἐσώθηκε. Ἄν δὲν ἐπήγαινα, μοῦ εἶπε ὁ γιατρὸς, θὰ ἐπέθαινε ὁ καημένος.

Νώντας Ἐλατος

3. Στὴν Κατερινιώ μου,
ποὺ εἶναι στὴν κυρὰ Σμαράγδα.

ΔΥΟ φορές τὴν ἐβδομάδα περνᾷ ἀπὸ τὸ χω-
ριὸ ὁ ἀγροτικὸς ταχυδρόμος. Οἱ χωρικοὶ γνω-
ρίζουν τὴν ὥρα ποὺ θὰ ἔλθῃ καὶ μαζεύον-
ται στὴ μικρὴ πλατεῖα ἔξω ἀπὸ τὸ μοναδικὸ μαγαζάκι·
— Ἔχω γράμμα ;
— Τὴν ἄλλῃ φορὰ θὰ ἔχῃς.
— Ἐγὼ ἔχω ;

— Έχμς, καὶ συστημένο μάλιστα. Λίρες θὰ ἔχη μέσα.

Ἔτσι σκορπᾷ σὲ ὅλους χαμόγελα, τοὺς δίνει τὴ χαρά, κάποτε καὶ τὴ λύπη, καὶ παρηγορεῖ τοὺς περικοτετέρους μὲ τὴν ἐλπίδα. Καὶ τὰ χαμόγελα τοῦ ταχυδρομοῦ ἔχουν κάποιον σκοπὸ, γιὰτὶ ἀπ' ὅλους περιμένει φιλοδώρημα.

Μιὰ ἡμέρα, τὴν ὥρα ποὺ ἐμάζευε τὰ γράμματα, τὰ δέματα καὶ τὰ φιλοδορήματα καὶ νὰ φύγῃ, παρουσιάσθηκε μιὰ γριούλα. Σκυφτὴ ἀκουμποῦσε στὸ χονδρὸ ραβδάκι της. Τοῦ ἔδωσε ἓνα δέμα καὶ ἓνα εἰκοσάλεπτο.

Τὴν ἐзоίταξε ὁ ταχυδρόμος καὶ τῆς εἶπε ἀπότομα:

— Νὰ δεθῇ τὸ δέμα κανονικά καὶ νὰ γράψῃς τὸν τόπο ποὺ θὰ πάῃ. Μὲ τὸ εἰκοσάλεπτο δὲν πηγαίνει. Χρειάζεται δραχμὴ.

— Τί; πῶς; ἔκαμε ἢ γριούλα. Κ' ἐπλησίασε ν' ἀκούσῃ καλύτερα.

— Νὰ δεθῇ τὸ δέμα κανονικά. Νὰ γράψῃς τὸν τόπο ποὺ θὰ πάῃ, καὶ μὲ τὸ εἰκοσάλεπτο δὲν πηγαίνει. Χρειάζεται μία δραχμὴ! Ξαναεἶπε ὁ ταχυδρόμος δυνατώτερα.

Ἐκείνη πάλι δὲν ἐκατάλαβε τίποτε. Ἦτον ὀλίγο κουφὴ. Ἀλλὰ καὶ ν' ἄκουε, δὲν θὰ ἐκαταλάβαινε. Εἶχε κατεβῇ ἀπὸ τὸ βουνό, ἀπὸ τίς καλύβες.

— Τί εἶπες νὰ κάμω, παιδάκι μου; τὸν ἐρώτησε πάλι.

— Δὲν ἔχω καιρὸ βιάζομαι, εἶπε πρὸς ἀπότομα ὁ ἀγροτικὸς ταχυδρόμος. Ρώτησε νὰ μάθῃς.

— Τί μοῦ εἶπε, παιδάκι μου; ἐρώτησε τότε ἡ γυ-

ναῖζα κάποιον ἀπὸ τοὺς χωριζοὺς ποὺ ἔσπεζαν γύρω
στὸν ταχυδρόμο καὶ τοῦ ἔδειξε τὸ δέμα.

Αὐτὸς τὸ ἐзоίταξε καὶ ἔβαλε τὰ γέλια.

— Γιὰ δές, εἶπε στὸ διπλανό του. Γράφει : «Στὴν
Κατερινιώ μου ποὺ εἶναι στὴν νερά Σμαράγδα». Θα-
ροεῖ πὼς ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζει τὴν Κατερινιώ της
καὶ τὸν τόπο ποὺ κατοικεῖ ἢ νερά - Σμαράγδα. Νὰ
καὶ καὶ !

“Ὅλοι ἐγέλασαν.

— Λέν πηγαίνει τὸ δέμα, γερόντισσα, εἶπε καὶ τὸ
ἔβαλε πάλι στὰ χέρια τῆς γριᾶς.

— Νὰ πάη, παιδί μου, νὰ πάη ! ἐπιμένει ἡ γριά.
“Ἔχω μέσα μιὰ φανέλλα καὶ ἓνα ζευγάρι κάλτσες ποὺ τὶς
ἔπλεξε ἡ ἐγγονή μου, ἡ Ἀργυρώ, ζωὴ νὰ ἔχη. Τὸ
στέλνω στὴν Κατερινιώ μου, ποὺ εἶναι στὴν νερά
Σμαράγδα . . .

Τώρα ἐγέλασαν ὅλοι περισσότερο. Ἐξαφνα τοὺς
παραμερίζει ἓνα παιδί μὲ πηλίκιο μαθητικὸ ποὺ ἔχει γιὰ
χορὼνα χρυσὴ κουκουβάγια, παίρνει τὴ γριούλα καὶ
τὴν ἐρωτᾷ. Σὲ λίγο ἀφήνει τὴ γριούλα, παίρνει τὸ δέμα
καὶ μπαίνει στὸ κατᾶστημα.

Ἐβγήκε ἔπειτα, ἐπῆρε τὸ εἰσοσάλευτο ἀπὸ τὴ γρι-
ούλα, ἐπρόσθεσε καὶ αὐτὸ ὀγκόντα λεπτὰ καὶ ἔδωσε τὸ
δέμα στὸν ἀγροτικὸ ταχυδρόμο. Γυρίζει ὕστερα στὴ
γριούλα καὶ τῆς λέγει :

— Μείνε ἡσυχῇ, κυρούλα. Τὸ δέμα θὰ φθάσῃ στὴν
Κατερινιώ σου χωρὶς ἄλλο.

Κανεῖς τώρα δὲν ἐγελοῦσε.

— Εἰγγε του ! εἶπαν μεριζοὶ γέροι καὶ ἐκίνησαν τὸ
κεφάλι. Τὸ παιδί ἔδωσε τὸ χέρι στὴ γριούλα καὶ ἔγινε
ἄφαντο.

Καταβίτσια. Ἑλατον. Τὸ «Ραζακὶ Σταφύλι», Δ' Δημ. Ἔκδ. Α' 1934 2

— Χιλιάχρονο, παιδάκι μου. Νά σέ χαρῇ ἡ μαν-
νούλα σου, εὐχρήθηκε ἡ γριούλα. Κ' ἐπῆρε τὸν ἀνή-
τροφο νὰ γυρίσῃ στὸ καλυβάκι της, ἀπάνω στὸ βουνό.

Νώντας Ἑλατος

4. Τὸ ναυτόπουλο.

ΜΕ ΤΟ γλυκὸ φθινόπωρο ἄραξαν γιὰ λίγες μέρες στ' ὁμορφο νησί τὰ καράβια καὶ πάλι ἔκαναν πανιὰ γιὰ τὰ ταξίδια τὰ μακρινά. Ὅλο τὸ νησί στὸ πόδι, ἄλλοι στὸ ἀκρογιάλι καὶ ἄλλοι στὰ λιαζωτά. Κουννοῦν τ' ἄσπρα μαντίλια καὶ φωνάζουν :

— Στὸ καλό! στὸ καλό!

Τελευταία ἔμεινε ἡ γολέτα τοῦ καπετὰν Παλιούρα, ἡ «Βαγγελίστρια». Οἱ ναῦτες καὶ τὰ ναυτό-

πούλο είναι στὴ θέσῃ τους, ὁ καπετάνιος ὁμως ἀργεῖ. Θέλει ν' ἀκούσῃ λίγο ἀκόμη τὰ βιολιὰ καὶ νὰ ξεράσῃ μιὰ φορὰ ἀκόμη τοὺς φίλους. Τέλος μπαίνει καὶ αὐτός, καὶ ἡ γολέτα ἐκίνησε.

Τὸ ναυτόπουλο στρέφει τὴ ματιά του σ' ἓνα χαμηλὸ σπιτάκι ἀπάνω στὸ βράχο. Στὸ λιαζοτὸ εἶναι ἡ μάνα του, χήρα μαυροντυμένη, καὶ τὸ μικρό του τὸ ἀδελφάκι. Κουνοῦν τὰ μαντίλια τους. Βγάζει καὶ αὐτὸς τὸ μαντίλι του, τοὺς χαιρετᾷ καὶ ρίχνεται γρήγορα στὴ δουλειά· λύνει τὰ πανιά καὶ βοηθᾷ νὰ σηκώσουν τὴν ἄγκυρα.

Τὴν ὥρα ποὺ ἐβασίλευε ὁ ἥλιος, ἐχώνευε σιγά-σιγά καὶ ἡ «Βαγγελίστρα» στὸν ὁρίζοντα. Τὸ ναυτόπουλο, ἀνεβασμένο στὸ ψηλὸ κατάρτι, βλέπει γιὰ τελευταία φορὰ τὸ νησάκι ποὺ χρυσώνεται ἀπὸ τὸ ἀντιφάγγισμα τοῦ ἡλίου. Ψηλὰ στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ ἀσπρίζει τὸ ἐκκλησάκι τοῦ προφήτη Ἰλίου. Ἐκεῖ θὰ πηγαίῃ τακτικὰ ἡ μάνα του ν' ἀνάβῃ τὰ καντήλα καὶ ν' ἀγναντεύῃ τὴ θάλασσα. Πότε θὰ γυρίσῃ ἡ «Βαγγελίστρα» μὲ τὸ γιό της, ποὺ θὰ φέρῃ τὴν προῖκα τὰ παντρεύῃ τὴν ἀδελφή του! . .

Ἦλθε τοῦ ἀγίου Νιζολάου καὶ ἡ «Βαγγελίστρα» δὲν ἐφάνηκε. Οὔτε τὰ Χριστούγεννα, οὔτε τὰ Φῶτα ποὺ βαπτίζονται τὰ νερά. Ἐνα γράμμα ἦλθε γιὰ τὴ μητέρα του, τὴ χαροχαμένη. Τῆς γράφει τὸ ναυτόπουλο ἀπὸ τὴν Πόλιν, πὼς ἐμποδίσθηκε, γιατί βοήξαν δουλειά. Νὰ μὴν ἔχῃ ὅμως φόβο, γιατί τὸ καράβι εἶναι καλοτάξιδο καὶ δὲν φοβᾶται τίς φουρτοῦνες. Τώρα θὰ φύγουν γιὰ τὴ Μασσαλία καὶ ἀπὸ ἐκεῖ τὴ

Λαμπρή, πρώτα ὁ Θεός, θὰ εἶναι στὴν ἀγκαλιά της·
Ἐκεῖ στὴ Μασσαλία θὰ ψωνίσῃ καὶ τὰ προικιά.

* * *

Ξημερώνει τὸ Μεγάλο Σάββατο καὶ ἡ «Βαγγελίστρα» εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ νησί. Ἀλλὰ νὰ πιάσῃ στὸ λιμάνι δὲν μπορεῖ. Ὡς ἐδῶ ἐπῆγε πρῶτος ὁ καιρός. Τώρα ἄλλαξε καὶ ἔγινε βοριάς **καραβοπνίχτης**. Βουνὰ εἶναι τὰ κύματα καὶ τὸ καράβι παιγνίδι τῶν κυμάτων. Σχισμένα τὰ πανιά, σπασμένα τὰ κατάρτια, καὶ εἶναι βαθὺ τὸ σκοτιάδι καὶ οἱ ξέρες κοντὰ του.

— Γιὰ τὸ Θεό! λέγει ὁ καπετάνιος θυμωμένος, ἔξω ἀπὸ τὸ νησί μας καὶ νὰ χαθοῦμε!

— Μάνα μου! συλλογίζεται τὸ ναυτόπουλο. Ἀντὶ νὰ βγάλῃς τὰ μαῦρα, θὰ βάλῃς καὶ ἄλλα γιὰ μένα!..

Οἱ θαλασσινοί, ὅταν βλέπουν τὸν κίνδυνον γίνονται ἄλλοι ἄνθρωποι. Ὁ καπετὰν Παλιούρας ἐθύμωσε μὲ τὸ βοριά.

— Ἐ, γιὰ τὸ Θεό! εἶπε πάλι. Ἐξω ἀπὸ τὸ νησί μας νὰ χαθοῦμε!

Ἀπεφάσισε ν' ἀγωνισθῇ καὶ νὰ νικήσῃ. Εἶπε στοὺς ναῦτες νὰ πιάσῃ ὁ καθένας τὴ θέση του στὸ κατάρτι, ἐπρόσταξε τὸ ναυτόπουλο ν' ἀνεβῇ στὸ κατάρτι καὶ νὰ κοιτάζῃ ἄγρυπνα, καὶ ἐκεῖνος ἔδραξε μὲ τὸ δυνατό χέρι του τὸ πηδάλιο.

— Μάϊνα πανιά! ἐπρόσταξε.

Ἰδρῶσαν οἱ ναῦτες γιὰ νὰ ζάμουν τὸ θέλημα

τοῦ καπετάνιου. Ἰδρῶσε καὶ ὁ καπετάνιος γιὰ νὰ ὀρθοπλῶσῃ τὴ γολέτα στὸν ἄνεμο. Τὸ ναυτόπουλο στὸ ψηλὸ κατάρτι αἰσθάνεται τὸν ἄνεμο νὰ τοῦ βελονιάζῃ τὰ χέρια, καὶ πολλὰς φορὲς τὸ κῆμα τοῦ ραπίζει τὸ πρόσωπο. Τὰ μάτια του πονοῦν καὶ δακρύζουν, μὰ ποὺ νὰ τὰ κλείσῃ ! Κοιτάζει μέσα στὸ σκοτάδι καὶ φωνάζει κάθε τόσο δυνατὰ :

— Ξέρεα δεξιὰ ! . . . Ξέρεα ἀριστερά μας !

Ἀκούει ὁ καπετάνιος, στρέφει τὸ πηδάλιο καὶ ἡ ἢ γολέτα ἀλλάζει τὸ δρόμο της.

Ἐπήγαινε δεξιὰ, ἀριστερά στρέφει.

Ἐπήγαινε ἀριστερά, δεξιὰ ἀγοπλέει.

Ἔτσι ἐπαιδεύθηκε γιὰ ὄρες τὸ πλήρωμα. Ἡ γολέτα, σὰν πουλάρι ἀπολυμένο στὴν πεδιάδα, γυρίζει ἀδιάκοπα στὴ σκοτεινὴ καὶ ἀγριεμένη θάλασσα. Οἱ ὄρες φαίνονται χρόνος !

Τέλος ἐπῆρε νὰ γλανχοχαράζῃ, καὶ ἐφάνηκε σὰ μαῦρος ὄγκος τὸ νησί ἔμπρὸς στὸ σταχτόμαντρον ὀρίζοντα. Ὁ καπετάνιος μαντεύει τὸ πατριζὸ λιμάνι καὶ στρέφει πρὸς τὰ ἐκεῖ τὴν πρύμνη τῆς «Βαγγελίστρας».

Τὴν ὥρα ποὺ ἐβγαίνουν οἱ ἐπιτάφιοι ἀπὸ τὶς ἐκκλησίαις, ἔμπαινε καὶ ἡ γολέτα στὸ λιμάνι.

— Ἦλθα, μάνα μου ! παράγγειλε τὸ ναυτόπουλο, μόλις ἔφριξε τὴν ἄγκυρα.

Στὴν Ἀνάσταση, ἐπῆγε τὸ ναυτόπουλο μὲ τοὺς δικούς του στὴν ἐκκλησίᾳ. Ἐφαγαν, ἅμα ἐγύρισαν, καὶ ἐξαπλώθηκε νὰ κοιμηθῇ. Ἦτο τόσο κουρασμένο !

Τὸ μεσημέρι ἐντύθηγε καὶ ἐπῆγε στὴν Ἀγάπη.
Ἀντιλαλοῦν τὰ σήμαντρα καὶ σημαίνουν οἱ χαμπά-
νες. Ὅλο τὸ νησὶ μοσχοβολᾷ σὰν ἐκζησάκι.

— Χριστὸς ἀνέστη !

— Ἀληθῶς ἀνέστη !

Ἀπὸ ἐκεῖ πηγαίνουν στὸ χοροστάσι. Χορεύουν
οἱ λυγροὲς μὲ τὰ κίτρινα φασιόλια καὶ τὰ λαμπρὰ
ροῦχα τους, χορεύουν καὶ οἱ λεβέντες μὲ τὰ πλε-
κτὰ ζωνάρια τους. Χορεύει καὶ ἡ ἀδελφή του τὸ
συρτό, καὶ ἔπειτα τὸν καλαματιανὸ μὲ τὸν ἀρραβω-
νιστικὸ της. Τὸ ναυτόπουλο κοιτάζει καὶ χαμαρώνει.

* * *

Τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ ἐχαμάρωσε τὸ ναυτό-
πουλο τὴν ἀδελφή του νυφούλα. Οἱ λυγροὲς τὴν
ἐστολίσαν καὶ τὴν ἐτραγούδησαν.

Ἡλῖος ἦταν προξενητής,
ἀγγερινὸς στεφανωτής,
Χαρὰ στὴ μάνα τοῦ γαμπροῦ
καὶ σ' ὅλο τὸ πεθερικό,
ὅπου θὰ πάρουν τέτοια νιά,
ὁμορφη καὶ νοικοκυρά,
χρυσὸ χαμάρι τοῦ σπιτιοῦ,
βασίλισσα τῆς γειτονιάς,
Κάτου σὲ γιᾶλό, σὲ περιγιάλα,
νύφη ἀρμάτωναν, γαμπρὸ στολίζαν,
γαμπρὸν ὁμορφο καὶ παληγάρι

μὲ ξανθὰ μαλλιά, μὲ πλατιά φρύδια,
μοιάζει τὸν αὐτὸ καὶ τὸν πετρίτη.

Ἐλεῖτα ἦλθε ὁ γαμπρός, ἐπῆγαν στήν ἐκκλήσια,
γι' ὁ καπετὰν Παλιούρας ἄλλαξε τὰ στέφανα.

— Καὶ στὰ διζὰ σου, Στάμο, εὐχήθηκε στὸ
ναυτόπουλο ὁ καπετάνιος.

— Εὐχαριστῶ, τὰ διζὰ μου ὅμως ἀγοῦν ἀκόμη !

Ἦθελε νὰ εἰπῇ :

— Νὰ μεγαλώσῃ γι' ὁ ἀδελφός μου, νὰ ζάμωμε
διζό μας καράβι, νὰ γίνω καπετάνιος καὶ τότε...

Α. Καρκαβίτσας

5. Ὁ Κύρ Βορριάς

ΟΚΥΡ ΒΟΡΙΑΣ παράγγειλε ὅλων τῶν καραβιῶν —
 Καράβια π' ἀρμενίζετε, χάτεργα πού κινᾶτε,
 ἔμπᾶτε στὰ λιμάνια σας, γιατί θενὰ φουξῶ,
 ν' ἀσπρίσω λάμπους καὶ βουνά, νὰ ζουάσω ζούες
 [βρουσούλες

κι' ὅσα βρω μεσοπέλαγος, στεριάς θενὰ τὰ ρίξω.»
 Κι' ὅσα καράβια τ' ἄκουσαν, ὅλα λιμάνια πιάνουν.
 τοῦ κύρ Ἀντριᾶ τὸ χάτεργο μέσα βαθιὰ ἀρμενίζει.
 — Λέ σέ φοβοῦμαι, κύρ Βοριά, φουξήσης δὲ φουξήσης,
 τί ἔχω καράβι ἀπὸ καρνά καὶ τὰ κουπιὰ πυξάρι,
 ἔχω κι' ἀντένες μπρούντζινες κι' ἀτσάλινα κατάρτια,
 ἔχω πανιά μεταξωτά, τῆς Προύσας τὸ μετάξι,
 ἔχω καὶ καραβόσκονα ἀπὸ ξανθῆς μαλλιάς·

κι' ἔχω καὶ ναῦτες διαλεχτούς, ὅλο ἄντρος τοῦ πολέμου,
κι' ἔχω κι ἓνα ναυτόπουλο, ποὺ τοὺς καιροὺς γνωρίζει,
κι' ἐκεῖ ποὺ στήσω μιὰ φουρά, τὴν πλώρη δὲ γνωρίζω.

Ἀνέβα, βορὲ ναυτόπουλο, στὸ μεσιανὸ κατάρτι,
γὰ νὰ διαλέξης τὸν καιρό, νὰ ἰδῇς γιὰ τὸν ἄερα.»
Παιζογελῶντα ἀνέβαινε, γλαίοντας κατεβαίνει.

— Τὸ τί εἶδες, βορὲ ναυτόπουλο, αὐτοῦ ψηλὰ ποὺ πῆγες;

— Εἶδα τὸν οὐρανὸ θολὸ καὶ τ' ἄστρα ματωμένα,
εἶδα τὴ μπόρα ποὺ ἄστραφε καὶ τὸ φεγγάρι ἐχάθη,
καὶ στῆς Ἀπτάλειας τὰ βουνὰ ἀστραχαλάζι πέφτει.»

Ὡσπου νὰ εἰπῇ, νὰ καλοεἰπῇ, νὰ καλοκουβεντιάσῃ,
βασιὰ φουρτούνα πλάκωσε καὶ τὸ τιμόνι τρίζει.

Ἀσπρογαλιάζει ἡ θάλασσα, σφυρίζουν τὰ κατάρτια,
σκόφονται κῆματα βουνά, χορεύει τὸ καράβι.

Σπηλιάδα τοῦ ῥιθε ἀπὸ τὴ μιὰ, σπηλιάδα ἀπὸ τὴν ἄλλη,
σπηλιάδα ἀπὸ τὰ πλάγια του κ' ἔξεσανίδωσε το.

Γέμισε ἡ θάλασσα πανιά, τὸ κῆμα παληκάρια,
καὶ τὸ μικρὸ ναυτόπουλο σαράντα μῖλια πάγει.

Ὅλες οἱ μάνες γλαίγανε κι' ὅλες παρηγοριοῦνται
καὶ μιὰ μανούλα ἐνὸς παιδιοῦ παρηγοριά δὲν ἔχει.

Βάνει τὶς πέτρες στὴν ποδιά, τὰ τροχάλα στὸν κόρφο,
πετροβολάει τὴ θάλασσα καὶ τροχαλάει τὸ κῆμα.

— Θάλασσα, πιζροθάλασσα καὶ πιζροζυματούσα,
πῶπνιξες τὸ παιδάκι μου, π' ἄλλο παιδὶ δὲν ἔχω.

— Δὲ φταίω, ἡ δόλια ἡ θάλασσα, δὲ φταίω, ἐγὼ τὸ κῆμα
μόν' φταίει ὁ πρωτομάστορας ποὺ φτιάνει τὰ καράβια
καὶ τὰ πελέκαγε φτενὰ καὶ τὰ γνωρίζει ἀγέρας,
καὶ χάνω τὰ καράβια μου, ποὺ εἶναι δικὰ μ' στολίδια,
χάνω τὰ παληκάρια μου, ὅπου μὲ τραγουδοῦνε.

Δημοτικὸ

6. Ὁ Μάνθος.

ΜΕ ΤΗΝ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου ἓνα καράβι ἔφερονε βόλτες ἔξω ἀπὸ τὸ λιμανάκι τοῦ νησιοῦ. Τὸ νησάκι δὲν εἶχε ἀπάνω του παρὰ λίγα ἄσπρα σπιτάκια καὶ δύο-τρία περιβόλια. Ἐφύλαγε καὶ στὸ λιμανάκι του δυὸ-τοιοῦ παροζαῖτα καὶ λίγες βαροῦλές.

Τὸ καράβι εὗρῃζε πρὸς τὸν καιρὸ, καὶ ἄραξε σὲ μιὰν ἄκρη.

Ἕνας νέος ἐπλήδωσε στὴ βαροῦλᾶ του καὶ ἐβγῆκε

ἔξω. Ἦτο ὥς τριάντα χρονῶν, μελαχροινός, μὲ μαῦρος λιγνὸ μουστάκι καὶ μὲ φρόδια πυχνά.

Ὁ καπετὰν Μαθιός, ἓνας γέρος ναυτικὸς ἀπὸ-μαχος, τὸ καλωσόρισε τὸ παληγάρι καὶ ἐτράβηξαν μαζί στο σπίτι του.

Στὸ δρόμο ποὺ ἐπερνοῦσαν ἀπάντησαν, ἓνα σπιτάκι παλιὸ μὲ περιβόλι. Τὸ περιβόλι εἶχε μέσα γέ-ριζα δένδρα, λεμονιές, πορτοκαλιές, νεραντζιές καὶ zit-τριές.

Τὸ παληγάρι ἔφοιξε μιὰ γρήγορη ματιά καὶ ἐξι-τρίνισε.

Κατὰ τὶς τρεῖς ὕστερα ἀπὸ τὸ μεσημέρι, κατέβη-ζαν πάλι στὸ καράβι. Ἡ θάλασσα ἄρχισε νὰ ἀγριεύη προμηνώντας τριζυμία.

Μιά βάρκα, στήν εἴσοδο τοῦ λιμανιοῦ, ἐπάλεψε μὲ τὰ κύματα. Ὁ καθένας τὸ ἔβλεπε φανερά ὅτι τὴν ἐκυβερνοῦσαν ἀδέξια χέρια· ἀλλ' ὅμως, θὰ ἦταν εὐχολο-νὰ μπῆ.

Τὸ παληγάρι ἐπήδησε στὴ βαρζούλα του καὶ εἶπε στὸ γέρο Μαθιό :

— Ἀφήνω γειά !

— Στὸ καλό !

— Ὅπως εἶπαμε.

— Μεῖνε ἥσυχος, παιδί μου· θὰ προσπαθήσω, καὶ πιστεύω νὰ τὰ καταφέρω . . . Στὸ καλό ! . . . Μεῖνε ἥσυχος . . .

Ἐξαφνα ἓνας γέρος κατέβηκε στὸ λιμάνι μὲ φωνές :

— Γιὰ ὄνομα Θεοῦ, τὸ ἐγγόνι μου πνίγεται ! . . .
Μιά βάρκα !

Κανείς δὲν ἐκινήθηκε ἀπὸ τὴ θέσι του. "Ὅλοι ἐκοίταζαν τὴ βάρκα, ποὺ ἐπάλυνε στὰ κύματα καὶ ἐσήκωσαν τοὺς ὄμους.

— Μιὰ βάρκα, παιδιά! πληρώνω ὅσο-ὅσο! ἐγὼ νάξω πάλι ὁ γέρος.

— Δὲν κοιτᾷς πὺς λείπουν οἱ βάρκες; εἶπε κάποιος. Εἶναι ὅλες ἔξω. Θὰ ἐπὸδισαν στὸ ἀπέξω λιμάνι.

Τώρα ἡ βάρκα ποὺ ἐκινδύνευε, ἀναποδογυρίσθηκε.

— Αὐστηρία μου! πάει τὸ παιδί! ἐγὼ νάξω πάλι ὁ γέρος. Αὐὸ χιλιάδες δραχμὲς δίνω σ' ὅποιον σώσῃ τὸ παιδί.

Καμιά ἀπόκρισι.

Στὸ μεταξὺ, τὸ μελαχροινὸ παληγάρι ποὺ ἐπήγαινε στὸ ζωάκι του, ἔστρεψε τὴ βάρκα καὶ ἐπροχώρησε κατὰ τὴν εἴσοδο τοῦ λιμανιοῦ.

— Τρεῖς χιλιάδες δίνω! Τὸ παιδί μόνο νὰ σωθῇ! . .

Τὰ κύματα ὅσο ἐπήγαιναν καὶ ἐθέριεuan, φαίνονται σὰ νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὸ πέλαγος καὶ νὰ ξεσποῦν φοβερὰ μὲ βόγγο στὴν ἄκρη τοῦ λιμανιοῦ. Χωρὶς κίνδυνο, κανένας δὲν ἐμποροῦσε νὰ πλησιάσῃ ἐκεῖ. Τὸ παληγάρι ἐγδύθηκε καὶ ἔπεσε στὴ θάλασσα.

— Πάει, χάθηκε! εἶπαν ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν σταθῇ στὴν ἀκρογιαλιά καὶ ἐκοίταζαν.

— Οἱ χιλιάδες τὸν ἔχαμαν νὰ χάσῃ τὴ ζωὴ του.

— Παῖζεις μὲ τὰ χοήματα!

Ὁ γέρο-Μαθίως τοὺς ἐκοίταξε τόσο αὐστηρά, ποὺ ἐχαμήλωσαν τὰ μάτια καὶ δὲν ἐξαναμίλησαν... Πάλι ἐξαναφάνηκε τὸ κεφάλι τοῦ παληγαριοῦ καὶ σὲ λίγο ἐξα-

ναβούτησε μακριά. Ἐνα χέρι γάπου ἐπρόβαλε καὶ σὲ λίγο τίποτε. Οἱ ἀναπνοὲς τῶν ἀνθρώπων ἐκόπηκαν.

— Παιδί μου ! ἐφώναξε ὁ γέροντας. Στάχτη νὰ γίνουν τὰ χορήματα καὶ τὸ καλὸ τους ! . .

Σὲ λίγο ἐξαναστάνηκε τὸ παλῆζάρι κοιτώντας κατὰ στήν ἀριστερὴν μασχάλη. Ἐπλησίασε τὴ βάρκα του, ἔρριξε μέσα ἓνα παιδί καὶ ἀνέβηκε καὶ αὐτός. Τί γάνει ὁμως ; Γιατί δὲ φαίνεται ; Ἐλιγοθύμησε ἴσως ; . . Ἀνυστοχία !

Νά τοι ὁμως τώρα ! Κάτι ἐταξιοποίησε μέσα στὴ βάρκα καὶ ἐπῆρε τὰ κουπιὰ στὰ χέρια του. Ἡ βάρκα ἔρχεται πηδώντας. Νά τη, ἔφθασε !

— Τὸ παιδί ; ἐρωτᾷ ὁ γέρος.

— Ἀνὲν ἔχει τίποτε», λέγει τὸ παλῆζάρι καὶ τὸ βγάλει στήν ἀγκαλιά του, γλοιώ. Ἀνάσαινε. Ἐνα ἀμάξι ἐπλησίασε τότε καὶ τὸ ἔβαλαν μέσα.

— Γογγύρα στὸ σπίτι !» ἐπρόσταξε ὁ γέρος. Ἀντιζορῶζει ἔπειτα τὸ παλῆζάρι καὶ κοκκινίζει. «Τὸ καλὸ ποὺ ἔχαμε, δὲν πληρώνεται . . . Πάρε ὅσα ἔχω, δέξα χιλιάδες.

Τὸ παλῆζάρι τοῦ πετᾷ μιὰ ματιά, ποὺ ἔδειχνε λύπη καὶ περιφρόνησι μαζί.

— Ἀῶσε τις στὸν πατέρα τοῦ παιδιοῦ, ποὺ ἔχει μεγαλύτερη ἀνάγκη ἀπὸ μένα, εἶπε.

Καὶ ἐγύρισε στὸ καράβι του. Κατέβηκε στήν καμαρούλα του, καὶ ἀφ' οὗ ἀλλάξε, ἀνέβηκε καὶ ἐκάθισε στὸ πηδάλιο.

— Ἐχε γειά, καπετὰν Μαθιέ ! ἐφώναξε.

— Στὸ καλὸ !

— "Όπως εἶπαμε.

— Ναί, παιδί μου . . . Στὸ καλὸ !

Μ' ἐπιδέξεις βόλτες ἐβγῆκε τὸ καράβι καὶ σὲ λίγο ἐπῆρε δρόμο κατὰ τὸ ἀντιζοινὸ νησί . . .

"Όλοι ὅσοι ἦσαν στὸ λιμάνι, τὰ ἔχασαν. Κάποιος εἶπε .

— Περηφάνεια !

— "Όχι ! ἐφώνασε αὐστηρὰ ὁ γέρο-Μαθιός. Πάντα ἄκριτοι εἴσθε. Αὐτὸ δὲν εἶναι περηφάνεια. Ποῦ νὰ ἔξερετε σεῖς τί παλιχαρι εἶναι ὁ Μάνθος ! . .

"Ερριξε τελευταία ματιὰ στὸ καράβι καὶ ἐπρόσθεσε :

— Ἐλάτε στὸ καφενεῖο νὰ σᾶς εἰπῶ !

Τὸν ἀκολούθησαν ὅλοι οἱ νέοι. Οἱ γεροντότεροι μὲ συνημένα κεφάλια ἐπῆγαν στὰ σπίτια τους· μεριζοὶ καὶ σὲ ἄλλο καφενεῖο, ὅχι σ' ἐκεῖνο ποῦ ἐπῆγαινε ὁ καπετὰν Μαθιός.

Ὁ γέρο-Μαθιός ἐπρόσταξε κατὰ καὶ ἐξάθησε.

— Παιδιά μου, εἶπε, καὶ ἐχοίταξε γύρω του. Οἱ γέροι δὲ μᾶς ἀκολούθησαν γιατί δὲν εἶχαν καθαρὸ τὸ πρόσωπο ! Τότε ποῦ ἐπρεπε, ἐπῆραν τὸ μέρος τοῦ ἄρχοντα ἀπὸ φόβο καὶ ἀπὸ συμφέρον. Τὸ δροσανὸ τὸ ἄφησαν στὴν τύχη του.

— Ἐξακολούθησε, νὰ ζῆς, τί ἔγινε ;» παρεκάλεσαν οἱ νέοι. « Ἐδῶ ὑπάρχει κάποιον μυστήριον.

— Ναί, μυστήριον . . . ἔξακολούθησε ὁ καπετὰν Μαθιός.

» Ἐγώ, ὁ πατέρας τοῦ παλιχαριοῦ καὶ ὁ προκομμένος ὁ ἄρχοντάς μας ἡμεῖθα φίλοι ἀπὸ μικρὰ παιδιά.

Καὶ οἱ τρεῖς στήν ἀρχὴ ἐδουλεύαμε στὸ καράβι τοῦ καπετὰν Μπισμάνη. Πρῶτος ἔκτισε διζὸ τοῦ καράβι ὁ πατέρας τοῦ Μάνθου, ὁ καπετὰν Στάμιος μὲ τ' ὄνομα! Ἐδουλεύαμε καὶ ἐκεῖ. Μᾶς ἐβοήθησε καὶ ἀποκτήσαμε καὶ ἑμεῖς διζὰ μας καράβια. Ἡ τέχνη τοῦ ἄρχοντά μας τὸν ἐπῆγε ἴσα στὰ πλοῖα. Νωρίς ἐπρόκοψε καὶ ἀποτραβήχθηκε στὸ νησί. Θέλεις ἦταν τὸ φυσικό του, θέλεις ἐφοβήθηκε μὴ χάσῃ τὰ χορήματά του, ἔγινε φιλόγυρος. Τὸ ξέρετε δὲ! καὶ εἶναι περιττὸ νὰ σὰς εἰπῶ περισσότερα.

Ἐδῶ καὶ δεκαπέντε χρόνια, ἐπέθανε ὁ καπετὰν Στάμιος. Ἄφησε τὸ Μάνθο δεκαπέντε χρόνων, δυὸ κορίτσια καὶ δυὸ ἀγόρια μικρότερα. Εἶχε τότε δυὸ μεγάλα καράβια καὶ ἓνα μικροτάτο. Εἶχε καὶ τὸ σπιτάκι του στήν ἀπάνω γειτονιά, κοντὰ στὸν Ἅγιο Νικόλα.

Ἦξερα πὺς ὁ καπετὰν Στάμιος ἐχροστοῦσε στὸ φίλο μας. Ὁ μακαρίτης ἐθαροῦσε πὺς ὁ ἄρχοντάς μας ἔμενε πάντα παλιὸς του φίλος. Ἀσχημα ὅμως ἔκαμε, γιατί ἔπρεπε νὰ κρατῇ χαρτιά. Ἄς εἶναι. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι πὺς, πρὶν νὰ γλείσουν τὰ σαράντα τοῦ μακαρίτη, τοῦ ἐπούλησε τὸ σπίτι καὶ ἔβγαλε ἔξω τὴ χήρα καὶ τὰ παιδιὰ του, τοῦ ἐπούλησε τὰ δυὸ μεγάλα καράβια καὶ ἤθελε νὰ τοῦ πουλήσῃ καὶ τὸ καῖκι.

— Καὶ νὰ τοῦ γλυτώνῃ τώρα ὁ Μάνθος τὸ μονάκριβό του ἀγόρι! εἶπε ἓνας.

— Δὲν τὸ ἐπρόσθεξε, φαίνεται· ἀλλιῶς, δὲν θὰ τὸ ἔκανε, ἐπρόσθεσε ἄλλος.

— Μὴ βιάζεσθε! ἐξακολούθησε ὁ καπετὰν Μα-

«Θιός, τὸ εἶδε πολὺ καλὰ πῶς ἐκινδύνευε ὁ μονά-
κριβος γιὸς τοῦ ἄρχοντα. Ἐσεῖς δὲν ξέρετε τί παληκάρι
εἶναι ὁ Μάνθος. Πηγαίνω λοιπόν, παιδιά, στὸν ἄρχον-
τά μας καὶ τοῦ λέγω :

— Δὲν ἀφήνεις τὸ καῖκι νὰ τὸ δουλεύη ὁ Μάν-
θος; Τί φίλος εἶσαι σύ; Πῶς θὰ ζήσουν τόσες
ψυχές;

— Δὲν ξέρω πῶς θὰ ζήσουν, μοῦ λέγει ἄσπλα-
χνα. Ἐγὼ θέλω τὰ χρήματά μου!

— Καλὰ, θὰ δουλεύη τὸ παιδί καὶ θὰ σοῦ τὰ
πληρώνη.

— Χαρὰ στὸ παιδί! μοῦ εἶπε.

Νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, παιδιά, ἐθύμωσα,
καὶ δὲν ξέρω τί θὰ ἔκανα. Ἐσκέφθηκα ὁμως
ὅτι θὰ ἔκανα μεγαλύτερο κακό. Ἴσω: ἔπαιρνα καὶ
τὴ δική μου οἰκογένεια στὸ λαϊμό μου. Γυρίζω λοι-
πὸν καὶ τοῦ λέγω :

— Μὲ δέχεσαι ἐμένα ἐγγυητή;

— Ἐγγυητὴ καὶ πληρωτὴ, μοῦ λέγει.

— Τὸ ξέρω, εἶπα, μόλις κρατώντας τὸ θυμό μου.

Νὰ τελειώνωμε.

Τοῦ ἔκαμα μυστικὰ χαρτιά. Ἄν τὸ ἐμάθαινε ὁ
Μάνθος, καὶ τόσο μικρὸς ἀκόμη, ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸ
δεχθῇ. Εἶπα στὸ Μάνθο νὰ καθήσῃ σὲ κάποιο σπιτάκι
δικό μου.

— Ὅχι, μοῦ εἶπε. Δὲν μπορῶ νὰ βλέπω τὸ σπίτι
μας καὶ τὸν καλὸ μας ἄρχοντα. Θὰ κατοικήσω σὲ ἄλλο
νησί. Θὰ ἐργασθῶ νὰ ξεχρεώσω τὸ καῖκι τὸ γρηγο-
ρώτερο.

Ἔτσι καὶ ἔγινε. Ὅταν ἔβλεπα τὸ καϊκάκι μου νὰ ἔρχεται, ἤξερα ὅτι μοῦ φέρνει χρήματα ὁ Μάνθος. Καὶ ἀλήθεια, μοῦ ἔδινε τὰ χρήματα καὶ ἔφευγε. Ἔτσι, σὲ λίγα χρόνια ἐξεχρέωσε τὸ καῖκι· τὸ ἐπούλησε καὶ ἔκαμε μεγαλύτερο. Τώρα καὶ ἕνα χρόνο, ἔφτιασε τὸ καράβι πὺν εἶδατε σήμερα.

— Καὶ τώρα γιατί ἦλθε; ἐρώτησε ἕνας.

— Μοῦ ἔφερε χρήματα νὰ τοῦ ἀγοράσω τὸ πατρικό του σπίτι. Θέλει νὰ ἔλθῃ νὰ καθήσῃ ἐδῶ.

— Τώρα πιστεύω νὰ τοῦ τὸ δώσῃ χάρισμα ὁ ἄρχοντας, εἶπε ἄλλος.

— Εὐρῆκες τὸν ἄνθρωπο, εἶπαν οἱ ἄλλοι ὁμόφωνα.

— Ἀλήθεια, εἶπε ὁ καπετὰν Μαθιός. Μὰ καὶ νὰ θελήσῃ νὰ τὸ κάμῃ ὁ ἄρχοντας, τὸ παληκάρι ὁ Μάνθος—ξέρετέ το—δὲν θὰ τὸ δεχθῇ. Χάρη ἀπὸ τέτοιους δὲν δέχεται, οὔτε καὶ ἀπὸ κανένα! Ἄς εἶναι καλὰ τὰ χουσόχερά του! Ἐκεῖνο πὺν ἐλπίζω, εἶναι ὅτι θὰ δεχθῇ ὁ ἄρχοντας νὰ πάρῃ τὶς χιλιαδοῦλες, ὅσες ἀξίζει τὸ σπίτι. Ἄν δὲν τοῦ ἐγλύτωνε τὸ παιδί, ποὺς ξέρει πόσα θὰ τοῦ ἐζητιούσε! Ἔτσι κατήντησε ὁ παλιός μας φίλος...

— Ὁ πεθερὸς ὅμως τοῦ ἄρχοντά μας εἶναι καλός, εἶπε ἕνας.

— Καλός... Θέλεις νὰ πῇς ὅτι δὲν μοιάζει μὲ τὸ γαμβρό του, ναί. Μὰ ἡμποροῦσε νὰ εἶναι ἀκόμη καλύτερος, εἶπε ὁ καπετὰν Μαθιός.

— Δὲν σὲ καταλαβαίνομε.

— Κοιτάξετε νὰ μοιάσετε τοῦ Μάνθου καὶ θὰ μὲ καταλάβετε. Ἐνας πατέρας δὲν δίνει τὴν κόρη του σὲ πλούσιο πὺν τοῦ ἀρέσουν τ' ἄδικα.

— 'Αλήθεια! εἶπαν.

— "Αγριος καιρός. Νά ἐπρόφθασε νά ποδίση κάπου ὁ Μάνθος; ἐρώτησε ὁ πιὸ σεμνὸς ἀπὸ τοὺς νέους. Γιατὶ δὲν τοῦ ἔλεγες νά μείνῃ;

— Γιατὶ δὲν θὰ ἔμενε. Ὅσο γιὰ τὸ ἄλλο πού ἐρώτησες, καὶ γέρος πού εἶμαι, τὰ μάτια μου βλέπουν πιὸ καλὰ ἀπὸ τὰ δικὰ σας. "Αν δὲν ἐβλεπα ὅτι ἐπλησίασε τὸ παληκάρι μου σὲ λιμάνι, δὲν θὰ μὲ ἐβλέπατε ἐδῶ ἡσυχο... Καληνύκτα σας!

— Καληνύκτα, καπετὰν Μαθιέ.

Νώντας "Ελατος

7. Τὸ λέγος ἐνὸς καραβιοῦ.

ΟΓΕΡΟ-ΚΑΛΟΥΔΗΣ ράβει τὸ πανὶ στὴν πλώρη. Οἱ ναῦτες γύρω του τὸν παρακαλοῦν νὰ τοὺς εἰπῇ μιὰ ἱστορία. Καὶ ὁ γέρο-Καλούδης μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη, τοὺς διηγεῖται:

— Μιὰ φορά, λίγο ἔλειψε νὰ πνιγοῦμε στὴ Μαύρῃ θάλασσα. Ἐκεῖ ποὺ ἐνομιζαμε ὅτι ἄδικα ἐπαλεύσαμε νὰ σωθοῦμε, βλέπομε μακριὰ ἓνα μικρὸ χαμηλὸ πανάκι. Μερिᾶς ἔζωντανέψαμε ὅλοι. Δένομε ἀμέσως κόμπο τὴ σημαία στὸ κατάρτι ψηλά, καὶ ἀρ-

χίζομε νὰ φωνάζομε, νὰ φυσοῦμε τὴν κόγχη καὶ νὰ κινοῦμε τὶς σκούφιες μας. Τὸ καράβι μακριὰ μόλις φαίνεται... σὰν χελιδονάκι ποὺ σιγοπειᾷ. Σὲ λιγάκι ἐφάνηκε ὁλόκληρο. Ἐπροχωροῖσε σὰν βόλι ἐπάνω μας. Σὲ λίγο ἐπλησίασε· ἐδιάβριζα μάλιστα καὶ τ' ὄνομά του στὶς κουλοῦρες· τὸ ἔλεγαν «Σωτῆρα».

— Ἄ! ἄ! ἄ! ἐβάλαμε ὅλοι χαρούμενες φωνές. Ἀπὸ ἐκείνους ὅμως οὔτε ἐκινήθηκε, οὔτε ἐφώναξε κανεὶς.

Εἶδα καλὰ τὸν πηδαλιοῦχο στὸ πηδάλιο, τὸν πλοίαρχον ὀρθὸν στὴν πρύμνη, τὸ ναύκληρο καὶ πέντ' ἔξι ναῦτες. Ὅλοι ἔστεξαν καὶ μᾶς ἐκοίταζαν, οὔτε σχοινιά ὅμως ἐτοίμαζαν, οὔτε τίποτε. Μόνον ὁ σκύλος, ἕνας σκύλος μαλλιαρός, κατάμαυρος, μὲ κεφάλι ὁλοστρογγύλο σὰν ὀβίδα παλιοῦ κανονιοῦ, μᾶς ἔστελλε τὸ ἄγριό του γαύγισμα.

Ὡστόσο τὸ καράβι ἦλθε γύρω κ' ἔπεσε δίπλα μας, δεκαπέντε ὀργυιὲς μακριὰ. Βλέπω ὅμως ἔξαφνα τὸν πλοίαρχο κάτι νὰ λέγῃ στὸν πηδαλιοῦχο. Μιὰ στροφὴ ἐκεῖνος, καὶ τὸ καράβι ἀλλάζει δρόμο. Βάζομε τὶς φωνές:

— Ἀδέλφια, πνιγόμαστε!.. Ποῦ μᾶς ἀφήνετε; σῶστε μας!.. Ἀδέλφια, πνιγόμαστε!.. βοήθεια!

Ἀκούσθηκε κάποια φωνή, καὶ ἐσωπάσαμε· ὁ ἕνας ἔλκισε τὸ στόμα τοῦ ἄλλου μὲ τὴν παλάμη του. Καὶ μέσα στὴν ταραχὴ τῶν κυμάτων καὶ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου, ἀκούσθηκε ἡ φωνή, σὰ νὰ τὴν ἔστελλε ὁ ἴδιος ὁ Χάρος.

— Στὴν ἄλλη ζωὴ! στὴν ἄλλη ζωή!..

Δὲν τὸ ἐπίστευαν τ' αὐτιά μου! Εἶπα ὅτι ὁ πλοίαρχος ἤθελε νὰ παίξῃ μὲ τὴ θέσι μας καὶ ἄρχισα

νά θυμώνω περισσότερο για τ' άνοστα άστεϊα, παρὰ για τὴ σκληρὴ του προᾶξι. Ὁ «Σωτήρ» ὁμως πάντα ἐμάκραινε. Βάζομε πάλι τίς ἄγριες φωνές:

— Ἀδέλφια, πνιγόμαστε! ποῦ μᾶς ἀφήνετε; Βοήθεια!... πνιγόμαστε, βοήθεια!

Ἐκλείσαμε πάλι τὸ στόμα κ' ἐκρατήσαμε τὴν ἀναπνοή μας. Καὶ ἡ φωνὴ ἀπὸ τὸ καράβι, συντροφευμένη μὲ τὸ βογγητὸ τῶν κυμάτων καὶ τοῦ ἀνέμου, ἀκούσθηκε πάλι πιὸ δυνατὴ:

— Στὴν ἄλλη ζωὴ!.. στὴν ἄλλη ζωὴ!

Ἐμεινε καθένας ὅπου εὐρέθηκε, γιὰ πολλὴ ὥρα.

— Ἐμπρὸς, παιδιὰ, στίς ἀντλίες, μὴ χάνετε καιρό! εἶπε ὁ πλοίαρχός μας.

Ἀντλήσαμε καμιὰ ὥρα· ἔπειτα ἕνας-ἕνας ἀφήσαμε τίς ἀντλίες. Ἐπλάκωσε ἡ νύκτα. Καὶ τί νύκτα! Κόλασι σωστή. Τὸ ἐπῆρε χιονιάς, καὶ τὸ χιόνι ἄρχισε νὰ μᾶς σκεπάζῃ. Νέκρα ἔπεσε στὸ καράβι καὶ ἐνόμιζες ὅτι ἔμεινε παντέρημο στὰ κύματα. Μόνο στὴν πλώρη οὐρλιαζε τὸ σκυλί, καὶ ἡ ἀντλία στὴν πρύμνη ἔβγαζε ἀργὰ καὶ ρυθμικὰ τὴ θρηνητικὴ τῆς φωνὴ κάτω ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ πλοίαρχου.

— Ναῦτες ποὺ τοὺς ἐδιάλεξα! ἐμουρμούριζε· ἕνας κ' ἕνας! Τέτοιοι δὲν εἶναι σ' ὁ-η τὴ γῆ!...

— Μὰ τί θέλεις νὰ κάμωμε! τοῦ λέγει ἕνας ναύτης.

— Τί νὰ κάμετε; νὰ παλεύετε!... Σ' ἄρπαξε ἀπὸ τὰ πόδια ὁ Χάρος; Πιάσε τον ἀπὸ τὸ λαιμό!.. Θὰ σὲ πάρῃ; Νὰ σὲ πάρῃ παληκαρίσια. Ὁχι νὰ σταυρώσῃς τὰ χέρια καὶ νὰ παραδοθῇς!

— Μὰ δὲν βλέπεις ὅτι χάσκει τὸ κύμα νὰ μᾶς καταπιῇ;

-- "Ὅσπου νὰ μὲ καταπιῇ ἐκεῖνο, τὸ ρουφᾶω
ἐγώ!..

Ὁ πλοίαρχος ἐγύρνευε νὰ μᾶς κεντήσῃ τὴ φιλο-
τιμία, ἀλλὰ ποιὸς ἐμποροῦσε νὰ κινήθῃ; Τὸ χιόνι
εἶχε στρωθῇ μιὰ πῆχη στὸ κατάστρωμα. Στὰ σχοινιά, στὰ
κατάρτια, στὰ σίδερα, στὰ κουρέλια τῶν πανιῶν εἶχε
ἀπλωθῇ καὶ ἄσπριζε σὰν κουλουριασμένο φίδι.

"Εἴτσι ἤμεθα, ὅταν ἀκούσαμε μιὰ φωνή:

— "Ε! ἀπὸ τὸ καράβι!...

Νὰ μὴν ἐφώναζαν ἀπὸ τὸν «Σωτήρα»; Δόξα νὰ
ἔχῃ ὁ Θεός! Δὲν ἐφώναζαν ἀπὸ τὸ καταραμένο καράβι,
ἀλλ' ἀπὸ τὴ γαλαξιδιώτικη γολέτα τοῦ καπετὰν Κα-
ρέλη, ποὺ μᾶς ἔσωσε.

Λίγο ἀκόμη καὶ θὰ ἐβουλιάζαμε.

Μόλις ἐπατήσαμε ἐκεῖ, μᾶς ἔβγαλαν οἱ ναῦτες τὰ
ροῦχα ποὺ εἶχαν κολλήσῃ ἐπάνω μας, μᾶς ἐπότισαν
τσάϊ μὲ ρούμι καὶ μᾶς ἐξάπλωσαν στὰ ζεστὰ στρώματα.

Τέλος ἀπὸ τὴν Πόλῃ κατεβήκαμε στὴ Δῆλο. Ἐ-
βδομήντα καράβια μικρὰ καὶ μεγάλα εἶχαν ἀράξει
ἐκεῖ, καὶ ἀκόμη πέντ' ἑξὶ ἀτμόπλοια. Ἀπὸ τὰ κατάρτια
καὶ τὰ σχοινιά ἐνόμισα ὅτι ἔμπαινα σὲ πυκνὸ δάσος
χειμῶνα καιρὸ. Δὲν εἶχαμε ἀράξει ἀκόμη καὶ βλέπω τὸν
πλοίαρχό μας κατακόκκινον, ξεσκούφωτον, ἀναμαλ-
λιασμένον, νὰ τρέχῃ στὴν πλώρη καὶ νὰ καταριέται.
Κοιτάζω καλὰ τὸ καταραμένο καράβι, ὁ «Σωτήρ»,
ἔστεκε δίπλα μας. Εἶδα καὶ ἔπαθα νὰ ἡσυχάσω τὸν κα-
πετὰν Μπιομάνη.

— Ἡ κακία τοῦ ἔμεινε, τοῦ εἶπα· νά, ποὺ ὁ Θεὸς
δὲν μᾶς ἄφησε νὰ χαθοῦμε.

"Αρχισε νὰ βραδυάζῃ καὶ ὁ καιρὸς ἔδειχνε κακὰ
σημέδια. Ὁ ἥλιος ἔδυσε μαραμένους πίσω ἀπὸ τὴ

Σίφνο. Τὸ ἀκρωτήριο τῆς Τήνου, ὁ Τσικνιάς, ἐσκοτείνιασε. Ἀσυνήθιστη κίνησι ἄρχισε στὴ Δῆλο, καθὼς σὲ μηρυμυκοφωλιά τὰ πρωτοβρόχια. Οἱ ναῦτες τρέχουν ἄλλοι σιὰ σχοινιά, ἄλλοι στὶς ἄγκυρες, ἄλλοι στὶς βάρκες, ἄλλοι σιὰ κατάρτια! Χέρια, πόδια, νύχια, δόντια, ὅλα σὲ κίνησι. Φθάνει, νομίζεις, ἐλίβονλος ἐχθρός, καὶ καθέννας ἐτοιμάζεται νὰ τὸν ἀντικρύσῃ ὅπως ἡμπορεῖ καλύτερος.

Καὶ ἀλήθεια, σὲ λίγο ἔφθατε ὁ ἐχθρός. Μαῦρος, θεοσκοτεινὸς ἐπέταξε ἀπὸ τὸν Τσικνιά ὁ χιονιάς μὲ ἄγριες φωνὲς καὶ φτεροκοπήματα, καὶ ἔκαμε τὸ λιμάνι μαλλιὰ-κουβάρια. Σίδερα ἐβροντοῦσαν, ξύλα ἔτριζαν, φωνὲς ἀντηχοῦσαν καὶ γαυγίσματα. Ἀπὸ ἓνα μυκονιάτικο καράβι, φορτωμένο ξυλεία, ἐπετοῦσαν τὰ σανίδια σὰν πούπουλα καὶ ἐσκέπασαν τὴ θάλασσα ὡς πέρα στὸ νησί! Μιὰ μαούνα σμυρναϊκὴ, φορτωμένη κάβουνο, ἄδειασε ὅλως διόλου. Ἀπὸ μιὰ σφουγγαράδικη μηχανὴ δὲν ἔμεινε τίποτε. Τὰ βαπόρια ἐσῆκωσαν τὶς ἄγκυρές τους καὶ ἀγριοσφυρίζοντας ἐρρίχθησαν ποιοῦ νὰ πρωτοφύγῃ. Ἐμεῖς ἡμεῖθα στὴν ἄκρη, καὶ εὐκόλα, ἀφοῦ ἐκόψαμε τὴν ἄγκυρα, ἐβγήκαμε πέρα, κάτω στὴ Μικρὰ Δῆλο.

Ὅλη τὴ νύκτα ἐβάσταξε ἡ θύελλα. Καὶ ὅταν ἔφεξε ἡ ἡμέρα, εἶδα τὸ κακὸ ποῦ ἐγινε. Ἄλλα καράβια ἦσαν μισοσπαζμένα, ἄλλα γυμνὰ ἀπὸ ξάρτια, ἓνα ἐδῶ μὲ τὴ μιστὴ πρύμνη φαγωμένη, ἄλλο ἐκεῖ δίχως μπαστούνι καὶ φλόκους. Ἐνα ἀτιμόπλοιο ἔγερνε καὶ ἐκρατοῦσε καρφωμένο στὴν ἄγκυρά του ἓνα σαμιώτικο τρεχαντήρι. Δὲν ξέρω πῶς ἐπῆγα στὴν πρύμνη καὶ βλέπω τὸν πλοίαρχο μας πίσω μας σιὸ πηδάλιο μὲ

μάτια δακρυσμένα.

— Τί ἔχεις, καπετάνιε, τί ἔπαθες; τὸν ἐρωτῶ.

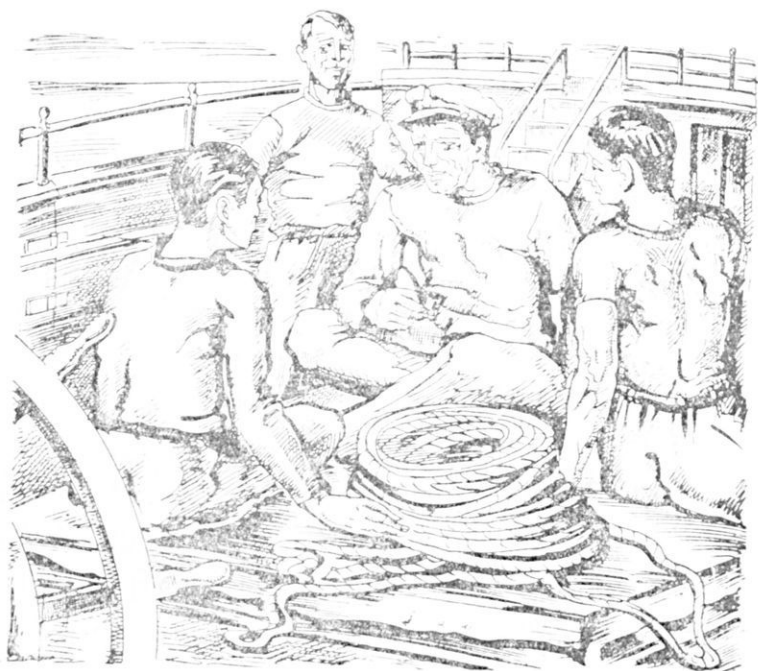
— Ἀχ, παιδί μου, εἶπε στενάζοντας· ὁ κακομοῖρης ἐχάθη-ε, πτωχὸς ἄνθρωπος.

Γυρίζω κατὰ τὰ Κοκκινάδια καὶ βλέπω τὸν «Σω-
τῆρα» πεταγμένον ἔξω στὶς πέτρες, καὶ κοντά, τοὺς
ναῦτες του, βρεγμένους ὡς τὸ κόκκαλο, νὰ τουρτου-
ρίζουν, γύρω στὴ φωτιά. Καὶ ἀκόμη, κονιά, τὸν καπε-
τάνιο του, ἀναμαλλιασμένον καὶ ἄγριον, νὰ κοιτάζη
τὰ ναυάγια, σὰ νὰ ἐκοίταζε τὰ λείψινα τῶν παιδιῶν του.

— Τὸν κακομοῖρη, πτωχὸς ἄνθρωπος! Δὲν ἤθελα
νὰ τὸν ἰδῶ ἔτσι... ξανάειπε ὁ πλοίαρχος μας.

— Ἀλήθεια, ἐλυπήθηκα κ' ἐγὼ τὸ καράβι, εἶπε ὁ
γερο-Καλούδης καὶ ἐσώπασε. Καὶ οἱ ναῦτες ἔμειναν γιὰ
πολλὴν ὥρα χωρὶς νὰ μιλήσουν.

Α. Καρκαβίτσας

8. *Αὐτὸ δὲν μοῦ λὸ εἶσε κανεῖς..*

ΤΟ ΑΤΜΟΠΛΟΙΟ ἐπῆγαινε τὸ δρόμο του, καὶ οἱ ναῦτες εἶχαν στῇ μέσῃ τὸν καπετὰν Βαγγέλη καὶ τοὺς ἔλεγε παλιὰς ναυτικὰς ἱστορίας.

Ὅλοι τὸν ἄκουαν μὲ προσοχὴ καὶ μὲ σεβασμό. Ἐνα ὅμως νεοφερμένο ναυτόπουλο, ποὺ δὲν τὸν ἐγνώριζε καλά, ἀπάνω στῇ διήγησι τοῦ εἶπε:

—Ψέματα, καπετὰν Βαγγέλη, αὐτὰ δὲν γίνονται!

Ἐκόπηκε μὲ μιᾶς ἡ διήγησι, ἐκόπηκαν καὶ οἱ ἀναπνοὲς τῶν ναυτῶν καὶ ἐκοίταξαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο φοβισμένα.

Ὁ καπετὰν Βαγγέλης ἐκάρφωσε τὰ μάτια του στοὺς ναυτόπουλο καὶ εἶπε μὲ τρεμουλιαστή φωνή:

— Αὐτὸ δὲν μοῦ τὸ εἶπε κανεὶς.

Τὸ εἶπε μὲ τέτοια φωνὴ καὶ ἡ ματιά του ἦτο τέτοια, ποὺ ἔφερε ζάλη στοὺς ναυτόπουλο. Κάτι ἐπῆγε νὰ εἰπῇ, ἀλλ' ἡ φωνὴ του ἐκόπηκε στοὺς λάρυγγά του.

— Μὴ συνερίζεσαι τὸ παιδί, καπετὰν Βαγγέλη, ἐξακολούθησε τὴν ἱστορία σου, εἶπε δειλὰ ἕνας ναύτης.

— Δὲν μπορῶ τώρα ἄλλοτε, εἶπε ὁ καπετὰν Βαγγέλης.

Ἐσηκώθηκε, ἐπροχώρησε καὶ ἐκλείσθηκε στὴν καμπίνα του.

Τὸ ναυτόπουλο ἐστάθηκε ἀκίνητο, σὰ νὰ εἶχε γίνει μάρμαρο. Τὸ ἐπῆρε ἕνας ναύτης ἀπὸ τὸ χέρι καὶ ἐτρέβηξαν κατὰ τὴν πρόμνη.

— Πῶς τὸ ἔκαμες αὐτό, Στάμο; τοῦ εἶπε. Ἔτσι μιλοῦν στοὺς μεγαλυτέρους; Ἄς εἶναι, κοίταξε νὰ τὸν εὗρῃς τὸν καπετὰν Βαγγέλη μοναχὸ καὶ νὰ τοῦ ζητήσης συχώρεσι. Ἀλλιῶς, ὅπως καὶ νὰ κάμης, θὰ φύγῃς ἀπὸ τὸ πλοῖο.

Ἐνύκτωσε ἡ θάλασσα ἦτο λάδι. Ἐφυσοῦσε δροσερὸ ἀεράκι καὶ τ' ἀστέρια ἐλαμποκοποῦσαν. Παράμερα ἀκουμπισμένος ὁ καπετὰν Καπετὰν Βαγγέλης ἐκοίταζε τὴ θάλασσα, ὅταν τὸν ἐπλησίασε τὸ ναυτόπουλο δειλὰ καὶ τοῦ εἶπε μὲ φωνὴ τρεμουλιαστή:

— Συμπάθησέ με, καπετὰν Βαγγέλη! δὲν ξέρω

πῶς μοῦ ἐξέφυγε τέτοιος λόγος. Συμπάθησέ με, σὲ παρακαλῶ! Καὶ τὸ ἐπιασαν λυγμοί.

Ἐγύρισε ὁ καπετὰν Βαγγέλης καὶ τὸ ἐκοίταξε καλὰ γιὰ κάμποση ὥρα.

— Σὲ συγχωρῶ, παιδί μου, τοῦ εἶπε. Μοῦ ἔκαμες μεγάλο κακό, γιατί πρώτη φορά εὐρέθηκε ἄνθρωπος νὰ μοῦ πῇ τέτοιο λόγο. Ἐ, ἅμα κοπιάση κανεῖς γιὰ νὰ βγάλῃ ἓνα ὄνομα, καὶ στ' ἀστεῖα νὰ τὸν πειράξουν, τοῦ κακοφαίνεται. Ἔτσι εἶναι.

Ἐπιασε τὸ παιδί ἀπὸ τὸ χέρι, τὸ ἐκάθισε σ' ἓνα πάγκο καὶ ἄρχισε νὰ τοῦ διηγῆται:

— Ἀπὸ μικρὸς ἤμουν ὀρφανὸς κ' ἔπρεπε νὰ εὗρω δουλειά. Ἐμπῆκα σὰν καὶ σένα ναυτόπουλο στὸ καράβι τοῦ Ραμαντάνη. Εἶχε καὶ σύντροφο. Πολλὰ ἔλεγαν γιὰ αὐτοὺς τοὺς δύο, ἀλλὰ καὶ ἀλήθεια νὰ ἦσαν, τί θὰ ἔκανα; Εἶχα ἀνάγκη νὰ θρέψω τὴ μάνα μου καὶ δύο ἀδελφές. Ἐταξιδεύαμε ἀπὸ νησί σὲ νησί, ἐφορτώναμε κρασιά, ἐξεφορτώναμε ἄλλου, ἐπαίρναμε ἀπὸ ἐκεῖ ὅ,τι εὐρίσκαμε, κ' ἔτσι ἐγυρίζαμε.

Μιά φορά ἐφορτώσαμε ζάχαρη, ρύζια καὶ καφέδες ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ γιὰ τὴ Σύρα. Εὐρήκαμε βοριά τὸν καιρὸ κ' ἐλοξοδρομήσαμε κατὰ τὴ Σέριφο. Εἶχαμε καιρὸ νὰ μποῦμε μὲ τὸ ἡλιοβασίλεμα στὸ λιμάνι· ἀλλὰ δὲν τὸ ἐκάναμε. Τὴ νύκτα, χωρὶς νὰ θέλω, ἄκουσα τοὺς πλοιάρχους νὰ λέγουν:

— Μὲ τὴν τρικυμία ποὺ εἶχαμε, εἴμαστε δικαιο-λογημένοι. Θὰ βγάλωμε στὸ ἐρημόνησο τὰ μισὰ σακκιά καὶ θὰ εἰποῦμε ὅτι τὰ ἐλετάξαμε στὴ θάλασσα γιὰ νὰ σώσωμε τ' ἄλλα. Καλὰ θὰ μπαλωθοῦμε...

— Καλά, εἶπε ὁ ἄλλος· μὰ τὸ ναυτόπουλο ποὺ χομε, δὲν μοῦ ἀρέσει. Σοῦ εἶπα νὰ μὴν τὸ πάρης καὶ δὲν μ' ἄκουσες.

— Μὴ σὲ μέλει ! τοῦ εἶπε ὁ ἄλλος. Δὲν θὰ εἰπῇ τίποτε. Εἶναι ἔξυπνο καὶ θὰ μάθῃ τὴν τέχνη μας γοήγορα. Θὰ ἰδῇ πόσο θὰ μᾶς βοηθήσῃ! Ἄν κἀνὴ πὼς λέγει τίποτε, ἀλίμονό του!

Τί τὰ θέλεις παιδί μου! Ἦμουν λιοντάρι στὴν καρδιά· θὰ ἐτολμοῦσα, στὴν ἀνάγκη καὶ σ' ἄλλο μέρος, νὰ τὰ βάλω καὶ μὲ τοὺς δυό. Ἐκεῖ ὅμως, μέσα στὴ θάλασσα, ἐφοβήθηκα. Μ' ἔπιασε κρύος ἰδρώτας. Ἴσως καὶ τὰ ἔλεγαν ἐτσι μεγαλόφωνα, γιὰ νὰ τ' ἀκούσω, ποιὸς ξαίρει! Ὅσοτόσο ἀτεφάσισα νὰ κάμω ὅτι δὲν ἄκουσα τίποτε καὶ νὰ ἔχω πάντα τὸ νοῦ μου.

Μὲ τὰ χαράματα ἐπλησιάσαμε στὸ ξερονήσι. Γύρω δὲν ἐβλέπαμε κανένα πλοῖο. Ἐβγάλαμε τότε κάμποσα σακκιά καὶ τὰ ἐκρύψαμε σὲ μιὰ σπηλιά.

— Ἐσύ, ὅ,τι κάνομε, δὲν εἶναι δική σου δουλειὰ νὰ ἐξετάζης, μοῦ εἶπε ὁ Ραμαντάνης, ὅταν ἐξαναμπήκαμε στὸ καράβι.

— Δὲν ἐξετάζω ποτέ μου, εἶπα.

— Ἐκεῖνο ποῦ σοῦ εἶπα! Τὸ νοῦ σου, γιατί δὲν μὲ ξέρεις καλά.

Μιλὰ ἐγώ. Ἐκίναμε πανιὰ κ' ἐπήγαμε στὴ Σῦρο· ἐμπήκαμε στὸ λιμάνι κ' ἐρρίξαμε τὴν ἄγκυρα.

Ὡραία πόλις ἡ Σῦρος! Εἶναι τὸ διαμάντι τῶν Κυκλάδων. Καθὼς σκαλώνουν τὰ σπίτια ἀπὸ τὴν παραλία στὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ, νομίζεις ὅτι μιὰ μαρμαρένια σκάλα ἀνεβαίνει ἀπὸ τὴ γῆ στὸν οὐ-

ρανό. Ἐκεῖ ψηλὰ εἶναι ἡ Ἐπάνω Σῦρος, μὲ μιὰ ὁμορφή ἐκκλησιά, τὸν Ἀι-Γεώργη. Τὸ τί βλέπει ἀπὸ κεῖ ἀπάνω κανεῖς, δὲν λέγεται. Τὸ πίσω μέρος δὲν ἔχει παρὰ πέτρες καὶ ξερὰ λαγκάδια καὶ ράχες κιτρινοκόκκινες· ποῦ καὶ ποῦ νὰ ἰδῇς καὶ καμιά μικρὴ πρασινάδα. Ἀλλὰ τὸ πλευρὸ ποῦ εἶναι πρὸς τὴν πόλι, ἔχει τὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα ἀντικρὺ του. Τὰ μισὰ νησιά τῶν Κυκλάδων τὰ βλέπεις μπροστά σου. Ἀριστερὰ μιὰν ἄκρη ἀπὸ τὴν Τήνο μὲ τὸ μοναστήρι τῆς Μεγαλόχαρης. Ἐπειτα τὴ χαμηλὴ Μύκονο καὶ τὰ νησάκια τῆς Δήλου· πίσω τὴ Νάξο· ἐδῶθε τὴ Μήλο, τὴ Φολέγανδρο, τὴ Σίκινο, τὴ Σέριφο μὲ τὸ ψηλὸ βουνὸ καὶ τὴν ὠραία Σίφνο. Θαρρεῖς, ὄνειρεῦσαι ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ψῆλωμα.

Γύρω στὸ καράβι μας ἦσαν ἄλλα καράβια, καί, ἂν συνέβαινε τίποτε, μπορούσα νὰ φωνάξω. Ἐκατέβηκα στὴν καμαρούλα μου, ετοίμασα τὰ πράγματά μου καὶ τὰ ἀνέβασα στὸ κατάστρωμα.

— Γὰ ποῦ, ὦρα καλή; μ' ἐρωτᾷ ὁ Ραμαντάνης.

— Πηγαίνω νὰ εὔρω τίμια ἀφεντικά, τοῦ ἀπαντῶ ἄφοβα.

— Τί εἶπες; μοῦ λέγει. Καὶ ἄπλωσε τὸ χέρι στὴ μέση του.

— Μὴν κινηθῇς! τοῦ εἶπα. Σπύρο! φωνάξω σ' ἓνα ναυτόπουλο ποῦ εἶδα στὸ διπλανὸ καράβι. Καὶ τοῦ πετῶ ἓνα γράμμα. «Κάμε μου τὴ χάρη νὰ τὸ στείλῃς στὴ μάνα μου. Καὶ νὰ τῆς πῇς νὰ μὴν τὸ ἀνοίξῃ, πρὶν νὰ φθάσω ἐγώ...»

— Τὸ βλέπετε; ἔστρεψα καὶ τοῦ εἶπα τοῦ Ρα-

μαντάνη καὶ τοῦ συντροφίου του. Μπορεῖτε νὰ μὲ σκοτώσετε; ἀλλὰ καὶ σεῖς δὲν θὰ γλυτώσετε. Τὰ γράφω ὅλα.

Τὰ θηρία μεμιᾶς ἡμέρωσαν.

— Τὶ ἔπαθες, Βαγγέλη; μοῦ λέγει μαλακὰ ὁ καπετάνιος. Ἐτρολλάθηκες; Δὲν καταλαβαίνω τί θέλεις!

— Καταλαβαίνεις πολὺ καλὰ! τοῦ εἶπα. Ὁ, τι εἶπατε, τ' ἄκουσα ὅλα.

— Καὶ τί θέλεις;

— Νὰ μὲ ἀφήσετε νὰ φύγω καὶ νὰ γυρίσετε νὰ πάρετε τὰ σακκιά τοῦ ἐμπόρου. Εἶδεμή, θὰ σᾶς μηνύσω στὴν ἐξουσία.

— Τὰ βλέπεις; εἶπε τοῦ καπετάνιου ὁ σύντροφός του. Δὲν μ' ἄφησες ἐμένα νὰ κάμω ἐκεῖνο ποὺ ἤξερα!

Ἐπέρασαν τόσα χρόνια, παιδί μου, καὶ τώρα ἀκόμη, ὅταν θυμοῦμαι αὐτὰ τὰ λόγια, ἀνατριχιάζω».

Ἐστάθηκε λίγο ὁ καπετὰν Βαγγέλης καὶ ὕστερα ἐξακολούθησε:

— Ὁ καπετάνιος ἔφερε μερικὲς βόλτες ἀπάνω στὸ κατάστρωμα καὶ ὕστερα μοῦ λέγει:

« Καὶ τί σὲ μέλλει ἐσένα, Βαγγέλη; Ἐσὺ θὰ πληρωθῇς τὸ μισθό σου. Ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα, θὰ σοῦ δίνω διπλὸ μισθό· θὰ σὲ βάλωμε καὶ στὰ κέρδη. Τί ἄλλο θέλεις;

— Ἀδिका χρήματα ἐγὼ δὲν παίρνω, εἶπα.

— Ἐ, μὴν εἰπῇ; τίποτε καὶ πήγαινε στὸ καλὸ!

— Μὴ χάνης τὰ λόγια σου! Ἡ παραδίνει τὸ πρᾶγμα στὸν ἔμπορο, ἢ τρέχω στὴν ἐξουσία.

Μ' ἐπλήρωσαν καὶ μ' ἄφησαν νὰ φύγω. Ὑστερα ἀπὸ ἡμέρες ἐπῆγα στὸν ἔμπορο.

— Σοῦ ἔφερε ὅλο τὸ πράγμα τὸ καράβι τοῦ Ραμαντάνη; ἐρώτησα.

— Ναί, μοῦ εἶπε· κ' ἔτσι ἡσύχασα.

Τί ἀλέγιναν τ' ἀφεντικά μου δὲν ξέρω. Κάπου εἶπαν ὅτι ἐπνίγηκαν. Νὰ σοῦ εἰπῶ, καλὰ - καλὰ δὲν εἶχα καμιά ὀρεξη νὰ ἐρωτήσω, ἂν ἦταν ἀλήθεια ἡ ψέματα. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ ἔκαμα, δὲν ξέρω πῶς ἔγινε γνωστὸ παντοῦ. Τώρα οἱ τίμοι καραβοκύρηδες ἐκοίταζαν ποιὸς νὰ μὲ πρωτοπάρῃ στὸ καράβι του.

Ἔτσι, παιδί μου, εἶπε ὁ καπετὰν Βαγγέλης, τελειώνοντας τὴν ἱστορία του, ἔζησα μὲ τὴν ἀλήθεια! Καὶ μὲ τὴν ἀλήθεια θέλω νὰ πεθάνω...

Νώντας Ἑλάτος

9. Κρῖμα νὰ χαθῇ ἡ μαυρομάτα.

ΓΕΙΤΟΝΑ του δὲν ἄφηνε χωρὶς νὰ τὸν πειράξῃ ὁ Ἀντώνης ὁ Κατσιβούλης. "Ὅλο κ' ἐφιλονικοῦσε γιὰ τὰ σύνορα τῆς σταφίδας του. "Ἄν δὲν ἐπαράβλεπαν οἱ ἄλλοι νὰ τοὺς παίρνη κάθε χρόνο καὶ κάμποσον τόπο, ἔπρεπε νὰ περιμένουν δικαστήρια καὶ κάθε εἶδος ἀναποδιά. Ἀλλὰ περισσότερο εἶχε στενοχωρέσει τὸ Γιώργη τὸ Χριστοδουλιά. "Ἐνα χανδάκι ἐχώριζε τὶς σταφίδες τοὺς, τ' ἀλώνια τοὺς καὶ τὰ σπῖτια τοὺς.

Κάποιον Αὐγουστο ὁ Κατσιβούλης καὶ ὁ Χριστοδουλιάς εἶχαν μαζέψει στὴν ἀποθήκη τὸ πρῶτο χέρι ἢ περισσότερη ὅμως σταφίδα ἢτο στ' ἀλώνια.

Καρκαρίτσα—Ἐλατον. Τὸ Ραζακὶ Σταφύλι, Δ' Δημ., *Βxδ. Α' 1934 4

*Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἐνα μαυραδάκι ἐφάνηκε στὸν οὐρανό. Ὁ Κατσιβούλης μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ τὴ μεγαλύτερή του κόρη ἔλειπαν στὴν πόλι. Τὴ σταφίδα τὴν ἐπρόσεχε τὸ μικρό τους ἀγόρι, ὁ Νάσος, ὡς δέκα χρονῶν. Τὸν εἶχαν ἀφήσει ἐκεῖ γιὰ τὰ μάτια, γιὰτὶ κι' ἀφύλακτη νὰ ἦτο, κανεὶς δὲν τὴν ἐπεΐραζε.

— Δὲ μ' ἀρέσει τὸ σημάδι, εἶπε στοὺς δικούς του ὁ Χριστοδουλιάς. Γρήγορα νὰ σαρώσωμε τὴ μαυρομάτα, νὰ μὴν ἔχωμε τὰ ἴδια τὰ περσινά.

Πέρσι ἔτυχε κι' αὐτὸς νὰ λείπη. Ἦτο ἐκεῖ ἡ γυναῖκα του, ἀλλὰ σὲ μιὰ δυνατὴ κι' ἑξαφνη νεροποντὴ πού ἔπεσε, λίγη σταφίδα ἐπρόφθασε νὰ σώση. Ὁ Κατσιβούλης ἐμποροῦσε νὰ βοηθήσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔκαμε. Ἀπάνω ἀπὸ τὸν ἐξώστη καθισμένος ἔβλεπε μὲ χαρὰ πῶς ἔπαιρνε τὸ νερὸ τὴν ξένη περιουσία.

Τώρα ὁ Χριστοδουλιάς μὲ τοὺς δικούς του ἐδούλευαν γρήγορα καὶ εἶχαν μαζεμένη τὴν περισσότερη σταφίδα. Ἀρχισαν νὰ πέφτουν οἱ πρῶτες ἀριεὲς σταλαγματιές. Ὁ Νάσος τοῦ Κατσιβούλη ἔβαλε τὶς φωνές. Καταλάβαινε τὸ κακὸ πού τοὺς εὕρισκε καὶ καταλάβαινε καὶ τὴν ἀδυναμία του.

— Ἐ, θὰ κλάψης καὶ σύ, ὅπως κ' ἐμεῖς ἐκλάψαμε πέρσι, εἶπε τὸ ἀγόρι τοῦ Χριστοδουλιά.

— Κάνε τὴ δουλειά σου καὶ τέτοια λόγια δὲν μ' ἀρέσουν. Τ' ἀκούς!... Νὰ μὴ σ' ἀκούσω νὰ τὸ ξαναπῇς!» εἶπε αὐστηρὰ ὁ Χριστοδουλιάς. Δὲν ἤθελε τὸ κακὸ κανενός, ἀλλὰ καὶ δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ πάρῃ τὴ σταφίδα τοῦ Κατσιβούλη. Αὐτὸ δὰ ἔλειπε!..

Ἐπειτα ὁμως ἐσκέφθηκε: Δὲν εἶναι κοῖμα τὸ μικρὸ νὰ πεινᾷ ὅλον τὸν χρόνον; Κ' ἔπειτα ἔχει ἀρραβωνιάσει τὴν κόρη του καὶ τὴν προῖκα θὰ τὴ δώσῃ ἀπὸ τούτη

τὴ σταφίδα... Θὰ εἰπῆς, κι' ἐγὼ εἶχα μικρὰ κι' ἐπείνασαν. Τὰ ἐσκέφθηκε ἐκεῖνος; Γιατὶ νὰ μὲ σκοτίζουν ἐμένα τώρα;

Ἡ σταφίδα του στὸ μεταξὺ ἦταν ἀσφαλισμένη· τώρα ἐμποροῦσε νὰ ξεκινήσῃ ἥσυχος γιὰ τὸ σπιτάκι του. Δυνατὸς ἀέρας ἐσήκωσε σύννεφο τὴ σκόνῃ, κι' ὕστερα οἱ σταλαγματιὲς ἄρχισαν νὰ πέφτουν πιὸ πυκνά. Μιὰ ἀστραπὴ ἐθάμπωσε τὰ μάτια ὅλων κι' ἀκολούθησε βροντὴ ποὺ ἔσεισε τὴ γῆ.

— Κρῖμα νὰ χαθῇ ἡ μαυρομάτα! ἐσκέφθηκε. Ἐπείρασαν ἀπὸ τὸ νοῦ του τὰ ἔξοδα καὶ τὰ βάσανα ποὺ περνοῦν ὥς ποὺ ν' ἀποθηκιάσουν τὴ σταφίδα καὶ νὰ τὴν πουλήσουν. Κλάδεμα, σκάψιμο, ξανασκάψιμο, βλαστολόγημα, κορφολόγημα, χαράκωμα, θειάφισμα καὶ ράντισμα μὲ γαλαζόπετρα. Ἐπειτα τὸ καρδιοχτύπι νὰ τρυγηθῇ ἡ σταφίδα, νὰ ἀπλωθῇ στὸ ἀλώνι, νὰ ξεραθῇ, νὰ μαζευθῇ, νὰ τὴ βάλουν στὰ σακκιά καί... νὰ τὴ ζητήσῃ καὶ ὁ ἔμπορος...

— Ἀμαρτία νὰ χαθῇ ἡ μαυρομάτα! εἶπε πάλι ὁ Χριστοδουλιάς. Ἐστάθηκε μιὰ στιγμὴ συλλογισμένος κι' ἔπειτα φώναξε :

— Ἐμπρός, παιδιά! ἐλᾶτε νὰ σώσωμε καὶ τοῦ γείτονα τὴ σταφίδα.

Κάτι ἠθέλησαν νὰ μουρμουρίσουν μερικοί, ἀλλὰ μὲ μιὰ ματιὰ ὁ Χριστοδουλιάς τοὺς ἔδωσε νὰ καταλάβουν πὼς ἔπρεπε νὰ τρέξουν, σὰ νὰ ἦτο δικὴ τους καὶ καλύτερα ἀκόμη. Δὲν ἐδίστασαν περισσότερο κι' ἐρρίχθησαν πρόθυμα στὴ δουλειά.

Τὴν ὥρα ποὺ ἐπλάκωσε ἡ δυνατὴ βροχὴ κι' αὐλάκωναν τὸν οὐρανὸ οἱ ἀστραπὲς κι' ἐξεκούφαιναν οἱ βροντὲς, δὲν ὑπῆρχε οὔτε σπειρὶ σταφίδα στ' ἀλώνια.

Τὴν ἴδια ὥρα ἐφάνηκε ἀπάνω στὸ ἄλογό του τρεχάτος ὁ Κατσιβούλης. Ἔσταξαν κ' οἱ δυὸ ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ τὸν ἰδρῶτα. Καθὼς εἶδε ἀπὸ μακριὰ τὸ ἀλώνι ἄδειω, ἔβαλε τὶς φωνές. Ὅταν ἐπλησίασε καὶ εἶδε τὸ Χριστοδουλιά, τοῦ ἐκόπηξε ἡ ἀναπνοή.

— Ἐσὺ νὰ μοῦ κάμης αὐτὸ τὸ καλό!

— Γιατὶ ὄχι; Γείτονες εἴμαστε, εἶπε μὲ γέλια ὁ Χριστοδουλιάς. «Πρῶτα θὰ ἰδῇ κανεὶς τὸ γείτονά του κ' ὕστερα τὸν ἥλιο».

Νώντας Ἐλατος

10. Είδες ἄσπρον κόρακα ;

Ο ΚΑΒΟΥΡΑΣ ἐκληρονόμησε ἀπὸ τὸν πατέρα του ἀμπέλια καὶ χωράφια, ἐλιές καὶ περιβόλια. Ὁ Προκόπης δὲν ἐκληρονόμησε τίποτε, ἀκόμη καὶ τὸ καλύβι ποὺ τοῦ ἄφησε ὁ πατέρας του τὸ εἶχε χρεωμένο. Ὁ Προκόπης ὁμως τὸ ἐξεχρέωσε, τὸ ἐγκρέμισε καὶ τὸ ἔκτισε σπίτι. Ἀμπέλια δὲν εἶχε κι' ἀμπέλια ἐφύτευε· χωράφια δὲν εἶχε καὶ χωράφια ἀγόραζε· ἀγόραζε καὶ ἐλιές, τὶς ἐξανάνιωσε, ἐφύτευε καὶ ἄλλες, καὶ τοὺς ξερότοπους ποὺ εἶχε ἀπὸ τὸν πατέρα του, τοὺς ἔκαμε περιβόλια πολύκαρπα. Ὁ Προκόπης ἐπρόκοβε, κι' ὁ Κάβουρας, σὰ νὰ τὸ εἶχε τ' ὄνομά του, ἐπήγαινε στραβά σὰν τὸν κάβουρα.

— Στραβὰ πηγαίνεις, κάβουρα, νὰ ἰδῶ τὴν καταντιὰ σου, ἔλεγαν κουνώντας τὸ κεφάλι οἱ νοικοκυραῖοι τοῦ τόπου.

Ἐγέρασαν τ' ἀμπέλια του, ἔπιασαν ἀγριάδα τὰ χωράφια του, ἐγέμισαν ξεράδια οἱ ἐλιές του καὶ ἀρρώστησαν τὰ δένδρα στὰ περιβόλια του.

— Νὰ εἰπῇς ὅτι δὲν σκάβω καὶ δὲν κλαδεύω καὶ δὲν βλαστολογῶ τ' ἀμπέλια μου, πὼς δὲν ὀργώνω τὰ χωράφια μου καὶ δὲν καλλιεργῶ τὰ περιβόλια μου ; Γιατί, παιδιά, νὰ μὴ θέλῃ ἡ γῆ νὰ μοῦ δώσῃ καρπούς ; ἔλεγε μὲ παράπονο στοὺς πατριῶτες του ὁ Κάβουρας.

Ἐκεῖνοι τοῦ ἔλεγαν τὴν ἀλήθεια :

— Δὲν κάνεις ὅ,τι πρέπει δὲν τὸ κάνεις !

Μὰ ποῦ νὰ τοὺς ἀκούσῃ !

— Μὲ κατατρέχει ἡ μοῖρα μου, ἔλεγε σταυρώνοντας τὰ χέρια.

Ἔτσι, ἀπὸ μεγάλο νοικοκύρη ποὺ τὸν ἄφησε ὁ πατέρας του, σὲ λίγα χρόνια ἄρχισαν νὰ τὸν παίρνουν καὶ τὰ χρέη μπροστά. Ἐτριβαν ἀπὸ χαρὰ τὰ χέρια τους οἱ δανειστές του.

— Μὲ τὸν καιρό, νὰ πάρωμε ἐμεῖς τὰ κτήματα, καὶ νὰ ἰδῇς πὼς θ' ἀναγκάσωμε τὴ γῆ νὰ μᾶς δώσῃ ὅ,τι θέλομε.

..

Μιὰ Κυριακὴ, ὕστερα ἀπὸ τὴ λειτουργία, ὁ Κάβουρας ἔπινε τὸν καφέ του μαζί μὲ τὸν Προκόπη. Ἡ-το ἄνοιξι, ποὺ ρίχνουν τὴν ὄψιμη σπορά, καλαμπόκια καὶ φασόλια.

— Ἐσὺ δὲν εἶχες κι' ἀπόκτησες, εἶπε ὁ Κάβουρας μελαγχολικὸς στὸν Προκόπη. Ἐγὼ εὗρηκα καὶ θὰ τὰ χάσω. Δὲν μοῦ λέγεις καὶ σὺ καμιὰ συμβουλή, Προκόπη;

— Μετὰ χαρᾶς νὰ σοῦ εἰπῶ, φίλε μου. Ἀλλὰ καθὼς ξέρεις, τὰ ἔχω λίγα τὰ λόγια μου. Ἄν εἰπῶ κάτι, πρέπει καὶ νὰ τὸ κάμης.

— Πές μου καὶ θὰ σ' ἀκούσω.

— Ἦθελα νὰ ξέρω : εἶδες στὴ ζωὴ σου ἄσπρον κόρακα;

— Ἀστειεύεσαι;

— Σ' ἐρωτῶ στὰ σοβαρά, εἶδες ἄσπρον κόρακα;

— Ὅχι· ἔμαθα στὸ σχολεῖο ὅτι τὰ κοράκια, ἅμα βγοῦν ἀπὸ τ' αὐγὸ, βγάζουν ἄσπρα πούπουλα, ἀλλὰ στὶς πενήντα ἡμέρες μαυρίζουν. Ἄμα θέλωμε νὰ εἰποῦμε γιὰ κάτι ποὺ δὲ γίνεται, λέμε : ὅταν ἀσπρίση ὁ κόρακας.

— Ναί, εἶπε ὁ Προκόπης, γιατί ποτὲ δὲν ἀσπρίζει. Ὑπάρχει ὅμως κι' ἄσπρος κόρακας, κι' αὐτὸς εἶναι ποὺ σοῦ ἐχάλασε τὰ κτήματα. Τρυπᾷ τὰ δένδρα σου καὶ ξεραίνονται· βόσκει στ' ἀμπέλια σου καὶ στὰ χωράφια σου, καὶ δὲν κάνουν προκοπή.

— Ἀλήθεια; ἐρωτᾷ συλλογισμένος ὁ Κάβουρας. Μὰ πῶς δὲν τὸν ξέρει ὁ κόσμος!

— Ὅχι ὁ κόσμος! ἐσύ, θέλεις νὰ εἰπῇς. Γιατὶ κάθε τόσο ἔρχεται ἓνας ἢ δύο. Τοὺς κυνηγοῦν ὅλα τὰ ζῶα, γι' αὐτὸ εἶναι κρυμμένοι καὶ δὲν φαίνονται. Γιὰ νὰ ἰδῇς τὸν ἄσπρον κόρακα, πρέπει νὰ σηκωθῇς πρωΐ, τὰ χαράματα, καὶ νὰ γυρίσης τὸν κάμπο καὶ τὰ βουνὰ καὶ τ' ἀκρογᾶλια, καὶ κάπου θὰ τὸν πετύχης. Νὰ κοιτάξης ποῦ θὰ καθήσῃ, γιὰ νὰ εὗρῃς τὴ φωλιά του. Τὴν ἔχει στρωμένη μὲ κάποιο βοτάνι θαυματουργό. Ἄν πάρῃς ἀπ' αὐτὸ καὶ βάλῃς λίγο στὸ κάθε σου κτήμα, ἔγινε ἡ δουλειά σου. Νὰ ἰδῇς τότε πῶς θὰ ξαναγεμίσουν τὰ βαρέλια σου κρασί καὶ λάδι. Καὶ γιατί, θὰ εἰπῇς ; Γιατὶ τότε

δὲ θὰ ξεκολλοῦν ἀπὸ τὰ κτήματά σου τὰ γοργόνια.

— Τί εἶναι πάλι αὐτά;

— Ἄκουσε, εἶπε ὁ Προκόπης. Τὰ γοργόνια εἶναι ὁμορφα ἀγόνια ποὺ μένουν πάντα στὰ χωράφια, στ' ἀμπέλια καὶ στὰ καλλιεργημένα κτήματα. Γι' αὐτὸ λένε γιὰ κεῖνον ποὺ εἶναι γρήγορος καὶ δουλευτής, πὼς δουλεύει σὰ γοργόνι.

— Δύσκολο νὰ σηκωθῶ πρωί, ἀλλὰ θὰ προσπαθίσω.

— Ὅπως θέλεις, εἶπε ὁ Προκόπης.

★ ★

Τὴ Δευτέρα, κατὰ τὰ χαράματα, ἐξύπνησε ὁ Κάβουρας. Εἶδε τὴν ὑπηρέτριά του νὰ κοιμᾶται καὶ τὴν ἐξύπνησε γιὰ νὰ τοῦ ψήσῃ καφέ. Ἐπειτα ἐβγῆκε. Ἐπέρασε πρῶτα ἀπὸ τὸ περιβόλι του ποὺ εἶχε στὴν ἀκρογιαλιά. Εἶδε τὸν περιβολάρη του νὰ φορτώνῃ σ' ἓνα καΐκι πολλὰ κοφίνια γεμάτα πορτοκάλια καὶ λεμόνια.

— Μπά! εἶπε, τόσο πρωΐ; Ἐμεῖς ἐσυμφωνήσαμε τὸ μεσημέρι!

Κοιτάζει καλύτερα. Δὲν ἦτο τὸ καΐκι ποὺ εἶχε συμφωνήσει. Θὰ εἶπῃ λοιπὸν πὼς ὁ περιβολάρης του τὸν ἐκλεβε.

Ἐπροχώρησε στὶς ἐλιές του. Κοιτάζει γιὰ κοπριά, πουθενὰ κοπριά! Καὶ ὅμως χθὲς τὸ ἀπόγευμα ἐφόρτωσε δυὸ ἀμάξια, τὰ ἐπλήρωσε, καὶ ὁ ἀμαξᾶς τὸν ἐβεβαίωσε πὼς τὰ ἐξεφόρτωσε στὶς ἐλιές. Λοιπὸν τοῦ εἶπε ψέματα: ἢ τὴν ἐπούλησε, ἢ τὴν ἔρριξε στὸ δικό του.

— Δυὸ παράξενα ὡς τώρα, κα' ἄς μὴν εἶδα τὸν ἄσπρο κόρακα! ἐσυλλογίσθηκε ὁ Κάβουρας.

Ὅστερα ἐπροχώρησε σιὰ χωράφια του. Ὁ ἥλιος εἶχε σηκωθῇ δυὸ ὀργυῖες κα' ἀκόμη νὰ φθάσουν οἱ ζευγολάτες! Κ' ἐκεῖνοι τοῦ ἔλεγαν πὼς ἔπιαναν δουλειὰ πρὶν

φέξη. Κοιτάζει τὰ ὀργώματα, δὲν ἦσαν βαθιά. Ἐμπῆξε σὲ ὑποψία.

— "Ἀς περάσω καὶ ἀπὸ τ' ἀμπέλια μου, ἐσκέφθηκε, νὰ ἰδῶ μὴ μοῦ κάνουν τὸ ἴδια κ' οἱ σκαφτιάδες. Κ' ἐπλήρωσα τόσα μεροδούλια!... Πάει, βλέπει τ' ἀμπέλι του, κ' ἐκεῖ ἄλλες ἀναποδιές. Σὰ νὰ τὰ εἶχαν σγαρλίσει μὲ τὰ πόδια τους κότες καὶ ὄχι δουλευτάδες μὲ τὶς ἀξίνες.

Εἶχε προχωρήσει ἡ μέρα ἀρκετὰ καὶ ἀπελπίσθηκε πὼς θὰ ἰδῇ τὸν ἄσπρον κόρακα. Ἀφοῦ ὅμως ἐβγῆκε στὴν ἐξοχή, ἀποφάσισε νὰ καθήσῃ μὲ τοὺς ἐργάτες του. Ἐπῆγε κ' ἐστάθηκε νὰ τοὺς ἐπιβλέπῃ. Φυσικά, οἱ ἐργάτες ἐργάσθηκαν περισσότερο καὶ καλύτερα ἐκείνη τὴν ἡμέρα.

Ἐβγῆκε καὶ ἄλλες φορές γιὰ νὰ ἰδῇ τὸν ἄσπρον κόρακα. Βέβαια τὸ πουλὶ δὲν τὸ ἔβλεπε, ἐπιστατοῦσε ὅμως σὲ ὅλους τοὺς τὶς δουλειές. Κ' οἱ δουλειές του ἄρχισαν νὰ καλύτερεύουν.

Τὸ φθινόπωρο ἀπάντησε μὲ μέρα τὸν Προκόπη.

— "Ε, πὼς πηγαίνεις; τὸν εἶδες τὸν ἄσπρον κόρακα; τὸν ἐρώτησε ἐκεῖνος μὲ χαμόγελο.

— Τὸν εἶδα, καὶ τὰ γοργόνια δουλεύουν, εἶπε ὁ Κάβουρας. Ὁ Θεὸς νὰ σοῦ τὸ πληρώσῃ τὸ καλὸ ποῦ ἔχαμες. Τώρα ἐννοῶ καὶ τὰ λόγια τοῦ μακαρίτη τοῦ πατέρα μου, πὼς τὸ μάτι τοῦ νοικοκύρη κάνει τὸ χωράφι καὶ προκόβει.

Νώντας Ἐλατος

11. Βαριὰ τ' ἀλέτρι...

ΒΑΡΙΑ τ' ἀλέτρι ὀπίσω του τ' ἀφράτο αὐλάκι
[ἀφήνει
καὶ τ' ἀργοπάτητα ὁ ζευγάς τὰ βόδια του κεντᾷ·
κ' ἐκεῖνα, ποὺ παιδεύονται μὲ τόση καλοσύνη,
μὲ τὰ μεγάλα μάτια τους κοιτάζουνε σκυφτά.

Χαρὰ στ' ἀλέτρι, στὸ ζευγά, ποὺ τὴ ζωὴ μᾶς δίνουν !
"Όταν τὰ στάχια θὰ γενοῦν, τὰ βόδια θ' ἀποστάσουν,
οἱ παραγιοὶ τὶς ἀψηλές τὶς θημωνιές θὰ στήνουν
κ' ἐκεῖνα θαῦρουν καλαμιὰ πολλή γιὰ νὰ χορτάσουν.

Μέσα στ' ἀλώνια τὰ χρυσά, τ' ἄλογα θὰ γυρνᾶνε
καὶ θὰ σηκώνουν σύγνεφο τὴ σκόνῃ στὸν ἀγέρα
κ' οἱ λιχνιστάδες παρακεῖ ψηλὰ θὲ νὰ σκορπᾶνε
μαλαματένια κότσαλα μὲς στὸν γαλάζιο αἰθέρα.

Α. Φωτιάδης

12. Μιά δίκη.

ΝΑ ἰδοῦμε τί θὰ εἰπῇ καὶ τὸ δικαστήριον !
— Τί θέλεις νὰ εἰπῇ τὸ δικαστήριον, κουμπάρε μου ; Τὴν ἀχλαδιά πὺν εἶναι στὸ σύνορον, τὴν ξέρουν ὅλοι πὺς εἶναι δική μου. "Οπως ἡ ἐλιά πὺν εἶναι στὴν ἄλλη μεριά, εἶναι δική σου ! Τὴν ἀχλαδιά τὴν ἐφύτεψε ὁ παππούς μου, καὶ τὴν ἐλιά ὁ παππούς τοῦ παπποῦ σου. "Οποῖον νὰ ἐρωτήσης ἀπὸ τοὺς γέρους, αὐτὸ θὰ σοῦ εἰπῇ.

— Ξέρω τί θὰ εἰπῇ ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος. Ἡ ἀχλαδιά γέρνει περισσότερον στὸ δικό μου χτῆμα. Εἶναι δική μου καὶ θὰ τὴν κερδίσω.

— Νὰ μὴν τὸ κάμης, κουμπάρε. "Αν εἶναι νὰ τρέχης

στό δικαστήριο, καλύτερα νὰ σοῦ τὴ χαρίσω.

—Χά, χά... τὸ χαριστή! Νὰ μοῦ τὴ χαρίσης, ὄχι. Θὰ σοῦ τὴν πάρω μὲ τὸ νόμο.

Ἔτσι ἄρχισε ἡ φιλονικία, μὲ Κυριακή, ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά, ὅστερα ἀπὸ τὴ λειτουργία. Ἦσαν γείτονες καὶ κουμπάροι ὁ Μπελοδημος καὶ ὁ Λυκούσης. Ὁ πρῶτος εἶχε βαπτίσει τοῦ δευτέρου ἓνα ἀγόρι. Εἶχαν καὶ ἀπὸ ἓνα περιβόλι κολλητά. Τὴν πρώτη καλημέρα μεταξὺ των τὴν ἔλεγαν. Μαζί εἶχαν τὶς χαρὲς καὶ τὶς λύπες.

—Νὰ ποτίσω ἐγὼ σήμερα, κουμπάρε ;

—Μετὰ χαρῶς σου, γείτονα, αὔριο ποτίζω ἐγώ.

—Νὰ σὲ βοηθήσω νὰ συνάξης τὰ πορτοκάλια σου ;

—Ναί, σ' εὐχαριστῶ. Καὶ ὅταν εἶναι καιρός, κ' ἐγὼ θὰ σὲ βοηθήσω.

Ἔτσι ἐξοῦσαν μὲ χαρά. Καὶ τώρα ἐτοιμάζονται γιὰ δικαστήρια. Καὶ γιατί ; Γιὰ τὸ τίποτε. Μὴν ἡμέρα, ὁ βαπτιστικὸς ἀνέβηκε στὴν ἀχλαδιὰ πού ὑπῆρχε ἀνάμεσα στὰ δυὸ περιβόλια. Ἡ νουνά του τοῦ ἐφώνηξε :

—Μή, παιδί μου, γιατί ἀκόμη εἶναι ἄγουρα τὰ ἀχλάδια καὶ θὰ μοῦ ἀρρωστήσης.

Ἡ μητέρα τοῦ παιδιοῦ τὸ ἄκουσε καὶ τὸ εἶπε στὸν ἄνδρα της. Ἐκεῖνος, ποιὸς ξέρει σὲ τί θέσι εὐρέθηκε, καὶ ἄρχισε ἡ γκερίνα μεταξὺ των. Οὔτε καλημέρα, οὔτε καλησπέρα ἔλεγαν. Τὸν ἓνα δρόμο ὁ ἓνας, τὸν ἄλλον ὁ ἄλλος. Ὁ Μπελοδημος ἐσκέφθηκε : «Μπόρα εἶναι, θὰ περάση. Θὰ καταλάβῃ τὸ λάθος του καὶ θὰ μετανιώσῃ. Ἴσως καὶ νὰ ντρέπεται νὰ εἰπῇ πὼς δὲν ἔχει δίκιο».

Μὴν ἡμέρα ὅμως ἦλθε ὁ δικαστικὸς κλητῆρας καὶ τοῦ ἐκοινοποίησε ἀγωγὴν.

—Δὲν κάνει νὰ τὰ σπρώξω τὰ πράγματα, ἐσκέφθηκε ὁ Μπελοδήμος.

Ἐπῆγε στὸν παπὰ τοῦ χωριοῦ καὶ τοῦ τὰ εἶπε ὅλα.

—Δὲν εἶναι καλὰ πράγματα, παπά μου, νὰ ἔχουμε τὴν εὐχή σου! Μίλησέ του : ὅ,τι θέλει, νὰ γίνη μὲ τὸ καλό. Ἐπιτρέπεται ἡμεῖς, πτωχοὶ ἄνθρωποι, νὰ τρέχουμε στὰ δικαστήρια ;

.*.*

Ὁ παπὰς, ἓνας σεβάσμιος γέροντας, ἐπῆγε κ' ἐμίλησε τοῦ Λυκούση.

—Ἄσχημα πράγματα εἶναι αὐτὰ ποὺ γίνονται, τοῦ εἶπε. Ἡ ἀχλαδιά εἶναι τοῦ Μπελοδήμου. Ἔτσι τὴν ξέρει τὸ χωριό. Καλὰ θὰ ζάμης νὰ δεχθῇς νὰ τὴ μοιράσετε. Ὁ Μπελοδήμος θέλει νὰ εἶναι ἀγαπημένος καθὼς καὶ πρὶν μὲ τὸ γείτονα καὶ κουμπάρο του.

Ὁ Λυκούσης ποῦ νὰ δεχθῇ! Ἐμίλησε μάλιστα καὶ ἄπρεπα στὸν παπὰ. Τοῦ εἶπε νὰ μὴν ἀνακατώνεται στὶς ξένες δουλειές. Καὶ ὅ,τι ἔχουν οἱ δύο τους θὰ τὸ ξεχωρίσῃ τὸ δικαστήριο.

.*.*

Ἔτσι τὸ ἠθέλε ὁ Λυκούσης, ἔτσι κ' ἐγίνε. Ἀρχισε τὸ δικαστήριο. Σήμερα νὰ ἐξετασθοῦν οἱ μάρτυρες, αὐριο νὰ γίνουν τὰ χαρτιά, νὰ γραφοῦν καὶ ἄλλα χαρτόσημα, νὰ ἔλθῃ τὸ δικαστὴρ ο στὸν τόπο καὶ νὰ ἰδῇ ποιὸς ἔχει δίκιο. Τέλος, ἔπειτα ἀπὸ πολλὰ, τὸ δικαστήριο εἶπε πὼς ἔχει δίκιο ὁ Μπελοδήμος· δική του ἡ ἀχλαδιά.

Τότε ὁμως ὁ Λυκούσης ἐπέισμωσε περισσότερο.

Ἐκαμε ἄλλα χαρτιά, γιὰ νὰ δικάσῃ τὸ ἀνώτερο δικαστήριο τὴν ὑπόθεση.

Ἀπὸ τὸ δεκάριζα ποὺ ἐξώδευε στὴν ἀρχή, ἐφθασε στὰ εἰκοσιπεντάριζα καὶ ὕστερα στὰ ἑκατοστάριζα. Τὴν

ἐσοδειὰ τοῦ περιβολιοῦ τὴν ἐτρώγαν τὰ ἔξοδα γιὰ τὴ δί-
κη. Τὰ χρόνια ἐπερνοῦσαν, ἡ ἐσοδειὰ δὲν ἔφθανε, καὶ
στὸ τέλος ἐχρεώθηκε ! Τέλος ἐβγήκε ἡ τελειωτικὴ ἀπό-
φασι. Ἡ ἀγλαδιὰ πάλι τοῦ Μπελοδήμου.

Καὶ τώρα ; ἄλλες δίκες νὰ πληρώσῃ τὰ ἔξοδα καὶ
τὰ χρῆ ὁ Λυκούσης. Χρεωμένο τὸ περιβόλι, χρεωμένο
καὶ τὸ σπίτι. Οἱ δανειστὲς τοῦ ἔβγαλαν ἀπόφασι νὰ τοῦ
πουλήσουν τὸ περιβόλι. Ὁ Μπελοδήμος τότε ἀγόρασε
τὸ σπίτι καὶ τὸ περιβόλι.

Τὸ βράδυ ποῦ ἐγύριζαν ἀπὸ τὴν πόλι, ἐπλησίασε
ὁ Λυκούσης τὸν κουμπάρο του καὶ τοῦ εἶπε θυμωμένα :

— Καὶ ἐδῶ μπροστά μου ἐβγήκες. Θέλεις νὰ ἔχῃς
τὴν εὐχαρίστησι νὰ μᾶς πετάξῃς ἔξω.

— Ἔχεις ἄδικο, κουμπάρε. Δὲν τὸ ἔκαμα γι' αὐτὸ
ποῦ φαντάζεσαι.

— Ἀλλά ;

— Γιὰ νὰ μὴ σᾶς πετάξουν οἱ ἄλλοι.

— Καὶ θὰ σοῦ ἔπαιρναν τὴ χαρά, ἔ ;

— Πάντα πικρόλογος, κατημένε. Ὅχι τὸ ἐπῆρα τὸ
περιβόλι ἐγώ, καὶ τὸ σπίτι, γιὰ νὰ μείνῃς μέσα. Θέλω
νὰ μείνῃς γείτονας μου.

— Πάλι ἄρχισες τὰ χαρίσματα ;

— Μὴ βιάζεσαι· καὶ αὐτὸ τὸ ζάνω, ἂν τὸ θέλῃς.
Ἐσκέφθηκα πὼς ἔτσι θὰ μοῦ πληρώσῃς τὸ χρέος μὲ
τὴν ἡσυχία σου. Οἱ ἄλλοι δὲν περιμένουν, βλέπεις. Θὰ
καλλιεργήσῃς καλύτερα τὸ περιβόλι, καὶ σὲ λίγα χρόνια
θὰ εἶναι πάλι δικό σου.

Λίγο-λίγο ἔπεφτε ὁ θυμὸς τοῦ Λυκούση. Ἐθυμή-
θηκε τὰ χρόνια ποῦ ἐπέρασαν ἀγαπημένοι, καὶ τὰ χρόνια
ποῦ μιὰ κακὴ ὥρα τοὺς ἐχώρισε. Τί καλὰ νὰ εἶχε ἀκού-
σει τὸν κουμπάρο του καὶ τὸν παπᾶ ! Τὰ δάκρυα ἐγέμι-

σαν τὰ μάτια του.

Ἔπειτα ἐρώτησε δειλά:

— Ἀλήθεια, κουμπάρε;

— Ἀλήθεια, στὸ σταυρὸ ποὺ πιστεύουμε.

Ὁ Λυκούσης τοῦ ἄρπαξε τὸ χέρι καὶ τὸ ἔσφιξε δυνατά.

— Σ' εὐχαριστῶ. Ὁ Θεὸς νὰ σοῦ τὸ πληρώσει! ἐμπόρεσε νὰ τοῦ εἰπῇ.

Στὸ ἀναμεταξὺ εἶχαν φθάσει στὰ σπίτια των.

— Καληνύκτα, κουμπάρε.

— Καλὴ σου νύκτα, εὐχαριστῶ.

Τὴν ὥρα ποὺ ἐπῆγε νὰ μπῇ στὴν πόρτα τοῦ ὁ Λυκούσης, τοῦ ἐφώναξε ὁ Μπελοδῆμος:

— Γιὰ νὰ σοῦ εἰπῶ, κουμπάρε! καὶ ἐπλησίασε σχεδὸν στὸ αὐτί του, «τὴν ἀγλαδιά, ἔχω τὴν γνώμη νὰ τὴν κόψωμε αὐριο : νὰ τὴν κόψωμε καὶ νὰ τὴν κάψωμε, νὰ γίνη στάκτη...

Ὁ Λυκούσης ἔμεινε συλλογισμένος γιὰ λίγο καὶ εἶπε:

— Ὁχι, κουμπάρε, νὰ μὴν τὴ κόψωμε. Θέλω νὰ τὴ βλέπουν τὰ παιδιά μου καὶ νὰ φεύγουν ὅσο μποροῦν τὶς φιλονικίες καὶ τὰ δικαστήρια.

Νώντας Ἐλατος

13. Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη.

Ἄν πῶ : «Θεέ μου, σ' ἀγαπῶ ! »

κ' εἶμαι ἄδικος στοὺς ἄλλους,

τοῦ Θεοῦ τὸ λόγο περγελῶ,

συντριβῶ τὰ ἱερά μου.

Ἀγάπη ὁ Θεός. Σὰν ἀδερφὸ

ποθεῖ τὸν ἄλλον ν' ἀγαπῶ.

Γκέλλερ—Ν. Ποριώτης

14. Τὸ ραζακὶ σταφύλι

Ἔχουν περάσει πολλὰ χρόνια πὺν ἤμουν στὴν ξενιτιά, σὲ μιὰ μεγάλῃ καὶ ὠραία πόλῃ.

Ἦτο ἀνοιξὴ καὶ ἐβγήκα νὰ περπατήσω στὸ δημόσιο κήπο. Τὰ πουλιὰ ἐκέλαηδοῦσαν καὶ τὰ λουλούδια, πολύχρωμα, ἐστόλιζαν τὴ γλῶβῃ. Τὰ δένδρα ἐφούντωναν ἀνθισμένα καὶ ἓνα μεγάλο ποτάμι ἐπερνοῦσε ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ μεγάλο κήπο.

Ὅλα ἦσαν ὠραῖα, ἐμένα ὅμως ὁ νοῦς μου ἐπετοῦσε στὴν πατρίδα μου. Ἄς ἤμουν ἐκεῖ καὶ ἄς ἔλειπαν τὰ χίλια καλὰ τῆς ξενιτιάς! Καὶ πὺν πολὺ ἐποθοῦσα τὸν ἥλιο μας, γιατί ἐκεῖνος ἐκεῖ ἦτον ἓνας ἥλιος θαμπὸς καὶ ἀρρωστημένος.

Ἐτραβήχθηκα σὲ μιὰν ἄκρη καὶ ἐκάθησα συλλογισμένος.

— Ἄχ, μίνα μου! εἶπα ἄθελα καὶ χωρὶς νὰ τὸ γνώσω καὶ ἂν τὸ εἶπα. Ἐξαφνα μὲ κτυπᾷ κάποιος φιλικά στὸν ὄμο. Στρέφω καὶ βλέπω ἕναν ξένο.

— Εἶσαι ξένος; μ' ἐρώτησε.

— Ναί, τοῦ εἶπα.

— Καὶ εἶσαι ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα;

— Πῶς μ' ἐκατάλαβες;

— Σὲ ἄκουσα ποὺ εἶπες: ἄχ μίνα μου!

— Ναί, ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα εἶμαι.

Μὲ μιᾷς ἑλαμψε τὸ πρόσωπό του.

— Ἐλα, μοῦ εἶπε, νὰ παρηγορηθοῦμε· εἴμαστε πατριῶτες.» Τὰ τελευταῖα λόγια τὰ εἶπε στὴ γλῶσσα μας.

— Ἀπὸ ποῖο μέρος; τὸν ἐρωτῶ.

— Τί σημασία ἔχει τὸ μέρος; ἀρκεῖ ποὺ σὲ βεβαιώνω ὅτι εἴμαστε πατριῶτες.

Ἀπὸ τότε ἐγίναμε φίλοι. Ἐβλεπόμαστε ὅταν μᾶς ἔφηνε ἡ δουλειὰ καὶ ἐλέγαμε γιὰ τὶς ὁμορφιὰς τῆς πατρίδος μας.

— Δὲν εἶναι τόπος αὐτός, μοῦ ἔλεγε συχνά.

— Ἀλήθεια, τοῦ ἀπαντοῦσα. Ἐγὼ σ' ἕνα-δυὸ χρόνια ἐλπίζω νὰ ἐπιστρέψω.

— Εὐτυχισμένος εἶσαι, μοῦ ἔλεγε. Νὰ μπορούσα καὶ ἐγώ!...

— Καὶ τί σ' ἐμποδίζει;

— Ἐ, πολλὰ ζητᾷς! μοῦ ἔλεγε μελαγχολικά καὶ ἐ-

σώπαινε. Ποτὲ δὲν ἠθέλησε νὰ μοῦ εἰπῇ, γιατί δὲν ἐμποροῦσε νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν πατρίδα.

Μιὰ ἡμέρα μοῦ εἶπε :

— Ἔλα νὰ πᾶμε κάπου καὶ δὲν θὰ μετανοήσῃς.

Τὸν ἀκολούθησα. Κοντὰ στὸ ποτάμι, σ' ἓνα χαμηλὸ σπιτάκι, εἶχε νοικιάσει ἓνα δωμάτιο.

— Ἐδῶ ἔρχομαι, μοῦ εἶπε, γιὰ νὰ θυμῶμαι τὴν πατρίδα μου. Τὸ ποτάμι τὸ φαντάζομαι γιὰ θάλασσα, καὶ οἱ φωνῆς τῶν ψαράδων ποὺ ἀκούω ἐδῶ, νομίζω πὼς βγαίνουν ἀπὸ τὰ στόματα τῶν δικῶν μας ψαράδων.

Μέσα τὸ δωμάτιο εἶχε μιὰ παλιὰ κασέλα, ἓνα τραπέζακι, λίγα καθίσματα καὶ ἓνα μικρὸ καθρέφτη.

Ὅλα τὸ ἔκαναν δωμάτιο ἐλληνικόν.

— Τὰ ἔβαλα μονάχος μου τὰ ἔπιπλα, μοῦ εἶπε. Εἶναι ἴδιο μὲ τὸ δωμάτιο ποὺ εἶχα στὸ σπίτι μας, στὴν πατρίδα. Τώρα θὰ ψήσωμε κατὰ μόνονι μας, ὅπως τὸν ψήνουν ἐκεῖ.

Ἄναψε τὸ καμινέτο, ἔβαλε ἀπάνω τὸ μπρῖκι μὲ νερό, ἔπειτα ἐπῆρε ἓνα μικρὸ πολίτιζο μύλο τοῦ καφέ, ποὺ ἔλαμπε σὰ χρυσός, καὶ ἄρχισε νὰ γυρίζει.

— Ἀς εἰποῦμε καὶ κανένα τραγούδι δικό μας, εἶπε μὲ ἀναστεναγμό.

Καὶ ἄρχισε νὰ τραγουδῇ:

Παρακαλῶ σε, Κύριε μου, καὶ προσκυνῶ σε, Θέ μου,
ἀρρώστια καὶ στὴν ξενιτιὰ τοῦ ξένου μὴν τοῦ δώσης!
Ἡ ἀρρώστια θέλει στρώματα, θέλει μεγάλη πάστρα,
θέλει μανούλα στὸ πλενρό, γυναῖκα στὸ κεφάλι,
θέλει ἀδερφεὺς ὁλόγυρα νὰ τὸν καλοτηρᾶνε. . .

Τὸ ἔλεγε σιγαλά, τρεμουλιαστά καὶ μὲ τόσο πάθος, πὺν παρὰ λίγο νὰ μὲ πάρουν τὰ δάκρυα. Τὸ γοῦ-
γοῦ τοῦ μύλου καὶ ἡ μυρουδιά τοῦ καφῆ μ' ἔβαναν νὰ
νομίζω πὺς ἦμουν σὲ ἐλληνικὸ δωμάτιο μαθητικόν.
Ἀλήθεια, ἦμουν σὲ ξένη πόλι, ἢ σὲ καμιὰ συνοικία
στὴν Ἀθήνα :

— Ἐδῶ μένεις : τὸν ἐρώτησα.

— Ὅχι, μοῦ εἶπε. Μένω στὴν πόλι. Ἐδῶ ἔρχομαι
ὅποτε θέλω νὰ διασκεδάσω τὴ μελαγχολία μου.

Ἐσηζώθηκε νὰ ἐτοιμάσῃ τὸν καφῆ καὶ μὲ τὴν
ἴδια φωνὴ ἔξακολούθησε τὸ τραγούδι, σὰ νὰ ἦτο μο-
ναχὸς του :

Μὰ τί εἶδαν τὰ ματάκια μου, μὰ τί εἶδαν τὰ καμμένα :
πὺς θάψουνε στὴν ξενιτιά τὸν ξένο ὄντας πεθάνη !
Δίχως θυμιάμα καὶ κερί, δίχως παπὰ καὶ ψάλτη,
δίχως μανούλιας κλάματα, γυναῖζας μοιρολόγια.

* * *

Ἐπέρασε ἓνας χρόνος. Τὴ δεύτερη χρονιά, τὸ Νο-
έμβριον, μοῦ ἔφεραν ἓνα γράμμα. Μοῦ ἔγραφε ὁ φίλος
μου νὰ τοῦ κάμω τὴ χάρη νὰ τὸν ἰδῶ σὲ κάποιο νοσο-
κομεῖο ! Ἐπῆγα.

— Πεθαίνω, μοῦ λέγει.

— Θάρρος' δὲν ἔχεις τίποτε, τὸν ἐπαρηγόρησα.

— Ἄκου πὺν σοῦ λέγω, μοῦ εἶπε. Καταλαβαίνω
πὺς θὰ πεθάνω. Πάρε τὰ κλειδιά, πήγαινε στὴν κά-
μαρα πὺν ἔχεις, ν' ἀνοίξῃς τὴν κασέλα μου. Ἐχω
μέσα λίγο γῶμα ἐλληνικόν· θέλω νὰ μοῦ τὸ ρίξῃς στὸν
τάφο μου. Ἐχω καὶ λίγα φύλλα ξερὰ βασιλικό. . .

Ἐσταμάτησε λίγο καὶ ὕστερα τοῦ ξανάειπε :

— Νὰ ἔρχεσαι νὰ με βλέπης.

— Εὐχαρίστως, τοῦ εἶπα. Ἀλλὰ θὰ γίνης καλὰ καὶ θὰ πᾶμε μαζί στην πατρίδα.

— Κ' ἐγὼ τὸ ἠθέλα, τοῦ εἶπε, καὶ ἄς μὴν ἔχω κα-
νέναν ἐκεῖ γάτω. Ἡ μοῖρα μου ὁμῶς εἶσι τὸ ἠθέ-
λησε.

Ἐδῶ ἔσταμάτησε πάλι, καὶ ἕνα δάκρυ ἔβρεξε τὰ
χλωμά του μάγουλα. Τὴν ἄλλη μέρα τὸν εὐρίσχω χει-
ρότερα.

— Σταφύλα ραζαζὶ θέλω ! τοῦ εἶπε. Νὰ τὸ εὔρης
ὅπου καὶ ἂν εἶναι ἂν εἶσαι φίλος, θὰ τὸ εὔρης !

Ἐβγήκα με δακρυσμένα μάτια. Νοέμβρης, καὶ ἐκεῖ
ἀπάνω ! Ποῦ νὰ εὔρω σταφύλα ραζαζὶ ! Ἐτρεξα παν-
τοῦ. Κάπου εὐρήκα λίγα ξινοστάφυλα. Ἀγοράζω ἕνα
καὶ τρέχω. Εὐρίσχω τὸ φίλο μου πεσμένο σὲ βύθος.
Τοῦ μιλῶ, δὲν μοῦ μιλεῖ.

— Κάτι παραινοῦσε λίγο πρωτότερα, τοῦ εἶπαν
οἱ νοσοζόμοι, ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦσαμε τί ἔλεγε.

Πλησιάζω στὸ αὐτί του, τοῦ φωνάζω δυνατὰ :

— Σήκω, Σπύρο, σοῦ ἔφερα τὸ ραζαζὶ σταφύλι !

— Ποῦ εἶναι ; ἐρώτησε ἀργὰ καὶ ἐμισοάνοιξε τὰ
μάτια.

— Νά το !

— Δὲν τὸ βλέπω· ἐθάμπωσαν τὰ μάτια μου...
Βάλε το στὸ στόμα μου.

Τοῦ ἔβαλα δυὸ ρῶγες. Τίς ἐμάσησε ἀργὰ καὶ
εἶπε.

— Τί γλυκό, τὸ ραζαζὶ σταφύλι !... Ἀπὸ τὴν κλη-
ματαριά μας τὸ ἔκοψα... κοίτα πόσα ἔχει ! Γιῶργο,
ἔλα νὰ ζόψουμε σταφύλια...

Ὁ φίλος μου ἐπαρμιλοῦσε. Τοῦ ἔβαλα κι' ἄλλες
ρῶγες στὸ στόμα.

Νὰ εἶχα μῆλιά ἀπ' τὸν τόπο μου καὶ μῆλο ἀπ' τὴ μῆ-
[λιά μου,

νὰ εἶχα καὶ μοσχοστάφυλο ἀπ' τὴν κληματαριά μου. . .

ἐπιθύρισε σιγά-σιγά, ὥς ποῦ ἔδεσε ἡ γλῶσσα του. Τὸ
βράδυ ἐξέψυλλισε.

Νώντας Ἐλατός

15. Ὁ ἀποχαιρετισμός.

Σ' ΑΦΗΝΩ γειά, μανούλα μου, σ' ἀφήνω γειά, πατέρα,
ἔχετε γειά, ἀδερφάκια μου καὶ σεῖς ξαδερφοπούλες !
Θὰ φύγω νὰ ξενητευτῶ, θὰ πάω μακριὰ στὰ ξένα,
θὰ φύγω, μάνα, καὶ θὰ ρθῶ, νὰ μὴν πολυλυπῆσαι.
Ἀπὸ τὰ ξένα ὅπου βρεθῶ μηνύματα σοῦ στέλνω
μὲ τὴ δροσιὰ τῆς ἀνοιξῆς, τὴν πάχνη τοῦ χειμῶνα,
καὶ μὲ τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ, τὰ ρόδα τοῦ Μαΐου.
Θέ νὰ σοῦ στείλω μάλαμα, θέ νὰ σοῦ στείλω ἀσῆμι,
θέ νὰ σοῦ στέλνω πράματα ποῦ δὲν τὰ συλλογιέσαι.
— Παιδί μου, πᾶαινε στὸ καλὸ κι' ὅλοι οἱ ἅγιοι κοντά σου
καὶ τῆς μανούλας σου ἡ εὐχὴ νᾶναι γιὰ φυλαχτό σου,
νὰ μὴ σὲ πιάνη βάσκαμα καὶ τὸ κακὸ τὸ μάτι.
Θυμήσου με, παιδάκι μου, κι' ἐμὲ καὶ τὰ παιδιά μου,
μὴ σὲ πλανέση ἡ ξενητιά καὶ μᾶς ἀλησιμονήσης.
— Κάλλιο, μανούλα μου γλυκιά, κάλλιο νὰ λείψω πρῶτα,
παρὰ νὰ μὴ σᾶς θυμηθῶ στὰ ἔρημα τὰ ξένα.

Δημοτικό.

16. Ὁ γυρισμὸς τοῦ ξενητεμένου.

ΕΡΡΟΛΙΣΕ ἡ ἀνατολὴ καὶ ξημερώνει ἡ δύση.
 γλυκοχαράζουν τὰ βουνά κι' ὁ Αὐγερινὸς τραβιέται,
 πᾶν τὰ πουλάκια στὴ βοσκή κι' οἱ λιγεροὶ στὴ βούση,
 βγαίνω κι' ἐγὼ κι' ὁ μαῦρος μου καὶ τὰ λαγωνικά μου.
 Βρίσκει μιὰ κόρη ποῦπλενε σὲ μαρομαρένια γούρνα.
 Τὴ χαιρετῶ, δὲ μοῦ μιλεῖ, τῆς κρένω, δὲ μοῦ κρένει.
 —Κόρη, γιὰ βγάλε μου νερό, τὴν καλὴ μοῖρα νάχης,
 νὰ πιῶ κι' ἐγὼ κι' ὁ μαῦρος μου καὶ τὰ λαγωνικά μου.»
 Σαράντα σίζλους ἔβγαλε, στὰ μάτια δὲν τὴν εἶδα
 κι' ἀπάνω στοὺς σαράντα δυό, τὴν βλέπω δακρυσμένη.
 —Γιατί δακρύξεις, λιγερή, καὶ βαριαναστενάξεις :

μήνα πεινᾶς, μήνα διψᾶς, μὴν ἔχης κακὴ μάνα ;

—Μήτε πεινῶ, μήτε διψῶ, μήτ' ἔχω κακὴ μάνα.

Ξένε μου, κι' ἂν ἐδάχουσα, κι' ἂν βαριαναστενάζω,
τὸν ἄντρα ἔχω στήν ξενητιά καὶ λείπει δέκα χρόνους,
κι' ἀζόμα δυὸ τὸν καρτερῶ, στοὺς τρεῖς τὸν παντεχαίνω,
κι' ἂν δὲν ἐρύθῃ κι' ἂν δὲ φανῇ, καλόγορα θὰ γίνω,
θὰ πάω σ' ἔρημα βουνὰ νὰ στήσω μοναστήρι
καὶ στὸ κελὶ θὰ σφαλιστῶ καὶ θὰ μαυροφορέσω,
κεῖνον νὰ τρώῃ ἢ ξενητιά κ' ἐμὲ τὰ μαῦρα ράσα.

—Κόρη μου, ὁ ἄντρας σου πέθανε, ὁ ἄντρας σου ἐχάθη·
τὰ χέρια μου τὸν κράτησαν, τὰ χέρια μου τὸν θάψαν.
Ψωμί, κερεὶ τοῦ μοίρασα κ' εἶπε νὰ τὰ πληρώσης.

—Ψωμί, κερεὶ κι' ἂν πλήρωσες, διπλὰ νὰ σὲ πληρώσω.

—Κόρη μου, ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄντρας σου, ἐγὼ εἶμαι κι' ὁ
[καλὸς σου.

—Ξένε μου, ἂν εἶσαι ὁ ἄντρας μου, ἂν εἶσαι κι' ὁ κα-
[λὸς μου,

δεῖξε σημάδια τῆς αὐλῆς καὶ τότε νὰ πιστέψω.

—Ἔχεις μηλιὰ στήν πόρτα σου καὶ κλῆμα στήν αὐλή σου,
κάνει σταφύλι ραζακὶ καὶ τὸ κρασί μοσχάτο
κι' ὅποιος τὸ πιῇ δροσίζεται καὶ πάλι ἀναζητᾷ το.

—Αὐτὰ εἶν' σημάδια τῆς αὐλῆς, τὰ ξέρει ὁ κόσμος ὅλος,
διαβάτης ἦσουν, πέρασες, τὰ εἶδες καὶ τὰ λέγεις·
πές μου σημάδι τοῦ σπιτιοῦ καὶ τότε νὰ πιστέψω.

—Ἀνάμεσα στήν κάμαρη χρυσὸ καντήλι ἀνάπτει
καὶ φέγγει σου πὺν γδύνεσαι καὶ πλέκεις τὰ μαλλιά σου
καὶ φέγγει τὶς γλυκιᾶς αὐγές, πὺν τὰ καλά σου βάζεις.

—Ξένε μου, ἐσύ εἶσαι ὁ ἄντρας μου, ἐσύ εἶσαι κι' ὁ κα-
[λὸς μου.

Δημοτικὸ.

17. Τὸ ἐλληνικὸ χῶμα.

ΤΩΡΑ ποὺ θὰ φύγω καὶ θὰ πάω στὰ ξένα,
καὶ θὰ ζοῦμε μῆνες, χρόνους χωρισμένοι,
ἄφησε νὰ πάρω κάτι κι ἀπὸ σένα,
γαλανὴ πατρίδα, πολυαγαπημένη.

Ἄφησε μαζί μου φυλαχτὸ νὰ πάρω,
γιὰ τὴν κάθε λύπη, κάθε τι καζό,
φυλαχτὸ ἀπ' ἀρρώστια, φυλαχτὸ ἀπὸ χάρσο,
μόνο λίγο χῶμα, χῶμα ἐλληνικό.

Ἢ διζή σου χάση θὰ μὲ δυναμόνη,
κι' ὅπου κι' ἂν γυρίσω κι' ὅπου κι' ἂν σταθῶ,
σὺ θὲ νὰ μοῦ δίνης μιὰ λαχτάρα μόνη,
πότε στὴν Ἑλλάδα πίσω θὲ ναρῶθῶ.

Κι' ἂν τὸ ριζικό μου—ἔρημο καὶ μαῦρο—
μοῦγραφε νὰ φύγω καὶ νὰ μὴ γυρίσω,
τὸ στερνὸ συχώρισ εἰς ἐσένα θαῦρω,
τὸ στερνὸ φιλί μου θὲ νὰ σοῦ χαρίσω.

Κι' εἶσαι, κι' ἂν σὲ ξένα χῶματα πεθάνω,
καὶ τὸ ξένο μνήμα θάναί πὺρ γλανάω,
σὰν θαφτῆς μαζί μου, στὴν καρδιά μου ἀπάνω,
χῶμα ἀγαπημένο, χῶμα ἐλληνικό.

Γ. Δροσίνης.

18. "Ας αφήσωμε τοὺς γέροντες.

ΤΟ ΧΑΛΑΣΟΧΩΡΙ εἶναι ἀπάνω στὸ βουνό, πέντε ὥρες μακριὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα. Τὰ λίγα χωράφια καὶ τ' ἀμπέλια ποὺ ἔχει στὶς πλαγιές δὲν φθάνουν νὰ θρέψουν τοὺς κατοίκους του. Τοὺς περισσότερους μῆνες τοῦ χρόνου κουβαλοῦν ἀπὸ τὴν πόλι σιτάρι, καλαμπόκι καὶ τόσα ἄλλα ποὺ χρειάζεται κάθε σπίτι.

Γιὰ νὰ κατεβῇ κανεὶς στὴ θάλασσα, περνᾷ βράχους καὶ φαράγγια. Ὁ δρόμος ἔμεινε ἀπὸ τότε ποὺ

ἐκτίσθηκε τὸ χωριό, ὅπως τὸν εἶχαν προτοχαράξει τὰ γίδια.

Πολλὲς φορὲς ἐτσακίσθησαν μουλάρια, κάποτε ἔπεσαν στὸ γκρεμὸ καὶ τὰ ἔφαγαν τὰ ὄρνια, καὶ μιὰ-δυὸ φορὲς ἐπῆρε ὁ χεῖμαρρος μερικὰ μουλάρια μὲ ὄλο-
τους τὸ φόρτωμα. Τώρα καὶ κάμποσα χρόνια, ἐπῆρε καὶ ἄνθρωπο.

Μερικοὶ λέγουν πὺς λέγεται Χαλασοχώρι, γιατί
εἶναι κτισμένον ἀπάνω στὰ χαλάσματα παλαιοῦ χωριοῦ.
"Ἄλλοι ὅμως λέγουν πὺς τ' ὠνόμασαν ἔτσι τὰ γύρω
χωριά, γιατί οἱ κάτοικοι δὲν κάνουν καλὸ οὔτε στὸν
ἑαυτό τους, οὔτε στοὺς γείτονες.

Ἄλλ' ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια, τὸ χωριὸ ἄλλαξε.
Πρόεδρος στὴν κοινότητα ἔγινε ἓνας νέος ποὺ εἶχε
ἐπιστρέψει ἀπὸ τὴν ξενιτιά.

Μιὰ Κυριακή, ἅμα ἐτελείωσε ἡ λειτουργία καὶ ἐβγή-
καν οἱ χωριανοὶ στὸν αὐλόγυρο τῆς ἐκκλησίας, τοὺς
εἶπε :

— Παιδιά, τώρα ἐθερίσαμε καὶ ἀλώνισαμε. Ὡς ποὺ
νὰ φθάσῃ ὁ καιρὸς τοῦ τρύγου, νὰ φτιάσωμε τὸ δρόμο.
"Ἄμα τελειώσῃ ὁ τρύγος καὶ ἡ σπορά, τὸν ξαναρχί-
ζομε. "Αν δὲν τελειώσῃ φέτος, ἄς εἶναι τοῦ χρόνου.
Ἡ ἀρχὴ νὰ γίνῃ.

"Ἐνας γεροντάκος κιτρινιάρης καὶ χαμπούρης ἐξε-
ρόβηξε, ἀνεβοκατέβασε τοὺς ὅμους του, ἐκτύπησε τὸ
ραβδάκι του στὸ πλακόστρωτο καὶ εἶπε :

— Νά, τώρα δουλειές! Τόσα χρόνια ἐμεῖς ἐπερά-
σαμε. Τὸ παλιγκάρι τώρα μᾶς θέλει δρόμους. Δὲν ἀφή-
νεις τὸν κόσμον νὰ βγάλῃ χαμμιὰ δεκάρα νὰ ζήσει;

— Πολὺν σωσιὰ, εἶπαν δυὸ-τρεῖς ἄλλοι γέροι. Τόσα χρόνια ποὺ εἴχαμε δήμερο τὸν κὺρ - Ἀργύρης, ποτὲ δὲ μᾶς ἐμίλησε γιὰ δρόμο. Τί τὸν θέλομε ἐμεῖς τὸ δρόμο ;

Ὁ κὺρ Ἀργύρης ἦτο τὸ γεροντάκι ποὺ ἐπροωτομήλησε. Πονηρὸ γεροντάκι. Ἀπὸ τὰ νιάτα του τὰ ἐκατάφερε νὰ τὸν ἀκούουν οἱ χωριανοί του. Τὰ λίγα χρηματάκια του τὰ ἐτόζιζε ὅσο ἐβαστοῦσε ἡ ψυχὴ του, καὶ τώρα ἦτο πλούσιος. Μὲ τὸν καιρὸ ἐγινε καὶ δήμερος. Ἐχοίταζε τὶς δικάς του δουλειάς, καὶ ποτὲ δὲ θυμοῦνται νὰ ἔχαμε καλὸ σὲ κανένα.

— Ἐσεῖς νὰ τ' ἀκούτε ! εἶπε κάποιος ἄλλος, ποὺ δὲν σὰς ἄρεσε ὁ κὺρ Ἀργύρης καί. . . » δὲν ἀποτελείωσε τὸ λόγο του ἀπὸ φόβο· τὸ τί ὅμως ἤθελε νὰ εἰπῇ, ἄλλοι τὸ ἐκατάλαβαν . . . « ζ' ἐξηγήσατε γιὰ πρόεδρο τὸ Φῶτο τὸ Φτελιά, ποὺ ὁ πατέρας του ἦτο σὰν καὶ μᾶς ! » ἤθελε νὰ εἰπῇ.

Ὁ Φῶτος ἐσιάνωσε τὰ χέρια του καὶ ἐχαμογελοῦσε. Ἄς ἔλεγαν ὅτι ἤθελαν. Κάτι ἐμουρμούρισαν καὶ μεριζοὶ ἄλλοι, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησαν νὰ μιλήσουν ξάστερα.

— Ὅτι ἔχετε νὰ εἰπῆτε, νὰ τὸ εἰπῆτε ἐλεύθερα, εἶπε ὁ Φῶτος. Ὁ δρόμος πρέπει νὰ γίνῃ καὶ θὰ γίνῃ.

— Ὅποιος θέλει δρόμους, νὰ τοὺς φτιάσῃ ! ἐφώναξε δυνατὰ ὁ κὺρ Ἀργύρης. Ὅσοι θέλουν νὰ μὲ ἀκούσουν, πέτρα νὰ μὴ σηκώσουν ! Ἐτσι τὰ εὗρήκαμε, ἔτσι θὰ τ' ἀφήσωμε.

— Ἐχει δίκιο ὁ κὺρ Ἀργύρης· ἔχει δίκιο, ἐφώναξαν τώρα πὺλ πολλοί.

— Μπορώ νὰ σᾶς ἀναγκάσω μὲ τὸ νόμο, εἶπε ὁ Φῶτος, ἀλλὰ δὲν θὰ τὸ κάμω.

— Τότε φτιάσε τὸ δρόμο μόνος σου ! εἶπε κάποιος.

— Ὁχι, θὰ τὸν φτιάσωμε ὅλοι μαζί. Τὸ πῶς θὰ γίνη, δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ.

Ἐγύρισε στοὺς νέους καὶ ἐπρόσθεσε :

— Ὅσοι, παιδιά, συμφωνεῖτε μαζί μου, ἐλάτε στὸ σχολεῖο. Ἀς ἀφήσωμε τοὺς γέροντες νὰ τελειώσουν τὴν ὁμιλίαν τους, ποὺ τόσο τοὺς ἀρέσει.

* * *

Στὸ σχολεῖο ὁ Φῶτος τοὺς εἶπε :

— Ὅλοι εἴμαστε ἀπάνω-κάτω συνομήλικοι. Θυμᾶστε τί μᾶς ἔλεγε ὁ δάσκαλός μας. Καὶ στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ κόσμου νὰ γίνη δρόμος, ὠφέλεια ἔχομε. Γιατὶ ὅτι μᾶς ἔρχεται ἀπὸ καὶ, μᾶς ἔρχεται φθινό. Μὲ τέτοιο δρόμο ποὺ ἔχομε, μᾶς στοιχίζει μιὰ δραχμὴ καθε ὁκά. Ἀμα γίνη ὁ δρόμος, θὰ στοιχίζει λιγώτερο ἀπὸ μιὰ δραχμὴ. Λογαριάστε τώρα τὰ ζῶα μας ποὺ τσακίζονται, καὶ ὅτι θέλομε μιὰ ἡμέρα νὰ κατέβωμε στὴν πόλιν καὶ νὰ ἐπιστρέψωμε. Ἀμα γίνη ὁ δρόμος, θὰ μᾶς εἶναι ἀρκετὴ μιὰ ἡμέρα. Σημαντικὴ ὠφέλεια καὶ αὐτή, δὲν εἶναι ἀλήθεια ;

— Ἀλήθεια, ἀλλὰ νὰ τὸν φτιάσωμε μόνοι μας, καὶ οἱ ἄλλοι νὰ μᾶς περιπαίξουν ; ἐρώτησε ἓνας.

— Δὲν πιστεύω νὰ ἔχη τόση σημασία αὐτό, εἶπε ὁ Φῶτος. Ἀλλὰ δὲν θὰ τοὺς ἀφήσωμε νὰ μᾶς περιπαίξουν. Ἐνα-δύο μαγαζιά ποὺ ἔχομε, εἶναι τῶν φίλων

μας. Ἄμα τελειώσῃ ὁ δρόμος, τὰ πράγματα σὲ μᾶς θὰ τὰ πουλοῦν φθηνότερα. Σ' ἐξείνους πού δὲν ἐδούλεψαν, θὰ τὰ δίνουν ὅσο καὶ τώρα. Καὶ οἱ ἀγωγάτες εἶναι δικοί μας. Ὅσο παίρνουν ἀγώγι τώρα, θὰ παίρνουν καὶ ἄμα τελειώσῃ ὁ δρόμος ἀπὸ τοὺς κακοζέφαλους ἀπὸ μᾶς θὰ παίρνουν λιγότερα.

— Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν πληρώσουν τὰ μεροδούλια πού θὰ κάμωμε γιὰ λογαριασμό τους, θὰ πληρώνουν τὸ φόρο ὅσο ζοῦν, εἶπε ὁ πιὸ πρόθυμος καὶ ζωηρὸς ἀπὸ τοὺς νέους.

— Πολὺ σωστά, ἐπρόσθεσε ὁ Φῶτος. Σύμφωνοι;

— Σύμφωνοι . . .

Τῇ Λευτέρᾳ ὁ κύρ - Ἀργύρης μὲ τοὺς φίλους του ἔτρεβαν τὰ μάτια τους. Οἱ νέοι, πρόθυμοι, μὲ γέλια, μὲ χαρὲς καὶ μὲ τραγούδια, ἄρχισαν νὰ φτιάχνουν τὸ δρόμο.

Στις πλαγιὰς ἔκτισαν τοίχους, γιὰ νὰ μὴν κυλοῦν τὰ μικρὰ λιθαράκια καὶ γεμίζουν τὸ δρόμο. Ἐμπόδισαν τὰ γίδια νὰ βόσκουν καὶ ἔδιωξαν τοὺς καρβουνιάσηδες, πού θὰ ἐξεροίζωναν ὅ,τι εἶχε ἀπομείνει ἀπὸ τὰ χαμόζλαδα.

Τὴν ἄλλη χρονιά, διώρθωναν τοὺς δρόμους πού ἐπήγαιναν στὰ κτήματα καὶ στὰ γειτονικά χωριά. Τὸ παράδειγμά τους ἀκολούθησαν καὶ ἐξείνιοι, καὶ ἔτσι ἄρχισαν νὰ συγχοινωνοῦν καὶ μὲ τ' ἄλλα μακρινότερα χωριά.

Οἱ γέροι στὴν ἀρχὴ ἐγελοῦσαν.

— Καλὰ τοὺς εὐρήξαμε τοὺς ζουτούς, ἔλεγαν.

Ὅταν ὅμως ἔμαθαν πὺς τὰ ψώνια, ὅσοι εἶχαν ἐρ-

γασθρή στοὺς δρόμους, τὰ ἔπαιοναν φθηνότερα καὶ ἐπλήρωναν τὸ μισθὸ ἀγώγι ἀπὸ ἄλλοτε, ἐβάλλανε τὶς φωνές. Καὶ πρῶτος, φυσικά, ὁ κὺρ Ἀργύρης.

— Τί πράγματα εἶν' αὐτά; δὲν εἵμαστε πατριῶτες ἡμεῖς;

— Πατριῶτες καὶ καλοί, ἀλλὰ τοῦ ἀκούσθηζε νὰ τρώγῃ κανεὶς σὲ τραπέζι χωρὶς νὰ πληρώσῃ; ἔλεγαν ὅσοι εἶχαν ἐργασθῇ. Ἐργασθῆκαμε ἑκατὸ ἡμέρες ὁ καθένας. Πληρώσατε τὰ μισὰ ἡμερομίσθια καὶ θὰ ἔχετε ἴσα δικαιώματα.

Σιγά-σιγά, ὅσοι εἶχαν ἐπλήρωναν καὶ ὅσοι δὲν εἶχαν, ἐπὶγαίναν νὰ ἐργασθοῦν στοὺς νέους δρόμους, ἢ διώρθωναν τοὺς παλαιοὺς.

Μιὰ ἡμέρα εἶπε ὁ Φῶτος:

— Τώρα νὰ φτιάξουμε καὶ τὸ γεφυράκι, νὰ μὴν πνιγώμαστε ὅταν κατεβάζῃ ὁ ξεριάς.

Ἐπροσκόλλεσαν χτίστες καὶ ἐτελείωσε καὶ τὸ γεφύρι.

* * *

Ὁ κὺρ Ἀργύρης καὶ λίγοστοὶ ἄλλοι ἐπιμένουν ἀκόμη. Κάποτε, εἶχε ἀνάγκη νὰ κατεβῇ στὴν πόλι. Σύμφωναι οἱ ἀγωγιάτες νὰ τοῦ ζητήσουν τὸ διπλό. Τί νὰ κάμῃ ὁ κὺρ Ἀργύρης; Ἄν ἔπαινε ἀναβολὴ τὸ ταξίδι. Τὸ ἐπλήρωσε καὶ μπροστά.

Μόλις ἐβγήκαν παρακάτω ἀπὸ τὸ χωριό:

— Ἄν εἶναι ἄσχημος ὁ δρόμος σας, εἶπε περιπατητικὰ στὸν ἀγωγιάτη.

— Ναί, κὺρ Ἀργύρη! ἀλλὰ τοῦ λόγου σου θὰ σὲ πάγω ἀπὸ τὸν παλιὸ δρόμο.

— Τί εἶπες ;

— Ἔτσι θὰ γίνη· ἂν σὲ περάσω ἀπὸ τὸ δρόμο μας, θὰ πληρώσω πρόστιμο. Ἔτσι ἔχομε συμφωνήσει.

— Καὶ ποιὸς θὰ μᾶς ἰδῇ ;

— Γιὰ τυφλὸ μὲ περνᾷς, κὺρ Ἀργύρη ; Δὲν βλέπω τί κάνω ;

— Μὰ ὁ παλιὸς ὁ δρόμος θὰ εἶναι τώρα σὲ χάλια. Θὰ γκρεμισθῶ πουθενά.

— Τί νὰ γίνη ; Στὸ δρόμο σου θὰ γκρεμισθῇς.

Ἀπάνω ἀπὸ εἴκοσι φορὲς ἀναγκάσθηκε νὰ κατεβῇ ἀπὸ τὸ ζῶο καὶ νὰ βαδίσῃ πεζὸς ὁ κὺρ Ἀργύρης.

Στὴν ἐπιστροφή, τοὺς ἔπιασε δυνατὴ βροχή. Ὅταν ἔφθασαν στὸ γεφύρι, τὸ ποτάμι ἐκατέβαζε ὅ,τι μπορεῖς νὰ φαντασθῇς.

— Ἀπὸ τὸ γεφύρι δὲν θὰ περάσης, κὺρ Ἀργύρη. τοῦ εἶπε ὁ ἀγωγιάτης.

— Τί εἶπες ; Νὰ πνιγῶ ;

— Ξέρω κ' ἐγώ, κὺρ Ἀργύρη μου ; Τὸ γεφύρι, ἂν δὲν ἤμαστε ἐμεῖς, δὲν θὰ ὑπῆρχε. Φαντάσου λοιπὸν πὼς δὲν ὑπάρχει καὶ κάμε τὸ λογαριασμό σου.

— Ναί, παιδί μου, ἀλλ' ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ γεφύρι, κουτὸς δὲν εἶμαι· θὰ ἐγύριζα πίσω.

— Τότε νὰ γυρίσης πίσω καὶ αὔριο μὲ τὸ καλό, ποὺ θὰ πέσῃ τὸ ποτάμι, ἔρχεσαι καὶ περνᾷς.

— Ἐλα, καημένε· παρκαλάσσε ὁ κὺρ Ἀργύρης, μὴ μὲ βασανίζης, γέρον ἄνθρωπο.

— Σ' αὐτὸ ἔχεις δίκιο, κὺρ Ἀργύρη. Ἀλλὰ νὰ πληρώσης τὸ πρόστιμο καὶ νὰ πληρώσης καὶ τὰ ἡμερομίσθια ποὺ σοῦ πέφτουν στὸ μερίδιό σου. Ἔτσι νὰ ἔχομε καλὸ, καὶ ἀπὸ τώρα κ' ἐμπρός, νὰ μὴν ἐμποδίζης νὰ γίνεται

τὸ καλὸ. Ἐπέρασαν πὰ τὰ χρόνια ποὺ ἤξερες! Πάρε
το ἀπόφασι, γὺρ Ἀργύρη!

— Τὸ βλέπω, καημένο παιδί. Τί νὰ γάμω; θὰ
πληρώσω. Πηγαίνομε τώρα, γιατί θ' ἀνησυχοῦν στὸ
σπίτι.

— Τώρα ναί, γὺρ Ἀργύρη μου. Καὶ θὰ σὲ πάω
τραγουδώντας ἀπὸ τὸ δρόμο μας. Τὸν διζό σου ἄς τὸν
ἀφήσουμε νὰ ρημάξη. Τὸ βλέπω ποὺ εἶσαι δῖβουλος
ἀκόμη, ἀλλὰ πιστεύω πὼς μὲ τὸν καιρὸ θ' ἀλλάξης
γνώμη. Τὸ σωστὸ καὶ τὸ καλὸ φωνάζουν μοναχά τους.

Νώντας Ἐλατος.

19. Τὸ τελευταῖο λείψανον.

ΠΑΝΕ πολλά χρόνια πὺν ἐταξίδενα, Ἰούλιο μῆνα, σὲ μιὰ πεδιάδα. Ὅπου ὑπῆρχαν ἐλιές καὶ ἀμπέλια ἡ ξέστη δὲν ἦτο καὶ τόσο δυνατὴ. Ὅταν ὁμως ἐβγῆκα σ' ἓναν ξερόκαμπο, ἐπῆγα νὰ σκάσω. Τὸ μεσημέρι δὲν εὗρηκα κλαρὶ νὰ καθίσω στὸν ἴσκιον, οὔτε καλύβι, οὔτε τίποτε. Τὸ ἀπομεσήμερον ἐμπῆκα σὲ μιὰ λαγκαδιά. Φυσοῦσε λίγο ἀεράκι καὶ ἐδροσίσθηκα. Τὰ μάτια μου ἐχάρησαν καὶ λίγη πρασινάδα ἀπὸ τίς πι- κροδάφνες πὺν ὑπῆρχαν στὶς ὄχθες. Εἶχαν ἀνθίσει καὶ ἔμοιαζαν μὲ τριανταφυλλίες.

Καρυβίτσα Ἐλατον Τὸ Ῥαζακὶ Σταφύλι, Δ' Δημ. Ἐκδ. Α' 1934 6

Μόλις ανέβηκα ἓνα λόφο, κατέβηκα σὲ μιὰ κοιλάδα. Σωστὴ γόλασι ! Γύρω χαμηλὰ βουνὰ καὶ κατὰ τὸ βορρὰ ἓνα ψηλὸ βουνὸ κατὰξερσ. Στὴ ρίζα τοῦ μιὰ πλαγιά ἔδειχνε τὰ χαλάσματα παλίου χωριοῦ. Στὴν κορυφὴ τοῦ παλίου χωριοῦ ὑπῆρχαν λίγα πουργάρια γύρω ἀπὸ ἓνα ἐκκλησάκι.

Δὲν εἶχα περάσει τὴ μισὴ κοιλάδα καὶ ὁ ἥλιος ἐπὶ γαίανε πρὸς τὴ δύσι. Ἡ ζέστη ὅμως ὅλο καὶ ἐδυνάμωνε. Τὰ γύρω βουνά, οἱ πέτρες καὶ οἱ βράχοι ἐνόμιζες ἐπετοῦσαν λαύρα, σὰν καμίνια πυρσόμενα ποῦ σ' ἔπνιγαν.

— Εἶναι ἐδῶ κοντὰ χωριό ; ἐρώτησα τὸν ἀγωγιάτη μου.

— Εἶναι πολὺ μακριά, μοῦ ἀπαντᾷ· θὰ φθάσωμε σὲ δυὸ-τρεῖς ὥρες νύκτα.

— Καμινὰ βρούση ; ἐξαναρώτησα.

— Ποῦ βρούση ! Σὲ δυὸ ὥρες θ' ἀπαντήσωμε ἓνα ξεροπήγαδο.

— Στὸ παλιὸ χωριὸ δὲν εἶναι καμινὰ βρούση ;

— Μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι· δὲν ξέρω καὶ καλὰ. Δὲν ἐπέρασα ἀπὸ ἐκεῖ. Ἐκεῖ ὅμως κατοικεῖ κάποιος παράξενος ἀνθρώπος. Ἔτσι ἔμαθα· ἐγὼ δὲν τὸν εἶδα. Θὰ μᾶς δεχθῇ τάχα ;

— Πᾶμε, εἶπα· καὶ ὅπως περάσωμε, ὅς περάσωμε.

* * *

Δὲν ἦτο μακριά· ἀπὸ τὴν κακοτοπιὰ ὅμως εἶδαμε καὶ ἐπάθαμε ν' ἀνεβοῦμε. Μέσα στὰ χαλάσματα ἐτρω-

μάξαμε νὰ περάσουμε. Κοντὰ στὸ ἐκκλησιάκι ἐχόθηζε ἄπάνω μας ἓνα μανδρόσκιλο.

— Ἐδῶ, Τραχίλη ! ἀκούσθηκες μιὰ φωνή.

Τὸ σκυλὶ ἐγύρισε στὸν ἀνλόγυρο τῆς ἐκκλησιάς.

Στὴν ἐξώθυρα ἐπρόβαλε ἓνας καλόγερος ψηλὸς καὶ λιγνός, μὲ μακριὰ κάτασπρα γένια. Ἦτο ἡ ὥρα ποὺ ἐπάλλετο τὸ φῶς μὲ τὸ σκοτάδι, καὶ τοῦ ἐφάνηζε σὰ φάντασμα.

— Καλῶς ὠρίσατε ! μᾶς εἶπε. Πῶς ἀπὸ ἐδῶ ;

— Εὐλόγεϊτε καλὴσπέρα σας, εἶπα· αὐτὸ καὶ αὐτὸ μᾶς ἔτυχε.

— Κοιτιάστε... Ἀντώνη ! ἐφώνηξε, φέρε τὸ φανάρι.

Ἕνα παλῆζαρι ἡλιοζαμένο, ὡς δεκαπέντε χρονῶν, κατέβηκε ἀπὸ ἓνα κελί. Ἐπῆρε τὰ πράγματα καὶ ἔβαλε μαζὶ μὲ τὸν ἀγωγιάτη τὸ μούλαρι στὸν παλῶ καὶ ἔρει-
πωμένο σταῦλο.

Ἐμεῖς ἐκαθήσαμε στὴν ἀνλή. Ἕνα δροσερὸ ἀεράκι ἄρχισε νὰ φυσᾷ στὶς ψηλόκορμες καὶ φουντωτὲς πουρναριές.

Ἐπειτα ἐκτύπησε τὸ σήμαντρο καὶ ἐμπήκαμε στὴν ἐκκλησιά. Ἐξημέρωσε γιορτὴ καὶ ὁ παπὰς ἐδιάβασε τὸν ἐσπερινόν· ὁ ψυχογιὸς του τὸν ἐβοηθοῦσε στὸ ψάλ-
σιμο. Τὸ τέμπλο ἦτον ἀπὸ ξύλο καρυδιάς μὲ λεπτὰ
σκαλίσματα. Οἱ εἰκόνες πολὺ παλιές.

Ἐβγήκαμε ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά καὶ ἐκαθήσαμε νὰ δει-
πνήσωμε κάτω ἀπὸ ἓνα πουρνάρι. Στὸ ἀναμεταξὺ
ἐπρόβαλε καὶ τὸ φεγγάρι πίσω ἀπὸ ἓνα πουρνάρι ποὺ
ἔμοιαζε πὼς εἶχε πάρει φωτιὰ καὶ τὸ εἶχαν ζώσει
φλόγες.

— Ἦτο μοναστήρι ἄλλοτε ἐδῶ ; ἐρώτησα τὸν
παπά.

— "Οχι.

— Ἡ ἀγωγὴ σὰς ἦλθε ἀπὸ ἄλλο μοναστήρι :

— Οὔτε ἐγεννήθηκα ἐδῶ, καὶ ἐδῶ θὰ πεθάνω, εἴπῃ ὁ γέροντας γελώντας πιερά. Καταλαβαίνω, ἐπρόσθεσε, ἀφοῦ ἐστάθηζε λίγο· θέλεις νὰ μάθης τὴν ἱστορίαν τοῦ ρημαγμένου χωριοῦ μου... Ἀντώνη, κόψε μας καφέ.

Ὁ Ἀντώνης ἔφερε τὸν καφέ. Ὁ ἀγωγιάτης ἐπῆγε νὰ κοιμηθῇ. Ὁ Ἀντώνης ἐξαπλώθηκε κάπου ἐκεῖ κοντὰ καὶ ἐκάθισε τὸ σκύλο. Ὁ παπὰς, ἀφοῦ ἤπιε τὸν καφέ του, ἄρχισε :

— Τὸ χωριό μου, παληκάρη μου, ἀνθίσε καὶ ἐρήμαξε στὶς ἡμέρες μου. Ὅταν ἦμουν μικρός, τὰ βουνὰ ἦσαν δασωμένα. Φίδι δὲν ἠμποροῦσε νὰ περάσῃ. Χαμηλὰ ὑπῆρχαν χωράφια, πρὸ ἀπάνω ἑλές, καὶ στὶς πλαγιὰς ἀμπέλια. Τὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ ἦσαν χωμένα στὰ δένδρα.

Τὴν ἀνοιξί, ὅπου καὶ ἂν ἐπερνοῦσε, ἔφεταν τ' ἀνθή ἀπάνω σου· ἐδῶ ἔβγαينا κάθε βράδυ καὶ ἄκουα τ' ἀηδόνια. Τὸ νεράκι ποὺ τώρα στάζει, τότε ἔβγαине ποτάμι καὶ ἐγύριζε δυὸ-τρεῖς μύλους. Τώρα οἱ μύλοι εἶναι ρημασμένοι.

Τὸ καλοκαίρι ἔμπαινα στὸ δάσος καὶ ἀναγάλλαζε ἢ ψυχή μου. Χαμηλὰ ὑπῆρχαν θεόρατες πουρναριές καὶ βελανιδιές, καὶ ψηλότερα ἑλᾶτα καὶ πεύκα. Τὸ φθινόπωρο ἔτρεχαν ἀπὸ παντοῦ ν' ἀγοράσουν τὰ ὀπωρικά μας, ὥστε τὸ μούστο μας καὶ τὸ χειμῶνα τὰ λάδια μας. Ὅπως ἐπερνοῦσαμε δροσερὸ καλοκαίρι, ἔτσι καὶ ὁ χειμῶνας, μὲ ὅλα τὰ χιόνια του, ἐπερνοῦσε μαλακός. Τὰ δένδρα δὲν ἄφηναν τὸ βοριά νὰ φθάσῃ στὰ

σπίτια μας τὰ χαλοσυγυρισμένα. "Όλα τ' ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τὰ εἶχαμε.

Ἐσώπασε γὰρ λίγο ὁ παπᾶς. Μιὰ κουκουβάγια ἀκούσθηκε. Ὁ Ἀντώνης εἶχε ἀποκοιμηθῇ καὶ ἀναταθάχθηκε.

— Πήγαινε, παιδί μου, νὰ κοιμηθῇς, τοῦ εἶπε ὁ παπᾶς. Ἐμεῖς, ὅταν τελειώσωμε τὴν ὀμιλίαν μας, θὰ εὐρώμε μονάχοι μας, ὅ,τι μᾶς χρειάζεται.

Πάλι ἀκούσθηκε ἡ κουκουβάγια.

— Κλάψε καὶ σὺ τὸ χαλασμό! εἶπε ὁ παπᾶς.

— Λοιπόν, παληγάρι μου, ἔτσι ἐξούσαμε εὐτυχισμένοι στὰ μικρά μου χρόνια. Ὑστερα ἄρχισε ὁ χαλασμός! Ἐμπῆζε τὸ τσεκούρι καὶ ἐξάπλωσε κάτω τοὺς εὐεργέτας μας, τὰ δένδρα, γιὰ νὰ τὰ κάμουν κάρβουνα.

Τοῦ κάκου ἐφώναζε ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας μου :

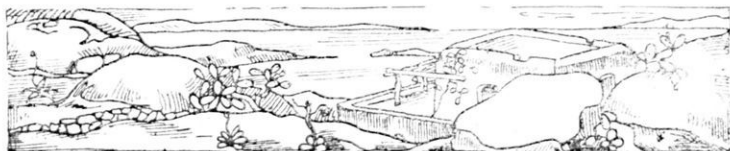
— Παιδιά, τί κάνετε ; θὰ μᾶς πνίξουν τὰ ποτάμια! θὰ μᾶς ψήσῃ ἡ ζέστη! θὰ μᾶς παγώσῃ τὸ κρύο τὸ χειμῶνα!

Ποιὸς ἔπαιρνε ἀπὸ λόγια προστὰ στὰ ἑκατοστά-ρικα ποὺ ἐπλήρωναν οἱ καρβουνιάρηδες!

— Θ' ἀνοίξῃ ὁ λόγγος νὰ κάμετε χωράφια καὶ νὰ ἰδῇτε σιτᾶρι ποὺ θὰ κάνετε! τοὺς ἔλεγε.

Σὰ νὰ μὴν ἔφθανε τὸ πελέκι, ἄρχισε καὶ ἡ φωτιά. Φωτιά οἱ νοικοκυραῖοι ν' ἀνοίξουν χωράφια, φωτιά οἱ βασκοὶ νὰ φυτρώσῃ χορτάρι γιὰ τὰ πρόβατά τους.

Τὸ παράδειγμα τῶν μεγάλων ἀκολούθησαν τώρα καὶ οἱ μικροί. Δὲν λέγω πὼς στὸν καιρὸ μας δὲν ὑπῆρχαν παιδιά ποὺ ἐκυνηγούσαν τὶς φωλιὰς τῶν πουλιῶν,

20. Μοναξιά.

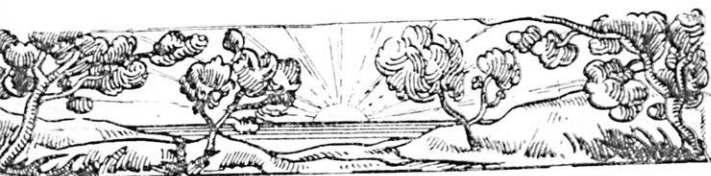
Γνωρίζω ένα καλύβι
στή ραχούλα ψηλά.
Ένας βράχος τὸ κρύβει
κι' ἀγκαθιά φουντωμένη
τὸ περιτοργυρονᾷ.

Ὡς ἐκεῖ δὲν προβαίνει
τοῦ πολέμου ἡ κραυγή.
Ὁ ὕπνος γλυκὰ σὲ παίρνει,
γλυκόνειρα σοῦ φέρνει,
καὶ πάλι ἀπ' τὴν ἀρχή.

Τοῦ χωριοῦ ἡ ἐκκλησία
τὸ ἱσκιώνει, καὶ θαρρεῖς
τὸ σήμαντρο ὕμνωδία
στέλνει γι' αὐτὸ στὰ ὕψη
μὲ τὸ φῶς τῆς αὐγῆς.

Τὸ μέτωπο νὰ σκύψη
προσκαλεῖ τὸ παιδάκι
μέσ' ἀπ' τὸ καλυβάκι
στὴν ἀγιασμένη αὐλή.

Λαμαρτίνος—Ν. Ποριώτης.

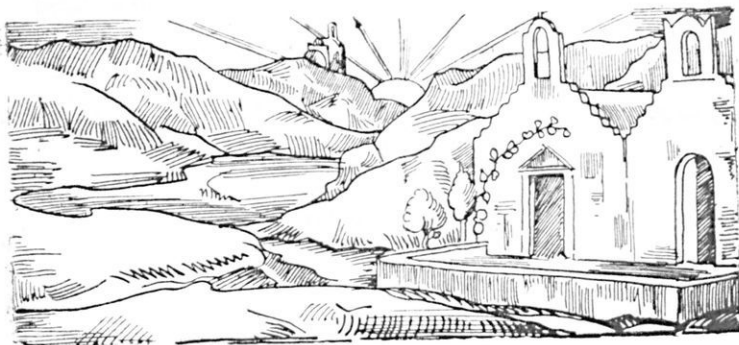

21. Προσευχή.

Θεέ, σκορπᾶς τὰ δῶρα σου
βροχὴ στήν οἰκουμένη·
μᾶς περιλάμπεις μ' ἔλεος,
ἡ χάρις σου μᾶς ραίνει.
Σύ, Βράχε, Πύργε, Σκέπη μου,
εἰσάκουσε τὴ δέηση
ποῦ ἀπ' τὴν καρδιά μου βγαίνει
τὴν πολυπικραμένη.

22. Αἶνος τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν πλάση.

Ὑμνοῦν τὰ οὐράνια τὴ δόξα Του αἰώνια,
κ' ἡ Πλάση τ' ὄνομά Του ὑμνεῖ.
Τὸν εὐλογοῦν τὰ βουνά, τὰ πελάγη,
— ἀκοῦς θνητέ, τὴ θεία φωνή;
Ποιὸς εἶπε στ' ἄστρα τὴ νύκτα νὰ λάμπουν;
Καὶ ποιὸς στὸν ἥλιο εἶν' ὁδηγός;
Λαμπρὰ νὰ φέγγη, νὰ χαίρετ' ὁ κόσμος
τὸ δοξασμένο μέγα φῶς;

23. Ἑσπερινός.

Στὸ ρημαγμένο παρεκκλήσι
τῆς ἀνοιξης τὸ θεῖο κοντύλι
εἰζόνες ἔχει ζωγραφίσει
μὲ τ' ἀγριολούλουδα τ' Ἀπρίλη.

Ὁ ἥλιος γέροντας στὴ δύση
μπροστὰ στοῦ ἱεροῦ τὴν Πύλη,
μπαίνει δειλὰ νὰ προσκυνήση
ζι' ἀνάφτει ὑπέρολαμπρο καντήλι.

Σκορπάει γλιντζεῖα μοσχοβολιὰ
δάφνη στὸν τοῖχο ριζωμένη,
— θυμίαμα ποὺ καίει ἡ Πίστις.

Καὶ μιὰ χελιδονοφωλιὰ
ψηλὰ στὸ νάρθηκα ζτισμένη
ψέλνει τό : Λόξα ἐν ὑψίστοις . . .

Γ. Δροσίνης

24. Ἡ ἀνοιξη.

ΤΩΡΑ εἶν' Ἀπρίλης καὶ χαρά, τώρα εἶναι καλοκαίρι,
 τὸ λέν τ' ἀηδόνια στὰ κλάδια, κι' οἱ πέρδικες στὰ
 [πλάγια,
 τὸ λέν οἱ κοῦκοι στὰ ψηλά, ψηλά στὰ καταρράχια.
 Πᾶν τὰ κοπάδια στὰ βουνά νὰ ξεκαλοκαιριάσουν,
 πᾶν καὶ κοντὰ οἱ τσοπάνηδες, λαλώντας τὴ φλογέρα,
 νὰ τὰ τυροκομήσουνε καὶ τὴ νομὴ νὰ βγάλουν,
 καὶ νὰ γιορτάσουν τ' Ἀι-Γιωργιοῦ, νὰ ρίξουν στὸ σημάδι,
 νὰ πιοῦν νερὸ ἀπὸ τὰ βουνά, νὰ πάρουν τὸν ἀέρα.

Δημοτικὸ

25 Ὁ κῆπος τὴν ἀνοιξη.

ΤΗΝ ἀνοιξη ὁ κῆπος εἶναι χαρὰ Θεοῦ. Στὸ βο-
 ρινὸ μέρος στέκονται ὀρθὰ καὶ βαθυπράσινα
 κυπαρίσσια, σὰ γίγαντες, νὰ κρατήσουν μὲ τίς πλάτες
 τὸν τὸ ἄγριο φύσημα τοῦ βοριᾶ. Στὶς ἄλλες πλευρὲς
 βᾶτα καὶ σκίνα ἀπλώνουν τ' ἀγκαθερὰ κλάδιά τους
 καὶ γάνουν φράκτι φοβερὸ κι' ἀπέραστο. Πίσω ἀπὸ

τὸ φράκτη χάσκει μιὰ ὀργυιὰ βαθὺ τὸ χανδάκι καὶ ψηλώνει ἄλλο τόσο τὸ χῶμα. Καὶ μέσα πρασινίζουν βραγιές-βραγιές τὰ λαχανικά καὶ οἱ φρούτους. Δεξιὰ καὶ ἀριστερά, στὰ δρομάκια, μοσχοβολᾷ τὸ δενδρο-λίβανο, ἡ φασκομηλιά, τὸ καρυοφύλλι, ὁ δυόσμος, καὶ μέσα στὰ τετράγωνα ψηλώνουν οἱ μηλιές, οἱ ροδακινιές, οἱ κιτριές καὶ οἱ ἀχλαδιές φορτωμένες μὲ λουλούδια.

Λένδρα εἶναι ἡ νυφούλες; Τί ὀραία εἶναι ἐκείνη ἡ τζίτζιφιὰ καὶ ἡ μυγδαλιὰ πὺν ἔδεσε τώρα τὸν καρπὸ της, καὶ ἡ συκιὰ πὺν τώρα βγάζει τὰ πρῶτα φύλλα της, καὶ ἡ λεμονιά πὺν δείχνει ἀκόμη στὰ κλάδιά της τὸν ξεχειμπαρένιο της καρπὸ, τὰ λεμόνια! Καὶ ἡ ξερασιά γιατί τάζει στὰ παιδιὰ γρήγορα νὰ τοὺς δώση κόκκινα σκουλαρίκια γιὰ τ' αὐτιά των καὶ γλυκόχυμα παργνίδια γιὰ τὰ χεῖλη των; Καὶ ἡ βυσσινιά γιατί τοὺς τάζει τὸ ποτήρι μὲ τὸ γλυκό; Καὶ ἡ μουριά γιατί νὰ μᾶς θυμίσῃ τὰ γλυκόξυνα μοῦρα; Ἄχ, Θεέ μου, τί ὁμορφος πὺν εἶναι τώρα ὁ κήπος!

Οἱ πορτοκαλίτες—νά τες! Σὰν ἀστεράκια λάμπουν τὰ λευκά των λουλούδια καὶ μέσα στὰ πράσινα φύλλα των καὶ ψηλὰ χρυσοκοκκινίζουν τὰ παλιὰ πορτοκάλια. Πουλιὰ πετοῦν καὶ κεληδοῦν· οἱ μέλισσες βουΐζουν. Κάτω στὴ γῇ τὸ σκαθάρι περπατεῖ καὶ ὁ σαλίγγαρος σκαλώνει στὰ χόρτα καὶ ἡ σαύρα λιάζεται ἀπάνω στὴν πέτρα καὶ ἡ ἀράχνη ὑφαίνει τὸ πανί της στὴν ἄκρη τοῦ τοίχου. Τίποτε δὲν μένει ἀργό, ὅλα κινοῦνται καὶ ἐργάζονται, καὶ ἀπ' ὅλα περισσότερο τὰ μυρμήγκια.

Κοίτα τὰ μυρμήγκια. Ἄλλα σκαρφαλώνουν στὰ κουζιά, ἄλλα στὶς μηλιές καὶ στὶς ἀπιδιές, ἄλλα σὲ μὲν

πιχροδάφνη, καὶ πὶο πολλὰ σὲ μιὰ τριανταφυλλιά πού
εἶναι κοντὰ στὰ κυπαρίσσια. Εἶναι γεράτη τριαντά-
φυλλα· ἄλλα εἶναι ἀνοικτά, ἄλλα μισανοικτὰ καὶ ἄλλα
μπουμπούκια ἀκόμη. Ὁ ἀέρας ὅμως μοσχοβολᾷ ὀλό-
γυρά της καὶ τ' ἄνθη ἀπλώνουν μεταξωτὸ ρόδινο
πέπλο ἀπάνω της.

Τί ζητοῦν τὰ μυρμήγκια πὺ σαοφαλώνουν στὰ
δένδρα καὶ στὴν τριανταφυλλιά; Κοιτάξετε μὲ προ-
σοχή. Κάτω ἀπὸ μερικὰ ζωωμένα καὶ μαραμένα
φύλλα εἶναι οἱ μελίγκρες. Μικρούτσικα ἔντομα, ὅσο
τὸ κεφάλι τῆς καρφίτσας, πρασινωπά, μὲ ποδαράκια
πὺ μόλις φαίνονται. Οἱ μελίγκρες ἔχουν μυτερὴ προ-
βοσκίδα, πὺ τρυποῦν τὴν ἐπιδερμίδα τῶν φύλλων καὶ
βυζαίνουν τὸ γλυκὸ χυμό. Γι' αὐτὸ μαραίνονται τὰ
φύλλα.

Τὰ μυρμήγκια πλησιάζουν τὶς μελίγκρες, τὶς χαϊ-
δεύουν μὲ τὶς κεφαῖες τῶν καὶ τὶς ἀναγκάζουν νὰ τοὺς
δώσουν λίγο ἀπὸ τὸ γλυκὸ χυμὸ πὺ ἐβύζαζαν. Νομί-
ζεις πὺς οἱ μελίγκρες εἶναι οἱ ἀγελάδες τῶν μυρμηγ-
κιῶν. Καὶ δὲν τὶς ἀρμέγουν μόνο, παρὰ φροντίζουν
καὶ νὰ τὶς βοσκίσουν, γιατί τόσο μικρὰ ἔντομα πὺ
εἶναι, δὲν μποροῦν νὰ πετάξουν ἀπὸ φύλλο σὲ φύλλο.
Τὶς παίρνουν ἀπαλὰ μὲ τὸ στόμα τοὺς τὰ μυρμήγκια
καὶ τὶς πηγαίνουν στὰ πὺ τρυφερὰ φύλλα.

Ἀλλὰ καὶ τὰ σαφύρια, τὰ μικρότερα ἀπὸ τὸ
σπειροῖ τοῦ καφέ, μὲ τὸ κόκκινο δέρμα καὶ τὶς ἐπτά
μαῦρες βουλίτσες, ἐκεῖνα πὺ λέμε παπαδίτσες, πε-
τοῦν καὶ μαζεύονται στὶς τριανταφυλλιές, στὶς κου-
κιές καὶ ὅπου ἄλλοῦ ἀνεβαίνουν τὰ μυρμήγκια. Τί
ζητοῦν ἐκεῖ οἱ παπαδίτσες; Τὰ παιδιὰ ἀγαποῦν τὶς

χαριτωμένες παπαδίτσες, ἀλλὰ ποῦ νὰ ξέρουν πὼς εἶναι οἱ καλύτεροι φίλοι μας !

Νά τες ! ἀρπάζουν λαίμαργα τὶς μελίγκρες καὶ τὶς τρώγουν. Τὰ μυρμήγκια κυνηγοῦν τὶς παπαδίτσες καὶ προσπαθοῦν νὰ τοὺς δαγκάσουν τὰ ποδαράκια των τὰ λιγνὰ σὰ μαῦρες κλωστές. Οἱ παπαδίτσες τὰ μαζεύουν καὶ πέφτουν ἀνάποδα κάτω στὸ χῶμα. Ἐπειτα σηκώνονται πάλι καὶ ἀνεβαίνουν. Τί νὰ κάμουν, ἀφοῦ δὲ μποροῦν νὰ τρώγουν ἄλλο ἀπὸ μελίγκρες ; Καὶ νὰ ἰδῆς ποὺ οὔτε τὰ χελιδόνια, οὔτε οἱ σπουργίτες, οὔτε τ' ἄλλα πουλιὰ δὲν κυνηγοῦν τὶς παπαδίτσες, σὰ νὰ αἰσθάνωνται κρυφὴ χαρὰ ποὺ σταθλοῦν τοὺς κήπους ἀπὸ τὶς μελίγκρες.

Χαρὰ Θεοῦ εἶναι ὁ κήπος τὴν ἀνοιξί. Παντοῦ γίνησι καὶ ζωή.

Κάτω σὲ δρομάκι
καὶ σὲ πρασινάδες
δέντρα φυτεμένα
κι' ἄνθη γεμισμένα.
Κι' ὁ ψιλὸς ἀγέρας
μέσα τριγυροῖζει
καὶ τινάζει τ' ἄνθια
καὶ τὴ γῆς πλουμίζει,
μ' ἄνθια τὴ γεμίζει
καὶ τὴ νοστιμίζει.

A. Καρναβίτους.

26. Ὁ κότσυφας.

Κάνει χούο, κάνει τσίφι
γιὰ τὸ δόλιο τὸ κοτσύφι !...

ΑΛΗΘΕΙΑ, ζάμνει χούο δυνατό, καὶ ὁ κότσυφας
δὲν ξέρεي ποῦ νὰ πάγῃ νὰ φυλάχῃ. Νὰ φύγῃ πέρα
μακριὰ μὲ τὰ χελιδόνια καὶ τ' ἄλλα ταξιδιάρικα που-
λιά, δὲν τὸ θέλει. Τὸ ξέρει πὼς ἔχει καὶ ζέστη θὰ
εὐρῇ καὶ ἄφθονα ἔντομα γιὰ νὰ φάγῃ. Ἀλλὰ τὸν τόπο
ποὺ ἐγεννήθηκε δὲν τὸν ἀλλάζει.

— Κάλλιο νὰ πεθάνω παρὰ νὰ ξενητευθῶ, λέγει
μὲ πείσμα.

Καὶ χτυπᾷ δυνατό τὰ φτερά καὶ χούβεται πίσω
ἀπὸ τὸν χισσὸ ποὺ σφαλώνει πυκνὸς στοὺς τοίχους
ἐνὸς ἐρημοκλήσιου. Ἐκεῖ οὔτε ἄνεμος, οὔτε χιόνι
μπορεῖ νὰ τὸν φθάσῃ. Τὰ φύλλα τοῦ χισσοῦ εἶναι
σκληρὰ σὰν πετρί, καὶ οἱ πέντε γλῶσσες τοῦ ἐνὸς
φύλλου μπαίνουν στ' ἀνοίγματα τοῦ ἄλλου καὶ σφα-

λοῦν τόσο καλὰ, σὰ νὰ γάνουν ἓνα καταπράσινο σκέ-
πασμα ἀπάνω στὸν τοῖχο. "Αν εἰπῇς γιὰ φαγί, ἅς
εἶναι καλὰ οἱ μικρὲς ρῶγες τοῦ χισσοῦ ποὺ μοιάζουν
μὲ χονδρὰ σκάγια. Βέβαια, δὲν εἶναι γλυκὲς σὰν τῆς
ρῶγες τοῦ σταφυλιοῦ, οὔτε ξινόγλυκες σὰν τὰ βατό-
μουρα. Ὁριμάζουν ὁμῶς στὴν ὥρα ποὺ λείπουν ἐκεῖνα
καὶ εἶναι πολὺ καλὲς καὶ θρεπτικές.

— Ἐπειτα, λέει ὁ κότσυφας, δὲν εἶναι λίγο νὰ
γάνης λίγο δρόμο ἀπὸ τὴ φωλιά σου καὶ νὰ εὐρίσκης
ἑτοιμὸ τὸ φαγί σου.

Κάνει κοῦο, γάνει τοίφι
γιὰ τὸ δόλιο τὸ κοτσύφι!..

Ἀλήθεια, γάνει κοῦο καὶ ὁ κότσυφας δὲν ξέρει
ποῦ νὰ πάγῃ νὰ φυλαχθῇ. Καλὸς εἶναι ὁ χισσός, τὰ
φύλλα του εἶναι σκληρὰ σὰν πετσί κι' ὁ κορπὸς του
νόστιμος καὶ θρεπτικός. Ἀλλὰ τὸ κοῦο ἔχει γίνει ἀνυ-
πόφορο! Ἀλήθεια, τὰ φύλλα τοῦ χισσοῦ γυρίζουν
κατὰ τὸν ἥλιο νὰ πάρουν φῶς καὶ ζεστασιά. Ἀμα
ζεσταθοῦν ἐκεῖνα, θὰ δανείσουν καὶ στὸν κότσυφα
λίγη ζέστη. Ὅχι μόνο τὸν κότσυφα, ἀλλὰ καὶ τὸν
τοῖχο θὰ πυρῶσουν, καὶ τότε!..

— Τότε θὰ εἶναι σὰν ἄρχοντας κοντὰ στὴ θεομά-
στρα του, συλλογίζεται τὸ πουλί.

Ἀλλὰ ποῦ εἶναι ὁ ἥλιος; Ἡμέρες τώρα χιονίζει
ἀδιάκοπα καὶ ὁ βοριάς σφυρίζει θυμωμένος. Ἡ παγω-
νιὰ ὄχι μόνο φθάνει στὸν τοῖχο, ἀλλὰ περνᾷ τοὺς τοί-
χους καὶ μπαίνει μέσα στὰ σπίτια. Ἀδύνατο νὰ κρα-
τηθῇ ὁ κότσυφας ἐκεῖ.

— Πρέπει νὰ κατέβω στὶς ρεματιές, λέγει. Ἐκεῖ, καὶ νὰ πέση τὸ χιόνι, σὲ λίγες ὥρες θὰ λιώσῃ. Τὰ χαμόζλαδα θὰ εἶναι ντυμένα καὶ μπορῶ νὰ προφυλαχθῶ,

Τὸ εἶπε καὶ καὶ τὸ ἔκαμε. Ἐπέταξε ἀπὸ τὸν χισσὸ καὶ κατέβηζε στὴ ρεματιά. Ἀλλὰ καὶ τὸ πέταγμα του εἶναι βαρὺ. Τὰ φτερά του, ποὺ λάμπουν σὰ μαῦρο μεταξωτό, δὲν εἶναι ἀνάλογα μὲ τὸ σῶμα του. Δὲν μποροῦν νὰ τὸν κρατήσουν πολλὴ ὥρα ψηλά, καὶ ὁ κακόμοιρος ὁ κότσυφας κáθεται σὲ δένδρo, σὲ πέτρα, ἢ καὶ σὲ χαμόζλαδο, νὰ ξεκουρασθῇ. Μέσα στὸ κατάλευρο χιόνι ποὺ τὸν τοιγυρίζει, φαίνεται ἡ μαύρη του χοροστασιά. Ὅλα του εἶναι μαῦρα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ράμφος του, ποὺ εἶναι ζωηροκόκκινο σὰν παλιὸ νεχρονιάρι. Τὰ πόδια του λάμπουν σὰν γλῶνιὰ ἀπὸ κοράλλι. Καὶ ἡ σπαθωτὴ οὐρά του ἀνοίγει σὰ μαύρη ὀλομέταξη βεντάγια.

Ἔτσι, πότε πετώντας καὶ πότε ἡσυχάζοντας σὲ δένδρo, σὲ πέτρα ἢ χαμόζλαδο, ἔφθασε ὁ κότσυφας στὶς χαμηλὲς ρεματιές.

Κάνει κρούο, κáνει τσίφι,
γιὰ τὸ δόλιο τὸ κοτσύφι!..

— Τώρα, κáνει ὁ κότσυφας, τεντώνοντας τὸ ἕνα ποδαράκι του, οὔτε κρούο, οὔτε ἀχνὴ ἔχει ἐδῶ κάτω. Ἐξεστάθηκα γιὰ καλὰ.

Ἐστάθηκε ἀπάνω σ' ἕνα χαμόζλαδο καὶ ἐκοίταξε γύρω του τὴν κοιλάδα.

— Σωστὸς παράδεισος ! εἶπε μὲ χαρά.

Ἀλήθεια, σωστὸς παράδεισος. Τὸ χιόνι εἶχει λιώσει καὶ πολλὰ ρυάκια ἐκελάουζαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, σὰ νὰ

Καγκαβίτσα-Ἐλατον. Τὸ «Ραζακὶ Σταφύλι», Δ' Δημ. Ἔκδ. Α' 1934 7

ἐτραγουδοῦσαν τὴν ὁμορφὴν ζωήν. Ἐξελάουζαν καὶ ἐκυ-
λοῦσαν τὰ νερά των στὴ ρηματιά, καὶ αὐτὴ ἄνοιγε τὴν
ἀγκαλιά της καὶ τὰ κατέβαζε κάτω στὶς πεδιάδες μὲ
δυνατὴ βοή. Ὅπου ὑπῆρχε λάζζωμα, τὸ χιόνι ἐσπιθο-
βολοῦσε ἀκόμη κόκκινες, λίτρινες, γαλάζιες, χρυσοκό-
δινες σπίδες. Ἀπὸ μέσα του ξεπετιέται ἡ νιογέννητη
χλόη. Κοντὰ στὴ ρηματιά ἐφύτρωναν δάφνες καὶ μυρ-
τιές μὲ τὶς μαῦρες στρογγυλὰς ρῶγες των, καὶ στὶς
πλάγιες ἐπήλθοναν λυγροὺς ἀγριελιᾶς καὶ ἡμεροὺς ἐλιές,
μὲ τὸν γαλαζόμαυρο καρπὸ τους. Ὁ κότσυφας ἐπει-
νοῦσε καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ πρωτοφάγῃ.

— Καλὰ τὸ λέγουν, ὅποιος ἔχει πολλὰ, δὲν ἔχει
τίποτε! εἶπε κοιτάζοντας δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Νά, ἐγὼ
τόωρα, ποὺ πεινῶ καὶ δὲν ξέρω τί νὰ πρωτοφάγω. Κα-
λὸς ὁ καρπὸς τῆς δάφνης, ἀλλὰ καὶ τῆς μυρτιάς εἶναι
καλύτερος· μοσχοβολάει! Καὶ τῆς ἀγριελιάς οἱ ἐλιές
εἶναι γλυκές, ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμερῆς γλυκύτερες καὶ πιὸ
θρεπτικές. Τί νὰ κάμω;

Ἐκεῖ ποὺ συλλογίζεται ἔτσι ὁ κότσυφας, βλέπει
λίγο μακριὰ του ἓνα χαμόγλαδο, ποὺ τοῦ ἄλλαξε ὁλοσ-
διόλου τὴ σκέψιν. Εἶχε τὰ χλαδιά του ὀρθὰ καὶ κόκ-
κινα, καὶ τὰ φύλλα του μακρουλά, στενὰ καὶ κατα-
πράσινα. Ἀπάνω του εἶχε κολλήσει τὸ χιόνι καὶ ἔδειχνε
πιο λαμπρὰ τὰ φύλλα του καὶ τὰ χλαδιά του. Μέσα
ὅμως ἀπὸ τὸ χιόνι ἔβγαιναν κάτω βαθινὰ κόκκινα στρογ-
γυλὰ κουμπιά, ποὺ ἔλαμπαν σὰ μεγάλα κουμπίνια δε-
μένα στὸ ἀσκήμι.

— Ἄ, τὰ κουμπάρια!.. ἐφώναξε ὁ κότσυφας. Τώρα
ξέρω καὶ παραξέρω τί νὰ πρωτοφάγω.

Δὲν ἐπρόφθασε ν' ἀγγίξῃ τὸ πρῶτο κούμαρο, κ' ἐστάθηκε ἀνήσυχος. Κάποιον κίνδυνο ἐνίωσε γύρω του. Ἐγύρισε δῶθε κεῖθε τὸ κεφάλι του, καὶ μὲ μιᾶς ἐπέταξε κτυπώντας δυνατὰ τὰ φτερά του.

— Μπάμ ! ἀντήχησε τὴν ἴδια ὥρα μιὰ τουφεκιά.

— Μπάμ ! μπάμ ! δεύτερη, τρίτη τουφεκιά.

Οἱ κυνηγοὶ τὴν ἔξωσαν τὴν κοιλάδα. Τὰ σκυλιὰ ἔτρεχαν γαυγίζοντας κ' ἐγύριζαν τοὺς θάμνους καὶ τὰ βάρτα. Ὁ κότευφας ὁμως δύσκολα κτυπιέται ἀπὸ τοὺς κυνηγούς· ἀδύνατο νὰ πιασθῇ ζωντανὸς ἀπὸ σκυλί. Ξέρεي νὰ στριφογυρίξῃ ἀνάμεσα στὰ κλαδιὰ τόσο γοργά, πὺν νὰ θαμπώνῃ τοῦ κυνηγοῦ τὸ μάτι. Ξέρεي νὰ κρούβεται ἔτσι στὰ μέσα χαμόκλαδα, πὺν ἀδύνατο νὰ τὸν εὗρῃ λαγωνικό. Ἔτσι ἐγλύτωσε. Καί, ὅταν ἐκατάλαβε πὺς οἱ ἐχθροὶ του ἔφυγαν, ἐγύρισε στὶς κουμαριὲς κ' ἐκρίχθηκε μὲ ὄρεξι στὰ κούμαρα. Ἐφαγε, ἔφαγε, ὅσο πὺν ἐχόρτασε.

Κάνει κρύο, κάνει τσίφι

γιὰ τὸ δόλιο τὸ κοτσύφι !..

Τώρα ὁμως πάει τὸ κρύο. Ἦλθε ἡ ἀνοιξὶ καὶ ὁ κότευφας ἐδιάλεξε τὸ ταίρι του. Τὸ Μάρτη ἐπέταξε μὲ τὴ συντροφισσά του ἀπὸ τὴν κοιλάδα κ' ἐχώθηκε στὸ δάσος. Τώρα τὸ δάσος ἄρχισε πάλι νὰ φουντώνῃ καὶ νὰ ὁμορφαίνει. Βιάζεται τὸ ζευγάρι νὰ κτίσῃ τὴ φωτιά του καὶ νὰ κάμῃ τὰ παιδιὰ του. Εὗρῃκε γὰρ ὁμορφα χαμόκλαδα στὴ ρίζα ἐνὸς βράχου κ' ἐκεῖ μέσα ἐκάθησε. Συνάξει ρίζες λεπτὲς καὶ ξερὰ χορταράκια, κτίζει ἐκεῖ τὴ φωλιά του καὶ ἀπὸ

μέσα τὴν ἀλείφει μὲ λάσπη. Ἡ ζυρὰ ζοτσυφίνα κάθεται καὶ γεννᾷ πέντ' ἔξι αὐγὰ γαλαξοπράσινα μὲ κόκκινες βουλίτσες. Ἐξεῖ τὰ κλωσᾷ, καὶ ὁ ζότσυφας στὴν χορυφὴ τοῦ βράχου κάθεται καὶ φυλάγει, νὰ μὴν τύχη κανένas κίνδυνος. Φυλάγει καὶ δὲν παύει νὰ κελαιδεῖ τὴν εὐτυχία του. Τὸ κελάδημά του μοιάζει μὲ σφύριγμα καὶ ἀντηχεῖ σὲ ὅλο τὸ δάσος. Ἀπὸ τὸν ζότσυφα καὶ τ' ἀηδόνια κανένα ἄλλο πουλὶ δὲν κελαιδεῖ στὴν πατρίδα μας τόσο μελωδικά. Νομίζει κανεῖς πὺς ἀκούει γλάουτο. Καὶ τὸ αἰσθάνεται ὁ ζότσυφας πὺς εἶναι καλὸς τραγουδιστής, γιατί, ὅταν τραγουδῇ, ἀνεβαίνει ἢ σὲ ψηλὸ βράχο, ἢ στὴν χορυφὴ δένδρου.

Ὁ ζότσυφας ἀγαπᾷ τὶς δροσιές, ὅπως καὶ τ' ἀηδόνι. Ὅταν βγοῦν τὰ πουλάκια ἀπὸ τ' αὐγὸ, εἶναι ὀλόγυμνα. Ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ, πατέρας καὶ μητέρα δὲν εὐρίσκουν ἡσυχία. Κυνηγοῦν σκουλήκια καὶ ἄλλα ἔντομα, καὶ τὰ φέρνουν νὰ θρέψουν τὰ παιδιὰ τους.

Καὶ ὅταν μεγαλώσῃ τὰ παιδιὰ του ὁ ζότσυφας, δὲν τοῦ ἀρέσει νὰ μένῃ ἡσυχος· εὐρίσκεται σὲ ἀδιάκοπη κίνησι. Μόνον ἡ μεγάλη ζέστη τοῦ μεσημεριοῦ τὸν κρατεῖ λίγο. Ὅταν εἶναι ἀπάνω στὸ χῶμα, πηδᾷ μὲ μεγάλα πηδήματα τριγύρω. Ὅταν νιώσῃ κὰτι ἀσυνήθιστο, σηκώνει ἀμέσως ἀπάνω τὴν οὐρὰ καὶ κατεβάζει πρὸς τὰ κάτω τὶς φτεροῦγες. Καὶ ὅταν ἔλθῃ ὁ χειμῶνας, ἀρχίζει πάλι τὴν ἴδια ζωὴ.

Κάνει κρούο, κάνει τσίφι
γιὰ τὸ δόλιο τὸ ζοτσύφι!...

Α. Καρκαβίτσας.

29. Τὸ μετᾶξι.

ΕΔΩ καὶ πολλὰ χρόνια, ἐπέρασα τὸ καλοκαίρι μου σ' ἓνα ὄρεινὸ χωριὸ ἐπὶ τὴν Πελοπόννησο, ὡς ἑξὶ ὥρες μακριὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα.

Στὸ χωριὸ ἔφθασα, ὅταν ἐβασίλευε ὁ ἥλιος. Ἦτο ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἀπριλίου. Ἡ πρώτη μου ἐντύπωσις ἦτο, πὼς τὸ χωριὸ εἶχε περισσότερες μουριές παρὰ ἄλλα δένδρα. Στὸ σπίτι πού με ἐφιλοξένησαν, ἐκοιμήθηκα

ἀπάνω στὸν ξαναπὲ τῆς σάλας. Τὰ σινδόνια ἦσαν μεταξωτά.

— Τόσο πλούσιοι δὲν εἶναι, ἐσκέφθηκα· γιατί αὐτὴ ἦ πολυτέλεια :

Τὸ πρῶτ' ἄκουσα τὴ νοικοκυρὰ νὰ λέγῃ στὴν κόρη της, πρὶν πάη στὸ σχολεῖο, νὰ συνάξῃ μουροφύλλα. Οἱ μουριὲς μόλις εἶχαν ἀνοίξει καὶ εἶχαν γάτι φυλλαράκια σὰν τὴν καρδιά τοῦ μαρουλίου. Επαρὰξενεύθηκα, τί νὰ τὰ ἤθελαν :

Ἀφοῦ ἐτοιμάσθηκα, ἐβγῆκα κ' ἐκοίταξα στὴν ἄλλη γάμψα.

— Μιὰ στιγμή, νὰ ταγίσω τὰ μικρούλια, μοῦ εἶπε ἡ νοικοκυρὰ, καὶ θὰ σοῦ φέρω τὸν καφέ.

— Ποιὰ μικρούλια : ἐρώτησα.

Πλησιάζω καὶ βλέπω σὲ μιὰ ἐφημερίδα γάτι μικρούτσικες γάμπες ἀπάνω σὲ φυλλαράκια μουριάς. Κοντά, μέσα σὲ μπαμπάκι, ἦσαν γάτι σπόροι ὅμοιοι μὲ σπόρους τοῦ σόζου.

— Εἶνε τὸ μετάξι, μοῦ ἐξήγησε. Λίγο ἔβαλα, πολὺ λίγο, μιὰ-δυσὸ καλαμωτές. Θὰ ἰδῆς πῶς θὰ μεγαλώσουν καὶ θὰ πλέξουν ζουζούλι.

Σὲ μιὰν ἐβδομάδα ἐμεγάλωσαν ἀρκετὰ οἱ γάμπες. Εἶχαν ὅμως μεγαλώσει καὶ τὰ φύλλα τῆς μουριάς καὶ εἶχαν γίνει σκληρά. Ἡ νοικοκυρὰ τὰ ἔκοψε τότε ψιλά-ψιλά, κ' ἐζεῖνες τὰ ἔτρωγαν ἀχόρταγα. Εἶχαν πιάσει τέσσερις καλαμωτές, γάτι σὰν ταψιὰ φθαρμένα ἀπὸ καλάμια καὶ ἀπάνω στρωμένα μ' ἐφημερίδες. Ἡ νοικοκυρὰ ἐσκορποῦσε τὰ φύλλα στὴ μιὰ καλαμωτὴ, καὶ ὥς πού νὰ ρίξῃ στὴν τελευταία, στὴν πρώτη εἶχαν φαγωθῇ τὰ φύλλα.

Στὸ τέλος τῆς ἐβδομάδας τὰ σκουλήκια ἔμειναν ἀκίνητα σὰν ἀρρωστημένα.

— Βγάζουν τὸ πουκάμισό τους, μοῦ ἐξήγησε ἡ νοικοκυρά, καὶ γι' αὐτὸ ἀδυνατίζουν. Θ' ἀλλάξουν τρεῖς φορὲς ἀκόμη. Ὑστερα θ' ἀρχίσουν νὰ πλέκουν κουκούλι.

Ἐπειτα ἀπὸ τρεῖς ἐβδομάδες ὅλη ἡ οἰκένεια εἶχε ἀδιάκοπη ἐργασία. Οἱ καλαμωτὲς εἶχαν γίνει ἕξι. Ὁ πατέρας κόβει ὁλόκληρες κλάρες ἀπὸ τὴ μουριά, τὰ παιδιὰ τὶς κουβαλοῦν, καὶ ἡ μητέρα, ἀφοῦ κόβει τὰ φύλλα, τὰ πετᾷ ἔτσι ὁλόκληρα στὶς καλαμωτὲς. Κάθε σκουλήκι ἦτο μεγάλο ὅσο τὸ μικρὸ δάκτυλο. Ἀρχίζε τὸ φύλλο ἀπὸ τὴν μιὰν ἄκρη, τὸ ἐψαλίδιζε μὲ τὸ στόμα του γρήγορα καὶ ἀδιάκοπα, καὶ σὲ λίγο ἄφηνε μόνο τὸ κοτσάνι καὶ λίγα νεῦρα. Αὐτὸ συνέβαινε πέντ' ἕξι φορὲς τὴν ἡμέρα.

Κάθε μέρα ἔβγαζαν τὶς ἐφημερίδες μὲ τὰ κοτσάνια ποὺ ἔμεναν, καὶ ἔβαζαν καθαρές.

Ἀφοῦ ἔφαγαν λίγες μέρες, ἐσταμάτησαν καὶ ἐσήκωναν τὸ μαῦρο κεφάλι τους ψηλά.

— Θέλουν κλαρὶ νὰ πλέξουν τὸ κουκούλι, εἶπε ἡ νοικοκυρά, καὶ ἐπῆγε ἔξω ἀπὸ τὸ χωριὸ σ' ἓνα βουνάκι. Σὲ μιὰ-δυὸ ὥρες, ἐγύρισε μὲ τὸ γαῖδουράκι της φορτωμένο ρεῖζια καὶ θυμάρια. Κάθε ρίζα τὴν ἔζωσε μ' ἓνα σχοινάκι στὴ μέση καὶ τὴν ἔδεσε σὲ ξύλα, ποὺ τὰ ἔστησε ἀπὸ τὶς καλαμωτὲς ὡς τὸ ταβάνι.

— Κάθισε τώρα σὲ μιὰ καρέκλα νὰ διασκεδάσης, μοῦ εἶπε.

Ἐκάθισα καὶ νά, τί εἶδα. Ὅσα σκουλήκια εἶχαν

χορτάσει, ἐσχαρφάλωσαν στὰ κλαριά. Ἐπῆρε τὸ καθένα τῇ θέσει του ἀνάμεσα στὰ κλωνοράκια, καὶ ἄρχισε νὰ γυρίζῃ τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὸ ἓνα κλαράκι δεξιὰ πρὸς τὸ ἀριστερό, καὶ ἀπὸ τὸ ἀπάνω πρὸς τὸ κάτω. Ἐκοίταξα πρὸ καλὰ καὶ εἶδα πὼς ἔβγαζε ἀπὸ τὸ στόμα του μιὰ κλωστή καὶ τὴν ἔπλεξε γύρω στὰ κλαδιά. Τὸ βράδυ-βράδυ εἶχε πάρει τὸ σχῆμα τοῦ κουκουλιῶ. Τὴν ἄλλη μέρα δὲν ἔβλεπα καθόλου τὰ σκουλήκια.

— Στὶς τρεῖς ἡμέρες, μοῦ εἶπε, παύει πὰ νὰ κλωθῇ τὸ σκουλήκι.

Ἔτσι σὲ λίγες ἡμέρες ἔπλεξαν ὅλα τὰ σκουλήκια τὸ καθενα τὸ κουκούλι του. Ἡ νοικοκυρὰ τὰ ἐτρόγγησε καὶ τ' ἀπλώσε στὸν ἥλιο.

— Ἄν τ' ἀφήσω στὸν ἥλιο, θὰ βγοῦν πεταλοῦδες, μοῦ εἶπε, καὶ οἱ ἔμποροι δὲν τὸ παίρνουν αὐτὸ τὸ κουκούλι. Θ' ἀφήσω μερικὰ γιὰ νὰ ἰδῇς.

Ἐκεῖνα ποὺ ἄφησε, ἐτρόγησαν σὲ δέκα μέρες τὴ μιὰν ἄκρη καὶ ἐβγήκαν πεταλοῦδες. Οἱ πεταλοῦδες ἐγέννησαν τ' αὐγά τους, καὶ ἔπειτα, μιὰ μὲ τὴν ἄλλην ἐψόφησαν ὅλες.

Μὲ τὸ ψαλίδι ἔκοψα ἓνα ἀπὸ τὰ κουκούλια, ποὺ ἡ νοικοκυρὰ εἶχε ἀπλωμένα στὸν ἥλιο γιὰ τὸν ἔμπορο, καὶ εἶδα μέσα τὴ χουσαλλίδα νεκρή. Ἡ ζέστη τοῦ ἡλίου τὴν εἶχε ξεράνει.

Καθὼς μοῦ εἶπε ἡ νοικοκυρὰ, στὰ περισσότερα σπῖτια τοῦ χωριοῦ ἔτρεφαν κουκούλια. Κατὰ τὸν Ἰούνιο ἦλθαν οἱ ἔμποροι καὶ ἀγόρασαν τὸ κουκούλι. Μερικὲς οἰκογένειες ἐπῆραν καὶ χίλιες δραχμὲς, οἱ περισσότερες ἀπὸ διακόσιες ὡς πεντακόσιες.

“Όσα ἐτύχαινε νὰ βγάλουν πεταλούδες, οἱ γυναῖκες τὰ ἔβραζαν, τὰ ἔβαιναν καὶ ὕστερα τὰ ἔγνεθαι. Ἀπὸ τὰ νήματα αὐτὰ ὕφαιναν τὰ σινδόνια καὶ τὰ μεταξωτὰ φουστάνια.

— Ποιὸς σᾶς ἔμαθε νὰ τρέφετε τὸ μεταξοσκύληκο; ἐρώτησα μιὰ ἡμέρα τὴ νοικοκυρά.

— Ἡ μακαρίτισσα ἡ μάνα μου, ἄρχισε νὰ διηγῆται, ἐχήρησε πολὺν νῆα. Ἐμεινε μὲ τρία χορίτσια, ἐμένα καὶ τὶς δυὸ ἄλλες ἀδελφές μου ποὺ ἐγνώρισες, καὶ τὸν μικρότερο ἀδελφό μου, ποὺ εἶναι ἔμπορος τώρα στὸν Πειραιᾷ. Ἡ μεγαλύτερή μου ἀδελφή ἦτο δέκα χρονῶν καὶ τὸ ἀδελφάκι μου μόλις δυὸ χρονῶν. Ὁ πατέρας μου ἦτο πτωχός, εἶχε ἀφήσει καὶ χρέη. Μᾶς ἐπούλησαν ἓνα-δυὸ χωράφια ποὺ εἴχαμε, ἓνα ἀμπέλι καὶ τὸ σπίτι μας. Ἡ μητέρα μου ἀναγκάσθηκε νὰ μείνῃ σ’ ἓνα καλυβάκι, ποὺ τὸ εἶχε πάρει προῖκα. Εἶχε κ’ ἓνα χωράφιακι, ἀλλὰ τί νὰ κάνῃ μὲ τὶς ἐκατὸ ὀκάδες τὸ γέννημα ποὺ μᾶς ἔδινε στὰ δυὸ χρόνια; Ἦλθαν χρόνια δύστυχα γιὰ μᾶς· ἡ μητέρα μου ἀναγκάσθηκε καὶ νὰ ζητιανεύῃ...

Ἐσκούπισε ἓνα δάκρυ ποὺ ἐκύλησε στὸ μάγουλό της καὶ ἐξανόησε :

— Καλὴ ὥρα, ὅπως ἐσύ, ἦλθε τότε στὸ χωριό μας μιὰ πλούσια κυρία. Ὅλα της ἐφάνερωναν τὴν καλὴ της καὶ πονετικὴ καρδιά. Ἡ μάνα μου ἐκίνησε μιὰ μέρα καὶ ἐπῆγε στὸ σπίτι ποὺ ἔμεινε. Δὲν εἴχαμε, θυμοῦμαι, οὔτε χούφτα ἀλεύρι. Ἡ κυρία τὴν ἐδέχθηκε καὶ τὴν ἐρώτησε τί ἤθελε.

— Μιὰ μικρὴ ἐλεημοσύνη, κυρία... Πεινῶ !

— Ἐλεημοσύνη, κυρία μου, εἶπε ἡ κυρία δὲν ἐπιτρέπεται νὰ σοῦ δώσω.

Ἡ μητέρα μου τὰ ἔχασε. Εἶναι δυνατόν, ἐσκέφθηκε, μὰ τέτοια γλυχομίλητη κυρία νὰ εἶναι ἄσπλαγχνη; Ἐξορζίνισε καὶ ἐσηκώθηκε νὰ φύγῃ.

— Μὴ βιάζεσαι, τῆς εἶπε ἡ κυρία· θὰ σοῦ κάμω καὶ καλύτερο ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνη.

Ἡ μάνα μου ἐσάστισε πρὸ πολὺ. Τί νὰ ἦτο αὐτὸ τὸ καλύτερο;

— Ναί, τῆς εἶπε. Ὅσα καὶ νὰ σοῦ δώσω, πάλι θὰ ξαναπεινάσῃς καὶ πάλι θ' ἀναγκασθῇς νὰ ζητήσῃς. Καταλαβαίνω τί ἔχεις ὑποφέρει ὥς τώρα. Αὐτοῖς θὰ παραγγείλω στὴν πόλιν νὰ μοῦ στείλουν ἓνα κουτὶ κουζινάρο, νὰ σοῦ τὸν δώσω νὰ κάμῃς κουζούλι...

— Ἀνέ ξέρω πῶς γίνεται, εἶπε ἡ μητέρα μου.

— Ἐγὼ θὰ σὲ μάθω, εἶπε ἡ κυρία. Καὶ τὴν ὠδήγησε τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ.

— Μιὰ-δύο μουριὲς ἔχω, εἶπε ἡ μάνα μου, καὶ ἂν ἐξατάλαβα καλὰ, αὐτὴ ἡ δουλειὰ χροιάζεται πολλὰ μουρόφυλλα.

— Θὰ σοῦ δανείσω χρήματα ν' ἀγοράσῃς φύλλα καὶ ν' ἀγοράσῃς καὶ ἀλεύρι, ὅσο νὰ γίνῃ τὸ κουζούλι. Τοῦ χρόνου θὰ ἔλθω πάλι, καὶ ἐλπίζω νὰ μπορῇς νὰ μοῦ δώσῃς τὸ χρέος σου.

Ἔτσι ἔγινε· ἐξείνῃ τῇ χρονίᾳ ἐπῆραμε τρακόσιες δραχμὲς. Τῇ δεύτερῃ χρονίᾳ ἐδώσαμε στὴν κυρία τίς διακόσιες δραχμὲς πού μᾶς εἶχε δανείσει.

Κοντὰ σὲ μᾶς ἔμαθε καὶ τὸ ἄλλο χωριό. Ἀπὸ τίς παλιὲς μουριὲς ἔκοψαν κλαδιά, τὰ ἐφύτεναν καὶ ἔγιναν

καὶ ἄλλες μουριές. Ἡ μητέρα μου ἀπὸ πτωχὴ δὲν ἔγινε βέβαια πλούσια. Ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ μᾶς ἀποκαταστήσει καὶ τὶς τρεῖς μας, μᾶς ἔκαμε νοικοκυρὲς καὶ ἔμαθε καὶ τὸν ἀδελφὸ μας λίγα γράμματα καὶ τὸν ἔκαμε καλὸν ἄνθρωπο !...

— Τ' ἀποφάγια τοῦ σκουληριοῦ τί τὰ κάνετε, ποὺ τὰ μαζεύετε ; ἐρώτησα.

— Τρέφομε τὸ χειμῶνα τὰ μοσχάρια. Παχαίνουν πολὺ μὲ αὐτὴν τὴν τροφή καὶ τ' ἀκριβοπουλοῦμε. Ἡ μουριά, βλέπεις, μᾶς δίνει πολλά. Τώρα τὰ φύλλα τὰ ἔφαγαν τὰ σκουλήκια. Σ' ἓνα μῆνα θὰ φουντώσουν πάλι, καὶ θὰ θρέψουμε ἓνα-δυὸ ἄρνια ἢ κάθε οἰκογένεια. Τὸ φθινόπωρο οἱ μουριές θὰ εἶναι πάλι γεμάτες, τὰ φύλλα τους θὰ τὰ συνῶξουμε καὶ θὰ τὰ ξεράνωμε γιὰ τὸ χειμῶνα. Πρῶτα εἴχαμε ἀπὸ ἓνα ζευγάρι βόδια γιὰ τὰ χωράφια μας. Τώρα ἔχομε καὶ ἀπὸ μιὰ-δυὸ ἀγγελάδες γιὰ μοσχάρια. Ἔτσι ἔχομε καὶ ἀρκετὴ κοπριά γιὰ τ' ἀμπέλια καὶ τὰ χωράφια μας.

— Καλὴ ψυχὴ ἢ κυρία ἐκείνη.

— Ν' ἀγιάσουν τὰ κόκκαλά της. Ἐπέρασαν χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ ἀπέθανε, ἐμεῖς ὅμως δὲν θὰ τὴν ξεχάσουμε ποτέ !...

Νώντας Ἐλατος.

28. Τὸ μνημα τῆς μάνας

ΕΙΧΑΝ θερίσει πιά, καὶ οἱ χωριζοὶ ἄφηναν ἐλεύθερα στὴν ἐξοχὴ τὰ ζῶα τους νὰ βόσκουν νύκτα - μέρα, βόδια καὶ ἄλογα καὶ μουλάρια μαζί.

— Ἐμεῖς νὰ μὴν ἀφήσωμε ἔξω τὴ γαῖδουρίτσα μας, εἶπε ἡ Σμαράγδα στὸν ἄνδρα τῆς τὸ χαλκιά, τὸ Ζαφείρη τὸν Τσιρίμπαση.

— Ὅλος ὁ κόσμος τ' ἀφήνει ἔξω· γιατί ἔμεῖς ὄχι;

— Οἱ ἄλλοι, ἂν πάθουν τίποτε, ἔχουν ν' ἀγοράζω καὶ ἄλλα. Ἐμεῖς; Πέρσι θυμᾶσαι ποὺ μᾶς ἐφόρησε

τὸ μούλαρι, ἐχρεωθήκαμε γιὰ νὰ πάρουμε τὴ γαιῖδου-
φίτσα. Ἐχει καὶ τὸ πουλαράκι της, καὶ δὲν κάνει νὰ
μείνῃ ἔξω. Ποιὸς ξέρει, ἂν κανένας λύκος δὲν τὴν εὕρῃ
ἀδύνατη καὶ μᾶς τὴ φάγῃ;

— Λύκος! . . . ποῦ εὐρέθηκε λύκος;

— Ναί· στοῦ Λάλα ἔκοψε κόμποσα πρόβατα καὶ
ἐπνίξε μιὰ φοράδα.

— Ἔ, τόσο μακριὰ μπορεῖ· ἀλλὰ στὸ χωριὸ μας,
ζῶντια τῶρα ποῦ δὲν ἐφάνηκε.

Ποῦ νὰ ἤξερε ὁ Τσιρίμπασης πὺς ὁ λύκος μπο-
ρεῖ νὰ βραδιάσῃ στὴ Ρούμελη καὶ περνώντας τὸ γεφύρι
τοῦ Ἰσθμοῦ νὰ ξημερωθῇ στὰ βουνὰ τοῦ Μωριά.

Ἀλήθεια, τὸ χωριὸ ποῦ ὠνόμασε ἡ Σμαράγδα, τὸ
εἶχαν ρημάξει δυὸ λύκοι. Εἶχαν βγῇ συντροφιά νὰ κυ-
νηγήσουν. Κρουιμένοι τὴν ἡμέρα στὸ δάσος ἢ σὲ κα-
μιὰ ἀπόμερη σπηλιά, τὴ νύκτα ἔπεφταν στὰ κοπάδια.
Ὡς ποῦ νὰ εἰποῦν : «λύκος τριγυρνᾷ στίς στάνες
μας», οὔτε λύκο ἔβλεπαν, οὔτε τ' ἀχνάρια του.

Σ' ἓνα βουνὸ δυὸ λύκοι, τὴν ὥρα ποῦ ἐσκοτείνιαζε,
ἀπάντησαν μιὰν ἀλεπού. Ἦτο βιαστική, ἀλλ' ἐκοντο-
στάθηκε καὶ τοὺς ἐκοίταξε. Τὴν ἐκοίταξαν καὶ ἐκεῖνοι
φιλικά, σὰ νὰ τῆς ἔλεγαν πὺς εἶναι ξένοι καὶ δὲν
ξέρουν ποῦ ἔχει καλὸ κυνήγι. Ἡ ἀλεπού ὡσμίσθηκε
τριγύρω καὶ ἐσταμάτησε κάπου τὸ κεφάλι της, σὰ νὰ
τοὺς ἔδειχνε κάτι σπουδαῖο. Ἐπειτα τοὺς ἔρριξε μιὰ
ματιὰ καὶ ἔγινε ἄφαντη. Οἱ λύκοι ἐκατάλαβαν τί ἠθελε
νὰ τοὺς εἰπῇ :

— Πιὸ εὐκολὰ θὰ κυνηγήσετε στοῦ Τάση τὴ
στάνη. Σκυλιά δὲν ἔχει, καὶ ὁ βοσκὸς ἀγαπᾷ τὸν ὕπνο.

Εἶχε γάμπωσες ζότες καὶ τὶς ἐπῆρα ὄλες, τὴ μιὰ μὲ τὴν ἄλλῃ.

Οἱ δυὸ λύζοι ἐπροχώρησαν. Ἐπὶ γαῖαναν συρμμένοι στὴ γῇ καὶ μὲ τὰ πόδια τῶν ἀνοιζιά, σὰ νὰ ἐπηδοῦσαν καὶ ὄχι νὰ ἐπερπατοῦσαν. Τὰ ρουθούνια τῶν, ὑγρά, ἐμύριζαν τὸ χῶμα καὶ τὸν ἀέρα ἀπὸ μακριά. Τ' αὐτιά τῶν ἄκουαν καὶ τὸν παραμιζρὸν ἦχο· ἡ μακριὰ καὶ φουντωτὴ οὐρά τῶν ἦτο μισοσηκωμένη, γιὰ νὰ μὴν κάνῃ θόρυβο στὰ κλάριά καὶ στὰ χορτάρια. Ὅπως εἶναι στακτόμανυρη, μακριὰ καὶ πυκνὴ ἡ τρίχα τῶν, καθέννας θὰ τοὺς ἔπαιρνε γιὰ τσοπανόσκυλα. Ἐφθασαν ἔτσι σ' ἓνα ψήλωμα καὶ ἐστάθησαν νὰ ἰδοῦν, πρὶν νὰ βγοῦν στ' ἀνοιζιά. Ἀπὸ ἐκεῖ, πότε ἐκοίταζαν γύρω, πότε ἐκοίταξε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, σὰ νὰ ἐζουφουμλοῦσαν.

* * *

Ἡ ἀστροφεγγιὰ ἐφώτιζε τὴ σιάνη σὰν ἡμέρα. Ὁ οὐρανὸς ἦτο βαθιὰ γαλανός. Ὁ γαλαξίας ἐχώριζε τὸν οὐρανὸ στὴ μέση, σὰν ἀπέραντο ἀσημόστρωτο ποτάμι.

Μέσα στὸ μανδρὶ τὰ πρόβατα, πλαγιασμένα κατὰ γῆς, τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο, ἔμοιαζαν μὲ μεγάλη γλῶσσα ἀπλωμένη στὴν ἀστροφεγγιὰ. Ἡ εἴσοδος τοῦ μανδριοῦ ἦτο κλειστή, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐγυάλιζαν οἱ μεγάλες πέτρες, ποὺ κáθονται οἱ βοσκοὶ τὴν αὐγὴ καὶ ἀοιμέγουν. Ἀπάνω στὰ ξύλα φαίνονται οἱ ξύλινες καὶ δάρες ἀνάποδα, σὰν καπέλλα στραβοβαλμένα. Παραέξω, σὲ δυὸ διχαλωτὰ ξύλα, κοίμεται τὸ μαῦρο λεβέτι ποῦ

βράζουν τὸ γάλα. Καὶ βαθιὰ μέσα στὸ μανδρὶ ξεχωρίζει ἡ καλυβούλα τοῦ βοσχοῦ μετὰ τὴν στρογγυλὴν μισρὴ πορτούλα της, σὰ μεγάλο μάτι ὀρθάνοικτο. Φωνή, μιλιὰ, τίποτε. Μόνο κάπου-κάπου ἓνα ζουδουνάκι ξυπνᾷ τὴ νύκτα μετὰ τὴ φωνίτσα του: ντίν! ντίν! ντίν! . .

Τέλος οἱ δυὸ λύκοι ἐσηζώθηκαν, ὥσμισθησαν τὸ δρόμο καὶ ἐπλησίασαν πάλι τὰ κεφάλια των νὰ συνεννοηθοῦν· ἤθελαν νὰ εἰποῦν στὴ γλῶσσα τους νὰ μὴν ἔχουν ἐμπιστοσύνη στὰ λόγια τῆς ἀλεπούς, νὰ ριχθῇ ὁ ἓνας στὸ μανδρὶ, καὶ ἂν τύχῃ νὰ εἶναι σκυλιά, νὰ τὰ βάλῃ μαζί τους. Ἐτσι ὁ ἄλλος θὰ κατορθώσῃ ν' ἀρπάξῃ ἓνα πρόβατο, θὰ πάρῃ τὴ ρεματιά καὶ θὰ βγῇ στὸ Γεροντόβραχο. Ἐκεῖ ν' ἀνταμιώσουν νὰ τὸ φάγουν. Ἐπείσαν ἔπειτα χάμω καὶ ἄρχισαν νὰ σέρνονται κατὰ τὸ μανδρὶ. Τόσο ἀπαλὰ σέρνονται, πὺν οὔτε λιθάρι κυλᾷ, οὔτε ξύλο σαλεύει στὸ πέραςμά τους. Καὶ ὅμως, μετὰ ὅλη τὴν προφύλαξιν, ἀκούσθηκε κάποιον τριξίμιον στὸ μανδρὶ. Ἐκεῖνος πὺν ἐπροχωροῦσε λίγο ἐμπρός, ἐγύρισε καὶ ἐκοίταξε γιὰ τελευταία φορὰ τὸ σύντροφόν του. Ἦθελε νὰ τοῦ εἰπῇ: «Ψέμματα μᾶς εἶπε ἡ ξαδέλφη μας ἡ ἀλεπού . . . Ὅπως εἶπαμε».

Καὶ ἀμέσως ἀνατινάχθη κατὰ λιγνὰ, ψηλὰ πόδια του, ἐλύγισε τὸ κορμὶ του, ἐτέντωσε ἴσα ἐμπρός τὸ λαιμὸν του καὶ τὸ κεφάλιν του ἐχώθη σὰ σφῆνα στὸ σκοτάδι. Τὴν ἴδιαν στιγμὴν δυὸ στρογγυλοὶ καὶ μαλλιαροὶ ἴσκιον ὄρμησαν ἀπὸ τὸ μανδρὶ καὶ μετὰ φοβερὰ γαυγίσματα ἐχύθηκαν ἀπάνω του. Ἐκεῖνος τὸ ἔβαλε κατὰ πόδια.

Ὁ ἄλλος λύκος ἐπὶ ἤδησε στὸ μανδρὶ καὶ πρὶν καλὰ νὰ τὸν νιώσουν τὰ πρόβατα, ἄλλον ἐξέσχισε τὴν κοιλιά, ἄλλον ἔσπασε τὴ ραχοροζαλιά. Ἐκεῖνα ἐπετάχθησαν ἀπὸ τὸν ὕπνο τρομαγμένα καὶ ἐστοιμώχθησαν τὸ ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο. Στὴν ἄλλη ἄκρῃ τοῦ μανδριοῦ, ὅσα ἐμπόρεσαν, ἐπὶ ἤδησαν τὸ φράκτη καὶ ἐσκόρπισαν στὸ σποτάδι. Τὰ περισσότερα ἐστάθησαν τρέμοντας, μὲ τὸ κεφάλι κουνιμένο, τοῦ ἐνὸς στὰ πόδια τοῦ ἄλλου. Ὁ λύκος, ἅμα ἐχόρτασε ἀπὸ αἷμα, ἄρπαξε ἕνα πρόβατο στὰ δόντια του, ἐπὶ ἤδησε τὸ μανδρὶ καὶ ἐπῆρε τὴ ρεματιά.

Στὸ ἀναμεταξὺ ἐξέπλησε ὁ βοσκόζ, ἄρπαξε τ' ὄπλο του καὶ ἄρχισε νὰ πυροβολῇ. Ἐπυροβολοῦσε στὸν ἀέρα καὶ ἐφώναζε δυνατὰ, γιὰ νὰ δώσῃ εἶδησι καὶ στ' ἄλλα μανδριά. Δὲν ἄργησαν ν' ἀκουσθοῦν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἄλλες τουφεκιές, φωνές καὶ γαυγίσματα. Τὰ βουνὰ ἀντιλάλουσαν γύρω.

Καθὼς ἔτρεχε ὁ λύκος, ἔξαφνα εἶδε μαῦρον ἵσκιον νὰ κατρακυλᾷ ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ ἐνίωσε τὸ ζεστὸ χνῶτον ἐνὸς σκύλου νὰ τοῦ καίῃ τὴν πλάτη. Χωρὶς νὰ θέλῃ, παράτησε καταγῆς τὸ πρόβατο καὶ ἐξακολούθησε νὰ τρέχῃ μὲ πρὸ ἀνοιχτὰ πηδήματα. Ὅσο ὅμως καὶ ἂν ἔτρεχε, δὲν ἄργησε νὰ αἰσθανθῇ στὰ πίσω πόδια του ἄγριες δαγκωματιές. Τέλος, ἔπειτα ἀπὸ πολλὰ κατώρθωσε νὰ ξεφύγῃ καὶ νὰ φθάσῃ στὸ Γερωντόβοραχο. Ἐμείνε ἐκεῖ κάμποσες ἡμέρες, ὅσπου νὰ γειάνουν οἱ πληγές του. Ἀναγκάσθηκε νὰ τρέφεται μὲ σκουλήκια. Τοῦ κακοῦ ἐπερσίμενε τὸ σύντροφόν του.

Ἐπειτα, μόλις ἐκατάλαβε πὺς ἐμποροῦσε νὰ περπα-

τήση, ἐβγῆκε πόλι στὸ κυνήγι. Στὶς ρεματιὲς ἔκανε ἀκόμη ζέστη. Ἄρχισε καὶ ἀνέβαινε στὰ ψηλά. Κάτι ὄψιμα λαγουδάκια κ' ἓνα κατσικάκι, ποῦ ἔμεινε πίσω ἀπὸ τὴ συντροφιά του, τὸν ἔθρεψαν στὸ δρόμο καὶ τὸν ἐδυνάμωσαν. Καθὼς ἐβγῆκε σὲ μιὰ ράχη, μύρισε ψοφίμι. Τὰ ὄρνια ποῦ εἶδε συναγμένα στὸ ψήλωμα, καὶ τὰ ρουθούνια του τὸν ὠδήγησαν γρήγορα κοντὰ σ' ἓναν κέδρο. Τὰ ὄρνια ἐπέταξαν σκούζοντας, ὅταν εἶδαν νὰ πλησιάσῃ ὁ λύκος, σὰ νὰ ἐθύμωσαν ποῦ τοὺς ἐχάλασε τὰ φαγί τους. Κοιτάζει καὶ τί βλέπει; Τὰ σύντροφό του ἔλεινὸ καὶ ἄθλιο πτώμα· οὔτε ὁ μισὸς δὲν εἶχε μείνει.

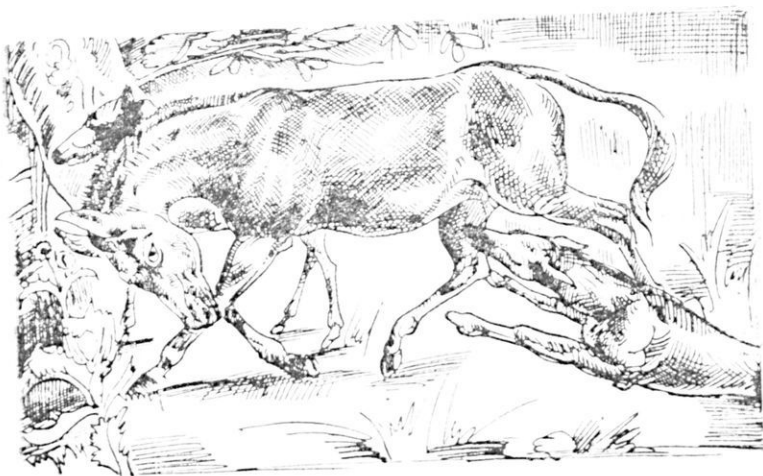
Ἐξαφνα βλέπει ἓνα λαγό. Ἐτρεξε νὰ τὸν κυνηγήσῃ. Τὸν ἔπιασε καὶ τὸν ἔφαγε.

Ἀπὸ βουνὸ σὲ βουνὸ εὐρέθηκε μιὰ βραδιά στὸ λιβάδι ποῦ ἔβροσκαν τὰ ζῶα τοῦ χωριοῦ. Τὸ λιβάδι ἀνέβαινε σιγὰ-σιγὰ σ' ἓνα βουνό, σκεπασμένο μ' ἔλατα, μὲ κέδρα καὶ πουρνάρια. Κάπου-κάπου ἐφούντωναν καὶ μερικὲς γέριζες βελανιδιές.

Ὁ λύκος, καθὼς εἶδε τόσα ζῶα νὰ βόσκουν στὴ μοναξιά, στάθηκε. Τοῦ ἐκεντήθηκε ἡ ὄρεξι νὰ τὰ βάλῃ μὲ τὰ μεγάλα ζῶα.

Ἐπese χάμω καὶ ἄρχισε νὰ σέρνεται ἀπάνω στὴν ψηλὴ καὶ δροσερὴ γλόη. Ἐπροχωροῦσε ἡσυχὰ σὰ φίδι, ἀλλὰ ὅσο προσεκτικὰ κι' ἂν ἐπλησίαζε, τὰ ζῶα τὸν ἐνόησαν. Τ' ἄλογα ἐγλημίντρισαν ἀνήσυχὰ καὶ τὰ βόδια ἐμούγκρισαν. Καὶ στὴ στιγμή ὅλα τ' ἄλογα ἐμαζεύθησαν σ' ἓνα μέρος, ἔσμιξαν τὰ κεφάλια τους, σὰ νὰ εἶχαν ὅλα δεθῇ σ' ἓνα στυλο, καὶ μὲ τὰ κορμιὰ τους ἔκαμαν κύκλο. Τὰ ἴδιο ἔκαμαν καὶ τὰ βόδια. Ἐσυνάχθηκαν, *Καρκαβίτσα· Ἐλατον.* Τὸ «Ραζακὶ Σταφύλι», Δ' Δημ. Ἐκδ. Α' 1934 8

ἔβαλαν στή μέση τὰ μοσχάρια καὶ τὶς ἀδύνατες ἀγελάδες, καὶ ἐκείνα ἐστάθηκαν ὀλόγυρα μὲ τὰ κεφάλια πρὸς τὰ ἔξω, σκυρμένα κάτω καὶ τὰ κέρατα ἑτοιμα. Ὁ λύκος εὐρύθηκε πρῶτα μιὰ-δυὸ φορές γύρω στ' ἄλογα καὶ ἐδοξίμασε νὰ πηδήσῃ στὴ ράχη κανενός.

Τ' ἄλογα ὅμως ἄσκησαν τέτοιες κλωτσιές μὲ τὰ πίσω πόδια τους, πὺν γιὰ πολλὴν ὥρα δὲν ἔβλεπες παρὰ ἀτσαλένιες ὀπλές μέσα σὲ οὐρὲς φουντωμένες. Ποῦ νὰ τολμήσῃ νὰ πλησιάσῃ ὁ λύκος! Ἐσύρθηκε ἔπειτα γύρω στὰ βόδια καὶ ἐδοξίμασε μ' ἓνα πήδημα ν' ἀνοίξῃ τὸ λαιμὸ κανενός. Κάθε φορὰ ὅμως πὺν ἐδοξίμαζε, ἀντὶ τὸ λαιμὸ, εὗρισκε ἔμπρὸς του κάτι κέρατα μυτερά καὶ δυνατά, ἑτοιμα νὰ τοῦ σχίσουν τὴν ζουλιὰ.

Ἐφυγε λοιπὸν ἀπὸ ἐκεῖ γιὰ νὰ συλλογισθῇ καλότερα τί νὰ κάμῃ. Ἐξαφνα βλέπει τὴ γαϊδουρίτσα τοῦ

Τσιρίμπαση με τὸ πούλαράκι της. Εἶχε ἀποξεχασθῇ σὲ κάποιο ψήλωμα, καὶ τώρα πὺν κατάλαβε τὸν κίνδυνο ἔτρεξε τὸν κατήφορο γιὰ νὰ χωθῇ ἀνάμεσα στ' ἄλογα. Ὁ λύκος ἔτρεξε νὰ τῆς κόψῃ τὰ δρόμο.

Ἐνα σκυλάκι εὐρέθηκε συμμαζεμένο σὲ μιὰ κουφάλα πουρναριοῦ καὶ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ φόβο του. Ὅταν ὅμως εἶδε τὸν λύκο νὰ χωθῇ ἀπάνω στὴ γαῖδουρίτσα, ἐβγήκε καὶ ἔτρεξε γιὰ τὸ χωριό.

Ὁ λύκος ἄρχισε νὰ φέρνῃ γύρους, τὴ γαῖδουρίτσα, ὅλο καὶ στενότερους γύρους, νὰ τῆς δείχνῃ τὰ δόντια του. Ἐκεῖνη ἐστάθηκε ἀπελπισμένη. Ἐτρεμε ὁλόκληρη. Ἀδύνατο νὰ φθάσῃ στ' ἄλογα. Ὁ λύκος ἔβαλε σημάδι τὸ πούλαράκι καὶ ἐχύθηκε ἐπάνω του. Ἀλλὰ τώρα ἦλθε ἡ σειρά τῆς μάνας. Ἡ γαῖδουρίτσα ἐπῆρε θάρρος καὶ ἐμπῆκε ἀνάμεσα στὸ λύκο καὶ τὸ παιδί της. Μὲ τὰ πίσω πόδια της ἄρχισε νὰ κλωτσᾷ καὶ μετὰ τὸ στήθος της νὰ σπρώχνῃ τὸ πούλαράκι της στὴν κουφάλα ἐνὸς ἐλάτου. Ἐκεῖνο ὅμως δὲν τὴν ἐβοηθοῦσε καθόλου, ἔτρεμε καὶ ἔστεκε ἀκίνητο. Πολλὲς φορὲς ἐτέντωνε τὸ κεφάλι του, περιέργο νὰ ἰδῇ τί γίνεται πίσω ἀπὸ τὴ μάνα του. Τέλος ἡ γαῖδουρίτσα ἐκατάφερε νὰ βάλῃ μέσα τὸ πούλαράκι, ἐκλείσε μετὰ τὸ στήθος της τὴν κουφάλα, καὶ μετὰ τὰ πίσω πόδια της ἔδινε κλωτσιὰς ἀδιάκοπα.

Ὁ λύκος ἄφρισε ἀπὸ τὴ λύσσα του. Πολλὲς φορὲς κατώρθωσε νὰ μπήξῃ τὰ δόντια του στ' ἀφύλακτα πλευρὰ τῆς γαῖδουρίτσας. Ἀλλὰ στὸ τέλος ἔπεσε κάτω ἀπὸ τὶς κλωτσιὰς της. Τὰ αἷματα ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ πλευρὰ τῆς γαῖδουρίτσας· ἀλλὰ δὲν ἔτρεχαν λιγώτερα ἀπὸ τὸ

κεφάλι τοῦ λύκου. Ἡ ἄμοιρη μᾶνα ἐπρὸςτάτευε καὶ μὲ τὸ αἷμα τῆς τῷ παιδί τῆς.

Ἐξαφνα ἀκούσθησαν μαζοῖα βραχνὰ γαυγίσματα. Ἦταν ὁ Ἀράπης τοῦ γύφτου, ἓνα κατὰμυρο μεγάλο μανδρόσκυλο. Τὸ σκυλάκι πού ἔφυγε ἀπὸ τὸ λιβάδι ἔφθασε λαχανιασμένο στὸ σπίτι τοῦ Τσιρίμπαση καὶ μὲ τὰ νοήματα ἔδωσε νὰ καταλάβῃ πὺς ἡ γαῖδουρίτσα του ἐκινδύνευε.

Ὁ Τσιρίμπασης εἶχε κοιμηθῇ ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι. Ὁ Ἀράπης τὸν ἐτρόβηξε ἀπὸ τὰ ροῦχα, τὸν ἐξύπνησε καὶ τοῦ ἔδειξε πὺς ἔπρεπε νὰ πάρῃ τὸ τουφέκι του καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Τὸν ἐτρόβηξε ἄλλη μιὰ φορὰ καὶ ἔτρεξε ἔμπρὸς μαζί μὲ τὸ σκυλάκι.

Ἀπὸ τὰ γαυγίσματα τοῦ Ἀράπη ἐξύπνησε καὶ ἡ Σμαράγδα.

— Πάει ἡ γαῖδουρίτσα μου! εἶπε.

Ὁ λύκος στὸ μεταξύ εἶχε καιρὸ νὰ φύγῃ. Ἐκατάλαβε ὅτι, καθὼς ἦτο κουρασμένος, δύσκολα θὰ ἐγλύτωνε ἀπὸ τὰ δόντια τοῦ Ἀράπη. Ἐπῆρε λοιπὸν τὸν κατήφορο. Ἀλλὰ καὶ ὁ σκύλος τὸν ἐπῆρε ἀπὸ κοντὰ καὶ τὸν ἔρριξε στὸ δρόμο τοῦ χωριοῦ. Σὲ μιὰ στροφὴ τὸν ἀντίκρισε ὁ Τσιρίμπασης καὶ μὲ μιὰ τουφεκιά τὸν ἐξάπλωσε γάτω.

Ὁ Ἀράπης ἔτρεξε, τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ λαιμό, τὸν ἐσήλωσε ψηλά, τὸν ἐτίναξε, τὸν ἐξανατίναξε, καὶ ἀφοῦ ἐβεβαιώθηκε πὺς ἦτο νεκρός, τὸν ἐπῆρε καὶ ἔτρεξε μὲ χαρὰ στὸν ἀφέντη του.

Στὸ ἀναμεταξὺ ἐξημέρωσε. Ἀπὸ τὰ γαυγίσματα τῶν σκύλων καὶ τῆς φωνῆς τῶν βοσκῶν οἱ χωρικοὶ ἔμαθαν

πὼς ἐφάνηκε λύκος κ' ἔτρεξαν στὰ χωράφια νὰ ἰδοῦν τὰ ζῶα των.

Σὲ λίγο ἐμαζεύθησαν γύρω ἀπὸ τὸ ἔλατο. Ἡ γαῖ-
δουρίτσα ἐζοῦσε ἀκόμη, ἀλλὰ τὸ αἷμα ἔτρεχε ἀπὸ τὶς
πληγές. Ἀγχομαχοῦσε τόσο θλιβερά, ποὺ ἐρράγιζε τοῦ
καθενὸς τὴν καρδιά. Μόλις εἶδε τὸν Ἀράπη νὰ σέρνῃ
τὸ λύκο, χαϊδεύει μὲ τὸ κεφάλι της τὸ πουλαράκι,
ρίχνει μιὰ ματιὰ εὐχαριστημένη στὸ σκύλο κ' ἐξεψύ-
χησε. Τὸ πουλαράκι δὲν εἶχε πάθει τίποτα, ἀλλὰ δύ-
σκολα κατώρθωσαν νὰ τὸ βγάλουν ἀπὸ κεῖ. Τόσο εἶχε
τρομάξει.

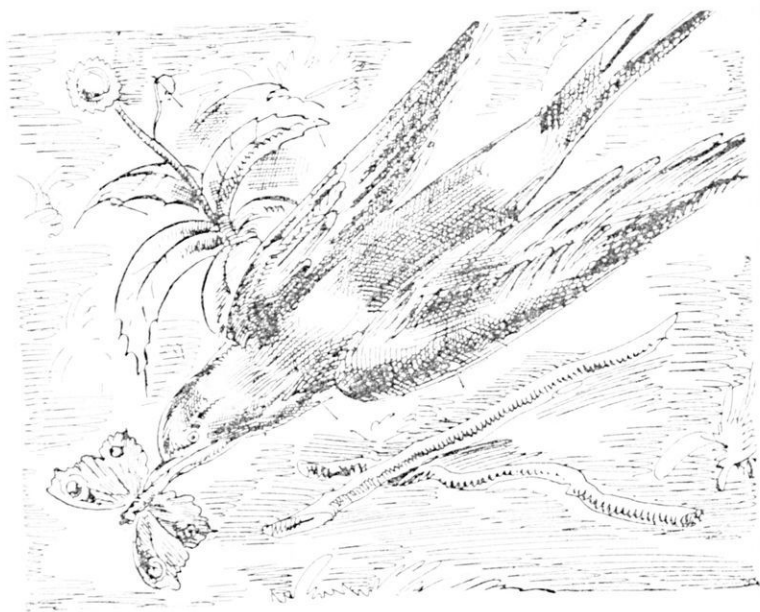
Κάποιος εἶπε συγζητημένος :

— Τέτοια μάννα δὲν πρέπει νὰ τὴ φάγουν τὰ κορά-
κια καὶ οἱ ἀλεπούδες. Ἔχω τὴ γνώμη νὰ τὴ θάψωμε.

Ὅλοι τὸ ἐδέχθησαν, ἔσκαψαν ἓνα λάκκο καὶ τὴν
ἔθαψαν ἐκεῖ. Ἀπὸ τότε τὸ μέρος ἐκεῖνο ἔμεινε νὰ
λέγεται «τὸ μνημὲα τῆς μάννας».

Α. Καρκαβίτσας

29. Ἡ ἄσπρη πεταλούδα.

ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ νὰ τελειώσει ὁ Ἰούλιος. Στὸ λαχανό-
κηπο ἐμεγάλωσαν ὅλα τὰ λαχανικά. Μιὰ ἄσπρη
πεταλούδα μὲ τὰ τέσσερα λεπτὰ κι' ἄσπρα φτερά της,
ποὺ ἔχουν μαῦρες βουλίσσες ἀπάνω, πετᾷ ἀπὸ λάχανο
σὲ λάχανο.

Τί ζητᾷ ἐκεῖ ἡ ἄσπρη πεταλούδα; Δὲν τρώγει
λαχανόφυλλα. Αἰγες ἡμέρες πρὶν, ἐπετοῦσε στὰ λουλού-
δια. Κάτω ἀπὸ τὸ σαγόνι της ἔχει διπλωμένη τὴν
προβοσίδα της σὰν ἐλατήριο ρολοιοῦ. Μόλις ἐκ-
θίξει, τὴν ἐξεδίπλωνε, τὴν ἐβύθιζε στὸ λουλούδι καὶ

έρουφούσε τὸ μέλι του. Καὶ τώρα ἐκάθησε ἀποκάτω στὸ λαχανόφυλλο καὶ ἄφησε τ' αὐγὰ της, μικρὰ σὰν τὸ κεφαλάκι τῆς καρφίτσας καὶ κίτρινα. Ἀλλά, καθὼς ἔκαμε νὰ σηκωθῇ, ἓνα χελιδονάκι ἀπὸ τὰ τελευταῖα ξεπεταρουδία τὴν ἄρπαξε καὶ τὴν ἐκατάπιε.

— Μητέρα ! φωνάζει ἀμέσως παραπονεμένα· ἡ πεταλούδα ἐκάθησε στὸ λαιμό μου. Μοῦ φαίνεται σὰν νὰ ἐκατάπια τρίζες.

— Καλὰ νὰ πάθης ! εἶπε ἡ μητέρα· νομίζεις πὼς δὲν ἐμποροῦσα νὰ πιάσω κ' ἐγὼ ἄσπρες πεταλοῦδες ; Ἀφῆσέ τις νὰ γεννήσουν τ' αὐγὰ τους. Ἀπὸ τ' αὐγὰ τους θὰ βγοῦν παχιὲς κάμπιες καὶ θὰ χορτάσωμε φραγί.

Σὲ λίγες ἡμέρες, ἀπὸ κάθε αὐγὸ τῆς ἄσπρης πεταλούδας ἐβγήκε καὶ μιὰ μικρούλα κάμπια. Εἶναι καστανὴ μὲ τρεῖς κίτρινες γραμμὲς στὸ κορμί της. Εἶναι ἀχόρταγη, καὶ σὲ λίγο δὲν ἀφήνει ἀπὸ κάθε λάχανο παρὰ τὸ κοτσάνι. Τρώγει, τρώγει, κ' ἔπειτα μένει δυὸ ἡμέρες ἀκίνητη. Τὸ πονκάμισό της φαίνεται νὰ τῇ στενοχωρῇ. Τὸ ἀλλάζει μὲ ἄλλο πιὸ πλατύ. Πάλι τρώγει, τρώγει, καὶ σὲ λίγο καὶ αὐτὸ τὸ πονκάμισο τῆς εἶναι στενό. Πάλι κάθεται λίγες ὥρες ἀκίνητη, σχίζεται καὶ αὐτὸ καὶ προβάλλει ἄλλο πιὸ πλατύ. Αὐτὸ γίνεται τέσσερις φορές.

Τὰ χελιδόνια εἶναι εὐχαριστημένα.

— Τρώγετε, λέγουν στὰ μικρά τους, νὰ δυναμώσετε, γιὰτὶ σὲ λίγο θὰ σωθοῦν οἱ κάμπιες καὶ θὰ φύγωμε...

— Μιὰ σφηκούλα ! μιὰ σφηκούλα ! ἐφώναξε ἑξαφνα ἓνα χελιδονάκι ἀνήσυχο.

— Ναί, λέγει ἡ μητέρα, μοιάζει μὲ σφηκούλα, τὸ κεντρί της ὁμως δὲν ἔχει φαριμάκι. Ἄφησέ την· δὲν ἀξίζει τὸν κόπο.

Ἀλήθεια, δὲν ἀξίζει τὸν κόπο. Εἶναι μιὰ σφηκούλα μικρότερη ἀπὸ τὴ μύγα καὶ πολὺ πιὸ λιγνή. Ἐκάθησε ἀπάνω στὸ λάχανο, καὶ φαίνεται πὼς θέλει νὰ πλησιάσῃ τὶς κάμπιες χωρὶς νὰ τὴν ἰδοῦν. Ἐκεῖνες ὁμως τὴν εἶδαν καὶ ἀμέσως ἐταράχθησαν. Ἐξεκόλλησαν ἀπὸ τὰ φύλλα τὰ μπροστινά τους πόδια ποὺ εἶναι ὥπλισμένα μὲ νύχια σουβλερά, ἐπήλωσαν τὸ κορμί τους καὶ κτυποῦν μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ πίσω, σὰ νὰ κτυποῦν στὸν ἀέρα κάποιον ἐπίβουλο ἐχθρό.

Ἡ σφηκούλα φεύγει φοβισμένη. Οἱ κάμπιες ἡσυχάζουν καὶ ἀρχίζουν νὰ βόσκουν στὰ λάχανα. Ἡ σφηκούλα πάλι ξαναέρχεται· πετᾷ προσεκτικὰ ἀπάνω στὶς κάμπιες καὶ ὅποιαν ἰδῇ πιὸ ξένοιαστη, κάθεται στὴ ράχη της. Τώρα ὅ,τι καὶ νὰ κάμῃ ἡ κάμπια, ἀδύνατο νὰ τὴ βγάλῃ ἀπὸ πάνω της. Γυρίζει ἀπὸ ἐδῶ, γυρίζει ἀπὸ ἐκεῖ, σηκώνει τὸ κεφάλι της, τινάζει τὸ κορμί της· τίποτε! Ἡ σφηκούλα κρατιέται καλὰ καὶ χώνει τὸ κεντρί της βαθιὰ στὴ ράχη τῆς κάμπιας. Λίγες στιγμὲς κάθεται ἔτσι κ' ἔπειτα σηκώνεται καὶ φεύγει. Καὶ ἡ κάμπια, ποὺ πρὶν ἐπαράδεργε σὰν τρελλή, ἡσύχασε ἀμέσως καὶ ἄρχισε πάλι νὰ βόσκει.

— Ἐφυγε, εἶπε τὸ χελιδονάκι.

— Ἐφυγε, ἀφοῦ κατώρθωσε ἐκεῖνο ποὺ ἠθέλε.

— Τί; τί; ἐρώτησε τὸ χελιδονάκι.

— Ἡ σφηκούλα ἐγέννησε στὸ σῶμα τῆς κάμπιας ὥς τριάντα αὐγά, ἐξήγησε ἡ μητέρα. Ἀπὸ αὐτὰ θὰ βγοῦν τριάντα σκουληκάκια, ποὺ θὰ φάγουν τὸ κρέας τῆς κάμπιας.

— Καὶ θὰ πεθάνη;

— Ὅχι ἀμέσως. Τὰ σκουληκάκια εἶναι πονηρά. Τρώγουν τὸ κρέας, ἀλλὰ δὲν τρώγουν καὶ τὸ στομάχι τῆς κάμπιας. Αὐτὴ ὅλο τρέφεται καὶ παχαίνει.

Ὅταν ἐμεγάλωσαν ἀρκετὰ οἱ κάμπιες τῆς ἄσπρης πεταλούδας, ἄφησαν τὰ λάχανα καὶ ἄρχισαν νὰ σκαρφαλώνουν στὰ δένδρα, στοὺς τοίχους καὶ τὸ φράκτη. Τὰ χελιδόνια εὗρηκαν σ' ἐκεῖνες ἀρκετὴ τροφὴ καὶ εἶχαν μεγάλη χαρά.

Μιὰ ἡμέρα, ἐκεῖ ποὺ ἐκυνηγοῦσε μὲ ὄρεξι τὸ περίεργο μικρὸ χελιδονάκι, ἐστάθηκε ἑξαφνα ἀκίνητο. Μιὰ κάμπια ἐκεῖ μπροστά του σέρνεται χωρὶς ὄρεξι. Τὸ χελιδονάκι σκοπεύει νὰ τὴν τρυπήσῃ μὲ τὸ ράμφος του, ἀλλὰ βλέπει νὰ προβάλλουν ἀπὸ τὸ κορμί της κάτι σκουληκάκια τόσα δὲ μικρά. Καθὼς ἐπρόβαιναν τὰ σκουληκάκια, ἐγύριζαν τριγύρω τὸ κεφάλι τους, ἐπρόβαιναν κ' ἐγύριζαν, ὥς πού, ὅταν ἐβγῆκαν ἐντελῶς ἀπὸ τὴν κάμπια, εὐρέθησαν ἀμέσως κλεισμένα μέσα στὸ κουκούλι τους.

— Τί εἶναι αὐτὸ πάλι, μητέρα; ἐρωτᾷ τὸ χελιδονάκι.

— Αὐτὰ ποὺ φαίνονται τώρα σὰ μικρὰ κίτρινα αὐγά, εἶναι τὰ παιδιὰ τῆς σφηκούλας. Κοίταξε ἡ κάμπια τῆς ἄσπρης πεταλούδας πῶς σπαρταρά! Σὲ λίγο

θὰ ψοφήσῃ. Τὰ σζουλήζαζια ἔγιναν ζουσαλλίδες κ' ἐζλείσθησαν στὰ ζουζούλια τουζ. Μὲ τὸν καιρό, ἀπὸ κάθε ζουζούλι θὰ βγῇ καὶ μιὰ μυζρὴ σφηζούλια.

— Καὶ αὐτὲς θ' ἀρχίσουν τὰ ἴδια ἐκατάλαβα. Καὶ οἱ ζάμπιες ποὺ δὲν τίς ἐτρούπησαν οἱ σφηζούλες, τί θὰ γίνουν; ἔξαναρωῶτησε τὸ χελιδονάκι.

— Καιρὸς νὰ ἐτοιμασθοῦμε, γιατί ἔρχεται ὁ χειμῶνας, εἶπε σὺλλογισμένη ἡ μητέρα. Τὴν ἀνοιζι ποὺ θὰ ἐπιστρέψουμε, θὰ σοῦ δείξω τί ἔγιναν.

* * *

Ἦλθε ὁ Μάρτης καὶ ἦλθαν πάλι τὰ χελιδόνια ἦλθε καὶ τὸ περίεργο χελιδονάκι μὲ τὴ μάνα του καὶ τὸν πατέρα του. Τώρα εἶναι μεγάλο· ἔχει καὶ αὐτὸ σύντροφο καὶ θὰ κτίσῃ διζὴ του φωλιά. Ἀλλὰ ὅσο καὶ ἂν ἐμεγάλωσε, δὲν ἔξέχασε τὴν ὑπόσχεση ποὺ τοῦ ἔδωσε ἡ μητέρα του· θέλει νὰ μάθῃ τί ἔγιναν οἱ ζάμπιες ποὺ ἐγλύτωσαν ἀπὸ τὰ κεντήματα τῆς σφηζούλιας.

— Εἶναι τώρα ἔτοιμο τὸ πρῶτο μας φαγητό, πρὶν νὰ ζεστάνῃ γιὰ καλὰ ὁ ἥλιος, εἶπε ἡ μητέρα. Κοίταξε στὰ δένδρα, στοὺς κήπους καὶ στὸ φράζτη! Μικροῦλες ἀραχνένιες ζούνιες κρέμονται ἀπὸ ἓνα σχοινάκι. Τὸν καιρὸ ποὺ ἐμεῖς εἴχαμε καλοκαίρι ἐκεῖ κάτω στὴν Ἀφρική, ἐδῶ ἔπεφτε χιόνι· ἐφυσοῦσε δυνατὸς ἄνεμος κ' ἔκανε πολὺ κρύο. Καὶ ὅμως ὁ ἄνεμος δὲν ἔκοψε τὸ σχοινάκι, οὔτ' ἐσχότωσε μέσα τὸ μωρό.

— Ποιὸ μωρό; ἐρώτησε τὸ νέο ζευγάρι.

— Τὸ μωρὸ τῆς ζάμπιας, ποὺ ἐγλύτωσε ἀπὸ τὴ

σφηζούλα. Κάθε κάμπια ὕφανε τὴν κούνια τῆς κ' ἔπειτα ἔγινε χρυσαλλίδα. Ἀπ' αὐτὴ θὰ γίνη ἡ ἄσπρη πεταλούδα καὶ σὲ λίγες ἡμέρες θὰ σχίση τὴν κούνια καὶ θὰ βγῇ. Τώρα ἔχει νόστιμο φαγί' ὅταν ὅμως γίνη πεταλούδα. . . θυμᾶσαι ; ἐρώτησε ἡ μητέρα. Κ' ἐκοίταξε, μὲ χαμόγελο τὸ χελιδονάκι.

— Δέν ἀξίζει, εἶπ' ἐκεῖνο· μοιάζει σὰ νὰ καταπίνης τρίγες. Κ' ἐπέταξε μὲ τὸ σύντροφό του νὰ κτίσουν τὴ φωλιά των.

Α. Καρχαβίτσας

30. Ὁ ἀμπελουργός.

ΕΚΑΘΟΜΟΥΝ στὸν ἴσκιό τῆς καλύβας καὶ ἐπερίμενα νὰ δροσίση γιὰ νὰ ξεκινήσω. Κοντὰ μου ὁ δραγάτης ἐκαθάριζε μὲ τὸ μαχαιράκι του ἓνα καλάμι γιὰ νὰ περάσῃ τὴν ὥρα του. Ἀντίκρου μου τὸ ἀμπέλι ἀπλώνε τὰ κλαδιά του πρασινοντυμένα, καὶ ἔδειχνε ἀπὸ κάτω τὰ χοντρά μελωμένα σταφύλια του. Ὁ ἥλιος ἔριχνε τὶς ἀκτῖνες του παντοῦ καὶ ἔχυνε νύστα σὲ ἀνθρώπους, σὲ ζῶα καὶ σὲ φυτὰ· φύλλο δὲν ἐσάλευε.

— Καλὰ καὶ σὺ, εἶπε ἔξαφνα ὁ δραγάτης, «τρφεῖς»

τρεις, τρεις παράδες τὸ κρασί !» Λέγε το, ἂν δὲ βα-
ριέσαι, ὥς τὸ βράδυ !

— Γιὰ ποιὸν μιλάς ; τὸν ἐρώτησα.

— Γιὰ τὸν ἀμπελουργό· δὲν ἀκούεις ;

“Ἀπλώσε τὸ χέρι κ’ ἔδειξε λίγο μακριά μας, ἓνα
πουλάκι μὲ φτερά μαῦρα καὶ οὐρά ἀσπρόμαυρη. Ἡ
κορυφή τοῦ κεφαλιοῦ, ὁ λαιμός, ἡ ράχη καὶ τὸ κάτω
μέρος ἦσαν κόκκινα. Δὲν εἶναι μεγαλύτερο ἀπὸ σπουρ-
γίτη· ἀπάνω σ’ ἓνα βῶλο ἀπὸ γῶμα ἐγύριζε τὴν κί-
τρινη μυτίτσα του πότε ἔδω καὶ πότε ἐκεῖ, καὶ ἀδιά-
κοπα ἔχυνε ἀπὸ τὸ λαρύγγι του τὸ ἴδιο κι’ ἀπαράλ-
λαχτο τραγούδι !

— Τσίτ... τσίτ... τίρι λίρι τιριλί !, τσίτ... τσίτ.. τίρι
λίρι τιριλί !

— Ἀπὸ τὸ πρωὶ ὥς τὸ βράδυ αὐτὸ θὰ κελαδῇ,
ἐξακολούθησε ὁ δραγάτης. Δὲν παύει νὰ μᾶς διαλαλῇ
τὸ κρασί του.

— Ἐχει κρασί ; ἐρώτησα μὲ χαμόγελο.

— Ἀφοῦ λέγεται καὶ κρασοπούλος !

— Ἐσὺ μοῦ τὸν εἶπες ἀμπελουργό.

— Ἀμπελουργός, κρασοπούλος, τὸ ἴδιο εἶναι,
Μάλιστα στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου τὸν λέγουν καὶ πε-
τρουλίδα, γιατί συνηθίζει νὰ στέκεται στὴν πέτρα. Μιά
φορὰ κ’ ἓναν καιρό, λέγουν ὅτι ἦτο ἄνθρωπος. Στὴν
ἀρχὴ ἐφύτεψε λίγα ἀμπέλια καὶ μὲ τὸν καιρὸ ἔγινε ὁ
πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ.

Μιά χρονιά, ἔτυχε νὰ μὴν γάνουν σταφύλια τ’ ἀμ-
πέλια. Ἄλλοι ἐπῆραν τὴ μισὴ ἐσοδεὶά κ’ οἱ περισσό-
τεροι οὔτε τσαμπί. Τοῦ ἀμπελουργοῦ ὅμως τ’ ἀμπέ-

λια εξαφροσύνησαν. Τί τοῦ κατέβηκε στό νοῦ ; Νά γίνη καί χορσοπούλος. Ὅταν ἔφθασε ὁ καιρὸς τοῦ τρύγου ζ' ἐπῆγαν ἄνθρωποι ν' ἀγοράσουν τὸ μοῦστο του ὅσο ζι' ὅσο, δὲν ἐπούλησε οὔτε φόρτωμα. Ἐβάλε ὅλον τὸ μοῦστο στὰ βαρέλια του, καὶ ἀφ' οὗ ἐψήθησε ζ' ἔγινε χορσί, δὲν ἤθελε νὰ πουλήσῃ οὔτε χορσί.

— Δὲν θὰ πουλήσω, παρὰ ὅταν φθάσῃ ὁκᾶ καὶ λίρα, ἔλεγε μὲ πείσμα.

— Στὴ μιὰ ὁκᾶ σοῦ δίνω δέξα ὁκάδες τοῦ χορόνου, τοῦ εἶπε κάποιος.

— Γιὰ νὰ ἰδοῦμε, ἂν θὰ ἔχῃς καὶ τοῦ χορόνου ! ἀποκρίθηκε ὁ ἀμπελουργός.

Ἔτσι ἦλθε ὁ χειμῶνας, ἦλθε ἡ ἀνοιξη καὶ ἀνθίσαν τ' ἀμπέλια.

— Ὅλα τ' ἀμπέλια εἶναι γεμάτα ἀνθό, τοῦ εἶπε κάποιος φίλος του. Τώρα ποὺ σαλίζουσιν καὶ βλαστολογοῦν, πουλήσε τὸ χορσί σου νὰ τὸ πιοῦν οἱ ἐργάτες.

— Ἀφῆσε νὰ μποῦμε στὸν τρύγο καὶ βλέπουμε, εἶπε ὁ ἀμπελουργός.

Ὅταν ἦλθε ὁ καιρὸς τοῦ τρύγου, ὁ μοῦστος ἔγινε τόσο ἀφθονος ποὺ ἔφθασε νὰ πουληθῇ μιὰ δεκάρα τὴν ὁκά.

— Μιὰ δραχμὴ τὴν ὁκά μπορεῖς τώρα νὰ τὸ πουλήσῃς τὸ ψημμένο χορσί, εἶπε πάλι ὁ φίλος του στὸν ἀμπελουργό. Ὁ κόσμος δουλεύει πολὺ, καὶ τὸ θέλει τὸ χορσί.

— Ἐννοια σου, καὶ τοῦ χορόνου θὰ πουλιέται δυὸ λίρες τὴν ὁκά, εἶπε ὁ ἀμπελουργός. Κ' ἔφτιασε καὶ ἄλλα βαρέλια νὰ βάλῃ τὸ νέο μοῦστο.

Τὸν ἄλλο χρόνον ἔγινε πιὸ πολλὴ ἐσοδειά. Καὶ τὸ χειρότερον, ὅταν ἐδοκίμασε τὰ κρασιά του τὰ εὗρηκε τὰ περισσότερα μισόξινα. Καὶ στὰ δυὸ χρόνια εἶχε πληρώσει τόσα χρήματα γιὰ τὴν καλλιέργεια, χωρὶς νὰ πάρῃ πεντάρα! Τώρα ἐφοβήθηκε. Ἔβαλε νὰ διαλλάθουν στὸ χωριὸ πὺς πουλεῖ παλιὸ κρασί· φθηνὸ τὸ ἔβαλε· τρεῖς παράδες τὴν ὀκά.

Ἀλλὰ ποῖος ἀγόραζε τώρα κρασί; Τὰ ὑπόγεια ἦσαν γεμάτα· λίγοι ἐπῆγαν νὰ δοκιμάσουν, καὶ ἀφοῦ τὸ εὗρηκαν ξινό, δὲν ἐξαναπῆγαν.

— Γιὰ τουρσί, κουμπάρε, δὲν ἔχει ταίρι, τοῦ εἶπε ἓνας περιπαιχτικά.

Τί τὸν θέλεις τὸν καλὸ σου τὸν κρασοποῦλο! Σὰν τρελὸς ἐβγήκε στὴν ἀγορὰ καὶ στὶς γειτονιὲς κ' ἐφώναζε :

— Τρεῖς... τρεῖς... τρεῖς... παράδες τὸ κρασί!
Τρεῖς... τρεῖς παράδες τὸ κρασί!

Οὔτε τρεῖς, οὔτε καὶ χάρισμα. Κανεῖς δὲν τὸ ἤθελε.
Ὅπου ἐπερνοῦσε, ὁ κόσμος τὸν ἐπερίπαιζε.

— Ὅκα καὶ λίρα! ὀκα καὶ λίρα! ἐφώναζε ὁ ἓνας ἀπὸ δῶ.

— Δὲν σὲ συμφέρει, ζημιώνεσαι, κουμπάρε! τοῦ ἐφώναζε ἄλλος. Δυὸ λίρες τὴν ὀκά! δυὸ λίρες τὴν ὀκά!

Ὁ ἀμπελουργὸς ἀπελπίσθηκε· δὲν ἐμποροῦσε νὰ ζήσῃ πιά καὶ παρακάλεσε τὸ Θεὸ νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τέτοια ζωή. Ὁ Θεὸς τὸν ἄκουσε καὶ τὸν ἔκαμε πουλί. Ἀλλὰ καὶ πουλὶ πὺν εἶναι, ὅταν πλησιάζῃ ὁ καιρὸς τοῦ τρύγου, θυμᾶται τὴν παλιά του κατὰστασι,

γυρίζει στ' ἀμπέλια, ἀνεβαίνει στὶς ψηλὰς πέτρες καὶ φωνάζει ἀδιάκοπα : « Τρεῖς... τρεῖς... τρεῖς παράδες τὸ χρᾶσί ! »

— Νόστιμο παραμῦθι, εἶπα.

— Νόστιμο ξενόστιμο, αὐτὸ εἶναι », εἶπε ὁ δραγάτης. Καὶ πρὶν προφθάσω νὰ τὸν ἐμποδίσω, ἔρριξε στὸ πουλὶ μὲ δύναμι ἓνα λιθάρι. Καλὰ πού δὲν τὸ ἐπέτυχε. Τὸ πουλί, ἐκεῖ πού ἐξελαηδοῦσε, λὲς κ' ἔβλεπε τὰ ζιγνήματα τοῦ δραγάτη κ' ἐπέταξε μακριά.

— Τί σοῦ γάνει τὸ πουλάκι ; τοῦ εἶπα.

— Ἀλήθεια, τί μοῦ γάνει ; » ἐρώτησε κ' ἐκεῖνος, κ' ἐχαμήλωσε τὸ κεφάλι ντροπιασμένος. Κ' ἐγὼ δὲν ἐσκέφθηκα γιὰτὶ τὸ ἔκαμα.

* * *

Στὸ μεταξὺ τὸ πουλάκι ἐφάνηκε πάλι κοντὰ μας. Ἐξάθησε σὲ μιὰ πέτρα καὶ ἄρχισε πάλι τὸ γοήγορό καὶ συγγρατητὸ λάλημά του :

— Τσίτ... τσίτ... τίρι λίρι τιρούλί !

— Νά, βλέπεις ; τὸ πουλὶ δὲν σοῦ ἐθύμωσε ἦρθε πάλι καὶ ἄρχισε τὸ λάλημά του, εἶπα στὸ δραγάτη. Θέλει νὰ σὲ ρωτήσῃ γιὰτὶ θέλησες νὰ τὸ κτυπήσῃς.

— Ἄς εἶναι, ἀπάντησε ὁ δραγάτης, δὲν ἦρθε γιὰ μᾶς. Κάπου ἐδῶ ἔχει τὴ φωλιά του. Ὅσοτοσο λυποῦμαι πού παρ' ὀλίγο νὰ σκοτώσω τὸν ζημιμένο τὸν ἀμπελουργό τὸν ἔχω σύντροφο στὴ μοναξιά καὶ ζυνηγᾷ τοὺς ἐχθροὺς τῶν ἀμπελιῶν, πού ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ τοὺς ζάμω τίποτε.

— Ποιους ἐχθρούς ; ἐρώτησα, καὶ ἄς ἤξερα τί ἠθέλε νὰ εἰπῇ ὁ δραγάτης.

Ἐκεῖνος ἀπάντησε :

— Τὰ ἔντομα. Θέλεις νὰ εἰπῇς, πῶς τὸ ξέρω ; Τὸ ἔμαθα στὸ σχολεῖο. Ἀλλὰ καὶ τόσα χρόνια ποὺ εἶμαι δραγάτης, βλέπω τὴ ζωὴ τοῦ ἀμπελουργοῦ καὶ μπορῶ νὰ τὴν ἱστορήσω. Καθὼς εἶπα, ἐδῶ κάπου ἔχει τὴ φωλιά του σὲ κάποιον λάκκο, κοντὰ σὲ σωρὸ ἀπὸ χῶμα, καὶ τὴν ἔχει στρωμένη μὲ χόρτα καὶ ἄχυρα καὶ ἀπάνω μὲ πούπουλα, τριγῆς ἢ καὶ ξερὰ πέταλα λουλουδιῶν. Ἡ συντροφισσά του κλωσσᾷ τ' αὐγά. Αὐτὸς, ἅμα βεβαιωθῇ πὼς δὲν εἶναι κίνδυνος, πετᾷ νὰ τῆς φέρῃ τροφή. Σὲ λίγο γυρίζει μὲ καμιὰ κάμπια ἢ κανένα κουνούπι. Καὶ αὐτὸ γίνεται πολλὰς φορὲς τὴν ἡμέρα.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνῃ ὁ ἀμπελουργὸς ἐχύθηκε σὲ μερικὰς σφῆκες ποὺ ἔτρωγαν τὰ σταφύλια, ἄρπαξε μιὰ καὶ κάπου ἐχώθηκε. Πάλι ἐξαναφάνηκε καὶ ἔκαμε τὸ ἴδιον.

Ὁ δραγάτης ἐξακολούθησε :

— Ὑστερα ἀπὸ δεκαῆξι μέρες τὰ πουλάκια ταιμποῦν τὸ αὐγὸ τους καὶ βγαίνουν γυμνά. Ἡ μάνα τὰ σκεπάζει μὲ τὰ φτερά της. Ὁ πατέρας τότε μὸλις προφθάνει νὰ εἰπῇ λίγες φορὲς : « Τρεῖς... τρεῖς... τρεῖς παράδες τὸ χρασί ». Πρέπει νὰ χορτάσῃ ἕξι στόματα ! Σὲ λίγες μέρες ἀρχίζει νὰ τὸν βοηθᾷ καὶ ἡ μάνα. Ὅταν μεγαλώσουν τὰ φτερά τῶν μικρῶν, οἱ γονεῖς τὰ μαθαίνουν νὰ πετοῦν, νὰ εὐρίσκουν μόνά των τὴν τροφή, ἀλλὰ καὶ νὰ κρύβονται. Εἶναι μιὰ χαρὰ νὰ βλέπῃ κανεὶς τότε τὴν οἰκογένεια τοῦ ἀμπελουργοῦ. Αὐτὸς κάθεται ψηλὰ καὶ κελαηδεῖ. « Τσίτ... τσίτ... τίρι λίρι τιριλί ! »

Καρκαβίτσα. Ἐλατον, Τὸ Ραζακὶ Σταφύλι, Δ' Δημ., ἐκδ. Α' 1934 9

Τὰ πουλάκια του μὲ τὴ μάνα των, μόλις ἀρπάζουν
ζανένα ἔντομο, καὶ ἀμέσως χορβόνται πίσω ἀπὸ λι-
θάρι, μέσα σὲ θάμνο ἢ σὲ μικρὸ λάζζο. "Αἷα ἰδοὺν
τὸν πατέρα νὰ πετάξῃ, καταλαβαίνουν πὺς εἶναι κίν-
δυνος καὶ μένουν ἀκίνητα. Τὸ χοῦμα των μοιάζει μὲ
τὸ χοῦμα καὶ δύσκολα τοὺς ξεχωρίζουν τὰ μάτια τῶν
ἐχθρῶν των. "Αλλοτε πάλι πετᾷ ὁ πατέρας καὶ χορβε-
ται ἔξωφρα, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ κίνδυνος. Εἶναι σὰ νὰ
λέγῃ στὰ παιδιά του: «Ἐχρῶθηκα, ἐλάτε νὰ μ' εὗρετε».
Τρέχουν τότε τὰ παιδιά μὲ τὴ μητέρα. Ἐκεῖνη γά-
νει πὺς δὲν εἶδε ποὺ ἐχρῶθηκε ὁ πατέρας. Ἐκεῖνα
ψάχνουν ἀνίσυχα. Ἐξωφρα, ἐκεῖ ποὺ δὲν τὸ περιμέ-
νουν, μπροστὰ στὰ μάτια τους, πετᾷ, ἀνεβαίνει στὴν
πέτρα καὶ φωνάζει: «Τρεῖς . . . τρεῖς . . . τρεῖς παρά-
δες τὸ χρᾶσί!» Τὰ πουλάκια του τότε τὸν κοιτά-
ζουν περίεργα, σὰ νὰ θαυμάζουν τὴν τέχνη τοῦ πα-
τέρα των.

— "Ὡ τὸ χαριτωμένο τὸ πουλάκι!» εἶπα, μὴ χορ-
ταίνοντας τὸ συγκρατητὸ καὶ ἀδιάκοπο κελᾶδι
μά του.

Τώρα ὁ ἀμπελονογὸς ἔρχεται στ' ἀμπέλια καὶ χορ-
ταίνει ἀπὸ ἔντομα. Ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνοιξὶ τὸ ἴδιο ζάνει·
γυρίζει στὰ ἀμπέλια καὶ τὰ ὀργώματα. Ἡ ἀξίνα τοῦ
σφαγιτᾶ καὶ τὸ ἀλέτορι τοῦ γεωργοῦ μαζί μὲ τὸ χοῦμα
φέρνουν ἀπάνω καὶ τὶς χρυσαιλλίδες. Ἔτσι, αὐτὸ τὸ
πούλακι πηγαίνει καὶ μᾶς καθαρίζει τὰ χοράφια καὶ
τ' ἀμπέλια ἀπὸ τὶς χρυσαιλλίδες, ποὺ θὰ γίνουν ἔν-
τομα, θὰ φάγουν τὶς ρίζες καὶ τὰ φύλλα ἀπὸ τὰ σπαρτά
καὶ τὰ κλήματα. Ὅταν περνᾷ ὁ Λῦγουστος, τὰ ἔντομα
λιγοστεύουν. Οἱ πεταλοῦδες ἐχώρησαν γιὰ λίγες μέρες τὴ
ζωή, ἐγέννησαν τ' αὐγά τους καὶ ἀπέθαναν. Οἱ κᾶμπες,

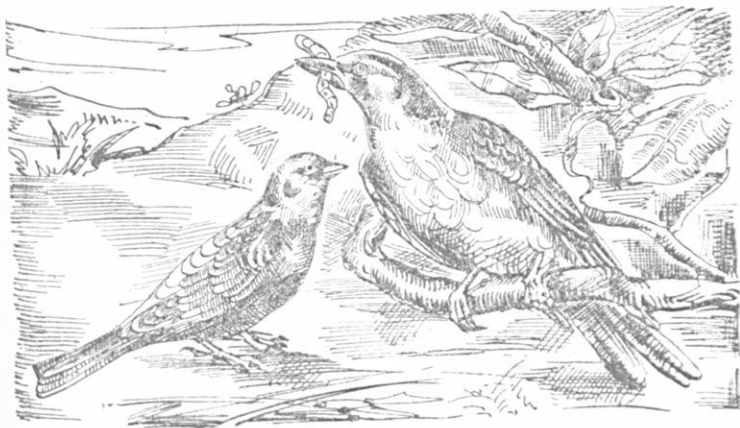
ἄλλες ὕφαναν τὸ βαβούλι των καὶ ἐκλείσθησαν μέσα, ἄλλες ἐβγῆκαν ἀπὸ τ' αὐγὸ πού εἶχε βάλει ἡ μάνα των στὸ χῶμα, ἔφαγαν ρίζες καὶ ἔγιναν χρουσαλλίδες. Τί θὰ κάμῃ ὁ ἀμπελουργός; Θὰ φύγῃ ὅπως τὰ χελιδόνια, οἱ πεταρῆθρες καὶ τὰ λελέκια. Θὰ πετάξῃ μακριά, θὰ περάσῃ θάλασσες καὶ θὰ πάγῃ στὴν Ἀφρική, πού ποτὲ δὲν ἀπολείπουν τὰ ἔντομα. Ἄμα ἔλθῃ ὁ Μάρτης, νὰ σου ὁ ἀμπελουργὸς μὲ τὸ λάλημά του: «Τρεῖς... τρεῖς... τρεῖς παράδες τὸ κρασί!»

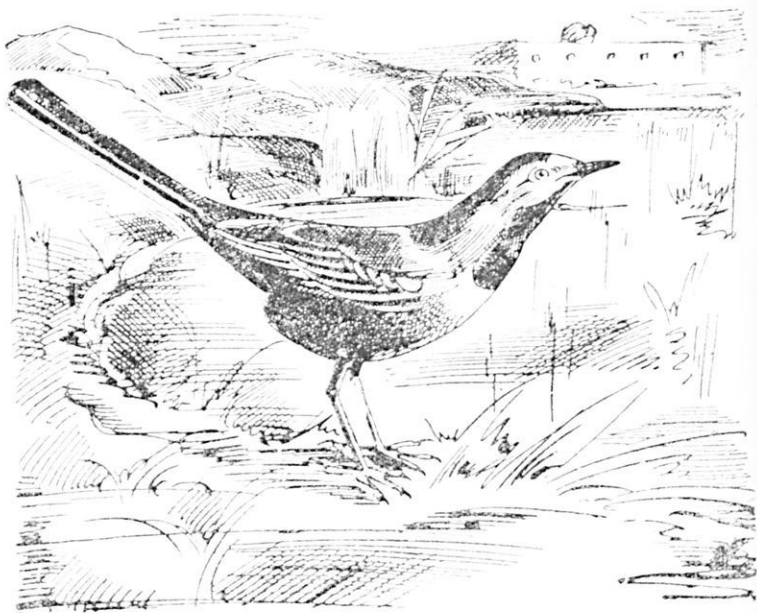
— Καὶ ἐγὼ ἤθελα νὰ σοῦ κάμω τὸ δάσκαλο! εἶπε ὁ δραγάτης.

— Γιατί ὅχι; τοῦ εἶπα. Ἐσὺ τὰ ξέρεις πιὸ καλὰ ἀπὸ μᾶς, πού μένομε κλεισμένοι στὴν πόλι.

— Τσίτ... τσίτ... τίρι λίρι τιγίλι! ἀκούσθηκε πιὸ ζωνηρὸ τώρα τὸ κελάδημα τοῦ ἀμπελουργοῦ, σὰ νὰ μᾶς ἔλεγε: «εὐχαριστῶ πολὺ, πάρα πολὺ!»

Α. Καρκαβίτσας.

31. Ἡ σουσουράδα.

Σουσουράδα μαζουρούρα,
ποὺ πετᾷς στὰ γεραμίδια
καὶ φωνάζεις τὰ παιδιά σου,
γεια σου, σουσουράδα, γεια σου!

ΕΤΣΙ ἐτραγουδούσαμε στὴ σουσουράδα, ὅταν ἤμα-
στε παιδιά καὶ τὴν ἐβλέπαμε στὰ γεραμίδια. Καὶ
ἀλήθεια, ἔχει μακριὰ οὐρά ἡ σουσουράδα. Ὅσο εἶναι ὅλο
τὸ ἄλλο χορμὶ τῆς, εἶναι μοναχὰ ἡ οὐρά τῆς. Καὶ παίζει
τὴν οὐρά τῆς, γιὰ ἰδέτε, ἀπάνω κάτω, ἀπάνω κάτω.

σὰ νὰ θέλῃ νὰ κτυπήσῃ τὸ χῶμα καὶ ποτὲ δὲν τὸ κτυ-
πᾷ. Τὰ ψηλὰ καὶ λιγνὰ τῆς πόδια φεύγουν τόσο γρή-
γορα κοντὰ στὸ ρυάκι, σὰ νὰ παραβγαίνουν στὸ τρέ-
ξιμο μὲ τὸ νερὸ πὺν κυλᾷ καὶ τρέχει.

Τὴν καημενὴ τὴ σουσουράδα ! Πιὸ χαριτωμένο
πουλάκι δὲν εἶδα. Τὸ λιγνὸ κορμάκι τῆς, μὲ τὰ μαυ-
ροπράσινα φτερὰ καὶ τὸ στακτοζίτρινο στήθος, φεύγει
σὰ σαῖτα στὸν ἀργαλειό. Ἡ οὐρά τῆς μαυρίζει, μὰ
γύρω-γύρω ἀσπρολογᾷ, σὰ νὰ εἶναι κεντημένη μὲ
ἄσπρο μεταξωτὸ γαῖτανάκι. Ἡ μυτίτσα τῆς εἶναι μα-
κριὰ καὶ σουβλερή. Γύρω στὰ μάτια τῆς ἀσπρίζουν
τὰ πούπουλα σὰν πουδραρισμένα· τὸ ἴδιο καὶ ἡ κοι-
λιά τῆς.

Τὴν καημένη, τὴν ὁμορφή, τὴ λυγρὴ σουσου-
ράδα ! Τὴ συμπαθῶ ἀπὸ μικρός, πὺν μοῦ εἶπε ἡ κυ-
ρούλα πὺς μιὰ γριὰ τῆς ἐπῆρε τὴν οὐρὰ γιὰτὶ τῆς
ἐσχόρπισε τὰ σκουπίδια. Καὶ ἡ σουσουράδα τῆς ἔλεγε
μὲ παράπονο :

— Λῶς' μου, γριὰ, τὴν οὐρά μου,
γιὰ νὰ πάω στὰ παιδιὰ μου !

Καὶ ἡ γριὰ τὴν ἔστειλε στὸ βοσκὸ γιὰ τυρί, ὁ
βοσκὸς στὰ πρόβατα γιὰ γάλα, τὰ πρόβατα στὴ γῆ
γιὰ χορτάρι, καὶ ἡ γῆ στὸ Θεὸ γιὰ βροχή. Ἡ σουσου-
ράδα ἀνέβηκε στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε :

— Θεέ μου, ρίξε βροχή, βροχὴ τῆς γῆς, καὶ ἡ γῆ
χορτάρι, χορτάρι τῶν προβάτων, καὶ τὰ πρόβατα γάλα,
γάλα τοῦ βοσκοῦ, καὶ ὁ βοσκὸς τυρί, τυρὶ τῆς γριᾶς,
καὶ ἡ γριὰ τὴν οὐρά μου, νὰ πάω στὰ παιδιὰ μου.

Ὁ Θεὸς τὴν ἔλεησε τὴν ζημιμένη τὴ σουσουράδα
ζ' ἔλαμε τὸ θέλημά της. Ἔτσι κατόρθωσε νὰ πάρῃ
τὴν οὐρά της καὶ νὰ τρέξῃ χαρούμενη στὰ παιδιὰ της.

Τὴ συμπαθῶ τὴ σουσουράδα, καὶ ἅμα τὴ βλέπω,
τὴν ζημιάρωνω καὶ τῆς μιλῶ, καὶ μὲ τὸ ζελάδιμά της
ξέρω τί θέλει νὰ μοῦ εἰπῇ.

— Λίγο μένεις, τῆς λέγω, στὰ ζερραμίδια καὶ στοὺς
ζήπους, καὶ πὶο πολὺ σ' ἀρέσει τὸ λαμποτόπημα τοῦ
νεροῦ γιὰ νὰ καθρεφτίζεσαι.

— Γιατί ὄχι; ἀποροῖνεται. Νὰ βλέπῃ ὅλος ὁ κόσ-
μος τὴν ὁμορφιά μου ζ' ἐγὼ νὰ μὴν τὴ βλέπω;

— Ἀλλὰ καὶ τὰ ἔντομα ποὺ βρίσκει στὰ νερά, δὲν
τ' ἀφήνεις.

— Καὶ αὐτὸ σωστό, ὅταν ὅμως θέλω ἔντομα, τὰ
βρίσκω καὶ ἄλλου. Νά, τσίτ !.. τσίτ !..

Ἀμέσως εὐρίσκεται στὰ οὐράνια. Τὰ μαζριὰ φτε-
ρὰ καὶ ἡ πὶο μαζριὰ οὐρά της ἀνοίγουν καὶ τὴ σηζώ-
νουν ψηλά. Ἐκεῖ ἀρχίζει γύρους ἀνοιχτοὺς καὶ ἀδιάκο-
πους σὰ σβούρα.

Τσίτ, τσίτ ! ζεληδεῖ. Τὸ ράμφος της, ἀνοιχτό, δὲν
τὰ πιάνει τὰ ἔντομα, ἐκεῖνα πέφτουν μοναχὰ τοὺς
μέσα, ὅπως μπαίνουν μὲ ὀλάνοιχτα πανιά τὰ καρά-
βια στὸ λιμάνι. Ἐξαφνα, κάποιον δυνατὸ φτεροζόπημα
ἀκούεται καὶ νὰ τὴν, κατεβαίνει μὲ ὀρμὴ σιὸ αὐλάκι.
Καὶ τρέχει, τρέχει συναλλάσσοντας τὰ λιγνὰ πόδια τῆς
γοργά, ποὺ θαμπώνεσαι νὰ τὴν τοτάρῃς. Κ' ἐκεῖ ποὺ

τρέχει, τσιμπᾷ τὴν ἴδια ὥρα ἓνα σκουληκάκι, μιὰ κάμπια, μιὰ μύγα, ὅ,τι βρεθῇ στὸ δρόμο της.

Τίτ, τσίτ ! κελαηδεῖ ἀδιάκοπα. Καὶ χορεύει, πότε ἀπάνω στὸ ἓνα πόδι, πότε στὸ ἄλλο. Μιὰ γυρίζει χαριτωμένα τὸ λαιμὸ μὲ τὸ κεφαλάκι της δεξιά, μιὰ ἀριστερά. Τὰ ἔξυπνα ματάκια της γυρίζουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ, γρήγορα κι' ἀστραφτερά, γυρίζουν παντοῦ καὶ ψάχνουν τὸν ἀέρα, ψάχνουν τὰ χρώματα, ψάχνουν τὰ νερὰ καὶ τὶς λάσπες, κι' ὅλα τὰ βλέπουν καὶ δὲν ἀφήνουν τίποτε. Καὶ ἡ οὐρά της, ἡ μακριὰ οὐρά μὲ τὸ ἄσπρο μεταξωτὸ σειρίτι γύρω, τραμπολίζει ἀπάνω κάτω ἀκούραστη.

* * *

— Ποῦ πηγαίνεις, σουσουράδα, κ' εἶσαι τόσο βιαστική ;

— Πηγαίνω στὶς ἐρημιές, ἐκεῖ ποὺ γέρονουν οἱ ἱτιές στὸ νερό. Γέρονουν καὶ καθρεφτίζονται σὰν καὶ μένα. Ἐκεῖ πηγαίνω νὰ κτίσω τὴ φωλιά μου καὶ νὰ κάμω τ' αὐγά μου.

— Ποῦ πηγαίνεις, σουσουράδα, κ' εἶσαι τόσο βιαστική ;

— Πηγαίνω στὶς ἐρημιές, ἐκεῖ ποὺ ἓνα παλιὸ μοναστήρι δείχνει στὸ νερὸ τοὺς μισογκρεμισμένους τοίχους του. Στὴν αὐλή του τὰ κυπαρίσσια ψηλώνουν καὶ μοσχοβολοῦν. Στὸν κήπο του τὰ ὀπωρικά ὠριμάζουν καὶ σαπίζουν ἀτρύγητα, καὶ στὸ καμπαναριὸ του ἡ καμπάνα κρέμεται βουβὴ ἀπὸ χρόνια. Ἐκεῖ πηγαίνω νὰ κτίσω τὴ φωλιά μου καὶ νὰ κάμω τ' αὐγά μου.

— Ποῦ πηγαίνεις, καημένη σουσουράδα, κ' εἶσαι τόσο βιαστική ;

— Πηγαίνω στις έρημιές, εκεί πού ένα παλιό κάστρο καθρεφτίζει στα νερά τ' άγρια του θεμέλια καί τις περήφανες άψίδες του, καί τις λυγρές, αλλά φαγωμένες τουφεκιήθρες του. Έκεί πού μιá φορά άντηχούσε ή βοή του πολέμου καί των άρμάτων ή κλαγγή, στο κάστρο πού τó έφοβέριζαν θυμοί καί τó έδεχναν μολύβια. Τώρα βασιλεύει σιγή. Εκεί πηγαίνω νά κτίσω τή φωλιά μου καί νά γεννήσω τ' αυγά μου. Πέντε ως έξι αυγά θα γεννήσω καί θα τά κλωσσήσω δεκαπέντε ήμέρες. Στο μεταξύ ό σύντροφός μου θα μου φέρνη τροφή καί θα μου κρατή γλυκιά συντροφιά με τó κελάδημά του. Ύστερα θα φροντίζωμε καί οί δυό, ως πού νά ξεπεταχθούν τά μισρά μας.

* * *

— Καί γιατί πηγαίνεις στις έρημιές, μικρούλα σουσουράδα ; Τόσο κακοί σου φαίνονται οί άνθρωποι ;

— Τσίτ... τσίτ... τσίτ !.. Μė κάνεις νά γελώ με τó έρώτημά σου. Άκούς, οί άνθρωποι κακοί !.. Καλοί καί χουσοί είναι οί άνθρωποι για μένα καί ποτέ δέν με πειράζουν. Έχουν όμως στα σπίτια τους γάτες, κ' εκείνες τά κυνηγούν τά μικρά μου. Καί στα ρυάκια μου άρέσει νά κτίζω τή φωλιά μου, αλλά δέν μ' αφήνουν οί νυφίτσες· έρχονται κουρά καί τά πνίγουν τά μικρά μου.

— Καί τó γεράκι ;

— Τό γεράκι. Όχι, δέν τó φοβούμαι τó γεράκι. Άμα εύρίσκομαι ψηλά καί θέλει νά με κυνηγήση, εγώ κατεβαίνω άμέσως στη γή κ' εκείνο αναγκάζεται νά

μὲ ἀφήση. Ἄν θελήσῃ νὰ κατεβῇ, μὲ τὴν ὁρμὴν ποῦ
ἔχει, θὰ σπάσῃ τὸ στήθος του στὸ χῶμα.

— Καὶ ἂν γλυτώσῃ, δὲν θὰ σ' ἀρπάξῃ;

— Ὅχι, δὲν θὰ μ' ἀρπάξῃ· θὰ φωνάξω -τοίτ...
τοίτ... καὶ ἀμέσως θὰ τρέξουν οἱ ἄλλες σουσουράδες,
θὰ τὸ βάλωμε στὴ μέση μὲ φωνὲς καὶ φτεροκοπήματα,
ποῦ δὲ θὰ ξέρῃ ποῦθε νὰ σωθῇ... Τοίτ... τοίτ!..»

A. Καρκαβίτσας

32. Τὸ λιβάδι.

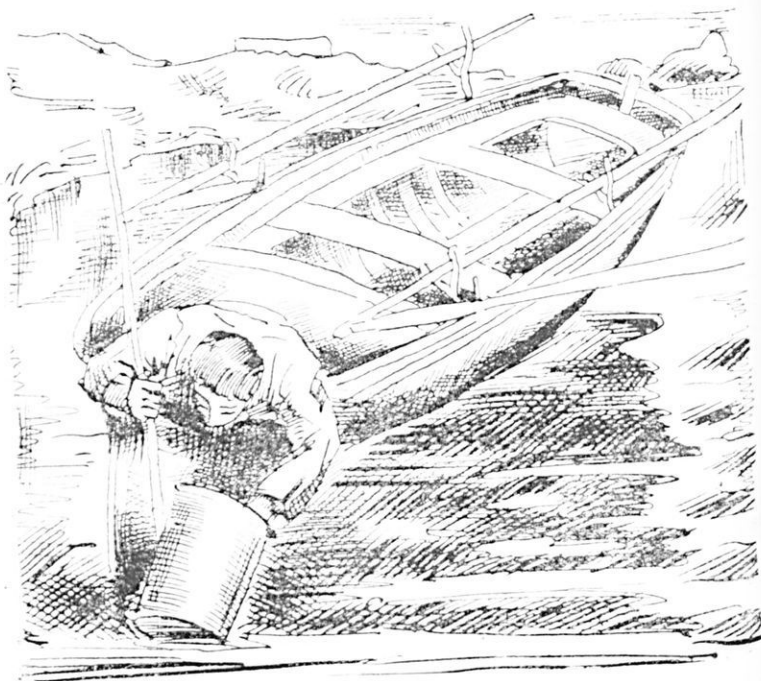
ΣΑΝ ἀπὸ τρελὸ ζωγράφου χρώματα,
σκόρπια καὶ χυμένα δίχως τάξη,
ἀπλώνονται τ' Ἀπρίλη τ' ἀγριοιολούουδα
στὸ ὀλοπράσινο τῆς γλότης μετὰξι.

Γιὰ τὸ τὸν ἄνθρωπο ἄκαρπα καὶ ἀνώφελα,
ζώντας ἀπὸ μιὰν αὐγὴ ὥς τὸ βράδυ,
τὸ καθένα χώρια εἶν' ἓνα τίποτε
καὶ μαζὶ ὅλα γάνουν τὸ λιβάδι.

Τὸ λιβάδι! τὸ ὄνειρο τῆς μέλισσας
καὶ τῆς πεταλούδας πανηγύρι!
Τοῦ πουλιοῦ ἢ λαχτάρα! Τὸ ξαπόσταμα
τοῦ χορμιοῦ μας, ἂν θέλῃ ν' ἀπογείρῃ.

Γ. Δροσίνης.

33. Ἡ σουπιά.

Μὲ τὸ χάραμα τ' ἀφήνω
τὸ θαλάμι μου τὸ φίνο,
γιὰ νὰ βγαίνω στὸ κυνήγι·
τί μπορεῖ νὰ μοῦ ξεφύγῃ;

Στρεΐδια, μύδια, ζαβουράκια
καὶ λογιῆς-λογιῆς ψαριάκια

τὰ πλοκάμια μου τ' ἀρπάζουν
καὶ στὸ ατόμα μου τὸ βάζουν.

ΑΛΙΘΕΙΑ, μόλις ἄρχισε νὰ χαράζει, ἐβγήκε ἡ σου-
πιά νὰ κυνηγήσῃ, γιατί ἐπεινοῦσε πολὺ. Ὁ βο-
ριάς πὺν ἐφυσοῦσε δυνατὸς τόσες ἡμέρες, δὲν τὴν ἄφηγε
νὰ προβάλλῃ ἀπὸ τὸ θαλάμι της.

Μπρὸς πατῶ καὶ πίσω πάω,
φάγε με, νὰ μὴ σὲ φάω.

Ἔτσι εἶπε, καὶ μὲ τὰ ὀκτὼ πλοκάμια, πὺν φυ-
τρώνουν γύρω στὸ κεφάλι της, ἔσπρωξε δυὸ-τρεῖς φο-
ρὲς τὸ νερὸ μπροστὰ καὶ ἔτρεξε γρήγορα πρὸς τὰ πίσω,
κοντὰ στὴν ἀκρογιαλιά. Ἐκεῖ ἐστάθηκε καὶ ἐγύρισε νὰ
κοιτάξῃ τοὺς βράχους.

— Νὰ ἓνα μῦδι, εἶπε. Ἀπλώσε ἀμέσως τὸ ἓνα
ἀπὸ τὰ δυὸ μεγαλύτερα πλοκάμια της, πὺν φυτρώνουν
καὶ ἐκεῖνα γύρω στὸ κεφάλι της καὶ εἶναι στίς ἄκρες
πλατιὰ σὰ φτυάρια, καὶ ἐξεκόλλησε ἀπὸ τὸ βράχο τὸ
μῦδι. Ἐπειτα, ἀπὸ πλοκάμι σὲ πλοκάμι, τὸ ἔφερε στὸ
στόμα της, πὺν μοιάζει μὲ τοῦ παπαγάλου, καὶ τοῦ
ἔσπασε τ' ὄστρακο, ὅπως σπάζομε ἐμεῖς τὰ μύγδαλα.
Ὑστερα, μὲ τὴ γλῶσσα της, πὺν εἶναι σωστὸς τριφτης,
ἐγλίεψε τὸ κρέας καὶ τὸ κατάπιε.

— Νόστιμο φαγί, μὰ λίγο, εἶπε. Ἐκίνησε τὰ μικρὰ
πλοκάμια της καὶ ἄρχισε ν' ἀργοπλῆν ἔμπρὸς. Σὲ λίγο
ἄρπαξε δυὸ στρεῖδια.

— Τὰ στρεῖδια εἶναι πιὸ νόστιμα, εἶπε, ἀφοῦ τὰ
ἔφαγε καὶ αὐτὰ μὲ τὸν ἴδιον τρόπο.

Ἕνας γάβουρας ἐκεῖ κοντὰ ἐπρόβαλε ἀπὸ τὸ θαλάμι του. Ἀλλὰ καθὼς εἶδε τὴ σουπιὰ, ἐτραβήχθηκε πάλι μέσα.

— Θὰ πεινάσουμε σήμερα, εἶπε στοὺς συντρόφους του. Ἐξω φυλάγει ἡ σουπιὰ.

— Ἐννοια σου, καὶ δὲν θὰ μοῦ γλυτώσης, εἶπε ἡ σουπιὰ καὶ ἐσταμάτησε.

Ἀπὸ τὸ θυμὸ της ἀλλάξε χοῶματα· ἔγινε ζίτρινη, κόκκινη, γαλάζια, ὅσο πὺν ἐπῆρε τὸ χοῶμα τοῦ βράχου καὶ δὲν ἐξεχώριζε καθόλου.

Ὑστερ' ἀπὸ λίγην ὥρα, ἐβγήκε πάλι προσεζτικὰ ὁ γάβουρας. Ἐκοίταξε καλὰ, ἀλλὰ δὲν εἶδε τίποτε κακὸ.

— Ἐφυγε ! ἐφώναξε δυνατὰ μὲ χαρὰ, ἐβγήκε, ἔφυγε !

Τρία-τέσσερα γαβούρια ἐβγήξαν καὶ ἄρχισαν νὰ κοιτάζουν καὶ ἐκεῖνα μὲ προσοχὴ τὸ βράχο.

— Περίεργο ! εἶπε ἓνας. Κοίταξε πῶς ἀλλάζει χοῶματα ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ βράχου !

— Θὰ εἶναι ἀπὸ τὸ φῶς, ἐπρόσθεσε ἄλλος.

— Ἀπ' ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι, θὰ πλησιάσω νὰ ἰδῶ, εἶπε ἄλλος. Δὲν βλέπω, παρὰ δέκα σπουλῆρια μεγάλα καὶ παχιά, ἐφώναξε σὲ λίγο. Καὶ ἄπλωσε τίς δαγκάνες του νὰ τσακώσῃ ἓνα. Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή αἰσθάνεται κάτι νὰ τὸν ἀγκαλιάζῃ καὶ νὰ τὸν σφίγγῃ. Τὸν ἔσφυγγαν τὰ δυὸ μεγάλα πλοκάμια τῆς σουπιᾶς. Γρήγορα τὸν ἐπαράδωσαν στὰ μικρότερα πλοκάμια, καὶ ὥς πὺν νὰ καταλάβῃ τὸ ξαφνικὸ πὺν τὸν εὗρηκε, ἦτο στὸ στόμα της.

— Ἡ σουπιὰ ! ἐφώναξαν τ' ἄλλα γαβούρια καὶ ἔτρεξαν σπρόχνοντας τὸ ἓνα τὸ ἄλλο νὰ ξαναμποῦν στήν

τρύπα των. Ἐνα-δυὸ ἀπ' αὐτὰ ἐτσακώθηκαν ἀπὸ τὰ πλοκάμια τοῦ χταποδιοῦ.

— Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ μοῦ παίρνης τὸ κυνήγι, ξά-
δελεφε ! εἶπε μὲ παράπονο ἢ σουπιὰ.

— Νὰ μὴν κυνηγᾷς ἔξω ἀπὸ τὸ θαλάμι μου, εἶπε
τὸ χταπόδι μὲ φοβέρα. Ἐγὼ τὰ ἐπερίμενα τόσον καιρὸ
τὰ καβούρια» καὶ ἄπλωσε τὰ γλῶνάρια του νὰ τὴν
ἄρπάξῃ. Ἐκεῖνη ὅμως μὲ δυὸ σπρωξιὲς τοῦ νεροῦ εὗρέ-
θηκε μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀκρογιαλιά.

— Τί νὰ σοῦ ζάμω, εἶπε τὸ χταπόδι, ποὺ δὲ μπο-
ρῶ νὰ κολυμπήσω στὰ βαθιά.» Καὶ γιὰ νὰ παρηγορηθῇ,
ἄρπαξε, ἓνα μὲ τ' ἄλλο, πολλὰ σαλιγκάρια, ποὺ ἤθελαν
νὰ ἰδοῦν τί εἶχε γίνει.

Στὸ ἀναμεταξὺ ἐβάφθηκαν ρόδινα τὰ νερὰ ἀπὸ τὸν
ἥλιο καὶ ἐχρυσώθηκαν οἱ ἀκρογιαλιές. Μέσα στὴν θά-
λασσα ἐξύπνησε ὁ κόσμος τῆς. Τὰ μεγάλα ψάρια ἐκυ-
νηγοῦσαν τὰ μικρά, καὶ αὐτὰ ἄλλα μικρότερα, καὶ τὰ
μικρότερα ἐκυνηγοῦσαν τὰ σαλιγκάρια, ποὺ ζοῦν ἄφθονα
στὰ πράσινα λιβάδια τῆς θάλασσας.

Ἡ σουπιὰ ἔφαγε ἀκόμη μερικὰ μύδια καὶ στρεΐδια,
ἐκατάπιε ὀλόκληρα ἓνα-δυὸ παράκια καὶ ἔπειτα χορτα-
σμένη ἀποφάσισε νὰ γυρίσῃ στὸ θαλάμι τῆς.

Ἐξαφνα ἔπεσε μπροστά τῆς ἓνας ἴσκιος. Ἀπὸ τὰ
νερὰ ποὺ ἐταράχθηκαν, ἐκατάλαβε πὼς ἐπλησίαζε κά-
ποιο μεγάλο ψάρι, καὶ ἀλήθεια ἦτο ἓνα μεγάλο λα-
βράκι. Ἡ σουπιὰ ἐκατάλαβε τὸν κίνδυνον καὶ δίνοντας
μιά, ἔτρεξε στοὺς βράχους ὅσο μπορούσε γρηγορότερα.
Ἀλλὰ τὸ λαβράκι ἦτο πὺ γοργοκίνητο καὶ σὲ λίγο
τὴν ἔφθασε.

—Κεφαλόποδο μὲ λένε.

κι' ἂν μὲ χάσης, γύρευέ με,

εἶπε ἡ σουπιὰ, καὶ μονομιᾶς χώνει τὸ μελάνι τῆς στομάχου τοῦ ψαριοῦ. Ἀμέσως ἐθόλωσαν τὰ νερά καὶ ἡ σουπιὰ εὐρέσθηκε στὸ βυθό, λίγο πρὶν μαζοῖα ἀπὸ τὴν θολούρα, κ' ἔμεινε ἀκίνητη. Τὸ λαβράκι ἐθαμπώθηκε, σὰ νὰ τοῦ ἔροζαν στάχτη στὰ μάτια. Γιὰ ζάμποσην ὥρα ἐκολυμποῦσε στὰ στραβά, κ' εἶδε κ' ἔπαθε νὰ βγῇ ἀπὸ τὴν θολούρα. Ἐκοίταξε δεξιὰ, ἀριστερά, γύρω, πουθενὰ σουπιὰ!

— Μοῦ ἐξέφυγε, εἶπε, ἀλλὰ δὲν εἶναι καιρὸς νὰ πιάχνω... Ἐφαγα ἀρκετά καὶ ὅμως πεινῶ ἀκόμη, ἐπρόσθεσε. Κ' ἐροῖχθηκε σ' ἓνα κοπάδι μαρίδες, πρὶν περνοῦσε μπροστά του σὰ σύννεφο.

Ἡ σουπιὰ σὲ λίγο ἀνέβηκε πάλι ἀπὸ τὸ βυθό καὶ σιγὰ-σιγὰ ἐτραβήχθηκε στὸ βράχο. Ἐξαφνα βλέπει ἓνα σκουλήκακι, ἀλλὰ δὲν ἄργησε νὰ ἰδῇ πὺξ ἢ το περρασμένο σὲ ἀγκίστρι. Ἐπαραιμέρισε λίγο κ' ἐπαραιφύλαξε. Ἐνας χάνος ἐπιάσθηκε σ' αὐτὸ κ' ἐκεῖ πρὶν ἐπῆγε ἡ σουπιὰ νὰ τὸν ἀρπάξῃ, ὁ ψαρὸς ἐτραβήξε τ' ἀγκίστρι καὶ τῆς ἐξέφυγε. Πάλι ἐξανάπεσε τὸ ἀγκίστρι κ' ἐπιάσθηκε μιὰ πέρα. Ὁ ψαρὸς τὴν ἐπῆρε καὶ αὐτή. Ὅταν ἐξανάρριξε τὸ ἀγκίστρι, ἐπέρασε πολλὸς καιρὸς νὰ ξαναπιασθῇ ἄλλο ψάρι, καὶ ὁ ψαρὸς ἄρχισε νὰ τραγουδῇ:

Χάνος εἶμαι, χάνομαι,
πέρα εἶμαι, πιάνομαι,
γύλος εἶμαι, σὲ γελῶ
καὶ τὸ δόλωμα χελῶ.

Καὶ ἀλήθεια, ἐπλησίασε ἓνα ὁμορφο ψαράκι μὲ πράσινα, κόκκινα, κίτρινα καὶ μαῦρα χρώματα. Ἐπλησίασε τὸ σκουληκάκι καὶ τὸ ἐτσιμποῦσε μὲ προφύλαξι λίγο-λίγο, ὥς πὺν ἄφησε γυμνὸ τὸ ἀγκίστρι. Ὁ ψαράς ἔνιωσε τὸ τσίμπημα καὶ ἐτράβηξε τὸ ἀγκίστρι ἀπάνω μὲ ὀρμή. Τὸ ψαράκι ἦτο γύλος καὶ ἄρχισε νὰ γυρίζη χαρούμενο καὶ νὰ τραγουδῇ :

— Γύλος εἶμαι, σὲ γελῶ
καὶ τὸ δόλωμα χαλῶ.

— Τὸν ψαρά τὸν γελᾶς, ὄχι ὅμως καὶ μένα ! εἶπε ἡ σουπιὰ. Ἀπλῶσε τὰ πλοκάμια της καὶ ἄρπαξε τὸ παιχιδιάρικο ψαράκι. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ἔπιασε δυὸ-τρεῖς ἄλλους γύλους, ἓνα χάνο καὶ μιὰ μικρούλα πέρκα.

Τῆς ἐκεντήθηκε πάλι ἡ ὄρεξι καὶ δὲν ἠθέλε νὰ γυρίσῃ στὸ θαλάμι της. Ἀλλὰ τὴν ὥρα πὺν ὥριμησε ν' ἄρπάξῃ ἓνα μπαρμποῦνι χρυσοκόκκινο, ἐπέρασε ἀπὸ πάνω της μιὰ βάρκα. Ἐνας ψαράς ὀρθὸς μὲ τὸ καμάκι στὰ χέρια ἐκοίταξε προσεκτικὰ τὸ βυθό. Τσάκ ! ἀκούσθηκε, ἀλλὰ τὴν ἴδια ὥρα ἡ σουπιὰ ἔχυσε ἄλλο μελάνι καὶ ἐγλύτωσε, καὶ ἔτσι τὸ καμάκι ἐμπήχθηκε στὰ χαλίκια. Ἀπὸ τὸν κρότο ἐταράχθηκε τὸ χταπόδι μέσα στὸ θαλάμι του, τὸ εἶδε ὁ ψαράς, καὶ προτοῦ προφθάσῃ νὰ χύσῃ καὶ αὐτὸ τὸ μελάνι του, τὸ ἐκαμάκωσε καὶ τὸ ἐτράβηξε ἀπάνω.

— Πάει ὁ ξάδελφος » εἶπε ἡ σουπιὰ καὶ ἐγύρισε στὸ θαλάμι της χαρούμενη.

Ἐκεῖ γύρω ἐκατοικοῦσαν καὶ ἄλλες σουπιές. Τὴν

ὥρα ἀκριβῶς ποὺ ἔπρεπε νὰ γυρίσουν ὅλες, ἔλειπαν οἱ περισσότερες.

— Τί ἔγιναν οἱ ἄλλες; ἐρώτησε.

— Μὴν τὰ ρωτᾷς, ἀποκρίθηκε μιὰ. Κατὰ τὰ μεσάνυχτα, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουμε, εὐρεθήκαμε μέσα στὰ δίχτυα.

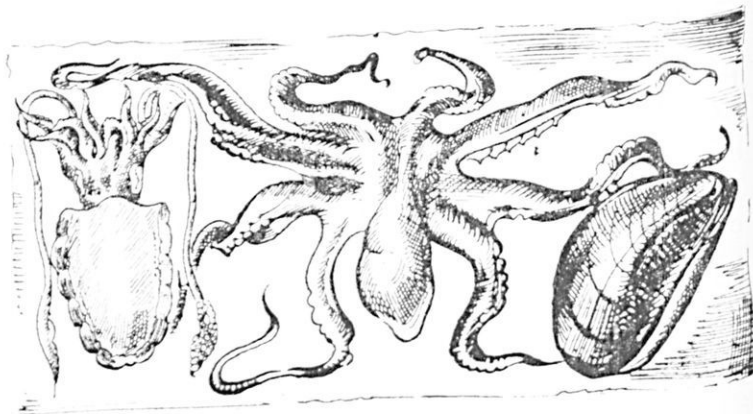
— Καὶ πῶς ἐγλυτώσατε;

— Μαζὶ μὲ μᾶς ἐμπεδεύθηκε ν' ἕνα δελφίνι. Τί κατὸ ἔκαμε τὸ θηρίο! Ἔφαγε ψάρια, σουπιές καὶ λαμάρια καὶ ἀφ' οὗ ἐχόρτασε, ἄρχισε νὰ σχίζει τὰ δίχτυα. Ἔτσι εὐρήκαμε ν' ἐμεῖς καιρὸ ν' ἐφύγαμε.

— Καὶ ἀπὸ φαγί;

— Ποῦ εἴχαμε τὸ νοῦ μας γιὰ φαγί; Ἀλλὰ ἐδῶ κοντὰ εὐρήκαμε γάτι μυζροὺς ἀσταροὺς ἀρματομένους. Ἐξαφνα ἐπαρουσιάσθηκε ἕνα χταπόδι καὶ μὲ μιᾶς ἐλαγοθύμισαν ὅλοι τους. Ἐχόρτασε καὶ αὐτό, ἀλλὰ καὶ μεῖς ἐπύραμε τὸ μερίδιό μας.

Α. Καρκαβίτους

34. Ἡ ἱστορία τῆς δακτυλήθρας.

ΗΤΑΝ ἀνοιξη καὶ ἡ μέρα πολὺ ζεστή. Ἡ Ρόδω κατέβηκε στὸν κῆπο καὶ ἐκάθησε νὰ κεντήσῃ κάτω ἀπὸ μιὰν ἀνθισμένη νεραντζιά. Οἱ μέλισσες ἐπετοῦσαν καὶ ἐτρυγοῦσαν τὸ μέλι ἀπὸ τὸν ἀνθὸ τους. Ἡ Ρόδω σὲ λίγο, καθὼς ἐκεντοῦσε καὶ εἶχε τὸ νοῦ της στὸ μάθημα ποὺ εἶχε νὰ εἰπῇ γιὰ τὸ σίδερο, ἀποκοιμήθηκε. Βελόνα, κέντημα, ψαλίδι καὶ δακτυλήθρα ἔμειναν ἀπάνω στὴν ποδιά της. Στὸν ὕπνο της ἐφαντά-
Καραβίτσα-Ἐλατον, Τὸ «Ραζακί Σταφύλι», Δ' Δημ. Ἐκδ. Α' 1934 10

σθηκε τὴ δακτυλῆθρα νὰ διηγήται τὴν ἱστορία τῆς
 στὸ ψάλλιδι καὶ στὴ βελόνα . . .

Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ποὺ ἤμουν φυλακισμένη
 βαθιὰ στὴ γῇ. Καὶ οἱ ἄλλες δακτυλῆθρες καὶ σεῖς καὶ
 τ' ἀδέλφια σας, ποὺ γυρίζουν τώρα σ' ὅλον τὸν κό-
 σμο, ἤμαστε σύντροφοι. Ἀλλὰ δὲν ἐμπορούσαμε νὰ
 πλησιάσωμε ὁ ἓνας στὸν ἄλλο. Ὁ καθένας ἦτο ὑπο-
 χρεωμένος νὰ μένῃ στὴ θέσι του. Ἡμαστέ τότε ἀκί-
 νητοι μέσα στοὺς ἀπέραντους τοίχους τῆς φυλακῆς,
 σωροὶ ἀκάθαρτο σίδερο, ὅπως οἱ πέτρες.

Ἐκεῖ μέσα θὰ ἐμείναμε — ποῖος ξέρει — πόσες χι-
 λιάδες χρόνια. Κάποτε ἄκουσα κτύπο· ἓνα ρυθμικὸ
 κτύπο, πίκ-πίκ, ὅπως τὸ τικ-τάκ τοῦ ρολογιοῦ. Κά-
 ποτε ἐσταμάτησε τὸ πίκ-πίκ, καὶ ἀκούσθηκε μιὰ βροντὴ
 ποὺ ἐσείσθηκε ὁλόκληρη ἡ γῇ. Ἔτρεμα ἀπὸ τὸ φόβο
 μου. Πάλι ἀκούσθηκε ὁ κτύπος καὶ πάλι βροντές,
 ὡς ποὺ ἄκουσα τὸν κτύπο κοντά μου : πίκ-πίκ ! πίκ-
 πίκ !.. Ἐξαφνα πάλι ἐβρόντησε, καὶ ἓνα κομμάτι μεγάλο
 ἀπὸ τὸν τοῖχο τῆς φυλακῆς μας ἔπεσε κάτω.

Μερικοὶ ἀπὸ μᾶς ἐχώρισαν σὲ κομμάτια καὶ ἔπε-
 τάχθηκαν ἔξω. Μαζί των ἐπετάχθηκα καὶ ἐγώ· ἀλλὰ
 ἀπὸ τὸ φόβο μου, ἐλιποθύμησα. Οὔτε ἑβλεπα, οὔτε ἄ-
 κουα πιά.

Ὅταν συνῆλθα, εἶδα νὰ στέκωνται κοντά μου
 ἄνθρωποι μὲ λαμπίτσες, ντυμένοι μαῦρα. Στὸ κεφάλι
 των ἐφοροῦσαν γασκέτα καὶ μερικοὶ ἐκρατοῦσαν μυ-
 τερά σιδερένια ράβδια καὶ σφυριά. Οἱ λαμπίτσες των

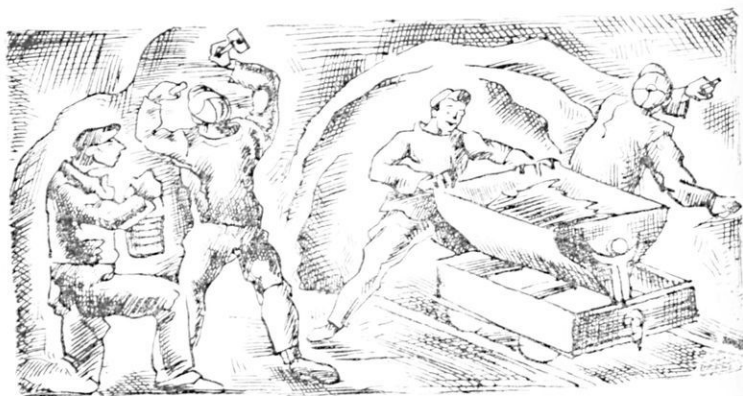
ἐφώτιζαν ἀρκετά, γιὰ νὰ ἰδῶ ὅτι εὐρισκόμενον μέσα σὲ μεγάλο θόλο.

Σὲ λίγο οἱ ἐργάτες ἐστάθησαν στὴ σειρὰ ἀντίκρου στοὺς τοίχους τοῦ θόλου μὲ τὰ μυτερὰ σίδηρα στὸ ἓνα χέρι καὶ μὲ τὰ σφυριὰ στὸ ἄλλο. Ἐκτυποῦσαν τὸ σίδηρο μὲ τὸ σφυρὶ στὸν τοῖχο καὶ ἔκαμναν τρύπες, καὶ ἔτσι ἐξανάρχιζε τὸ πικ-πικ. Ὅταν ἔκαμναν τὶς τρύπες ἀρκετὰ βαθιές, τὶς ἐγέμιζαν μὲ δυναμίτη καὶ ἔτρεχαν νὰ κρυφθοῦν πίσω ἀπὸ κανένα βράχο φωνάζοντας : «φυλαχθῆτε!» Ἐξαφνα μιὰ λάμψη ἀναπηδοῦσε στὰ σκοτεινά, καὶ ἀμέσως μιὰ βροντή, μπουμ! Τότε πάλι ἄλλο πληθος ἀπὸ φυλακισμένο σίδηρο ἔβλεπες νὰ πετιέται.

Αὐτὸ ἐξακολουθοῦσε γιὰ μέρες. Μιὰ μέρα ἓνας ἐργάτης μᾶς ἐφόρτωσε στὸ κάρο καὶ μᾶς ἔσπρωχνε σὲ κάτι σκοτεινοὺς δρόμους. Ἦσαν τόσο στενοὶ καὶ χαμηλοὶ οἱ δρόμοι, πὺν ὁ ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ προχωρῇ σκυμμένος. Ἐπειτα ἀπὸ πολλοὺς γύρους τὸ κάρο ἐβγήκε σὲ ἄλλο δρόμο πιὸ πλατὺ καὶ πιὸ ψηλὸ.

Αὐτὸς ὁ δρόμος μᾶς ἔβγαλε σὲ μιὰ λίμνη, πὺν ὑπῆρχε μέσα της μιὰ μεγάλη βάρκα. Μᾶς ἐφόρτωσαν ἀπάνω στὴ βάρκα, ἐκάθησε καὶ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ φανάρι του καὶ ἔταξιδεύαμε ἀρκετὸν καιρὸ στὴν ὑπόγεια αὐτὴ λίμνη. Τί νὰ σᾶς εἰπῶ! ἦτο ἓνα ἄχαρο ταξίδι καὶ γιὰ μᾶς ἀκόμη πὺν εἴχαμε συνηθίσει στὰ σκοτάδια. Ἐκεῖ μέσα δὲν ἐφύτρωναν λουλούδια, δὲν ἐκελαδοῦσαν πουλιά, οὔτε ψάρια ἐκολυμποῦσαν. Κουφὰ ἐβούιζε τὸ νερὸ κάτω ἀπὸ τὴ βάρκα, καὶ ὅταν ἐκτυποῦσε στοὺς βράχους, ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι ἐκτυποῦσε σὲ ἀδειανοὺς τάφους. Δὲν θυμοῦμαι πόσον καιρὸ ἔταξίδενα, ἀλλὰ μοῦ

εφάνηκε χρόνος. Τέλος ἐσταμάτησε ἡ βάρκα. Ἐνας κουβὰς κατέβηκε ἀπὸ πάνω καὶ ὁ ἐργάτης μᾶς ἔρριξε μέσα. Ἀμέσως ὁ κουβὰς ἐπῆρε τὸν ἀνήφορο. Τώρα ταξι-δεύαμε στὰ ψηλά. Ἀμέσως ὁ κουβὰς ἐπῆρε τὸν ἀνήφορο. Τώρα ἐταξιδεύαμε στὰ ψηλά. Ἀνέβαινε καὶ ἀνέβαινε, καὶ ἀζόμη νὰ φθάσωμε ἀπάνω. Μιὰ στιγμή

ἐπεράσαμε ἀπὸ γάπιο παραθύρι καὶ εἶδαμε λίγο φῶς. Σκόβω γάτω, τί νὰ ἰδῶ; Ἡμαστέ σ' ἓνα πηγάδι καὶ τῇ βάρκα πού μᾶς ἔφερε τὴν εἶδα γάτω βαθιά, σὰν παντόφλα μικροῦ παιδιοῦ. Σὲ λίγο ὁμως καὶ ἐκεῖνη καὶ μεῖς εὐρεθήκαμε πάλι στὸ σκοτάδι. Ἐπειτα ἀπὸ καιρὸ, ἄρχισε νὰ φαίνεται λίγο φῶς σὰ γλυκοχάραμα, σιγά-σιγὰ ὁμως ἔφεγγε περισσότερο, ὡς πὺν τέλος ἐφθάσαμε στὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

* * *

Μὲ τὸ τελευταῖο αὐτὸ ταξίδι, ἐτελείωσε καὶ ἡ ζωή μου στὰ βάθη τῆς γῆς. Ὁ κουβὰς μᾶς ἄδειασε ἀπάνω

σ' ἓνα σωρὸ ἀπὸ παλίουσ συντρόφους κ' ἐχαιρόμουν,
τὴν ἡμέρα, τὸν ἥλιο καὶ τὴ νύκτα, τὸν οὐρανὸ μὲ
τ' ἄστρα του.

Τὰ ξένα ὅμως ἔχουν καὶ βάσανα. Μᾶς ἐξάπλωσαν
ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ ἀπάνω σὲ ξερὰ ξύλα ἀναμ-
μένα. Μαζί μὲ τοὺς ἄλλους συντρόφους εἶχα καὶ τὸ
θειάφι· ποῖος ξέρει πόσες χιλιάδες χρόνια ἤμαστε
μαζί! Τώρα τὸ θειάφι δὲν ἐμποροῦσε νὰ ὑποφέρει τὴ
ζέστη κ' ἔσκασε· ἔγινε ἀτμός, ἐχύθηζε στὸν ἀέρα καὶ
ἀπὸ τότε δὲν ξέρω τί ἔγινε. Ἄμα ἐκάηκαν τὰ ξύλα,
ἔσβησε ἡ φωτιά. Ἐμεῖς ἐμείναμε ἐκεῖ κάμποσον καιρὸ
καὶ μᾶς ἐσκέπασε ἡ σκουριά.

Δὲν ξέρετε τί σιχαμένο πρᾶγμα πὺν εἶναι ἡ σκου-
ριά. Μακάρι νὰ μὴ σκουριάσετε ποτέ! Οὔτε ἡ φλυα-
ρία θὰ σὲ ὠφελήσῃ τότε, ψαλλιδάκι μου, οὔτε ἡ ψιλὴ
μῦτη σου, ἀγαπημένο μου βελονάκι. Ἡ σκουριά εἶναι
ἡ χειρότερη ἀρρώστια γιὰ μᾶς τὰ μέταλλα. Δὲν εἶναι
μόνο πὺν μᾶς σαπίζει τὸ κορμὶ καὶ μᾶς καταστρέφει
κάθε ὁμορφιά, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι μᾶς περιφρο-
νοῦν καὶ μᾶς πετοῦν στὰ σκουπίδια. Γιὰ τοῦτο καὶ μεῖς
τότε ἀρχίσαμε καὶ ἐστενοχωριόμαστε, πὺν δὲν μᾶς ἔβα-
ζαν σὲ δουλειά.

* * *

Τέλος μᾶς ἐπῆραν μιὰ ἡμέρα, μᾶς ἀπλώσαν σὲ σιδε-
ροστρωμένα ἀλώνια καὶ μᾶς ἀρχισαν μὲ σιδερένια σφυ-
ριά· γκάπ-γκούπ! γκάπ-γκούπ! Μᾶς ἔδωσαν, μᾶς ἔδωσαν,
ὥς πὺν μᾶς ἔκαναν τρίμματα. Ἐπειτα μᾶς ἔβαλαν σὲ
τετράγωνα κιβώτια καὶ μᾶς ἀδειασαν σ' ἓνα φοῦρνο πὺν

ἔμοιαζε μὲ στρουγγυλὸ πύργο. Ἔβλεπες καὶ ἔβγαιναν ἀπὸ μέσα καὶ πιτσινογάλαζες γλῶγες ἔτοιμες νὰ γλείφουν τὸν οὐρανό. Ἐσφύριζαν μὲ θυμὸ σὰ δαιμονισμένους. Πρώτη φορὰ πὺν ἐφοβήθηκα στὴ ζωὴ μου! Οἱ ἐργάτες ὅμως τῇ δουλειᾷ τους! Ἀρπάζαν ἓνα κιβώτιο ἀπὸ μᾶς καὶ ἓνα κιβώτιο κάρβουνο καὶ τὰ ἔριχναν μαζί στὸ ἀχόρταγο στόμα τοῦ θεριοῦ. Ἄ, τί ζέστη ἦτον ἐκεῖνη! Ἀνυπόφορη! Καὶ μὴ νομίζετε ὅτι μᾶς ἔλειπε ὁ ἀέρας. Ὁ φοῦρνος ἀπὸ κάτω εἶχε δυὸ τρύπες, καὶ ἔμπαινε ἀπὸ ἐκεῖ ὁ ἀέρας σὰν τὸ σίφουνα. Ἀπὸ πάνω ὅμως μᾶς ἔπεφταν ἀδιάκοπα ἄλλοι σύντροφοι καὶ κάρβουνα μαζί, καὶ ἔτσι ἡ φωτιά ὅλο ἐμεγάλωνε. Θὰ ἔλιωνε καὶ ὁ ἴδιος ὁ φοῦρνος, ἂν δὲν ἦτο ἀπὸ τοῦβλα πὺν ἀντέχουν στὴ φωτιά. Ἀλλὰ δὲν μποροῦ νὰ τὸ κούψω: ἡ πολλὴ ζέστη μου ἔκαμε καὶ ἓνα καλὸ. Ὅ,τι εἶχα ἀπάνω μου ἀκάθαρτο καὶ ξένο, τὸ ἐπῆρε, καὶ μ' ἐκαθάρισε. Ἀληθινὰ, χρωστῶ εὐγνωμοσύνη στοὺς ἀνθρώπους πὺν μ' ἔριχναν στὸ φοῦρνο.

Ἀφοῦ ἐπεράσαμε τὸ φοῦρνο ἀπὸ πάνω ὡς κάτω, ἀνοιξε μιὰ τρύπα καὶ πρώτη ἐπετάχθηκα ἔξω σὰν τρεχούμενο νερό, ροδοζόκκινη ἀπὸ τὴ ζέστη. Μπροστὰ στὸ φοῦρνο εὐρήκαμε αὐλάκια ἀπὸ ἄμμο καὶ ἐχυθήκαμε μέσα. Ἐκεῖ σιγά-σιγά ἔφυγε ἡ ζέστη, ἐπῆξαμε καὶ ἐγίναμε σιδερένια ραβδιά.

* * *

Τὰ ραβδιά τὰ ἔβαλαν πάλι σὲ καμίνι μὲ δυνατὴ φωτιά, ἀλλὰ δὲν μᾶς ἄφισαν οἱ ἐργάτες νὰ ξαναλιώσωμε. Μόνο πὺν ἐγίναμε πυροζόκκινοι καὶ μαλακοὶ σὰν τὸ νερό. Ἐνας ἐργάτης μὲ μιὰ μεγάλη

τσιμπίδα ἄρπαξε τὰ ραβδιά, τὰ ἔβαζε στὸ ἀμόνι καὶ ἀπάνω ἐκτυποῦσαν μεγάλα σφυριά. Ἐπετοῦσαν σπίθες γύρω καὶ τὰ ραβδιά ὅλο ἀπλώναν σὲ μᾶκρος καὶ σὲ πλάτος.

Ἐπειτα μᾶς ἀνάγκασαν νὰ περάσωμε μέσα ἀπὸ θεόρατους κυλίνδρους, ποὺ ἦσαν ὁ ἓνας ἀπάνω στὸν ἄλλο. Αὐτοὶ μᾶς ἐπίεξαν τόσο δυνατά, ποὺ ὅλοι μας ἐγίναμε μιὰ λεπτὴ λαμαρίνα.

* * *

— Κ' ἐγὼ λαμαρίνα εἶμαι, ἐφώναξε ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ κήπου ἓνας παραπεταμένος καὶ σκουριασμένος τε-
νεκές. Χαίρομαι ποὺ σᾶς ξαναβλέπω, σύντροφοι!

— Μὴ μᾶς σκοτίζης, εἶπε τὸ ψαλλίδι. Τώρα ποὺ σοῦ ἔφυγε τὸ καλαῖ κ' ἐξεγανώθηκες, μᾶς χαιρετᾷς.
Ἄλλοτε μᾶς ἔκανες τὸ μεγάλο. Τὴ λάμπι ποὺ σοῦ ἔδινε τὸ καλαῖ, τὴν ἔλεγες δική σου.

— Ναί, γιατί ἐσὺ τὴν ἔχεις ἀπὸ φυσικό σου! ἀπάν-
τησε μὲ θυμὸ ὁ τενεκές.

— Ἀφῆστε τον τὸν καημένο, εἶπε ἡ δακτυλήθρα.
Ἀλήθεια, μερικὲς λαμαρίνες τὶς ἐγάνωσαν μὲ καλαῖ κ' ἔγιναν τενεκέδες. Τὶς ἄλλες τὶς ἔκοψαν λουρίδες καὶ ἀπὸ κάθε λουρίδα ἔφτιασαν κ' ἓνα μακρὸ σωλῆνα ἀπὸ μέσα κούφιο, ὅσο νὰ περνᾷ ἓνα δάκτυλο ἀνθρώ-
που. Κ' ἐγὼ ἤμουν ἓνα κομμάτι ἀπ' αὐτοὺς τοὺς σωλῆ-
νες. Ἐχαιρόμουν ποὺ ἐπῆρα μορφή κ' ἐνόμιζα πὼς ἐτε-
λείωσαν πιά τὰ βᾶσανά μου. Ἀλλὰ ἐγελάσθηκα· τὸν μα-
κρὸ κύλινδρο τὸν ἔκοψαν κομματάκια κομματάκια· καὶ

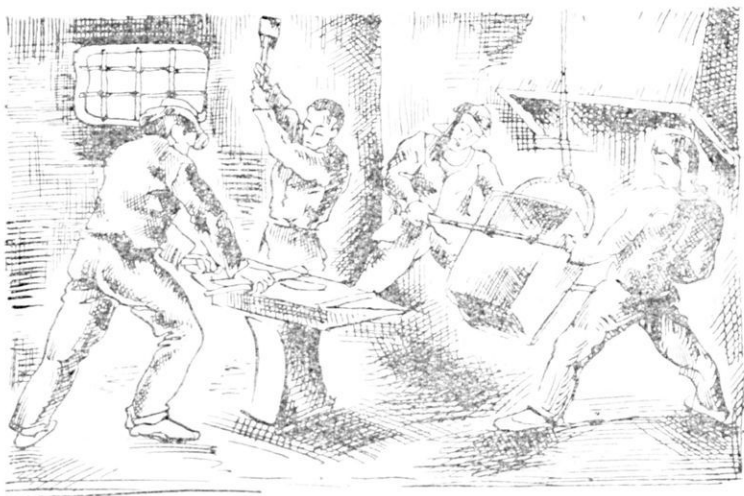
ἤμουν ἓνα κομμάτι καὶ ἐγώ· ἀπάνω μου ἐκόλλησαν ἓνα σκέπασμα θολωτό, σφικτά, πὺν νομίζεις πὺς ἤμαστε ἓνα. Μιὰ ρόδα μὲ μύτες μου ἐκέντησε τὰ πολλὰ μάτια καὶ ἔτσι, ὕστερα ἀπὸ τόσα βάσανα, ἔγινα δακτυλῆθρα.

Ἄμα ἐτελείωσε τὴν ἱστορία της, ἡ δακτυλῆθρα εἶπε στὴ βελόνα νὰ τρυπήσῃ τὸ χέρι τῆς Ρόδως.

Ἡ Ρόδω ἐτινάχθηκε ἔξαφνα καὶ ἔτριψε τὸ χέρι ποὺ τῆς ἐτρύπησε τάχα ἡ βελόνα.

— Τί ζωηρὸ ὄνειρο ! εἶπε. Τὰ χέρια μου δὲν ἐδούλευαν, ἀλλὰ τὸ μυαλό μου τὴν ἔπλασε ὁμορφα τὴν ἱστορία.

Νώντας Ἑλατος

35. Ὁ τυφλοπόντικας καὶ οἱ φίλοι του.

Α΄

ΜΙΑ φορὰ κ' ἕναν καιρὸ ὁ τυφλοπόντικας ἐκάθησε στὴν τρύπα του συλλογισμένος.

— Ἐπλάκωσαν δύσκολοι καιροί, εἶπε, μήτε κάμπια, μήτε σκουλήκι εὐρίσκεται στὰ κατώγια μου. Ὡς τώρα καλὰ ἐπήγαμε, χάρη στὸ χειμῶνά. Καθὼς ἔμεναν τὰ ζωντανὰ ἀποκαρλωμένα, χάπ! καὶ τ' ἄρπαξα χωρὶς κόπο.

» Ἀλλὰ μοῦ φαίνεται πὼς εἶπα πολλὰ, ἐπρόσθεσε

ἔπειτα ἀπὸ λίγο. Εἶμαι νηστιζὸς ἀπὸ τὴν αὐγὴ καὶ πλησιάζει μεσημέρι· δυὸ ὥρες ἀκόμη καὶ πεθαίνω.

Ἐβγῆξε ἀπὸ τὰ κατώγια του, ἀνέβηξε στὸ ἀπάνω πάτωμα, πὺν εἶχε τὴν καθαυτὸ φωλιά του. Ἀπὸ ἐκεῖ μ' ἓνα λοξὸ δρομάκι ἀνέβηξε στ' ἀνώγια του.

— "ὦ, τίς νυφούλες μου! εἶπε καθὼς εἶδε μερικὲς γάμπιες καὶ δυὸ-τρία σζουλήγια. Καὶ μ' ἓνα χάπ! οὔτε ἦσαν, οὔτε ἐφάνηκαν· τίς ἔφαγε ὅλες μονομιᾶς.

— Καλὸ φαγί, ἀλλὰ λίγο, ἐσυλλογίσθηξε. Τί νὰ γίνη! Φαίνεται πὼς ἐμυρίσθησαν τὴν ἄνοιξι καὶ ἐπῆραν δρόμο στὰ ψηλά. Ἄς πηγαίνουν, ἀφοῦ τοὺς ἀρέσει, ἐπρόσθεσε πιζοραμένος· γογγύοντα θὰ πέσουν στίς μύτες τῶν πουλιῶν. Ἀλλὰ τί μὲ μέλει; Μοναχά, πὼς ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς θὰ κοιτάζω πολὺν γιὰ τὸ φαγί μου.

Ἐμπῆξε στὴν πλαγινὴ τρύπα καὶ ἄρχισε μὲ τὸ μουσούδι του νὰ σκάβῃ πρὸς τ' ἀπάνω. Ἐσκαψε κάμποσην ὥρα καὶ ἄρπαξε τὰ σζουλήγια καὶ τίς γάμπιες πὺν ἀπαντοῦσε μπροστά του. Ξαφνικὰ ἐστάθηκε ἀνήσυχος.

— Ἡ ὁ κύριος Μηνᾶς ὁ περιβολάρης εἶναι ἀπάνω, ἢ ἡ κυρὰ Μάρω, εἶπε συλλογισμένος.

Καὶ μὲ τὰ πόδια του ἐσκόρπισε τὸ χῶμα καὶ ἐτραβήχθηκε μέσα. Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμὴ μιὰ ἀτσαλέ-

νια φέτα ἄστραψε ἀπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του καὶ ἐγέμισε τὸ λαγούμι χαλίκια καὶ χῶματα.

— Μπράβο σου, κύρ Μηνά! Λίγο ἀκόμη καὶ ἡ ἀξίνα σου θὰ μ' ἔκοβε σὰν τὸ ραπάνι, εἶπε ὁ τυφλοπόντικας παραπονιάρικα.

» Ἄδικα ἐκαχομελέτησα τὴν καημένη τὴν ἀλεπού. Ἐκείνη ξέρεي νὰ κάνη τὶς δουλειές της μιὰ χαρά· παραμονεύει ὡς πού νὰ πεταχθῶ ἔξω καὶ μ' ἀρπάξει. Ὁ κύρ Μηνάς ὅμως δὲν κρατεῖ τὰ νεῦρα του· βιάζεται νὰ τελειώσῃ καὶ γι' αὐτὸ τὴν παθαίνει. Ἄς εἶναι, «τὸ καλὸ τὸ παληκάρι ξέρει καὶ ἄλλο μονοπάτι», ἐπρόσθεσε μπαίνοντας σὲ ἄλλο στενὸ. Ἄς πάγω νὰ ἰδῶ τί γίνεται ὁ κύρ ἀσβρός, ὁ γείτονάς μου. Ἐξύπνησε τάχα ἢ κοιμᾶται ἀκόμη; Ἄν δὲν πάγω νὰ τὸν ἐξυπνήσω, εἶναι καλὸς νὰ κοιμᾶται ὡς τὸν ἄλλο χεϊμῶνα.

* * *

Ἐπέρασε κάτω ἀπὸ τὸ χῶμα καὶ ἐβγήκε σ' ἐνὰ δασωμένο λόφο, πού τὸν ἔλουζε ὁ ἥλιος. Δυὸ δενδράκια ἔστεκαν γυρτὰ στὴν κορυφή καὶ στὰ πόδια του ἐμουρμούριζε μιὰ βρουσούλα.

— Κόσκινο τὸν ἔκαμε τὸ λόφο ὁ φίλος, εἶπε ὁ τυφλοπόντικας, καὶ ἐπῆγε κοντὰ σὲ μιὰ τρύπα.

— Σωστὸ λεβέτι ἀναποδογυρισμένο! ἐπρόσθεσε, ὅταν ἐκοίταξε μέσα. Καὶ τί πάστρα! οὔτε τὸ καλύτερο σαλόνι τῆς Ἀθῆνας. Τὸ ταβάνι του σωστὸ δίκτυ πλεγμένο μὲ τὶς ρίζες τοῦ δένδρου· ἔχει καὶ

τρουπίτσες για ν' ανανεώνεται ό άέρας... Κουμπάρε !
ξ, κουμπάρε ! εφώναξε δυνατά.

— Ποιός ; έβγῆξε από τὸ σκοτάδι μιὰ φωνὴ νυσταγμένη.

— Φίλος, άπαντᾷ ό τυφλοπόντικας. Καί άμέσως άρπαξε δυὸ ποντικάκια πὸν έπετάχθηκαν από τὸ ξεστὸ στρώμα τοῦ άσβόῦ.

— Ποιός μοῦ τρώγει τὰ ποντίκια μου ; έρωτᾷ δυσάρεστημένος ό άσβός, χωρὶς ν' άνοιξη τὰ μάτι του.

— Τί ; μήπως τὰ ἤθελες ; έρώτησε ό τυφλοπόντικας, κ' έγύρισε δεξιὰ καὶ άριστερὰ μὴν πετύχη καὶ ἄλλα. Εἶπα πὸς έσύ δὲν ἔχεις άνάγκη. Σέρνεις άπάνω σου τὸ φαγί σου. Ἀλίμονο σὲ μᾶς, πὸν τὸ εὑρίσκομε μὲ τὸν ἰδρωτᾶ μας.

— Τί εἶπες ! δὲν βλέπεις πὸς απόμεινα πετσοὶ καὶ κόκκαλο ! παραπονέθηκε ό άσβός. Ἔλα κοντὰ νὰ μὲ ἰδῆς πὸς έκατάντησα.

— Σὲ βλέπω, σὲ βλέπω, ἔκαμε ό τυφλοπόντικας φυλακτά. Ἄν καὶ δὲν ἔχεις άκόμη δύναμι νὰ κινηθῆς από τὸν τόπο σου, καλύτερα νὰ βλέπώμαστε από μακριά.

— Ἔχεις ἄδικο νὰ φοβᾷσαι ἔρεις πόσο σ' αγαπῶ, εἶπε ό άσβός.

— Κ' εἰγώ. Δὲν κοιτᾷς ; ἅμα έκατάλαβα πὸς ἔξέστηνε ό καιρός, έσένα έσυλλογίσθηκα. Κ' ἔτσι εἶναι, ἀδελφέ ! λαγουμιτζῆς έσύ, λαγουμιτζῆς εἰγώ, ταιριάζομε. Μὴ θὰ μοιάζομε τοὺς κὺρ Μηνάδες, πὸν δὲ χωνεύει ό ἕνας τὸν ἄλλο ;

* * *

— "Αφησέ τους ! εἶπε ὁ ἀσβὸς μὲ περιφρόνησι. Δὲν μοῦ λέγεις, ἔχει ζέστη ἔξω; Μπορῶ νὰ βγῶ νὰ πιῶ λίγο νερό ;

— Ζέστη, εἶπες ; Πάω νὰ σκάσω. Ἀλλὰ θὰ εἰπῆς, εἶναι καὶ ἀπὸ τὴ στενοχώρια μου.

— Γιατί ; τί ἔπαθες ; ἐρώτησε περίεργος ὁ ἀσβός.

— Τί νὰ πάθω ; Δὲν μ' ἀφήνει νὰ σταθῶ σὲ μιὰ μεριά ὁ κύρ Μηνάς ! Τί ἔχει μαζί μου αὐτὸς ὁ χριστιανός ; Λέγει πὼς τοῦ χαλῶ τὶς ρίζες ἀπὸ τὰ λαχανικά του. Ἐγὼ τ' ὀρκίζομαι, κουμπάρε, ὅτι δὲν ἐδοκίμασα ρίζα στὴ ζωὴ μου !

— Ἀμ ἐμένα ; Τί τοῦ κάνω καὶ μὲ κυνηγᾷ ἐμένα ; εἶπε ἀγανακτισμένος καὶ ὁ ἀσβός. Θὰ εἰπῆς, τρώγω κάποτε κανένα σταφύλι. Ἀλλὰ τὸ σταφύλι εἶναι ἴσια-ἴσια πού τοῦ χαλᾷ τὸ κεφάλι· πόσα κακὰ δὲν ἔπαθε ὡς τώρα ἀπὸ τὸ κρασί του ; Θὰ εἰπῆς, πὼς ρημάζω κάποτε τὶς φωλιές τῶν πουλιῶν καὶ ξεκάνω τὰ λαγουδάκια. Ἀλλὰ σκέψου καὶ τί ὠφέλειες ἔχει ἀπὸ μένα : Ἀπὸ τὸ τομάρι μου κάνει ἀδιάβροχα πετσίᾳ· ἀπὸ τὶς τρίχες μου ἔχει μαλακὲς βοῦρτσες καὶ πινέλα· ἀπὸ τὸ ξίγκι μου γιαιτρεύει τοὺς ρευματισμούς του, καὶ κάπου-κάπου δοκιμᾷ καὶ τὸ κρέας μου.

— Ἐ, βέβαια, ἂν εἶχε μυαλὸ ὁ κύρ Μηνάς, ἐπρόσθεσε θυμωμένα καὶ ὁ τυφλοπόντικας, ὅχι μόνον δὲν θὰ μᾶς ἐκυνηγοῦσε, ἀλλὰ καὶ θὰ μᾶς ἔτρεφε καὶ θὰ ἐφρόντιζε πὼς νὰ γίνωμε περισσότεροι.

— Ἐτσι ἄδικος εἶναι ὁ κόσμος, καημένε.

— Ἀλήθεια ! ἔχαμε ὁ τυφλοπόντικας. Ἐπαραι-
λησα κ' ἐπείνασα πάλι· πηγαίνω νὰ φάγω τίποτε, καὶ
γυρίζω.

— Ἄ, φαγῶ !

— Καὶ τοῦ λόγου σου δὰ δὲν πηγαίνεις πίσω, εἶπε
ὁ τυφλοπόντικας· μόνο ὅτι ἡ τεμπελιά σου εἶναι μεγαλύ-
τερη ἀπὸ τὴν πείνα σου. Γειά σου καὶ θὰ τὰ ξανα-
ποῦμε.

B

Ὅταν ἔφυγε ὁ τυφλοπόντικας, ὁ ἀσβὸς ἐτέντωσε
τὰ ποδαράκια του μὲ τὰ φτυαρωτὰ νύχια, ἔτριψε τὰ
μάτια του καὶ τριζιλίζοντας ἐπῆρε τὸ στενὸ πὺλ τὸν
ἔβγαλε στὴ βουσοῦλα. Ἐστάθηκε θαμπωμένος ἀπὸ τὸ
πολὺ φῶς· τ' αὐτιά του ἄκουαν εὐχάριστα, ἔπειτα ἀπὸ
τόσους μῆνες, τὸ γλυκὸ μουρμούρισμα τοῦ νεροῦ. Ἐδι-
ψοῦσε ὅμως τόσο πολὺ, πὺλ γογγόσα ἐβούτηξε καὶ ἄρ-
χισε νὰ πίνη. Ἐπινε βιαστικά. Κάθε τόσο ἀφίνει
τὸ νερὸ καὶ πηγαίνει καὶ χώνεται στὴν τρύπα του μὲ
φῶρο.

Ἐξαφνα, καθὼς ἐπῆγε νὰ ξαναβγῇ, ἕνας μέγας
σκύλος ἐχύθηκε στὴ βούση καὶ γλάπ ! γλάπ ! ἄρχισε νὰ
πίνη νερό. Σὲ λίγο ἀκούσθηκαν βασιὰ πατήματα κ'
ἐφάνηκε νὰ κατεβαίνει ἀπὸ τὸ λόφο ἕνας κυνηγὸς μὲ
τὸ τουφέκι του.

— Σκύλῃ ἀπὸ γένος, ἐμουρμούρισε ὁ ἀσβός. Τὰ
μακριὰ αὐτιά του καὶ τὰ λιγνὰ ποδάκια του εἶναι κα-
μωμένα γιὰ κυνήγι· ἄς ἀποτραβηχθῶ καλύτερα.

Δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὸ εἰπῇ, καὶ ὁ σκύλος ἐσήκωσε τὸ
κεφάλι του ψηλά, ἔπειτα τὸ ἐχαμήλωσε κ' ἐτράβηξε

ἴσια γιὰ τὴν τρύπα τοῦ ἀσβοῦ. Ὁ κυνηγὸς εἶδε τὸ σκύλο, ἐσήκωσε τὸ τουφέκι του καὶ ἐπερίμενε.

— Κάμε ὄρεξι, ἐμουρμούρισε περιπαικτικὰ ὁ ἀσβός. Δὲν φοβοῦμαι καὶ τόσο. Ἄν ἦτον ὁ στραβοπόδης ὁ ξάδελφός σου, μάλιστα. Ἀφοῦ καὶ ὁ κύρ Μηνᾶς τὸν λέγει ἀσβοκυνηγάρη! Ἀπλώνει σὰ λάστιχο καὶ χώνεται στὴ στενότερη τρύπα τῆς φωλιάς μου. . . Ἐσὺ ὅμως δὲν καταδέχεσαι νὰ μπῇς στὸ χαμόσπιτό μου· ἔχεις ψηλὰ τὴ μύτη.

Ἀλλὰ γιὰ περισσότερη ἀσφάλεια ἐχώθηκε ὁ ἀσβὸς στὴ φωλιά του. Εὗρεκε στὸ στρώμα μερικὰ σκουληκάκια, τὰ ἔφαγε ἀργὰ-ἀργὰ καὶ ἀπολαυστικὰ καὶ πάλι ἐπλάγιασε. Προτοῦ νὰ τὸν πάρῃ ὁ ὕπνος, ἀκούει πατημασιές.

* * *

— Ποιός; κάνει μισανοίγοντας μὲ κόπο τὰ μάτια του.

— Ἡ ξαδέλφη σου, ἡ νυφίτσα, ἀποκρίθηκε μιὰ ψιλὴ-ψιλὴ φωνή.

— Ἦλθες καὶ τοῦ λόγου σου νὰ φάγῃς ποντίκια; λέγει ὁ ἀσβὸς δυσαρεστημένος. Καὶ ἐγύρισε ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρό.

— Ναί, ὄρεξι γιὰ ποντίκια ἔχω! εἶπε ἡ νυφίτσα. Ἄχ, παρὰ λίγο νὰ μὴν ἔχῃς πιά ξαδέλφη!

— Τί εἶπες;

— Ἐκεῖνο ποῦ εἶπα. Ἄφησε νὰ ξεκουρασθῶ, καὶ ἔπειτα ν' ἀκούσῃς τί τραβᾷ ἡ ἄμοιρη ἡ γενιά μας!

Ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ ἓνα ποντικάκι ἐπρόβαλε ἀπὸ τὸ

στρώμα τοῦ ἀσβόου καὶ καθὼς ἄκουσε τὰ λόγια τῆς νυφίτσας ἐβγῆκε θαρρετὰ καὶ ἐκάθησε ν' ἀκούσῃ. Ἡ νυφίτσα, ἀληθινά, δὲ ἔχει ὄρεξι. Φαίνεται πολὺ ταραγμένη, τὰ τρυφερά πλευρά της ἀνοιγοκλείουν σὰ φουσερό. Ἀλλὰ καθὼς βλέπει τὸ ποντιζάκι, δὲν κρατιέται χάπ! τὸ ἀρπάζει στὰ σουβλερά δοντάκια της.

— Τ' εἶναι πάλι; ἐρωτᾷ ὁ ἀσβός. Δὲν εἶπες ὅτι δὲν ἔχεις ὄρεξι;

— Αὐτὴ δὲν ἔχει ὄρεξι, ποὺ τρώγει καὶ μένα; ἀκούσθηκε ὁ τυφλοπόντικας. Καὶ ἐβγαλε ἀπὸ μιὰ τρύπα τὸ βρεμένο μουσούδι του.

— Ὁχι, στὴν τιμὴ μου! καθὼς ὀρκίζεται ὁ κύριος Μηνάς, ὅταν λέγῃ ψέματα, εἶπε ἡ νυφίτσα. Τὸ ποντιζάκι ἔδειξε μεγάλη ἀδιαντροπία καὶ γιὰ τοῦτο ἐτιμωρήθηκε.

— Ἀφῆσε τὰ δασκαλέματα καὶ λέγε μας, εἶπε ὁ ἀσβός.

* * *

— Ἐγώ, φίλοι μου, ἄρχισε ἡ νυφίτσα, ἐπέρασα τὸ χειμῶνα μέσα σ' ἓνα στάβλο, ἐδῶ κοντά. Καὶ δὲν ἐπέρασα ἄσχημα ἐσυγύρισα τὰ κοτέτσια, τόσο καλά, ποὺ δὲν θὰ λαλήσῃ τοῦ χρόνου πετεινός. Καὶ γιατί, θὰ εἰπῇς; Ἀπὸ ἀγάπη στὸ αἷμα, ὅπως λέγει ὁ κύριος Μηνάς; Ὁχι, μὰ τὴ φιλία μας, τυφλοπόντικα!

— Μὴν ὀρκίζεσαι, καημένη, καὶ σὲ πιστεύομε, εἶπε ὁ τυφλοπόντικας.

— Τὸ πείσμα μ' ἔκαμε, ἐξακολούθησε ἡ νυφίτσα.
»Καὶ γιατί, θὰ εἰπῇς; Μιὰ χήρα στὸ χωριό, ἔλεγε

πὼς θὰ μὲ κάμῃ νὰ μὴν πειράξω κλωσσοπούλι. Ἐπὶ-
γαινε ἀπὸ κοιτέσι σὲ κοιτέσι καὶ μ' ἐπ'άνδρουνε, λέγει.
Ἐφτιανε μὲ μικρὴ ρόκα, ἔβαζε λίγο μαλλὶ ἀπάνω,
τὴν ἔμπηγε στὴν αὐλὴ καὶ ἔλεγε τὸ ξόρκι τῆς. Νὰ σὰς
εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, τὴν ἔκανα γοῦστο τὴν κυρὰ Χαρί-
κλεια. Μοῦ ἄρσσε καθὼς ἔστεκε θεόψηλῃ στὴ μέση τῆς
αὐλῆς καὶ ἔλεγε τὸ ξόρκι τῆς :

— Παντρεύω τὴ νυφίτσα, παντρεύω τὴν κυρά.
Τῆς δίνω πέντε ρόκες καὶ φόρτωμα προικιά !

Ἐπὶγαινα καὶ ἐγὼ ἀντίκου τῆς, ἐκαθόμουν στὰ
πίσω πόδια μου καὶ τῆς ἔπαιζα ἀπάνω κάτω τὰ χέρια,
τὴν ἐκοίταζα κατάματα, ὅσπου ἔσκαζε στὰ γέλια.
Ἐχανε τότε τὸ ξόρκι καὶ τὸ ἐξανάρχιζε :

— Παντρεύω τὴν νυφίτσα, παντρεύω τὴν κυρά.
Τῆς δίνω πέντε ρόκες καὶ φόρτωμα προικιά !

* * *

»Τὸ ἴδιο παιγνίδι ἔκαμα καὶ σήμερα. Ἀλλὰ βλέπω
ἔξαφνα τὴ χήρα ν' ἀνοίγῃ τὸ στόμα τῆς σὰν πηγὰδι
καὶ νὰ κοιτάξῃ ψηλά. Ὡς πού νὰ καλοσυλλογισθῶ τί
τρέχει, αἰσθάνομαι κάτι νύχια νὰ μὲ σφίγγουν.
— Ὁ κύρ Μηνάς ; ἐρωτᾷ ὁ τυφλοπόντικας μὲ ἀνα-
τριχίλα.

— Ὁ σκύλος ! προσθέτει ὁ ἀσβός.

— Καλέ, τί Μηνάς καὶ σκύλος ; κάνει ἡ νυφίτσα.
Τὸ ὄρνιο !

— Τὸ ὄρνιο !

— Ναί, τὸ ὄρνιο ! ἐξανάειπε ἡ νυφίτσα. Μ' ἄρ-
Χαρίκλεια. Ἐλατουν. Τὸ «Ραζαζὶ Σταφύλι», Δ' Δημ. Ἐκδ. Α' 1934 11

παξε στὰ νύχια του κ' ἐπέταξε ψηλά. Στὴν ἀρχὴν
ἐχλεια τὰ μάτια μου...

» Καθὼς ἐκτυποῦσε τὰ φτερά του τ' ὄρνιο καὶ
ἐβρούζε ὁ ἀέρας στὸ πέρασμά του, ἐλιποθύμησα. Σὲ
λίγο ὅμως συνήλθα. Καθὼς ἐзоίταζα γύρω μου, τὰ
ἔχασα. Τί ἦτο ἐκεῖνο τὸ θᾶμα ! Κάμποι, βουνά, λιβά-
δια, δάση, ποτάμια, νά ! πλάζα ἀπὸ γάτω μου.

— Καλέ ! τί εἶσθε ἱερεῖς θεοί ; τοῦ εἶπα τοῦ ὄρνιου.
— Ἄμ τί θαυροεῖς ; κάνει περήφανα. Σὰν ἐσᾶς ποὺ
τρουπώνετε στὸ χῶμα ; Ζωὴ τὴ λέτε καὶ τὴ δική σας ;
— Ἀλήθεια, τοῦ ἀπαντῶ. Καὶ γροῖζοντας δεξιὰ.

βλέπω μιὰ ἀπέραντη ἀπλωσιά, πὺν ἔλαμπε σὰ γαλάζιο ἀτλάζι.

— Σὰν τὰ νυφιάτικα φορέματα πὺν σχίζεις ἀπὸ τὴ ζήλεια σου, τῆς ἔκοψε τὸ λόγο ὁ τυφλοπόντικας.

— Ἀφησε τὶς ἀνοησίες καὶ ἄκουσε, λέγει ἡ νυφίτσα. Καθὼς βλέπω τέτοιο πρᾶγμα, ἐθαύμασα. Τί εἶναι ἐκεῖνο; ἐρωτῶ.

— Λέν τὸ ξέρεις; Ἡ θάλασσα.

— Ἡ θάλασσα! Κ' ἐκεῖνα τὰ δένδρα πὺν βγαίνουν ἀπὸ μέσα;

— Κρά! κρά! κρά! ἐγέλασε δυνατὰ τὸ ὄρνιο· δὲν εἶναι δένδρα, κυρὰ νυφίτσα μου, εἶναι καράβια.

— Καράβια! καὶ τί τὰ κάνουν;

— Νά, ταξιδεύουν πέρα δῶθε οἱ ἄνθρωποι.

— Μπά! ἔκαμα μὲ στεναγμό. Νὰ σοῦ εἰπῶ, ζηλεύω τὴ ζωὴ σας· ἤθελα νὰ ἦμουν κ' ἐγὼ ὄρνιο.

— «Σὲ λίγο θὰ γίνης, μοῦ εἶπε.

— Πῶς θὰ γίνω;

— «Νά, ὅταν φθάσω στὴ φωλιά μου, θὰ σὲ φάγω καὶ θὰ γίνης καὶ σὺ ὄρνιο». Ἐπάγωσα ὅλη, καθὼς ἄκουσα «θὰ σὲ φάγω». Εἶχα ξεχάσει γιατί μ' ἄρπαξε στὰ νύχια του ὁ ἄγριος ἀεροδρομός.

— Χί, χί, χί! ἐγέλασε πονηρὰ ὁ τυφλοπόντικας. Ἐλεγε πὼς σ' ἐπήγαινε νὰ σὲ πανδρέψῃ;

— Χά, χά, χά... ἔκαμε ὁ ἄσβὸς δυνατὰ. Τί νὰ σοῦ πῶ, ξαδέλφη, τόσο ἀνόητη δὲν σὲ ἐπερίμενα, εἶπε.

— Ἔτσι νομίζετε; ἐρώτησε πονηρὰ ἡ νυφίτσα. Θὰ τὸ ἰδοῦμε. Λοιπόν, καθὼς ἄκουσα «θὰ σὲ φάγω», τὰ ἐχρειάσθηκα. Πρέπει δίχως ἄλλο νὰ εὔρω τρόπο νὰ γλυτώσω, ἐσυλλογίσθηκα.

— Για να σοῦ εἰπῶ! τοῦ λέγω ξαφνικά.

— Τί θέλεις! ἀποκρίνεται τὸ ὄρνιο. Καὶ μοῦ φέρνει τ' αὐτί του κοντὰ στὸ μουσοῦδι μου.

Δὲν ἔχασα καιρό. Τοῦ δίνω μιὰ δαγκωνιά στὸ λαιμό· κ' ἐπήδησε τὸ αἷμα. Καταλαβαίνω ἀμέσως ὅτι παραλύουν τὰ πτερὰ καὶ τὰ νύχια του. Μ' ἀφήνει τώρα, ἀλλὰ δὲν τὸ ἀφήνω ἐγώ· ἂν ἔφευγα ἀπὸ τόσο ὕψος, θὰ ἐγινόμουν κομμάτια. Καρφώνω τὰ δόντια μου στὸ λαιμό του καὶ πέφτομε, ἐγὼ ἀπὸ πάνω καὶ τὸ ὄρνιο ἀπὸ κάτω ψόφιο. Ἄμα ἐπάτησα τὸ χῶμα, δρόμο στὸ λαγούμι σου, ξαδερφοῦλή...

Καὶ μὲ τὸ λόγο, ἐχύρηξε ἀπάνω στὸν τυγλοπόντιζα. Ἐνόμισε πὺς θὰ τὸν εὗρισζε ξεχασμένο, νὰ κλείσῃ τὸ πάθημά της μ' ἓνα καλὸ φατί. Ὁ τυγλοπόντιζας ὅμως μὲ δυὸ πηδήματα ἐχώθηζε σὲ μιὰ τρύπα κ' ἐπῆρε δρόμο κατὰ τὴ φωλιά του.

* * *

— Κόπιασε, κυρὰ κυρίτσα, κόπιασε! τῆς ἐφώναξε περιπαικτικά.

Ἐχύθηζε ἐκεῖνη πίσω του, ἀλλὰ εὐρέθηζε σὲ βαθὺ σκοτάδι· οὔτε τὴ μύτη της δὲν ἔβλεπε. Δὲν ἔλεγε ὅμως νὰ γυρίσῃ πίσω. Ἀπλῶσε τὰ μακριὰ της μουστάκια καὶ καθὼς ἐκεῖνα ἄγγιζαν στὰ πλέρυρά τοῦ δρόμου, ἔτρεχε στὸ σκοτάδι σὰ νὰ εἶχε τέσσαρα τὰ μάτια της. Ὅπου ἐτύχαινε γωνιά, τὰ μουστάκια τὴν ὠδηγοῦσαν νὰ γυρίσῃ δεξιὰ ἢ ἀριστερά, τὸν ἀνήφορο ἢ τὸν κατήφορο. Ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸν ἰδῇ τὸν τυγλοπόντιζα, ἀδύ-

νατο. Ἐξεῖνος ἤξερε τὰ κατατόπια, καὶ πότε χώνεται
στο κατώγι, πότε σκαρφαλώνει στ' ἀνώγια, πότε κατε-
βαίνει στο μεσαῖο. Ἀπὸ κεῖ σηκώνει τὰ χόρτα, πού
εἶχε γιὰ στοῦμα, καὶ παίρνει δρόμο λοξὰ στὰ βάρη
τῆς γῆς. Ἀλλὰ γιὰ νὰ τὴν πειράξῃ περισσότερο, ἔτρα-
γουδοῦσε τὸ ξόρκι, πὺν λέγουν οἱ νοικοκυρὲς γιὰ νὰ
τὴν χαλοπιᾶσουν νὰ μὴ χαλάῃ τὰ προικιά τους :

— Κόπιασε, κυρὰ νυφίτσα,
γιὰ νὰ φᾶς τὶς τηγανίτες...

— Ἐσένα θὰ φάγω ! ἔλεγε ἡ νυφίτσα. Κ' ἔτριξε τὰ
δόντια της.

Ὁ τυφλοπόντικας ἔτραγουδοῦσε :

— Μὴν πειράζῃς τὰ προικιά:
θὰ σοῦ κάμωμε χρυσά,
ὀλόχρυσα κι' ὀλόαργυρα :

— Ποῦ θὰ μοῦ πᾶς ! λίγο καὶ θὰ σ' ἔχω στὰ νύχια
μου ! ἐφοβέριζε ἡ νυφίτσα.

Καὶ ὁ τυφλοπόντικας ἐξακολουθοῦσε :

— Θὰ σοῦ δώσωμε γαμπρό,
νὰ πανδρευθῇς, νὰ σπιτωθῇς,
νὰ γενῇς νοικοκυρούλα,
νὰ μὴν τρέχῃς πιά στὴ ρούγα...

— Καὶ σένα θὰ σὲ στείλω δῶρο στο γαμπρό, λέγει
μὲ χαρά ἡ νυφίτσα, μιὰ στιγμή πὺν ἐκατάλαβε ὅτι χό-
νεται τὰ νύχια της σὲ κρέας.

— Τζί, τζί, τζί ! ἀκούσθηκε μιὰ ψιλή φωνίτσα. Ἀὐν εἶμαι ὁ τυγλοπόντιζας· εἶμαι σωστὸ ποντίζι.

— Ἀὐν πειράζει. Νόστιμο εἶσαι καὶ σὺ. Ἀλλὰ τί θέλεις ἐδῶ :

— Μὲ ἐξουηγοῦσε ὁ τυγλοπόντιζας. Νά, ἀπὸ ἐδῶ ἔφυγε. Ἄφησέ με μένα, τὸ καζομοίρο!

— Τί; μ' ἐπῆρες γιὰ τὸ σκόλο, ποὺ ἄφησε τὸ χοῖράκι ἀπὸ τὰ δόντια του, γιὰ νὰ πιάσῃ ἐξεῖνο ποὺ ἔβλεπε στὸ νερό ; Ὅχι, φιλαράκο μου, κάνεις λάθος.

Ἔτρεξε λίγο ἀκόμη, καὶ ἀφοῦ ἀπελπίσθηκε, ἐγύρισε στὴ φωλιά τοῦ ἀσβόυ.

* * *

— Ἔ, τὸν ἔφαγες τὸν καζομοίρο τὸ φίλο μου ; ἐρώτησε ὁ ἀσβός.

— Ὅχι, τὸν ἄφησα νὰ παχύνῃ λιγάκι· εἶναι ἀδύνατος.

— Καὶ καὶ χά ! ἐγέλασε ὁ ἀσβός. Σὰν τὴν κυρὰ ἀλεπού ! Πέρσι μ' ἐκάλυψε νὰ μοῦ δώσῃ σταφύλια. Ἐπὶ γαμε, ἀλλὰ ποῦ νὰ μπορέσῃ νὰ φθάσῃ τὴν ζήλητα· ριά ! Ἀφοῦ εἶδε ὅτι δὲν γίνεται τίποτε, μοῦ λέγει. — Εἶναι ἄγουρα, κουμπάρε ! ἅμα γίνουν, ξαναερχόμαστε. Καὶ καὶ χά ! ἀκούς, ἄγουρα ; ποῦ ἔσταζαν μέλι ! Τὸ ἴδιο καὶ τοῦ λόγου σου τώρα.

— Ἄς εἶναι ὅπως τὸ θέλεις. Γειά σου, εἶπε δυσχερῆστημένη ἡ κυφίτσα.

— Στὸ καλὸ. Καλὴ ἀντάμωση.

I'

Ἦλθε ὁ Ἀπρίλης. Ὅλος ὁ κάμπος ἦτο πράσινος καὶ λουλουδιασμένος. Τὰ κοτσύφια, οἱ χορδαλοί, τ' ἀηδόνια, ὅλα τὰ πουλιὰ ἐφτερουγίζαν στὰ κλαριά κ' ἐκελαδοῦσαν χαρούμενα.

Ὁ τυφλοπόντικας, καθὼς ἐκυνηγοῦσε, ἄκουσε μιὰ μέρα μιὰ φωνὴ ἀπὸ τὸ δάσος : «κούκου ! κούκου !»

— Καὶ ἄλλος φαγὰς μᾶς ἦλθε, ἐσυλλογίσθηκε. Φαγὰς, ἀλλὰ κακὸς νοικοκύρης. Οὔτε φωλιά κτίζει, οὔτε τ' αὐγά του κλωσσᾷ. Τὰ γεννᾷ σὲ ξένες φωλιές καὶ δὲν γυρίζει νὰ τὰ κοιτάξῃ. Δὲν τὸ κρύβω ! Τρώγω κ' ἐγώ, ἀλλὰ δὲν τοῦ μοιάζω στὴν κακομοιριά.

Ἔφαγε δυὸ κάμπιες κ' ἔπειτα εἶπε :

— Καιρὸς νὰ φροντίσω γιὰ τὸ νοικοκυριό μου. Γιὰ νὰ σοῦ εἰπῶ, γυναῖκα ! ἐγύρισε κ' εἶπε σὲ μιὰ κομπή τυφλοποντικίνα, πὺ ἐκυνηγοῦσε ἐκεῖ κοντά : «τὸ κυνήγε ἐλιγότεψε ἐδῶ πέρα.

— Τὸ βλέπω κ' ἐγώ, ἀπαντᾷ ἐκείνη λυπημένη.

— Καλὰ θὰ κάνωμε, ἐσκέφθηκα, νὰ περάσωμε αὐριο τὸ ποτάμι καὶ νὰ πᾶμε στὸν ἀντικρινὸ τὸν κῆπο.

— Ὅ,τι θέλεις, ἄνδρα μου, εἶπε ἡ τυφλοποντικίνα πρόθυμα.

Ἔτσι, τὴν ἄλλη τὴν αὐγὴ ὁ τυφλοπόντικας καὶ ἡ γυναῖκα του ἐπῆγαν στὴν ἄκρη τοῦ ποτάμι. Ἡ ἄλλη ὄχθη ἦτο ὡς διακόσια μέρα ἀντίπερα. Ἐπαραμέρισαν τίς τρίχες πὺ ἐσκέπαζαν τὸ πρόσωπό των, καὶ στὴ θίεση τῶν ματιῶν ἐπρόβαλαν δυὸ μαῦρες καὶ λαμπερές

χανδρίτσες. Ἐκοίταξαν ἀντίπερα γιὰ νὰ εὔρουν τὸν συντομώτερο δρόμο καὶ μπλόυμ ! ἔπεσαν στὸ νερό.

Τὰ ἐξατάφεραν καλὰ στὸ ζολόμπι καὶ σὲ λίγο ἐβγή-
σαν χοντὰ στὸν κήπο.

— Ἀχ ! τί ὁράτος ποὺ εἶναι ὁ ἀπάνω κόσμος !
εἶπε ἡ τυγλοποντιζίνα.

— Καὶ ὁ διζὸς μας καλὸς εἶναι, ὅσο ἔχει φαργί, εἶπε
ὁ τυγλοπόντιζας.

Ἐπλησίασαν στὸ φράκτη τοῦ κήπου. Μουριές ὀπῆ-
χαν ὀλόγρηρα καὶ χαμόγλαδα πυκνά καὶ ἀγκαθωτά.
Ἐκοίταξαν ἀπὸ μιὰ τρύπα καὶ εἶδαν τὸν κήπο μέσα
ὀλοφράσινο. Ἦτο χωρισμένος σὲ βραγιές, καὶ στὴν
κάθε βραγιά καὶ ἓνα λαχανικό ἢ ὀπωριζό. Ἐδῶ μαρού-
λια, ἐκεῖ ποικινογοῦλια, παραπέρα φράουλές· ἄλλου
ὀπῆχαν μπάμιες καὶ μελιτζάνες, ἄλλου φασολάκια,
ἄλλου ζολοζυθιές καὶ κόπου λουλούδια λογιῆς-λογιῆς.

— Ἐδῶ εἶναι πιὸ βολιὰ νὰ τρυπώσωμε, εἶπε ὁ τυφλοπόντικας.

— Ὅπως ξέρεις, ἄνδρα μου.

* * *

Ἀμέσως ἄρχισαν τὴ δουλειά. Οἱ σουβλερὲς μου-
σουδες τῶν χώνονται σὰ σφήνες στὸ μαλακὸ χῶμα.
Μὲ τὰ μπροστινά τῶν πόδια, ποὺ εἶναι σὰν τσαπιά,
παραμερίζουν τὸ χῶμα στὰ πλάγια, καὶ μὲ τὰ πίσω,
ποὺ εἶναι σὰν φτυάρια, τὸ πετοῦν πίσω τῶν. Τὰ μά-
τια, τὰ ρουθόνια καὶ τ' αὐτιά τους δὲν ἐκινδύνευαν
διόλου ἀπὸ τὰ χώματα. Τὰ εἶχαν καλὰ κλεισμένα. Ἐτσι,
σὲ λίγο ἐτρύπωσαν κάτω ἀπὸ τὸν κῆπο. Ἐκεῖ ἄρχισαν
ἀμέσως νὰ φτιάχνουν τὴ φωλιά τῶν. Πρῶτα ἔσκαψαν
τὸ μέρος ποὺ θὰ μείνουν καὶ θ' ἀναθρέψουν τὸ μικρὰ
τῶν. Ἐπειτα, μιὰ πιθαμὴ ἀπὸ πάνω, ἄνοιξαν μεγάλῃ
κουλούρα—τ' ἀνώγια τους, νὰ εἰποῦμε—καὶ τρία τέσ-
σερα λοξὰ δρομάκια, γιὰ ν' ἀνεβοκατεβαίνουν ἀπὸ τὴ
φωλιά τους ὡς ἐκεῖ. Ἀπὸ ἐκεῖ πάλι ἔσκαψαν πρὸς τὰ
κάτω πέντε λοξὰ δρομάκια, ἐπέρασαν τὴ φωλιά τῶν
καὶ ἄνοιξαν ἀπὸ κάτω ἄλλῃ κουλούρα, σὰ νὰ εἰποῦμε
τὰ κατώγια τῶν. Τέλος ἀπὸ τὰ πλάγια τῆς κουλούρας
ἔσκαψαν διάφορα ἄλλα δρομάκια ἴσια καὶ μακριά.

— Μηχανικὸς μιὰ φορὰ, ἔ! εἶπε στὴ γυναῖκα του
θαυμάζοντας τὸ ἔργο του ὁ τυφλοπόντικας. Ἐδῶ
μέσα οὔτε ἀλεπού, οὔτε νυφίτσα μπορεῖ νὰ μᾶς εὕρῃ!

— Κανεῖς δὲν σὲ φθάνει! ἀπαντᾷ ἐκείνη κοιτάζον-
τας τὸν μὲ θαυμασμό.

* * *

Ἐπέρασαν κάμποσες ἡμέρες καὶ ἡ τυφλοποντιζίνα ἐγέννησε πέντε τυφλοποντιζάκια.

— Εἶναι γιὰ πέταμα, εἶπε ὁ πατέρας, μόλις τὰ εἶδε. Εἶναι στραβά καὶ διόγμυνα.

— Τάχα δὲν ἦσουν ἔτσι καὶ τοῦ λόγου σου; εἶπε ἡ γυναῖκα του, καὶ τὰ ἐκοίταξε μὲ καμάρι. Ἄφησε νὰ μεγαλώσουν λίγο, καὶ νὰ ἰδῇς πῶς θὰ ὁμορφύνουν σὰν καὶ μᾶς.

Ἐπέρασαν λίγες ἡμέρες καὶ ἄρχισαν νὰ βγαίνουν κυνήγι συντροφιά οἱ δύο τὴν ἡμέρα, μέσα στὸ χῶμα καὶ τὴ νύχτα, ἀπάνω στὸν κῆπο.

Ἐκεῖ τώρα ἦτο μιὰ χαρά. Ἐμεγάλωσαν τὰ λαχανικά, καὶ τὰ σκουληράκια, οἱ κάμπιες καὶ οἱ σαλίγκαροι γάθονται ἀμέτρητοι στὶς τρυφερές των ρίζες. Ἀλλὰ καὶ πεταλοῦδες καὶ βάτραχοι καὶ φρύνοι ὑπῆρχαν μαζεμένοι ἐκεῖ. Ὁ ἀχόρταγος ὅμως τυφλοπόντικας ἦτο πάντοτε ἀνήσυχος.

— Κάμε γρήγορα, ἔλεγε κάθε τόσο στὴ γυναῖκα του, νὰ μεγαλώσουν τὰ παιδιὰ μας, γιατί δὲν θὰ μείνῃ τίποτε σὲ λίγο ἐδῶ μέσα! Δὲν ἀρκεῖ, κυρά μου, ὁ κῆπος γιὰ νὰ χορτάσουν ἐπὶ τὰ στόματα. Ἐσὺ τώρα νὰ κυνηγᾷς τοὺς κολοκυθοκόφτες, ποὺ τρώγουν τὶς ρίζες, καὶ ὕστερα νὰ κατηγοροῦν ἐμᾶς οἱ κύοι Μηνάδες, οἱ περιβολάρηδες.

— Τί ζουτοί, ἀλήθεια καὶ ἀπ' ἀλήθεια! εἶπε ἡ τυφλοποντιζίνα. Δὲν τὰ πιστεύουν, πῶς ἐμεῖς δὲν καταδεχόμαστε νὰ τρώγουμε ἄνοστες ρίζες.

Δ'.

Κάποτε, πρὶν νὰ ξημερώσῃ, ὁ τυφλοπόντικας ἐγύρισε καταματωμένος.

— Αὐτὰ παθαίνει ὅποιος ἔχει πολλὰ παιδιά νὰ θρέψῃ, ἐμουρμούριζε καθὼς ἔμπαινε στὴ φωλιά του.

— Τί τρέχει; τὸν ἐρώτησε ἀνήσυχα ἡ γυναῖκα του.

— Ἀφῆσέ με καὶ σύ!

Ἡ τυφλοποντικίνα ἐπῆγε κοντά του.

— Λαχτάρα μου! ἐφώναξε· εἶσαι γεμάτος αἷματα!

Ποιὸς σὲ ἐκτύπησε;

— Δὲν εἶναι δὲ καὶ τόσο σοβαρὰ τὰ πράγματα, εἶπε ὁ τυφλοπόντικας. Μὴν κόβῃς τὸ αἷμα σου! Νά, καθὼς ἐκυνηγοῦσα στὸν κῆπο, ἐγνωρίσθηκα γιὰ πρώτη φορὰ μ' ἓνα φρούνο.

— Μ' αὐτὸν τὸν ἀσχημομούρη; Μὰ ἐκεῖνος δὲν μπορεῖ νὰ πάρῃ τὰ πόδια του καὶ ὅλο τριχλίζει, εἶπε ἡ γυναῖκα του.

— Ναί, μ' αὐτόν. Μοῦ ἔπαιρνε τὰ πιὸ καλύτερα χοιμάτια. Ἐβρεξε ἀποβραδὶς κ' ἐβγήκαν κάτι ὀλόπαχοι γυμνοσάλιαγκοι. Ἦτο ἓνας, πού, τί νὰ σοῦ εἰπῶ, γυναῖκα; νὰ τρώγῃ ἡ μάνα καὶ τοῦ παιδιοῦ νὰ μὴ δίνῃ. Ἐπῆγε νὰ τὸν ἀρπάξῃ καὶ αὐτόν. Ἐ, δὲν ἐκρατήθηκα καὶ τοῦ δίνω μὰ δαγκωματιά. Καλύτερα νὰ μὴν τὴν ἔδινα. Ἐκάηκα, ἐφαρμακώθηκα. Ἀναψε ἡ γλῶσσα μου, γυναῖκα, κ' ἐμούδιασαν τὰ δόντια μου.

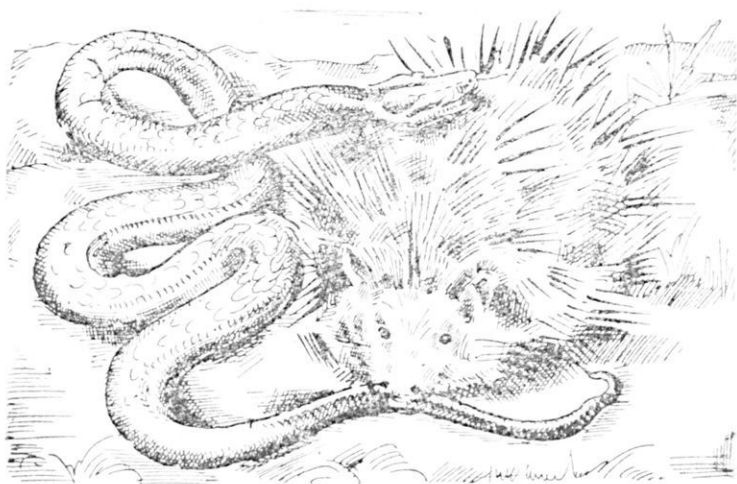
— Καλέ, τί χρέας εἶναι αὐτὸ ποὺ ἔχεις; τοῦ εἶπα.

— Καὶ τί ἐνόμισες; ἀπαντᾷ ἐκεῖνος μὲ γέλια. Ἄν

εἶστε σεῖς παληχαράδες καὶ φορῆτε τὰ δόντια σας.
ἔχομε κ' ἐμεῖς τὸν τρόπο νὰ σᾶς ξεδοντιάσουμε.

— Νὰ μᾶς ξεδοντιάσετε ; εἶπα μὲ ἀπορία.

— Ἀλλὰ τί ; Δάγκασέ με πάλι, ἔλα, δάγκασέ με.
σὰ θέλεις ! μοῦ εἶπε, μ' ἐπιμονὴ κολλώντας ἀπάνω μου.

— Καὶ ἂν σὲ δαγκάσω, τί ; τὸ ἔρωτῶ μὲ θυμῶ.

— Εἶσαι φαρμακωμένος, δόλιε ! μοῦ εἶπε ὅλο μου
τὸ κορμὶ ἀναδίνει φαρμάκι· σὲ λόγο μᾶς ἀφήνεις
χρόνους· γράψε τὴ διαθήκη σου νὰ τὴ φέρω στὴ γυ-
ναῖκα σου.

Τί νὰ σοῦ εἰπῶ ; τὰ ἐχρειάσθηκα. Αὐτὸ λείπει, εἶπα
μέσα μου, νὰ πεθάνω χωρὶς νὰ ἰδῶ τοὺς δικούς μου.

— Τὸν καμμένο ! εἶπε ἡ τυφλοποντιζίνα. Καὶ ἄρ-
χισε νὰ δακρύζῃ.

— Ἀρχίζω τότε καὶ φτύνω, φτύνω γὰ νὰ βγάλω

τὸ φαρμάκι. Ἐκεῖ πού ἔφτυνα, νά σου μιὰ νυκτερίδα ἐμπρὸς στή μύτη μου. Χάμ, κάνω νά τὴν ἀρπάξω. Καθὼς ξέρεις, γυναῖκα, τὸ κρέας τῆς νυκτερίδας εἶναι νόστιμο καὶ τρυφερὸ σὰν τοῦ ποντικιοῦ. Ἐκεῖνη ὁμῶς μοῦ ἐξέφυγε καὶ τὰ νύχια τῆς κουκουβάγιας, πού τὴν ἐκυνηγούσε, ἐμπήχθηκαν στὸ κορμί μου. Καλὰ πού μ' ἐπῆρε ξώδεσμα κ' ἐπρόφθασα νά τρυπώσω. «Κουκουβάιο! κουκουβάιο!» ἐφώναξε ἡ κουκουβάγια μὲ θυμό. Καταλαβαίνεις τί ἤθελε νά εἰπῇ: «Ὅταν ξαναπέσετε στὰ νύχια μου, θὰ σᾶς δείξω, καὶ σένα καὶ τῆς νυκτερίδας!» Σὰν νά μὴ ἔφθαναν ὅλα αὐτά, καθὼς ἐρχόμουν ἐδῶ, ἀπαντῶ τὸ γείτονά μας, τὸν τυφλοπόντικα. Τὸν ἔπιασα καὶ ἄλλη φορὰ νά κυνηγᾷ στὸν τόπο μου κ' ἐμαλώσαμε στὰ γερά.

— Πάλι ἐδῶ εἶσαι; τοῦ εἶπα.

— Καὶ ποῦ θέλεις νά εἶμαι; μοῦ ἀπαντᾷ.

— Δὲν εἶπα νά μὴν ξαναφανῆς ἐδῶ μέσα;

— Καὶ ποιός εἶσαι σὺ πού προστάξεις ἔτσι; Δικό σου εἶναι τὸ περιβόλι;

— Δικό μου, δὲν τὸ ξέρεις;

— Δικό σου ξεδικό σου, ἐγὼ θὰ μείνω ἐδῶ! "Αν αὐτὸ σὲ δυσαρεστῇ, πήγαινε νά εὕρῃς καλύτερο!" μοῦ εἶπε ἀδιάντροπα. Δὲν ἐκρατήθηκα, γυναῖκα τοῦ ρίχνομαι κι' ἀρχίζομε τὶς δαγκωνιές. Μιὰ ἐκεῖνος, δέκα ἐγώ. Κάποτε τὸν πετυχαίνω στὸ λαιμὸ καὶ πάρ' τον κάτω. Ἐλιγοθύμησε ὁ παληκαράς.

— Καὶ τώρα;... ἐρωτᾷ ἡ γυναῖκα του.

— Τώρα;... Ξύπνα τὰ παιδιά, καὶ δρόμο. Δὲν μᾶς χωράει πιά ὁ κῆπος. Στὴ νέα διαμονὴ πού θὰ εὕρῃτε,

θὰ μείνης ἄρκετόν καιρὸ μὲ τὰ παιδιὰ, καὶ ὅστερα νὰ τὰ στείλῃς νὰ εὔρῃ τὸ καθένα τὴν τέχην του.

* * *

Ἐξείνῃ τῇ στιγμῇ ἐξόπνησαν τὰ τυφλοποντιζάκια καὶ καθὼς ἄκουσαν τὰ λόγια τοῦ πατέρα των, ἄρχισαν νὰ πηδοῦν καὶ νὰ φωνάζουν ὅλο χαρὰ :

— Θὰ φύγωμε! θὰ φύγωμε! θὰ πᾶμε παραπέρα!... θὰ φύγωμε!

— Ἰδέξ τα πὼς χαίρουνται! εἶπε ὁ τυφλοπόντιζας εὐχαριστημένος στὴ γυναῖκα του. Τὸ καταλαβαίνουν, πὼς γιὰ πολὺν καιρὸ δὲν κάνουν συντροφιά οἱ φαρμάδες.» Ἐπειτα ἐγύρισε καὶ εἶπε στὰ παιδιὰ του :

— Ἄν καὶ ξέρω πὼς δὲν ἔχετε ἀνάγκη, θὰ σᾶς εἰπῶ, σὰν πατέρας, μερικὲς συμβουλές. Νὰ τὸ ξέρετε, αὐτιά καὶ μύτη εἶναι οἱ καλύτεροι ὁδηγοί σας. Τὴ φωνιά σας νὰ τὴ φτιάχνετε ἔτσι πολὺπλοση, ὥπως τὴν ἔχω ἐγώ, καὶ νὰ μὴν ἔχετε ἐμπιστοσύνη σὲ κανένα. Τὸ κτήμα σας νὰ εἶναι μεγάλο, δυὸ καὶ τρία στρέμματα, ὅχι λιγώτερο! καὶ κανένα νὰ μὴν ἔχετε κοντά οὔτε τὸν ἀδελφὸ σας! γιατί θὰ ἔχετε φιλονικίες.

— Καὶ τὸ νοῦ σας ἀπὸ τὴν ἀλεπούν καὶ ἀπὸ τὴν νυφίτσα, ἐπρόσθεσε ἡ τυφλοποντιζίνα.

Τὰ τυφλοποντιζάκια ἄκουσαν μὲ προσοχὴ τὰ λόγια τοῦ πατέρα των. Ἐπειτα τὸν ἀπεχαιρέτησαν, ἐπῆραν τὴ μάνα των καὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὸν κῆπο.

Ε'

Ἦλθε τὸ φθινόπωρο. Οἱ κάμπιες, τὰ σκουλήκια καὶ οἱ πεταλοῦδες ἄρχισαν νὰ λιγοστεύουν στὸν κῆπο.

— Καιρὸς νὰ ξαναπεράσω τὸ ποτάμι καὶ νὰ βγῶ πάλι στὰ χωράφια μου, ἐσυλλογίσθηκε πικραμένος ὁ τυφλοπόντικας.

Ἐπέρασε τὸ ποτάμι κ' ἐξαναγύρισε στὴν παλιά του φωλιά. Ἐνα ἀποσήμερο, ἐσκαρφάλωσε τὸ λόφο κ' εὐρέθηκε μπροστὰ στὴ φωλιά τοῦ ἀσβόυ. Εἶδε τὸ φίλο του νὰ λιάζεται καὶ νὰ κουνιέται γιὰ νὰ χωνέψη. Ἦτο ὁλοστρόγγυλος ἀπὸ τὸ πολὺ τὸ πάχος.

— Καλημέρα, κουμπάρε! τὸν ἐχαιρέτησε.

— Καλῶς ὤρισες, εἶπε νυσταγμένος ὁ ἀσβός. Κάθισε νὰ μιλήσωμε λιγάκι. Μὴ φοβᾶσαι. Ἐγὼ φάγει τόσο πολὺ, ποὺ καὶ λαγόπουλο νὰ μοῦ φέρουν τώρα, δὲν τὸ ἀγγίζω.

— Νὰ μὴ βασκαθῆς, κουμπάρε! τοῦ εἶπε ὁ τυφλοπόντικας. Σωστὸ θρεφτάρι ἔγινες. Θέλω νὰ σ' ἐρωτήσω τί τρώγεις καὶ παχαίνεις ἔτσι;

— Ὅ,τι εὐρῶ δὲν τὸ ἀφήνω. Νά, λίγο πρωτύτερα, ἐρήμαξα τὰ καλαμπόκια. Ἐμπήκα στὸ χωράφι, ἐλύγισα τὴν καλαμιὰ μὲ τὰ πόδια μου καὶ χρᾶπ! ἄρπαξα ἕνα καλαμπόκι. Ὅλο καὶ γάλα εἶναι αὐτὴν τὴν ἐποχὴ! Ἐφαγα, ἔφαγα, ποὺ δὲν μπορῶ πιά... οὐφ! Τώρα βλέ-

πεις εἶναι καὶ τὰ γλυκὰ σταφύλια. Τρώγω καὶ ἀπ' αὐτὰ ὅσα μπορῶ μαζί μὲ τὸ φίλο μου τὸ σχαντζόχοιρο. Εἶναι τόσο διασκεδαστικὸς ὁ σχαντζόχοιρος !

— Ἀλήθεια ἐγνώρισα καὶ ἐγὼ ἓνα, ὅταν ἤμουν στὸν γῆπο. Ὅλη μέρα ἔμενε κουμπιμένος στὸ φράχτη, καὶ τὴ νύκτα ἔβγαινε καὶ μοῦ ἔκανε χαλάστρα. Τί νὰ σοῦ εἰπῶ : ἂν δὲν εἶχε κεῖνα τὰ περόνια, πολὺ ἄσχημα θὰ ἔπερνοῦσε μαζί μου. Διασκεδάξεις, εἶπες, μ' αὐτόν ;

— Εἶναι ἀστεῖος, εἶπε χαμογελώντας ὁ ἀσβός. Ἀν τοῦ φθάνει πού τρώγει ἓνα σωρὸ σταφύλια παίρνει καὶ γιὰ τὸ σπίτι του.

— Σὺν καλὸς νοικοκύρης, εἶπε ὁ τυφλοπόντικας.

— Ἄς εἶναι, ἐξακολούθησε ὁ ἀσβός. Μὰ ἔλα πού δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ τὸ σταφύλι ! Τὰ πόδια του εἶναι κοντούτσικα καὶ θὰ τοῦ σέρονται στὸ χῶμα. Τί γάνει λοιπὸν ὁ καλὸς σου ; Κόβει τὸ σταφύλι, τὸ ξερωγιάζει καὶ ὕστερα κυλάει ἀπάνω στὶς ρῶγες. Ἔτσι, τίς παίρνει στ' ἀγκάθια του καὶ τίς πηγαίνει σὰ παιδιὰ του.

— Χί, χί, χί ! ἔκαμε ὁ τυφλοπόντικας. Θὰ εἶναι ἀστεῖο νὰ βλέπῃ γανεῖς τὰ σχαντζόχοιράκια νὰ τρυγοῦν τὴ ράχη τοῦ πατέρα των.

— Νὰ σιμάξῃς σὰ γέλια, ἐπρόσθεσε ὁ ἀσβός. Εἶναι ὅμως καλὸς φίλος, ὁ κακομοῖρης. Κάποτε μοῦ δίνει μερίδιο ἀπὸ τὸ κυνήγι του.

— Σ' αὐτὸ δὲν τὸν ἐπαινῶ. Ἀν εἶναι σωστὸ νὰ δίνῃ γανεῖς ἀπὸ τὸ φαγί του, εἶπε ὁ τυφλοπόντικας.

— Ἐννοια σου δά, καὶ ὁ κὺρ σχαντζόχοιρος τὸ ἴδιο γάνει. Ἀν τὸ δίνει ἀπὸ καλοσύνη του. Καθὼς

Ξαίρεις, μ' ἀρέσει πολὺ τὸ φιδίσιο κρέας· μὰ ἔλα πὺν φοβοῦμαι νὰ τὸ κυνηγήσω! Αὐτὸς τὰ καταφέρει μιὰ χαρά. Νά, προχθὲς εὗρε ἓκ μιὰν ὀχιά νὰ κοιμᾶται κουλουριασμένη. Τῆς ἄρπαξε, ὁ καλὸς σου, τὴν οὐρὰ κ' ὕστερα ἐκουβαριάσθηκε κ' ἐπρόβαλε τὰ περόνια του. Ἐξύπνησε ἡ ὀχιά καὶ ἄρχισε νὰ τὸν κτυπᾷ μὲ τὸ κεφάλι της. Κτύπα-κτύπα ἀπάνω στ' ἀγκάθια του, ἐλιποθύμησε. Ὁ σκαντζόχοιρος ἐτοιμάσθηκε νὰ στρωθῇ στὸ φαγί. Τὴν ἴδια ὅμως στιγμή παρουσιάζεται ἄλλος σκαντζόχοιρος.

— Καλῶς τὰ χαίρεσαι, τοῦ λέγει μὲ ἀστεῖα, θέλω κ' ἐγὼ μερίδιο.

— Φύγε! τοῦ ἀπαντᾷ ἐκεῖνος ἀγριεμένος.

— Γιατί;

— Γιατί ἔτσι· λόγο θέλεις νὰ σοῦ δώσω τώρα; Δὲν ἄργησαν νὰ πιασθοῦν. Σηκώνουν ἀμέσως τὸ μέτωπο, κᾶνουν τοὺς ἀγκαθεροὺς σκούφους των σὰν περικεφαλαῖες, καὶ χύνεται ὁ ἓνας ἀπάνω στὸν ἄλλον. Σκράπ! σκρούπ! ἀκοῦς τὸ κονταροκτύπημα· καὶ τὰ χαλίκια κυλοῦν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια των. Ἀλήθεια, ἐνόμισα πὼς εἶχα μπροστά μου τὸν Ἀχιλλέα μὲ τὸν Ἔκτορα, πὺν μοῦ ἔλεγε μιὰ φορὰ ὁ παππούς.

— Τί ἦτο πάλι αὐτὸς ὁ Ἀχιλλέας καὶ ὁ Ἔκτορας; ἐρώτησε ξαφνισμένος ὁ τυφλοπόντικας.

— Ἀσβοί! μὰ πολὺ παλιοί! ἀπὸ τοὺς ἀσβοὺς τοὺς ἥρωες! ἐπρόσθεσε περήφανα ὁ ἀσβός.

— Ἐ-γέ! ἔβαλε τὰ γέλια ὁ τυφλοπόντικας.

— Γιατί γελᾷς, κουμπάρε; ρωτᾷ ὁ ἀσβὸς σαστισμένος.

— Στὸν πειτεινὸ βλέπω τὰ ἐφόρτωσες καὶ σὺ τὰ γράμματα, κουμπάρε. Ἄσβοι ἦσαν αὐτοὶ οἱ ἥρωες ποὺ εἶπες, ἢ ἄνθρωποι ;

— Καὶ τί ἔχει νὰ κάμῃ ; ἐρώτησε περιφρονητικὰ ὁ ἄσβρος· ἄσβοι, ἄνθρωποι τὸ ἴδιο κάνουν. Τάχα δὲν μπορεῖ νὰ γίνουν ἥρωες καὶ οἱ ἄσβοι ;.. Ὡστόσο, εὐρήκα ἐγὼ καιρὸ, ἀρπάξω ἀπὸ τὴν ὀχιά ἓνα κομμάτι, κ' ἐδῶ πᾶν οἱ ἄλλοι! Δὲν ξέρεις, κουμπάρε, τί νοστιμάδα εἶχε· ἄλλο νὰ σοῦ τὸ λέγω καὶ ἄλλο νὰ τὸ τρώγῃς.

— Καὶ μένα μ' ἀρέσει τὸ κρέας τοῦ φιδιοῦ, εἶπε ὁ τυφλοπόντικας, κ' ἔγλειψε τὰ χεῖλη του. Καμιά μέρα θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ τοιμήσω κ' ἐγὼ κανένα κομματάκι.

— Ὅπως θέλεις, κουμπάρε.

— Τώρα γειά σου, γιατί μὲ ἄρχιζε ἡ πείνα, εἶπε ὁ τυφλοπόντικας.

— Ἀχ! φαγά! τοῦ εἶπε ὁ ἄσβρος.

— Πάλι τὰ ἴδια ;

— Ἐλα δά, μὴ θυμῶνῃς! Θὰ ξαναγυρίσης ἀποδῶ ;

— Ἀκούς ἐκεῖ· σὲ λίγο, εἶπε ὁ τυφλοπόντικας κ' ἔφυγε.

Τ'

Οἱ μέρες γίνονται ὅλο καὶ μικρότερες. Τὰ χελιδόνια φεύγουν. Ὁ βοριάς φυσᾷ δυνατὰ καὶ τὰ πουλιὰ πετοῦν λυπημένα. Ὁ τυφλοπόντικας ἐτοιμάζει τὸ σπιτικό του καὶ σωρεύει στὸ κελάρι του ὅσες κάμπιες καὶ σκουληκάκια τοῦ περισσεύουν.

Μιά μέρα πού ἤθελε νὰ φάγη ποντικázια, ἐθυμήθηκε τὸν ἀσβό. Ἀλλὰ τώρα δὲν ἔμποροῦσε νὰ εὕρῃ τέτοιο φαγί. Ἐξω ἀπὸ τὶς νυφίτσες, καὶ οἱ κουκουβάγιες καὶ οἱ κουροῦνες καὶ ἄλλα πουλιὰ τὰ ἐκυνηγοῦσαν ἀλύπητα.

— Τί νὰ κάνη τάχα ὁ κουμπάρος ; εἶπε.

Δὲν χάνει καιρὸ καὶ νὰ τοῦ στῇ φωλιά τοῦ ἀσβοῦ. Τὸν εὕρισκει ὁλοστρόγγυλο ἀπὸ τὸ πολὺ πάχος, ἀλλὰ καὶ ἀνήσυχο.

— Ἐ, πῶς περνᾷς τώρα ; τὸν ἐρωτᾷ πνίγοντας στὴ στιγμὴ ἓνα μὲ τ' ἄλλο τρία ποντικázια.

— Δὲν βλέπεις ; Μαζεύω ξερὰ φύλλα γιὰ τὸ στρῶμα μου, εἶπε ὁ ἀσβός. Μὰ γιὰ μένα ἤλθες ἢ γιὰ τὰ ποντίκια μου ;

— Οὐφ, καημένε, μὴν εἶσαι κουτός. Ἐσὺ τώρα ἐτοιμάζεις νὰ κοιμηθῇς καὶ ποντίκια λογαριάζεις ;

— Σὰν τί θέλεις νὰ κάμω, ἀφοῦ δὲν εὕρισκω νὰ φάγω ; εἶπε μὲ λύπη ὁ ἀσβός.

— Καὶ ὁ φίλος σου ὁ σκαντζόχοιρος ; Δὲν μπορεῖς νὰ οἰκονομήσης τίποτε ἀπ' αὐτόν ;

— Καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιο κάνει· μαζεύει ξερὰ φύλλα νὰ ἑτοιμάσῃ τὸ στρῶμα του. Ἀχ, αὐτὸς ὁ χειμῶνας ! ἀναστέναξε βαθιὰ ὁ ἀσβός.

— Πόσο σὰς λυποῦμαι, κακομοίρηδες, εἶπε ὁ τυφλοπόντικας· δὲν μαζεύεις τίποτε καὶ σύ ; λίγα μανιτάρια, καμιά ρίζα ἀπὸ γογγύλια...

— Ὅ,τι μπορῶ κάνω· ἀλλὰ δὲν τὰ καταφέρνω νὰ συνάξω ὅσα μοῦ χρειάζονται. Καὶ αὐτὴ ἡ ξαδέλφη μου μ' ἐλησμόνησε.

— Τώρα ξαδέλφη σου ! Δέν τὰ ἔμαθες ;

— Τί ; τί ; ἐρώτησε ἀνήσυχος ὁ ἀσβός.

— Ζωὴ σὲ λόγου σου ἄλλὰ καὶ αὐτὴ τὸ ἐπαράχαμε.
"Αἷμα ὠρμποῦσε σὲ ποντιζοὺς ἢ σὲ ζοτέτσι, ἔχανε κατα-
στροφὴ. Ἐνας ἀρουραῖος τῆς ἔφθανε γιὰ νὰ χορτάση,
κ' ἐκεῖνη ἔσφαζε ἐκατὸ τὴν ἡμέρα.

— Ἦταν ἀχόρταγη ! παραδέχθηκε ὁ ἀσβός.

— Τί ἐκατάλαβε; Ἐφαγε στὸ τέλος τὸ κεφάλι της!
Προχθὲς πὺν ἐγύριζα στὴ φωλιά μου, βλέπω μιὰ μι-
ζρούλα νυφίτσα ἑτοιμὴ νὰ μοῦ ριχθῇ.

— Ἐ, ἔ, τῆς φωνάζω τί ; ἀπὸ τώρα ! Ποῦ εἶναι
ἡ μάνα σου ;

— Δέν ὑπάρχει πιά, μοῦ εἶπε, χωρὶς νὰ δείξῃ τὴν
παραμυρὴ λύπη.

— Τί, ἐπέθανε ; ξαναρωτῶ.

— Ὁχι, μοῦ εἶπε ἐμπῆξε μιὰ βραδιά στὸ ζοτέτσι,
ἐσαρκώλωσε στὸ ξύλο πὺν κοιμοῦνται οἱ κότες, καί,
μία μὲ τὴν ἄλλη, τοὺς ἀνοιξε τὴ γλέβα ὅλων, κά-
που ἐπὶ τὸ-ὀκτὼ κότες ! Ἐπειτα, μεθυσμένη ἀπὸ τὸ
αἷμα, ἔπεσε κ' ἐκοιμήθηκε. Τὴν αὐγὴ, πὺν ἐμπῆξε
στὸ ζοτέτσι ὁ κύρ Μηνάς, τὴν ἔχαμε νὰ μὴν ξανα-
ξυπνήσῃ.

Ἐφώνασε ἔπειτα τὴν κυρὰ Χαρίζλεια, τὴ χήρα,
καὶ τῆς εἶπε :

— Δέν πιάνουν τὰ ξόρτια σου. Πάρε τώρα τὸ
τομάρι της νὰ τὸ ζάμης γάντια.

— Τὴν ἄμοιση ! εἶπε ὁ ἀσβός, τὴ λυποῦμαι.

— Ἄμ ἐγώ ; Ἄν καὶ οἱ δικοί της μᾶς κυνηγοῦν
ἀλύπητα, τὴ λυποῦμαι στ' ἀληθινά. Γιατὶ δὲν τῆς

βγαίνει οὔτε ἡ γυναῖκα τοῦ κυρ Μηνᾶ, στή λατρεία πού ἔχει στὰ μικρά της. Δὲν ξέρεις πῶς τὴν ἐκαμάρωνα, μιὰ μέρα πού τὴν εἶδα μ' ἐκεῖνα ! Ἀπὸ κάποιο κοτέτσι ἐγύριζε μὲ ἀλειμμένο τὸ μουσούδι της ἀπὸ κροκοῦς αὐγῶν. Ποιὸς ξέρει πόσα εἶχε ρουφήξει ! Ἀλλὰ δὲν ἐξέχασε καὶ τὰ παιδιὰ της. Ἐπῆρε ἓνα αὐγό, τὸ ἔσφιξε κάτω ἀπὸ τὸ σαγόνι της καὶ τὸ ἔφερε σὲ μιὰ κουφάλα ἐλιᾶς. Ἐβγάλε ἀπὸ ἐκεῖ ἔξι-ὄχτὼ μικρὰ στὸν ἥλιο, τοὺς ἐμοίρασε τὸ αὐγὸ καὶ ἔπειτα ἄρχισε νὰ παίζη μαζί τους καὶ νὰ τὰ μαθαίνει κυνήγι. Μιὰ χαρὰ νὰ τὰ βλέπη κανεῖς ! . . Νά ! τὴν ἐθυμῆθηκα καὶ ἐδάκρυσα.

— Τί νὰ γίνη, κουμπάρε μου ! καθένας μὲ τὴ μοῖρα του, εἶπε σοβαρὰ ὁ Ἀσβός. Γι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ θὰ φάγω ὅ,τι ἐσύναξα, καὶ ὕστερα θὰ τὸ ρίξω στὸν ὕπνο ὅλο τὸ χειμῶνα. Κοίταξε, ἄμα ξεσπᾶν ὁ καιρὸς, νὰ ἔλθῃς νὰ μὲ ξυπνήσης. Μά, τὸ καλὸ πού σου θέλω, νὰ μπῇς προσεκτικὰ.

— Γιατί ;

— Γιατὶ μπορεῖ νὰ εὐρῆς στή θέσι μου τὴν ἀλεπού. Γιὰ νὰ μὴν κοπιᾶζῃ νὰ φτιάγῃ δική της φωλιά, ἔρχεται πολλὰς φορὰς καὶ παίρνει τὴ δική μου.

— Ἐννοια σου, ἔχεις τὸ λόγο μου· ἔξω ἀπὸ κακὸ συναπάντημα.

— Τί συναπάντημα ; ἐρώτησε νυσταγμένος ὁ Ἀσβός.

— Γυρεύεις τί γίνεται ; Ἐγὼ, βλέπεις, τὸ χειμῶνα δὲν κοιμοῦμαι· δουλεύω.

— Καὶ τί μ' αὐτό ; καὶ πέρσι ἐκυνήγησες καὶ πρόπερσι.

— Ναί, πολλές φορές πηγαίνει ή στάμνα για νερό, μὰ záποτε πάει καὶ δὲν γυρίζει. Τί νὰ σοῦ πῶ ; Ἐ-
κείνη ή ἀξίνα τοῦ ζῦρ Μηνᾶ σὰν πολὺ μὲ φέρνει γύρω
φέτος. Ἄς εἶναι, ὅ,τι γράφει δὲν ξεγράφει. Γειά σου
καὶ καλὴ ἀντάμωση.

— Στὸ καλὸ καλὴ ἀντάμωση, εὐχήθηκε ὁ ἀσβός.
Ἐζούλουριάσθηκε στὸ στρῶμα του καὶ ἐφρόντισε
νὰ δίνη ὅσο λιγότερο μπορούσε χορμὶ στὸν ἀέρα. Σὲ
λίγο ἀποκοιμήθηκε.

* * *

Ὁ χειμῶνας ἐπλάκωσε. Ὁ βοριάς ὅσο πηγαίνει καὶ
δυναμώνει καὶ γίνεται πιὸ κρύος. Οὔτε ἀσβοί, οὔτε
φρόνοι, οὔτε σξαντζόχοιροι, οὔτε τυφλοπόντιζοι φαί-
νονται στοὺς ζήπους καὶ στὰ χωράφια. Ἄλλοι ἐτρέ-
πωσαν βαθιὰ στὸ χῶμα καὶ ἄλλοι ἔπεσαν στὸν ὕπνο καὶ
περιμένουν νὰ ξαναγυρίση ή ἀνοιξί.

Α. Καρκαβίτσας.

36. Ἡ ἀλεπού καὶ ὁ σκαντζόχοιρος.

ΚΟΝΤΕΥΕΙ νὰ φύγῃ τὸ φθινόπωρο καὶ ὁ γέρο-Χειμῶνας φορεῖ τὴν ἄσπρη σκούφια του καὶ ἐτοιμάζεται νὰ κατεβῇ στὴ γῆ. Κάθε αὐγὴ ἢ ὁμίχλη ἀπλώνει πυκνὰ γαλαζία πέπλα στὰ βουνά, στοὺς κάμπους καὶ στὶς κοιλάδες. Ἐπειτα βγαίνει ὁ ἥλιος, ἓνας ἥλιος θαμβὸς σὰν ἄρρωστος, καὶ τὸ πράσινο χορτάρι φαίνεται πασπαλισμένο μὲ τριμμένο διαμάντι. Ἀπὸ τὰ κλαδιὰ τῶν δένδρων πέφτει σταλαματιᾶς σταλαματιᾶς τὸ νερὸ ποὺ ἄφησε στὰ φύλλα των ἢ καταχνιά. Μαζὶ πέφτουν καὶ τὰ φύλλα, τὰ τελευταῖα φύλλα ποὺ εἶχαν

μείνει ἀζόμη στὰ δένδρα. Εἶναι καταζίτρινα, ξερά καὶ ξεσχισμένα, καὶ ὁ παραμιζρὸς ἄνεμος τὰ παίρνει μακριὰ καὶ τὰ κάνει νὰ ἤχουν σὰν ἄδεια ὄστρακα.

* * *

Μὲ τέτοιον καιρὸ μιὰ ἀλεποὺ ἐπροχωροῦσε φύλα-
κτὰ στὴν ἄκρη τοῦ δάσους. Τώρα ποὺ τὰ δένδρα ἔμει-
ναν χωρὶς φύλλα καὶ οἱ καλαμιές τῶν χωραφῶν ἐθε-
ρίσθησαν, καὶ τῶν λιβαδιῶν τὰ χόρτα ἐκόπηξαν, ἡ
κυρὰ Μάρω δύσκολα, πολὺ δύσκολα οἰκονομοῦσε τὴν
τροφή της.

Τυχερὸ ποὺ τὰ παιδιά της ἐξεπετάχθησαν πιά καὶ
τὰ ἐγύμνασε νὰ κυνηγοῦν μοναχὰ τῶν. Δὲν εἶχε λοι-
πὸν νὰ φροντίξῃ, παρὰ μόνο γιὰ τὸν ἑαυτὸ της. Ἀλλὰ
κ' ἔτσι, δύσκολα τὰ ἐκατάφερε. Δὲν ἔτρωγε τώρα ἄλλο
τίποτε, παρὰ ἀρουραῖους. Τὸ ἐβαρέθηκε ὅμως αὐτὸ τὸ
φαγὶ κ' ἐβγήκε σήμερα νὰ εὗρῃ τίποτε ἄλλο φαγώ-
σιμο. Ἦξερε πὼς γάτω στὰ χωράφια οἱ κυνηγοὶ ἔστη-
ναν δίχτυα καὶ ξόβεργα γιὰ νὰ πιᾶσουν πουλιά, κ' ἐκεῖ
ἐπήγαινε ἡ κυρὰ Μάρω. Νὰ εὗρισκε μιὰ καλὴ τσίχλα
ἢ ἓνα τρυφερὸ ὀρτύκι !

Ὁ καιρὸς ὅμως ποὺ πιάνουν τὶς τσίχλες καὶ τὰ
ὀρτύκια ἐπέρασε πιά, καὶ ἡ καλή μας δὲν εὗρηκε τί-
ποτε, οὔτε ἓνα κομπογιάννη ! Ἐκοίταξε, ἐξανασκοίταξε
παντοῦ κ' εἶπε μελαγχολικά :

— Ἐήμαξε ὁ τόπος ! Σὲ λίγο θὰ παγώσῃ καὶ τὸ
χῶμα, καὶ θὰ λείψουν καὶ οἱ ποντιζοί. Δύσκολοι και-
ροί ! πολὺ δύσκολοι καιροί !..

* * *

Ἐπῆγε κ' ἐκάθησε πίσω ἀπὸ ἓνα φουντωτὸ κέδρο·
ἐσήκωσε τ' αὐτιά της, ἐκράτησε ὀρθὸ τὸ κεφάλι της
καὶ τὸ δεξιὸ μπροστινὸ πόδι της, κ' ἔμεινε ἀκίνητη.

Οὔτε σκυλὶ ὅμως, οὔτε ἄνθρωπο ὠσιμίσθηκε. Τότε
ἐβγήκε ἀπὸ τὸν κέδρο κ' ἐμπῆκε στὰ ὀργώματα. Ἀλλὰ
κ' ἐκεῖ δὲν ἄκουε τίποτε ἄλλο, παρὰ τὸν ἄνεμο ποὺ
ἐκινουῖσε τὰ χαμόκλαδα καὶ τὴ φωνὴ τῆς καρακάξας
«κρά! κρά!».

Ἐξαφνα ἄρχισε νὰ τρέχῃ· ἔτρεχε ἀπάνω κάτω,
δῶθε κεῖθε, μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο, σὰ νὰ ἐζητοῦσε
κάτι.

Ἐπειτα ἐπροχώρησε ἴσια ἐμπρὸς μέσα ἀπὸ τὸ
ὄργωμα κ' ἐμπῆκε σ' ἓνα χωράφι ποὺ εἶχε φυτρώσει
τὸ σιτάρι. Μὲ μιᾶς ἔσκυψε ἀπότομα σὰ νὰ τὴν ἐκτύ-
πησαν σκάγια στὸ κεφάλι κ' ἔμεινε ἀκίνητη πίσω ἀπὸ
μιὰ πρασινάδα.

Ἐπειτα ἐσήκωσε σιγὰ-σιγὰ τὸ κεφάλι, ἐκάρφωσε

κάπου τὰ μάτια της κ' εἶδε ἓνα λαγὸ νὰ κοιμᾶται στὴν αὐλακιά. Δὲν ἔχασε καιρό· μὲ ἓνα πήδημα τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ σβέρο. Ὁ λαγὸς ἐξύπνησε ὅταν ἔνιωσε τὰ δόντια τῆς ἀλεποῦς στὸ λαρύγγι του. Ἔσκουζε λυπητερὰ κ' ἔκαμε τρία μεγάλα πηδήματα γιὰ νὰ γλυτώσῃ. Ἀλλὰ δὲν ἐξέροδισε ἄλλο, παρὰ πὺν ἀνάγκασε τὴν ἀλεποῦν νὰ σφίξῃ περισσότερο τὰ δόντια της καὶ νὰ τὸν πνίξῃ. Ἐπειτα ἔγλειψε τὰ χεῖλη της καὶ εἶπε περιπαιχτικά:

— Ἄν σοῦ ἀρέσῃ, ξανακοιμᾶσαι, ἄλλῃ φορὰ μὲ ἀνοιχτὰ τὰ μάτια, ἀνόητε!

* * *

Ἐκάθησε ὕστερα καὶ ἄρχισε νὰ τρώγῃ. Ἐφαγε ἀρκετὰ καὶ εἶχε νὰ φάγῃ ἀκόμῃ· ἀλλὰ νὰ φάγῃ ὅλο τὸ λαγό, ἀδύνατο. Ἐσκαψε λοιπὸν ἓνα λάκκο μὲ τὰ νύχια της κ' ἔχωσε μέσα ὅ,τι ἔμεινε ἀπὸ τὸ λαγό.

— Καὶ αὔριο, ἡμέρα ξημερώνει. Ὅποιος μαζεύει, εὐρίσκει στὴν ἀνάγκη, εἶπε.

Ἀφοῦ ἀπόχωσε τὸ λάκκο, ἔβαλε ἐπάνω ἓνα κομμάτι πρασινάδα.

— Γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό, ἃς γλείψω τὸ αἷμα. Πρέπει κανεὶς ὅλα νὰ τὰ προβλέπῃ, ἐπρόσθεσε.

Ἐπειτα ἐκάθησε στὰ πίσω πόδια της κ' ἐκοίταξε γύρω. Πέρα ἀπὸ τὸ ποταμάκι εἶδε ἓνα βοσκό μὲ τὰ πρόβατά του καὶ τὸ σκύλο του.

— Στὴ στάνη του, εἶπε ἡ κυρὰ Μάρω, ἔχει κάτι κότες καλοθρεμμένες. Τὸ καλοκαίρι ἐπρόφθασα νὰ τοῦ

ἀρπάξω ἓνα-δυὸ κοτόπουλα· ἀλλὰ παραλίγο νὰ μὲ πνίξῃ ὁ σκύλος του. Τί νὰ τοῦ κάμω, πού δὲν ἔχω τὰ δύντια τοῦ κυρ Νικόλα, τοῦ λύκου! Ἀλλιῶς, θὰ τοῦ ἔδειχνα...

Ἐξαφνα ἀκούσθηκαν γανγίσματα. Ἡ ἄλεπού ἐμπῆκε σ' ἓνα χανδάκι καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐκοίταξε προσεκτικά.

— Κυνηγοὶ νὰ εἶναι; ἐσυλλογίσθηκε.

Σὲ λίγο ἀκούσθηκαν κουδούνια μουλαριῶν. Ἦσαν μερικὲς οἰκογένειες, πού ἐκατέβαιναν στὰ χειμαδιά. Τὰ σκυλιά των ὠσμίσθηκαν τὴν ἄλεπού· μὰ οὔτε ὄρεξι εἶχαν νὰ τὴν κυνηγήσουν, οὔτε καὶ ἦσαν μαθημένα.

— Δεν σᾶς λογαριάζω διόλου, εἶπε μὲ περιφρόνησι ἡ κυρὰ Μάρω, ὅταν εἶδε πὼς ἦσαν σπιτικά. Ὡστόσο, ἐπρόσθεσε, ὅποιος φυλάγει τὰ ροῦχα του ἔχει τὰ μισά.

* * *

Ἐτράβηξε ἴσια μέσα στὸ χανδάκι κ' ἐβγῆκε σὲ μιὰ γούρνα γεμάτη νερό. Ἐδιψοῦσε ἡ ἄλεπού κ' ἐρούφηξε ἀρκετό. Ἐξαφνα ἄκουσε κάτι νὰ σαλεύῃ. Γυρίζει καὶ βλέπει ἓνα σωρὸ ἀπὸ ξερὰ φύλλα νὰ περπατοῦν. Καὶ τί νομίζετε ὅτι εἶδε; Ἐνας σκαντζόχοιρος εἶχε καρφωμένα στ' ἀγκάθια του πολλὰ φύλλα κ' ἐπήγαινε μ' ἐκεῖνα νὰ στρώσῃ τὴ φωλιά τῶν παιδιῶν του. Στὸ δρόμο ἀπάντησε κάποιον ποντίκι κ' ἐστάθηκε νὰ τὸ ξεκοκκαλίσῃ πίσω ἀπὸ ἓνα φουντωτὸ ἀγριάγκαθο.

Ὁ σκαντζόχοιρος τὴν εἶδε τὴν ἄλεπού, μὰ ἔκαμε ὅτι δὲν τὴν ἐπρόσεξε· δὲν τοῦ ἄρρεσε ἡ συντροφιά.

της. Αὐτὸ ἡ κυρὰ Μάρω τὸ ἐπῆρε γιὰ προσβολή.
— Θὰ σοῦ δείξω ἐγώ ! εἶπε θυμωμένη.

Ἐπλησίασε καὶ τὸν ἐχαιρέτησε .

— Τί κάνεις ; εἶσαι καλὰ ; Ποντιζάκι, βλέπω, τρώ-
γεις.

Τσιμουδιὰ ἐξεῖνος. Κ' ἐπειδὴ δὲν τῆς εἶχε ἐμπιστο-
σύνη, ἐμισοζουλουριάσθηκε γιὰ νὰ εἶναι ἔτοιμος νὰ
προβάλλῃ τ' ἀγκάθια του. Ἡ ἄλεπού ἐπλησίασε πρὸ
πολύ καὶ τοῦ εἶπε .

— Ἔχω καιρὸ νὰ φάγω ποντίκι. Δώσε μου λίγο!

— Βλέπεις ὅτι δὲν ἔμεινε τίποτε, ἀπαντᾷ ὁ σχαν-
τζόχοιρος, καὶ ζουλουριάζεται πρὸ πολύ.

— Ὅσο γιὰ ἓνα μεζέ, ἔμεινε, εἶπε ἡ ἄλεπού. Κ'
ἐπλησίασε γιὰ νὰ τὸν ἀρπάξῃ ἀπὸ τὸ λαιμό.

* * *

Ὁ σχαντζόχοιρος ὅμως εἶναι πρὸ γοργοκίνητος.

Στὴ στιγμὴ, ἔγινε σωστὴ σφαῖρα, καὶ τὸ μου-
σούδι καὶ ἡ γλωσσίτσα τῆς ἄλεπούς ματώνονται στ'
ἀγκάθια του.

— Τώρα θὰ ἰδῆς... ἐφώναξε θυμωμένη ἡ κυρὰ
Μάρω. Κ' ἐσκούπισε μὲ τὰ μπροστινὰ πόδια τῆς τὰ
αἷματα. Βγάλε τὸ μουσούδι σου νὰ μοῦ ζητήσης συ-
χώρεσι, ἀλλιῶς θὰ σὲ φάγω !

Ὁ σχαντζόχοιρος ἔμενε ἀκίνητος, σὰ νεκρός. Ἡ
ἄλεπού μὲ τὸ πόδι τῆς τὸν ἐγύριζε ἀπὸ ἐδῶ, τὸν ἐγύ-
ριζε ἀπὸ ἐκεῖ, ἐθύμωνε, ἔσκουζε· ἀλλὰ δὲν ἐμποροῦσε
νὰ τὸν πετύχῃ σὲ ψαχνό. Ὅπου τὸν ἄγγιζε, τ' ἀγκάθια
του τὴν ἐτρυποῦσαν ἀλύπητα.

Ἐστάθηκε λίγο νὰ συλλογισθῇ τί νὰ κάμῃ. Καὶ δὲν ἄργησε νὰ εὗρῃ τρόπο. Ὁ σκαντζόχοιρος ἔχει τρία ἀγκάθια πὶο μεγάλα ἀπὸ τ' ἄλλα. Ἀπὸ ἐκεῖ μὲ προσοχὴ τὸν ἄρπαξε μὲ τὰ δόντια της, ἐπῆγε στὸ κάτω μέρος τῆς γούρνας πού εἶχε βαθιὰ τὰ νερὰ καὶ μπλούμ ! τὸν ἄφησε μέσα,

Ἀμέσως ἐξεκουλουριάσθηκε ὁ σκαντζόχοιρος καὶ ἄρχισε νὰ κολυμπᾷ. Αὐτὸ ἤθελε καὶ ἡ ἄλεπού.

— Ἔ, τοῦ λέει, σοῦ ἀρέσει ; Μπορεῖς νὰ κολυμπᾷς ὡς αὐριο τὸ πρωῒ. Ἐγὼ θὰ μείνω ἐδῶ. Ἄν κάνης ὅτι βγαίνεις, σὲ ἄρπαξα ἀπὸ τὸ λαιμό. Ἄν πάλι μείνης στὸ νερό, κάποτε θὰ κουρασθῇς καὶ θὰ πνιγῇς.

* * *

Ἐδοξίμασε νὰ βγῇ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ὁ σκαντζόχοιρος. Ὅπου ὅμως καὶ ἂν ἐγύριζε, ἡ κυρὰ Μάρω ἔτρεχε μπροστὰ κ' ἔδειχνε τὰ μυτερὰ δόντια της.

Ἔτσι ἐκολύμπηπε κάπου ἓνα τέταρτο.

Τέλος ἡ ἀναπνοή του ἔγινε δύσκολη καὶ τὰ πόδια του ἐπαράλυσαν ἀπὸ τὴν κούρασι. Δὲν ἤξερε τί νὰ κάμῃ. Ἐδυμῆθηκε τῇ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ του. Ποῦ θὰ τ' ἄφηνε ; Εἶπε λοιπὸν παρακαλεστικὰ στὴν ἄλεπού :

— Ἐχω ἑφτά παιδιὰ. Ὁ χειμῶνας, ὅπου καὶ ἂν εἶναι, ἔρχεται, κ' ἔρχονται γιὰ μᾶς ἡμέρες ἄσχημες. Μονάχη της ἡ γυναῖκα μου δὲν μπορεῖ νὰ τὰ καταφέρει. Κακὸ δὲν σοῦ ἔκαμα. Ἄφησε τοῦτον τὸν χειμῶνα νὰ μείνω ἐδῶ, καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ ἀνοιξι, φεύγω καὶ δὲν μὲ ξαναβλέπεις.

— Ἐσὺ δὲ μοῦ ζάνεις κακό; ἐφώναξε ἡ ἀλεπού.
Μπορεῖς νὰ μοῦ εἰπῇς, τί θέλεις ποῦ γυρίζεις στὰ
λαγούμια μου; Τί ἄλλο παρὰ νὰ μοῦ κουβαλᾷς
τὰ σκυλιά; Ἄν δὲν ἦσαστε σεῖς οἱ σχαντζόχοιροι,
ἐμεῖς μὲ τὰ σκυλιά θὰ ἤμεθα φίλοι, σὰν ξαδέρφια
ποῦ εἴμεθα.

— Ἐγὼ σοῦ κουβαλῶ τὰ σκυλιά; ἐρώτησε ὁ σχαν-
τζόχοιρος μὲ ἀπορία.

— Ἐσὺ βέβαια. Γιὰ τοῦτο, τώρα ποῦ ἔπεσες στὰ
χέρια μου, δὲν μοῦ γλυτώνεις. Ἄν ἔχῃς μυαλό, ἕνα
σοῦ μένει νὰ ζάμῃς. Γράψε τὴ διαθήκη σου καὶ ἀφι-
σέ με ἐπίτροπο. Σοῦ ὑπόσχομαι νὰ φροντίσω γιὰ τὰ
παιδιά σου.

Ὅταν ἄκουσε αὐτὰ ὁ σχαντζόχοιρος, ἀπελπίσθηκε.
Ἐβούτησε ἄλλη μιὰ φορὰ στὸ νερὸ καὶ στ' αὐτιά του
ἐνόμισε πὺς ἄκουε βροντές. Ἐσυμμαζεῦθηκε ὅσο μπο-
ροῦσε, νὰ μὴ μπαίνει τὸ νερὸ στὸ στόμα του. Ἀλλὰ
δὲν ἐμπόρεσε νὰ κρατηθῇ πολὺν καιρό. Ἐξανανέβηκε
κ' ἔβγαλε τὸ κεφάλι του.

Κοιτάζει δεξιὰ, κοιτάζει ἀριστερά, ξανακοιτάζει,

δὲν πιστεύει τὰ μάτια του. Ἡ ἄλεπού εἶχε γίνει ἄφαντη.

* * *

Ὁ σκαντζόχοιρος ἔβαλε τὰ δυνατά του καὶ ἐπετάχθηκε ἀπὸ τὴ γούρνα. Μόλις ἐβγῆκε, ἔπесε ἀναίσθητος. Ἀλλὰ δὲν ἄργησε νὰ συνέλθῃ. Πρώτῃ του δουλειά, νὰ κοιτάξῃ, γιατί ἔγινε ἄφαντῃ ἡ κυρὰ Μάρω. Ἐπροχώρησε ψηλὰ καὶ ἐκοίταξε ὁλόγυρα. Τὴν εἶδε κοντὰ στὴ ρίζα ἐνὸς γέρου πεύκου νὰ χώνεται στὴν τρύπα της. Σὲ λίγο ἔγινε ἄφαντῃ καὶ ἐκεῖνη καὶ ἡ οὐρά της.

Τὴν ἴδια στιγμὴ, ἀπὸ τὴν ἄλλῃ μεριά ἐπρόβαλε ἓνας κυνηγὸς μὲ τρία κυνηγάρικα σκυλιά. Ἐσήκωσε τὸ ὄπλο του καὶ ἐφώνησε στὰ σκυλιά: «μέσα! μέσα!» Τὰ σκυλιά ἄρχισαν νὰ γανγίζουν χαρούμενα. Ὁ Ἀράπη, τὸ πιὸ μικρό, ἤθελε νὰ φθάσῃ πρῶτος στὴν τρύπα τῆς ἀλεπούς.

Τώρα ἐκατάλαβε ὁ σκαντζόχοιρος. Ἐσυλλογίσθηκε μιὰ στιγμὴ:

— Τί θὰ ὠφελήσῃ νὰ μποῦν στὴ φωλιά της; Ἡ κυρὰ Μάρω ξέρεי πῶς νὰ ξεφύγῃ. Ἔχει μιὰ τρύπα κάτω ἀπὸ τὸ μεγάλο πουρνάρι καὶ μιὰ μέσα στὸ μεγάλο βάτο. Αὐτὴ ὅμως τὴ φορὰ δὲν πρέπει νὰ γλυτώσῃ. Τὰ ἐχαλάσαμε, καὶ νὰ τὰ ξαναφτιάσωμε ἀδύνατο. Ἀς βοηθήσω καὶ ἐγὼ γιὰ νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴ μέση.

Ἐσυλλογίσθηκε ἀκόμη λίγο, καὶ ἔπειτα ἔτρεξε ὅσο μποροῦσε σ' ἓνα μέρος ποὺ ὑπῆρχαν πολλὰ βάτα, καὶ σὲ λίγο ἔγινε καὶ αὐτὸς ἄφαντος.

* * *

Ὅστος ὅλος ὁ τόπος γύρω ἀντηχοῦσε ἀπὸ τὰ γαυγίσματα τῶν σκυλῶν καὶ τὶς φωνὲς τοῦ κυνηγοῦ.

— Μέσα, μέσα ! ἐφώναζε ἐπίμονα ἐκεῖνος.

— Γὰβ γὰφ ! Γὰβ γὰφ ! ἀπαντοῦσαν τὰ σκυλιά.

Ὁ μοῦργος ὠσμίσθηζε τὴν ἀλεποῦ μέσα στὴ φωλιά της καὶ ἔτρεξε νὰ μπῇ πρῶτος. Ἐθυμήθηζε ὅμως ἀμέσως τὸ τί ἔμαθε τὸν περασμένο χρόνον καὶ ἐδείλιασε. Τότε εἶχε πιάσει τὴν κυρὰ Μάρω ἀπὸ τὴν οὐρά· ἐκείνη ὅμως ἐγύρισε ἔξαφνα καὶ τοῦ ἔδωσε τέτοια δυνατὴ δαγκωματιά, ποὺ τοῦ ἐξέσχιζε τὸ μουςοῦδι. Γιὰ τοῦτο τώρα ἐπῆγαινε μὲ προσοχή.

Ἔχωσε τὸ κορμί του ὥς τὴ μέση καὶ ἐξακολούθουσε νὰ γαυγίξῃ καὶ νὰ κουνᾷ πέρα δῶθε τὴν οὐρά του· ἀλλὰ δὲν ἐπροχωροῦσε περισσότερο. Ὅταν ὅμως ὁ κυνηγὸς τοῦ εἶπε προστακτικά: «ντροπή, Μοῦργο, μέσα !», ἐκοντοστάθηκε λίγο καὶ ὕστερα ἐμπήκε.

Στὸ ἀναμεταξύ, ἡ Σπίθα, τὸ ἄλλο σκυλί, εἶχε πιάσει τὴν τρύπα ποὺ ἐβγαίνει κάτω ἀπὸ τὸ πουργάρι· ἀλλὰ δὲν ἐμποροῦσε νὰ χωθῇ μέσα. Ἡ τρύπα ἦτο στενὴ καὶ τὸ σκυλί μεγαλόσωμο. Γιὰ τοῦτο ἔστεκε ἀπ' ἔξω, ἔχωνε μόνον τὸ μουςοῦδι τῆς μέσα καὶ ὅλο ἐσκάλλιζε τὸ χῶμα μὲ τὰ πόδια τῆς, οὐρλοῖαζε παραπονιάριζα καὶ ἐκουνούσε τὴν οὐρά τῆς ἀδιάκοπα.

Τέλος τὸ τρίτο σκυλί, ὁ Ἀράνης, πότε ἐκοίταζε στὰ μάτια τὸν κυνηγό, πότε ἔτρεχε λίγο στὰ χαμόγλαδα καὶ ἐξαναγύριζε, πότε ἐγαύγιζε, ἀλλὰ δὲν ἐτολμοῦσε νὰ κάμῃ τίποτε. Ἦτο ἀκόμη ἀγύμναστο.

Ὁ κυνηγὸς ἀπὸ τὴν ἀνυπομονησίᾳ του ἔβαλε τὸ αὐτί του ἐκάνω στὸ χῶμα γιὰ νὰ καταλάβῃ τί γίνεται μέσα στὴ φωλιά. Ἄκουε φοβερὸ θόρυβο, πάλεμα δυνατὸ. Καὶ ἀληθινὰ συνέβαινε ἐκεῖ κάτι ἀπίστευτο. Στὴν ἀρχὴ ἡ ἀλεπού ἐσκέφθηκε νὰ φύγῃ ἐμπρὸς στὸ Μοῦργο· ἐκατάλαβε ὅμως ὅτι ἐκεῖνος θὰ ἔτρεχε πίσω της καὶ δὲ θὰ ἐγλύτωνε. Ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ τὸν ἀντικρίσῃ παληκαρίσια. Γύρισε ἀπότομα καὶ τοῦ ἐρρίχθηκε μὲ δόντια καὶ μὲ νύχια.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Μοῦργος εἶχε ξεθαρρέψῃ πιά. Ἐστάθηκε ἄφοβα μπροστὰ της, ἔδωσε καὶ αὐτὸς ὅσες μπόρεσε δαγκωματιές, ὥς ποὺ τὸν ἐπῆραν τὰ αἷματα στὰ μούτρα καὶ δὲν τὸν ἄφηναν νὰ ἰδῇ τί γίνεται γύρω του. Τότε κατώρθωσε νὰ τοῦ φύγῃ ἡ κυρὰ Μάρω, κ' ἔτρεξε ἴσια νὰ βγῇ ἀπὸ τὴν τρύπα ποὺ εἶχε στὴ ρίζα τοῦ πουρναριοῦ. Ἀλλὰ καθὼς ἐπλησίαζε ἐκεῖ, ἄκουσε θόρυβο ἀφύσικο. Ὁ κυνηγὸς μὲ τὸ μαχαίρι του ἐσκάλιζε τὸ χῶμα γιὰ ν' ἀνοίξῃ δρόμο στὴ Σπίθα. Κ' ἐκεῖνη δίπλα του ἐσγάρλιζε τὸ χῶμα καὶ οὐρλιάζε ἀνυπόμονα, θαρρεῖς κ' ἐπερίμενε νὰ εὕρῃ τὸ φαγί της.

Καθὼς ἄκουσε ἔτσι ἡ ἀλεπού, ἐκοντοστάθηκε σὺλ-λογισμένη.

— Καὶ τί μ' αὐτό; εἶπε γελώντας. Ἐχῶ καὶ ἄλλο μονοπάτι, θὰ βγῶ ἀπὸ τὸ βάτο.

Ἐμέσως ἐγύρισε πίσω, ἐχύθηκε στὸ Μοῦργο καὶ τοῦ δίνει μιὰ γερὴ δαγκωματιὰ στὸ κεφάλι. Βάζει ἐκεῖνος τὰ οὐρλιάσματα καὶ ἡ κυρὰ Μάρω τὸν πηδᾷ καὶ τρέχει νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ βάτο.

Σὲ λίγο φθάνει στὴν τρύπα, ἀλλὰ τὴν εὕρισκει βου-

λωμένη. Κοιτάζει καλὰ νὰ ἰδῇ ποιός τῆς ἔκαμε αὐτὴν τὴ συμφορὰ καὶ βλέπει τὸ σκαντζόχοιρο. Εἶχε στρουγυλοκαθῆσει ἔτσι πὺν οὔτε ποντικὸς δὲν ἐμποροῦσε νὰ περάσῃ ἀπὸ ἐκεῖ χωρὶς τὴν ἄδειά του.

— Πάλι ὁ σκαντζόχοιρος, εἶπε θυμωμένη ἡ κυρὰ Μάρω. Τί θέλεις ἐσὺ ἐδῶ ; τοῦ εἶπε ἄγρια. Κάμε πέρα νὰ περάσω, γιατί ἀλιῶς θὰ σὲ δαγκάσω.

— Ὅχι δά ! λέγει γελώντας ὁ σκαντζόχοιρος.

— Κάμε γρήγορα, ξανάειπε, ἡ ἀλεπού τριζώντας τὰ δόντια της.

— Μὴ θυμῶνης, καημένη καὶ ἀσχημίζεις !.. εἶπε ἀτάραχος ὁ σκαντζόχοιρος.

Ἡ κυρὰ Μάρω ἐκατάλαβε ὅτι μὲ τὸ ἄγριο δὲν ἔβγαινε τίποτε καὶ ἄρχισε ν' ἀλλάζῃ γλῶσσα.

— Ἐλᾶ, καημένε, καὶ μὴ μὲ παιδεύης, εἶπε παραπονιάρικα. Σὲ ξέρω ἐγώ, δὲν εἶσαι κακός· δὲν μπορεῖς νὰ μ' ἀφήσης νὰ μὲ φάγουν οἱ σκύλοι.

— Τὰ ξαδέφρια σου ; τῆς εἶπε περιπαικτικά ὁ σκαντζόχοιρος.

— Ἀφῆσε τώρα τ' ἀστεῖα. Ἀλήθεια σοῦ λέγω· θὰ μὲ φάγῃ ὁ Μοῦργος καὶ τὸ χρῆμα στὸ λαιμό σου.

— Μὴ χάνης τὰ λόγια σου, εἶπε ὁ σκαντζόχοιρος.

Ὅταν εἶδε τὰ στενὰ ἡ ἀλεπού, ἐσκέφθηκε νὰ γυρίσῃ πίσω στὴ φωλιά της, νὰ τὰ βάλῃ μὲ τὸ Μοῦργο καὶ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴν τρύπα πὺν ἐπρωτομπήκε. Ἔτσι γ' ἔκαμε.

Ὅμοῦ ἀπάνω στὸ Μοῦργο, τὸν δαγκάνει μὲ λύσσα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τὴ δαγκάνει καὶ ξεκολλᾷ ἀπὸ τὴ γούνα της ἓνα καλὸ κομμάτι. Πηδᾷ ἐμπρὸς ἡ ἀλεπού, τὴν

κυνηγᾷ ὁ Μοῦρογος. Τὸ στιγμὴ πού ἐπρόβαλε τὸ μου-
σοῦδι τῆς ἔξω ἀπὸ τὴν τρύπα, ἓνα μπάμ ! ἀκούσθηκε
καὶ ἡ κυρὰ Μάρω εἶδε γιὰ τελευταία φορὰ τὸν ἥλιο.

* * *

Μόλις ἀκουσε τὴν τουφεκιά ὁ σκαντζόχοιρος, ἐβγήκε
φυλακτὰ ἀπὸ τὸ βάτο κ' ἐπῆγε πίσω ἀπὸ τὸ πουρνάρι.
"Ἦθελε νὰ ἰδῇ τί ἀπόγινε ἡ ἄλεπού. Εἶδε τὸν κυνηγὸ
πού τὴν ἐβαστοῦσε ψηλά, καὶ τὰ σκυλιὰ πού ἐπηδοῦ-
σαν νὰ τὴν ἀρπάξουν ἀπὸ τὰ χέρια του. Ἐκούνησε τὸ
κεφάλι θλιβερά.

— Ἀλήθεια, τὴ λυποῦμαι, εἶπε. "Αν δὲ μ' ἐβασά-
νιζε τόσο, ἴσως νὰ μὴν τὰ ἐπάθαινε. Τί νὰ τῆς κάμω ;

"Ἐπειτα, ὅταν ἐκατάλαβε πὼς ἔφυγε ὁ κυνηγὸς καὶ
τὰ σκυλιὰ του, ἐπῆγε κ' ἐπῆρε τὰ παιδιὰ καὶ τὴ γυ-
ναῖκα του κ' ἐκάθησε στὴ φωλιά τῆς ἄλεπούς. Ἐπέρα-
σαν χαλὰ τὸ χειμῶνα, καὶ ἂν δὲν ἔφυγαν, θὰ εἶναι
ἀκόμη ἐκεῖ.

Νώντας Ἐλατος.

37 Τὰ κάρβουνα καὶ ὁ ἀρβέστης.

Α'

ΣΤΟ δάσος τὸ πέλξι ἀκούεται βαριά. Ὅλη μέρα
στὸ δάσος ἀκούεται τὸ πέλξι : γζάπ ! γζούπ !
γζάπ ! γζούπ.

Γιατί κτυπᾷ τὸ πέλξι μέσα στὸ δάσος ; Ἐπέρασε
τὸ καλοκαίρι καὶ ἦλθαν οἱ καρβουνιάρηδες, νὰ μᾶς δώ-
σουν γιὰ τὸ χειμῶνα φωτιά. Κάρβουνα θὰ μᾶς δώ-
σουν, νὰ τὰ βάλουμε στὸ μαγζάλι, κάρβουνα κόκκινα,
χρυσοκόκκινα.

Θὰ καθήσουμε τότε ὅλοι γύρω, θὰ πρήσουμε κά-
στανα καὶ θὰ εἰποῦμε παραμῦθια καὶ ἱστορίες πα-
λιές. Ὁ βοριάς ἔξω θὰ σφυρίζῃ θυμωμένος· τὰ δέν-
δρα τοῦ κήπου μας θὰ κτυποῦν τ' ἄφυλλα κλαδιά τους

σκληρά : κρούπ ! κρούπ ! Τὸ χιόνι λευκὸ καὶ ἀπαλὸ θὰ κατεβαίνει στὴν αὐλή μας.

Ἐμεῖς ὅμως μέσα στὴν καλοστρωμένη κάμαρα θὰ καθόμασθε γύρω στὸ μαγκάλι. Τὰ κάρβουνα θὰ ροδοβάφουν τὰ πρόσωπό μας, θὰ ζεσταίνουν τὸ σῶμα μας, καὶ θὰ μᾶς κάνουν νὰ γελοῦμε γιὰ τὸ χιόνι ποὺ σκεπάζει τὴν αὐλή μας καὶ γιὰ τὸ ἄγριο σφύριγμα τοῦ βοριᾶ. Τὰ παιδιὰ θὰ φλυαροῦν ἢ γάτα μὲ σηκωμένη τὴν οὐρὰ θὰ τεντώνεται καὶ θὰ ρουθουνίζει· οἱ νιῆς θὰ κεντοῦν ἢ θὰ ράβουν καὶ οἱ γέροι θὰ διηγοῦνται τὸ παραμῦθι. Καὶ μιὰ στιμένη λεμονόκουπα ἀπάνω στὰ κάρβουνα θὰ τσιτσιρίζει συγκρατητὰ καὶ ἀδιάκοπα, σὰ νὰ βαστᾷ τὸ ἴσο στὸ παραμῦθι.

Νά, γιατί κτυπᾷ τὸ πελέκι μέσα στὸ δάσος.

* * *

Ὅλη μέρα δουλεύουν οἱ καρβουνιάρηδες στὴ λαγκαδιά, γιὰ νὰ ἐτοιμάσουν τὸ καμίνι. Ρίχνουν κάτω ἄγριόδενδρα μὲ τὰ πελέκια τους, κ' ὕστερα κόβουν μὲ τὸ πριόνι, μικρὰ-μικρὰ κομμάτια, τὰ χονδρὰ κλωνάθια των.

Ὅλα αὐτὰ τὰ κομμάτια θὰ τὰ βάλουν ἔπειτα μὲ τάξι τὸ ἓνα ἀπάνω στὸ ἄλλο καὶ θὰ τὰ κάμουν μεγάλο σωρό. Πλατὺς θὰ εἶναι κάτω ὁ σωρὸς κ' ἐπάνω μυτερός, ἀπαράλλαχτος σὰν ἓνα μεγάλο χωνί.

Στὴν κορυφὴ τοῦ σωροῦ θ' ἀφήσουν μιὰ τρύπα, ποὺ θὰ φθάνη ὡς κάτω. Ὅμοιες τρύπες θ' ἀφήσουν

καὶ γύρω στὴ βίασι, ποὺ θὰ συγκοινωνῇ μὲ τὴν τρύπα
τῆς χορυφῆς. Τὸ σωρὸ θὰ τὸν σκεπάσουν μὲ χῶμα,
ἐκτὸς ἀπὸ μερικὲς τρύπες· ἔπειτα θὰ βάλουν μὲ
προσανάμματα φωτιά στὴ μεσιανή, καὶ ὕστερα θὰ κλεί-
σουν μὲ τὴ σειρὰ τῶν ἄλλων τρύπων.

Ὑστερα θὰ κλείσουν ἐκεῖνες ποὺ εἶχαν ἀνοικιᾶς
καὶ θ' ἀνοίξουν ὅσες εἶχαν κλειστές...

Ἡ φωτιά εἶται θὰ προχωρῇ ἀργὰ καὶ χωρὶς νὰ
λαμπαδιάζῃ, μέσα στὸ σωρὸ. Οἱ καρβουνιάρηδες, ὅταν
καταλάβουν πὼς ἡ φωτιά ἐπέρασε ὅλο τὸ σωρὸ, καὶ
ἰδοὺν νὰ βγάλῃ φλόγες χωρὶς καπνὸ, θὰ βουλώσουν
ὅλες τὶς τρύπες μὲ χῶμα καὶ θὰ τὴν ἀφήσουν νὰ
κρυφοκαίῃ.

Σὲ δυὸ-τρεῖς μέρες θὰ ξεσκεπάσουν τὸ σωρὸ καὶ
τὰ κάρβουνα θὰ εἶναι ἕτοιμα.

Β'

Τί εἶναι πάλι ἐκεῖνο πού καπνίζει στό λόφο τὸν πετρωτό; Βγάζει μαῦρον στριφτό καπνὸ μαῦρο καὶ πυκνὸ καπνὸ, πού ἀνεβαίνει στὰ σύννεφα ν' ἀνταμώσει τὴν καταιγίδα. Πίσω του βγαίνουν κάτι γλῶσσες πύρινες. Γλῶσσες φωτιάς πηδοῦν ψηλά, σὰ νὰ θέλουν ν' ἀκολουθήσουν τὸν καπνὸ στό ἀβέβαιο ταξίδι του. Ἀλλὰ δὲν μποροῦν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν καὶ πεισμώνουν, καὶ ὅλο πηδοῦν ψηλότερα καὶ σφυρίζουν θυμωμένα, σὰ νὰ τοῦ λέγουν: «στάσου!»

Κ' ἔτσι ὁ πέτρινος σωρός, πού στέκει κοντὰ στό λόφο τὸν πετρωτό, μοιάζει ἀπὸ μακριὰ μὲ δράκο. Ἕνα δράκο ἀπὸ ἐκείνους πού λέγουν τὰ παραμύθια. Εἶναι ριζωμένος στὴ γῇ καὶ ἡ φλογοκόκκινη κόμη του ἀνερμίζει φοβερά. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δράκος: εἶναι τὸ καμίνι, τὸ ἀσβεστοκάμινο.

Ἐτελείωσε ὁ χειμῶνας κ' ἔρχεται ἡ ἀνοιξί. Ἦλθαν οἱ ἀσβεστάδες νὰ κάμουν τὸν ἀσβέστη. Οἱ νοικοκυρὲς τὸν θέλουν τὸν ἀσβέστη. Θ' ἀσπρίσουν τοὺς τοίχους τῶν σπιτιῶν, θ' ἀσπρίσουν τὶς πέτρινες σκάλες, τὰ πεζούλια, τὶς μάνδρες, ὅλα θὰ τ' ἀσπρίσουν. Ἔρχεται ἡ Λαμπρὴ καὶ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη».

* * *

Οἱ ἀσβεστάδες δουλεύουν ὅλη μέρα· ὅλη μέρα ἀκούεται τὸ πελέκι. Ντὶν ντὶν! ντὶν ντὶν! ἀκούεται τὸ

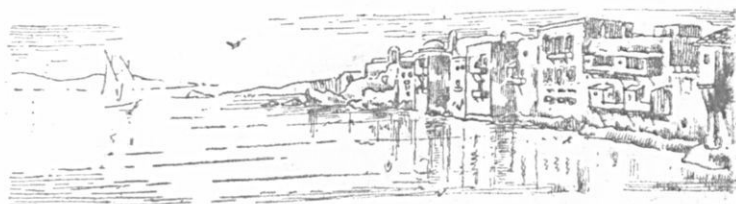
σφυροὶ στὸν πέτρινο τὸ λόφο. Μπὰμ καὶ μπούμ! κάθε τόσο τὸ φουρνέλο. Οἱ πέτρες κυλοῦν βαριές, οἱ ἄσπρες πέτρες κατεβαίνουν ἀπὸ τὸ ξεροβούνι, κομματιαζονται ἀπὸ τὰ σφυριά. Οἱ ἀσβεστάδες παίρνουν τὰ κομμάτια καὶ τὰ βάζουν ἀπάνω στὸ καμίνι· τὸ μεγάλο καὶ βαθὺ καμίνι, ποὺ χάσκει τὸ στρογγυλὸ στόμα του ἀχόρτιαγα. Ἔπειτα βάζουν ἀπὸ κάτω φωτιά· δυνατὴ φωτιά βάζουν οἱ ἀσβεστάδες καὶ τὴν ἀφήνουν νὰ καίη γιὰ ἡμέρες.

* * *

Ἔτσι γίνεται ὁ ἀσβέστης. Θὰ τὸν πάρη ἔπειτα ὁ κτίστης, θὰ τὸν σβήσῃ στὸ νερό, θὰ τὸν ἀνακατεύσῃ μὲ ἄμμο καὶ θὰ κτίσῃ τὰ πέτρινα σπίτια, τὶς πέτρινες σκάλες καὶ τὶς πέτρινες μάνδρες. Θὰ τὸν πάρουν καὶ οἱ καλὲς νοικοκυρὲς καὶ κάθε τόσο θ' ἀσπρίζουν ὅλα γύρω. Καὶ ὁ διαβάτης θὰ ὀνομάσῃ τὸ χωριὸ των: Ἀσπροχώρι.

Α. Καρκαβίτσας

38. Μεσημέρι.

ΤΟΥ μεσημεριού ἡ ἀχνάδα
κι' ὁ θερμὸς τῆς ἀντηλιάς
ρίχνουν σκέπη στὴ λαμπράδα
τῆς ζεστῆς ἀκρογιαλιάς.

Κ' ἡ ἀχνάδα αὐτὴ θαμπώνει
καὶ τὸ μάτι δὲ χωρίζει
ποῦ ἡ θάλασσα τελειώνει,
ποῦ ὁ οὐρανὸς ἀρχίζει.

Στὸ μυστήριο ἀδερφωμένα,
βουνά, πέλαγα, οὐρανοὶ
σμίγουν, κάνουν κόσμον ἓνα
καὶ μιὰ πλάση γαλανή.

Κι ἂν περνᾷ βαρκούλα πέρα
καὶ τὴ θάλασσα λευκαίνει,
φαίνεται σὰν περιστέρω
στὰ οὐράνια πλανεμένη.

Γ. Δροσίνης

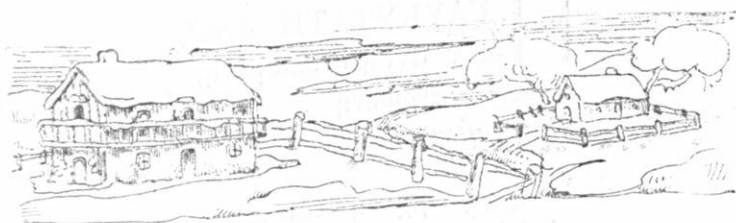
39. Τὸ δειλινό.

Σ ΠΑ ἡ πηγὴ στὴ λαγκαδιὰ κυλᾷ μὲς στὰ χαλίκια,
σιγὰ κι' ἄργα τὰ ἰσκιώματα γλιστροῦν τοῦ δειλinoῦ,
στὰ θάμνα σκόρπια βόσκουνε πηδώντας τὰ κατσίκια,
στὸ βράχο τὸν ὀρθόψηλο τοῦ ἀπόκρεμνου βουνοῦ.

Κι' ἀνάρια τὰ κουδούνια τους ἀκούονται στὴ ράχη,
ὀλόγηρα ἔδω, κοιμένα ἐξεῖ, βραχνόφωνα ἄλλα ἤχουν,
λὲς σήμαντρα πολὺλάλα ποὺ κρέμονται στὰ βράχη
κ' οἱ ἄγοί τους φεύγουνε ψηλὰ κι' ἀνέεροι ξεψυχοῦν.

Καὶ τὸ ἀεράκι ἀνάλαφρα τὰ πεῦκα ἀργοπναδεύει
καὶ ἰσκιώνουν κι' ὅλο ἰσκιώνουνε τὰ πλάγια χαμηλά,
καὶ μιὰ κατσίκια ἀπ' τὶς πολλὲς παράμερα ἀλαργεύει
καὶ ὀλόρθη πάει καὶ στέκεται σὲ μιὰ κορφὴ ψηλά.

Κ. Χατζόπουλος

40. Χιονισμένη. νύχτα.

ΠΑΤΙΑ τὸ χιόνι στρώθηκε
σὲ κάμπους καὶ σὲ δάση·
γυάλινα κάστρα τὰ βουνά,
λευκὸ ὄνειρο εἶν' ἡ πλάση.

Κι' ἀπάνω τους βαθιά, βουβή
νυχτιά καὶ παγωμένη·
δὲν ἀναδεύεται κλαδί,
πνοὴ δὲν ἀνασαίνει.

Οὔτε προβάτου βέλσμα,
οὔτ' ἓνα κλάμα γκιώνη·
γύρω, παντοῦ, ἓνα σάβανο
ἀπλώνεται τὸ χιόνι.

Κι' ἀπὸ ψηλά, στὴν ἄπειρη
κι' ἄλλα αὐτὴ κουάδα,
τ' ἀχνὸ φεγγάρι ὁλότρεμο,
σὰ νεκρικὴ λαμπάδα.

Κ. Χατζόπουλος

41. Ἡ ἄνοιξις.

Η ΓΛΥΚΥΤΑΤΗ ἄνοιξις
μὲ τ' ἄνθη στολισμένη,
ροδοστεφανωμένη
τῇ γῇ γλυκοτηράει.

Κ' ἡ γῇ τῇ χλόῃ ντύνεται,
τὰ δάση τῆς ἰσκιώνουν,
τὰ κρύα χιόνια λιώνουν,
ὁ οὐρανὸς γελάει.

Τὰ λουλουδάκια βάφονται,
τὰ πλάγια χρωματίζουν,
κ' ἡδονικὰς φωτίζουν
οἱ δροσερεῖς αὐγές.

Στὸ ἀγκαθερὸ τριαντάφυλλο
γλυκολαλάει τ' ἀηδόνι.
Τὸ ξένο χελιδόνι
ταιριάζει τῇ φωλιά.

Στοὺς κάμπους πλούσια κι' ἄχοπα
σὲ πράσινα λιβάδια,
τὰ ζωντανὰ κοπάδια
βελάζουν καὶ τηδοῦν.

Κι' ὁ νιὸς βοσκὸς χαρούμενος
φυσώντας τῇ φλογέρα
γιομίζει τὸν ἀέρα
μὲ τραγουδιῶν φωνές.

Βηλαράς.

42 Τέσσερα ἀδέρφια.

ΤΕΣΣΕΡΑ

(γύριζε γοργά !)

τέσσερα ἀδέρφια τὸ χορὸ ὅξω στοὺς κάμπους σέρνουν,
πιασμένα χέρι χέρι:

τοῦ Γεροχρόνου τὰ παιδιὰ

ποῦναι τ' ἀγόρια ὁμορφονιοὶ κ' ἡ κόρη δίχως ταίρι.

Κ' ἡ κόρη

(κοίταξε ὁμορφιές !)

κ' ἡ κόρη πρώτη τραγουδεῖ : «Τοὺς κάμπους λουλουδίζω

καὶ τὰ κλαδιὰ φουντώνω,

τοῦ Πάσχα φέρνω τὶς χαρὲς

στῆς νύχτας μέσα τῇ δροσιᾷ μ' ἀηδόνια ξεφαντώνω».

Τὸ πρῶτο

(μάνας μας γλυκιὰ !)

τὸ πρῶτο ἀγόρι τραγουδεῖ : «Σφαλῆστε τὰ βιβλία,

στὶς ἐξοχὰς νὰ πᾶμε

νὰ δροσιστοῦμε στὰ νερά,

στὸν ἴσκιό τῆς γερομουριᾶς τὰ πωρικὰ νὰ φᾶμε !»

Καὶ τ' ἄλλο

(κράτα τὸ χορὸ !)

καὶ τ' ἄλλο ἀγόρι τραγουδεῖ : «Ὁ τρύγος τῶρ' ἀρχίζει

μὲ χαρωπὰ τραγούδια·

σταφύλια κεῖ, σταφύλια δῶ,

πατεῖτε ἄντρες στοὺς ληνούς, τρυγάτε, κοπελούδια !»

Τὸ τρίτο

(ἂ μὰ τί χαρά !)

τὸ τρίτο λέει : «Ὅμως καὶ ἐγὼ τὰ παραμύθια φέρονω
τοιγύρω στὰ μαγζάλια
μαζὶ μὲ κάστανα ψητά,
Ἀγιοβασίλη φέρονω γώ, ἐγὼ καὶ πορτοκάλια».

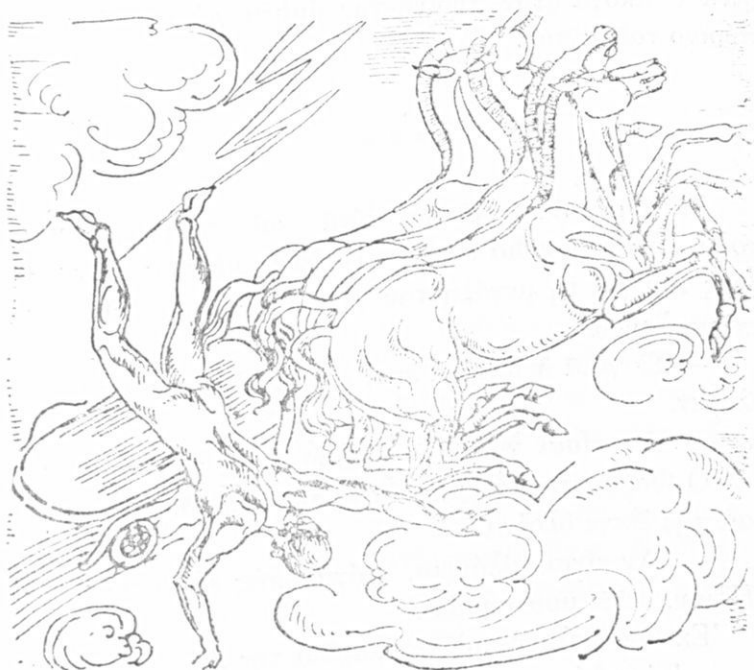
Κι' ὅλα τους

(γύριξε γοργά !)

κι' ὅλα τους τραγουδοῦν μαζὶ : «Γυρνᾶμε νύχτα μέρα
πιασμένα χέρι χέρι,
ἐμεῖς τοῦ Χρόνου τὰ παιδιά,
τρεῖς γιοί, καὶ οἱ τρεῖς ὁμορφονιοί, μιὰ κόρη δίχως ταῖρι»

Α. Πάλλης

43. Ὁ Φαέθοντας.

ΜΙΑ φορά κ' ἓναν καιρὸ ἐξοῦσε στοὺς κάμπους τῆς πατρίδας μας μιὰ νεράϊδα πὺν τὴν ἔλεγαν Κλυμένη. Αὐτὴ ἦτο γυναῖκα τοῦ Ἥλιου κ' εἶχε ἓνα πολὺ ὁμορφο παιδὶ μὲ ὀλόχρυσά μαλλιά, πὺν τὸ ἔλεγαν Φαέθοντα. Κάθε μέρα τὸ ἔλουζε, τὸ ἐκτένιζε καὶ τοῦ ἔλεγε γιὰ τὸν πατέρα του ἱστορίες, πὺν ἔμοιαζαν μὲ παραμῦθια. Καὶ κάθε πρωί, ὅταν ἔβγαινε ὁ ἥλιος, ἄρχιζε :

— Νά, τώρα ὁ πύρινος πατέρας σου ζεύγει τὰ πύ-

ρινα τ' ἄλογα στήν πύρινη τὴν ἄμαξα γιὰ νὰ ζάμη τὸ πύρινο ταξίδι του.

* * *

Ὁ Φαέθοντας ἄκουε αὐτὰ καὶ περηφανεύθηκε πολὺ. Στὰ παιγνίδια του ὅλο ἐμιλοῦσε μὲ τοὺς συντρόφους του γιὰ τὴ μεγάλη του γενιά. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι τὸν ἐπεριγελοῦσαν.

— Σὲ γελᾷ ἡ μητέρα σου, καὶ σὺ τὸ πιστεύεις ; τοῦ ἔλεγε.

— Ἄν εἶσαι γιὸς τοῦ Ἥλιου, δεῖξε μας σημάδι.

Ὁ Φαέθοντας ἐπήγαινε τότε στὴ νεράϊδα μάνα του καὶ τῆς ἔλεγε ὁλοένα :

— Ἄν εἶναι ἀλήθεια, μάνα, πὼς εἶμαι γιὸς τοῦ Ἥλιου, δεῖξε μου σημάδι.

Ἐκεῖνη ἐγελοῦσε μὲ τὴν καρδιά της καὶ τοῦ ἔλεγε :

— Τί καλύτερο σημάδι ἀπὸ τὴν ὁμορφιά σου θέλεις, παιδί μου ; Δὲν βλέπεις ποὺ λάμπεις σὰν ἀκτῖνα του ;

Ὁ νέος ἐφώναζε τότε τοὺς συντρόφους του γιὰ νὰ τοὺς ἀποστομώσει :

— Τί καλύτερο σημάδι θέλετε ἀπὸ μένα ; Δὲν βλέπετε ποὺ λάμπω σὰν ἀκτῖνα του ;

Ἐκεῖνοι πάλι δὲν ἐπίστευαν καὶ τὸν ἐπερίπαιζαν τοῦ ἐξανάλεγαν μὲ πείσμα :

— Θέλομε σημάδι ! δεῖξε μας σημάδι !

* * *

Ἀπὸ τὰ πολλὰ, δὲν ἐβάσταζε ὁ Φαέθοντας πηγαίνει καὶ λέγει τῆς νεράϊδας :

— Μάνα, θέλω σημάδι από τὸν πατέρα μου. Δεῖξε μου τὸ δρόμο νὰ τὸν εὕρω.

— Ἀφοῦ σὲ βεβαιώνει ἡ μητέρα σου. δὲν τὸ πιστεύεις;

— Πιστεύω καὶ παραπιστεύω, ἀλλὰ θέλω νὰ τὸ πιστεύῃ καὶ ὁ κόσμος. Τί ἀξίζει νὰ τὸ ξέρω ἐγὼ μοναχός μου!

— Καλά, παιδί μου, ἀφοῦ τὸ θέλεις πῆγαινε, εἶπε ἡ νεράϊδα πικραμένη· ἀλλὰ κοίταξε μὴν πάθῃς τίποτε κακό. Πάρε τὸ δρόμο, πὺν ὁδηγεῖ ἴσια στὴν ἀνατολή. Ἄμα φθάσῃς στὴν ἄκρη τ' οὐρανοῦ, θὰ ἰδῇς κάτι ψηλές, ὀλόχρυσες κολόνες, πὺν βαστοῦν ἀπάνω των ἓνα παλάτι. Ἐκεῖνο εἶναι τὸ παλάτι τοῦ πατέρα σου. Φεγγαβολοῦν οἱ ἀσημένιες πύλες του. Ἐκεῖ ὁ θεὸς Ἥφαιστος, ὁ ξακουσμένος τεχνίτης, ἐσκόλισε τὴ γῆ καὶ τὸν οὐρανὸ μὲ τὰ κάλλη των.

* * *

Ἐκίνησε ὁ Φαέθοντας· δρόμο παίρνει, δρόμο ἀφήνει, φθάνει μὰ φορὰ στὸ παλάτι τοῦ πατέρα του. Κοιτάζει, τί νὰ ἰδῇ! Ὁ Ἥλιος νὰ κάθεται στὸ διαμαντένιο θρόνο του, ντυμένος φόρεμα κόκκινο σὰν τὴ φλόγα, κεντημένο μὲ σμαράγδια. Ἐφοροῦσε στὸ κεφάλι ἓνα στεφάνι τόσο λαμπερό, πὺν ἀδύνατο νὰ τὸ ἀντιζῶσῃ ἀνθρώπου μάτι. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κάθονται ἡ Ἡμέρα καὶ οἱ Μῆνες, ὁ Χρόνος καὶ οἱ Αἰῶνες. Πίσω του στέκονται ἡ Ἀνοιξὶ στεφανωμένη μὲ λουλούδια καὶ τ' ἀδέλφια της· τὸ Καλοκαίρι ἰδρωμένο, μὲ στε-

Καρκαβίτσα· Ἐλατον, Τὸ «Ραξοκί Σταφύλι», Δ' Δημ. Ἐκδ. Α' 1934 14

φάνι ἀπὸ στάχια στὸ κεφάλι· τὸ Φθινόπωρο, φωτωμένο μὲ γλυκόχυμους καρπούς, καὶ ὁ γέρο-Χειμῶνας, μὲ κάτασπρα μαλλιά καὶ γένια γεμῶτα χρούσταλλα.

* * *

Ἀπὸ μακριὰ ἐστάθηκε ὁ Φαέθοντας καὶ ἔβλεπε τὸ χέρι στὰ μάτια του, γιατί ἐθάμπωσε τὸ φῶς του.

Ὁ ἥλιος ἐγνώρισε τὸ παιδί του. Ἐκρυσσε ἀμέσως τὸ λαμπερὸ στεφάνι του καὶ τὸ ἔκραξε κοντά του.

— Εἰπέ μου, παιδί μου, πῶς ἦλθες ἐδῶ ; τὸν ἐρώτησε. Καὶ τὸν ἀγκάλιασε τρυφερά.

— Παιδί σου μὲ λέγεις καὶ τὸ πιστεύω, ἀποκρίθηκε ἀμέσως ὁ Φαέθοντας· ἀλλὰ θέλω νὰ τὸ μάθῃ καὶ ὁ κόσμος. Γι' αὐτὸ ἦλθα νὰ μοῦ δώσῃς σημάδι, ποῦ νὰ τὸ ἴδουν ὅλοι καὶ νὰ μὴ ξαναμιλήσουν.

— Σὰν τί σημάδι θέλεις ; ἐρώτησε ὁ ἥλιος.

— Κάμε ὄρκο.

— Τί ὄρκο ;

— Πῶς θὰ μοῦ δώσῃς ὅ,τι σοῦ ζητήσω.

— Νόστιμος, εἶσαι, εἶπε ὁ ἥλιος γελώντας μὲ τὴν πονηρία τοῦ παιδιοῦ του. « Ὁρκίζομαι στὰ μαύρα νερά τῆς Στύγας ».

* * *

Χωρὶς νὰ προσέξῃ ὁρκίσθηκε ὁ ἥλιος. Γιατὶ αὐτὸς ὁ ὄρκος εἶναι φοβερὸς καὶ στοὺς θεοὺς ἀκόμη. Ὅποιος θεὸς τὸν ἐπατοῦσε, θὰ ἔμενε ὁλόκληρο χρόνον σὰν πεθαμένος, καὶ ἄλλα ἐννιά χρόνια δὲν εἶχε δι-

καίωμα νὰ πηγαίνει με τοὺς ἄλλους θεοὺς. Γιὰ τοῦτο ὁ Φαέθοντας ἐχάριξε πρὸς τὸν ἄκουσε, καὶ εἶπε ἀμέσως στὸν πατέρα του :

— Δῶσε μου τὴν ἄμαξά σου, νὰ τὴν ὀδηγήσω μιὰ ἡμέρα στὸν οὐρανό.

— Μὴ, παιδί μου, μὴ ζητᾷς τέτοιο πράγμα ! εἶπε τρομαγμένος ὁ Ἥλιος. Ζήτησε ὅ,τι ἄλλο θέλεις. Πῶς, ἄνθρωπος ἐσύ, θὰ κάμης ἐκεῖνο, πρὸς δειλιάζει νὰ τὸ κάμη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Δίας ; Μπορεῖς ἐσύ νὰ σταθῇς στὴ μέση τ' οὐρανοῦ τὸ μεσημέρι, ἀφοῦ εἰ ἐγώ, ὅταν φθάσω ἐκεῖ, ζαλιζομαι καὶ τὰ χάνω ! Ἐπειτα, γιὰ νὰ γυρίσης πίσω ἐδῶ, ὁ δρόμος εἶναι τόσο κατηφοριστός, πρὸς καὶ αὐτὴ ἡ θάλασσα τρέμει νὰ μὴν γρεμισθῶ. Ἀφήνω τ' ἄγρια θηρία τ' οὐρανοῦ, τὸ Λιόν-τάρι, τὸ Σκορπιὸ καὶ τὸν Καρκίνο, πρὸς παραμονεύουν νὰ με ἀρπάξουν με ὅλη τὴν ἄμαξα. Ἐγὼ ξέρω πῶς τοὺς ξεφεύγω ! Ἀλλάξε γνώμη, παιδί μου !

— Ὁχι ! Ὁρκίσθηκες. Μόνο ἔτσι θὰ με πιστεῦῃ ὁ κόσμος γιὰ παιδί σου.

— Καὶ τί σὲ μέλει σένα γιὰ τὸν κόσμο ; Γιὰ τὸν κόσμο ζῆς ; ἐρώτησε ὁ Ἥλιος με ἀπορία. Φθάνει μόνος του κανεὶς νὰ ξέρη τὴν ἀξία του καὶ τὴ γυνιά του.

— Ὁχι, τὸ θέλω : μοῦ τ' ὠρκίσθηκες ! ἐπιμένει ὁ Φαέθοντας.

Τί νὰ κάμη ὁ Ἥλιος, πρὸς ἐδέθηκε με τὸν ὄρκο ; Παίρνει τὸ παιδί του καὶ τὸ φέρνει μπροστὰ στὴν ἄμαξά του.

Ἀπὸ καθαρὸ χρυσάφι εἶχε γίνει ὁ ἄξοντας, τὸ τιμόνι

καὶ ὁ γῦρος τῶν τροχῶν. Ἀργυρὲς οἱ ἀχτίνες, καὶ
στὸ ξυγὸ χρυσοζόλλητα πετράδια ἔχυναν λαμπρὸ φῶς.

* * *

Ἐκεῖ ποὺ ἐθαύμαζε ὁ Φαέθοντας τὴν ἄμαξα, ἡ
ροδοδάκτυλὴ Ἀνγή, ἀδελφὴ τοῦ Ἥλιου, ἄνοιξε τὶς
πύλες τῆς ἀνατολῆς. Ἀμέσως ἐπετάχθηκε ὁ γιὸς τῆς
ὁ Ἀνγερινός, μὲ μιὰ λαμπάδα στὸ χέρι, νὰ ζυνηγήσῃ
τ' ἀστέρια. Ἐνα-ἕνα τρεμοσβήνουν καὶ χάνονται μπρο-
στά του τ' ἀστέρια. Ἐξάθιζε καὶ τὸ Φεγγάρι ὥσπου
τελευταῖα ἐξάθιζε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀνγερινός.

Ἄμα εἶδε ὁ Ἥλιος τὰ ρόδα τῆς ἀδελφῆς του νὰ
ροδοβάφουν τὸν δρόμο, ἐπρόσταξε τὶς ξανθομαλλοῦσες
τὶς Ὄρες νὰ φέρουν τ' ἄλογα.

Τέσσερα ἦσαν τ' ἄλογα, τὸ ἕνα καλύτερο ἀπὸ τὸ
ἄλλο, χορτασμένα ἀπὸ τὴν ἀμβροσίᾳ ποὺ ἔτρωγαν
ὅλη νύκτα. Καθὼς τὰ ἔξευαν στὴν ἄμαξα, ἐπετοῦ-
σαν τὰ ρουθούνια των φλόγες. Ἀβάσταγα ἐπάτη-
σαν τὸν ἀέρα καὶ ἐβρόντησαν τὰ χρυσὰ χαλινάρια.
Ὁ Ἥλιος ἄλειψε τὸ παιδί του μὲ ἕνα θεϊκὸ
λάδι, γιὰ νὰ μὴν τὸ καίουν οἱ φλόγες, τοῦ ἔβαλε στὸ
κεφάλι τὸ στεφάνι μὲ χρυσὲς ἀχτίνες καὶ τοῦ εἶπε
ἀνήσυχος :

— Κράτα καλά τὰ χαλινάρια, παιδί μου, μὴν
κεντᾷς πολὺ τ' ἄλογα, καὶ πάρε τὸ δρόμο ποὺ ἄνοιξα
ἐγὼ τόσα χρόνια. Πρόσεξε μὴν ἀνεβῇς ψηλά, γιατί
θὰ κάψῃς τὸν οὐρανὸ μῆτε πάλι πολὺ χαμηλὰ νὰ
κατεβῇς, γιατί θὰ κάψῃς τὴ γῆ. Ἀλλὰ γιὰ τελευταῖα

φορὰ σὲ παρακαλῶ, παιδί μου, ἄφησέ με νὰ ὀδηγήσω
ἐγὼ-τὴν ἄμαξα!

* * *

Ποῦ ν' ἀκούσῃ ὁ φαντασμένος ὁ γιὸς του ! Ἀρ-
πάζει τὰ χαλινάρια, κτυπᾷ τ' ἄλογα καὶ μὲ τὸ δεξιὸν
χέρι ἀποχαιρετᾷ τὸν πατέρα του.

Χύνονται τ' ἄλογα καὶ γεμίζουν τὸν ἀέρα χλι-
μιντρίσματα. Ἐρρόδισαν ἓνα μὲ τὸ ἄλλο τὰ ψηλὰ κορ-
φοβούνια, καὶ ἡ καταχνιὰ ἐσηκώθηκε ἀπὸ τοὺς κάμ-
πους, σὰν πουπουλένιο νυκτικὸ σκέπασμα τῆς γῆς.
Ὅσο ἦτο πρωί, ὁ Φαέθοντας ἔβλεπε κάτω τὶς πο-
λιτεῖες, τὰ ποτάμια, τὰ βουνὰ καὶ τοὺς κάμους γε-
μάτος χαρά.

Ἄκουε τῇ βοῇ ποῦ ἔκανε ὁ κόσμος στὸ ξύπνη-
μά του, οἱ ἄνθρωποι, τὰ ζῶα, τὰ πετούμενα, κ' ἐφαν-
τάσθηκε πῶς τὸν εἶχα γνωρίσει καὶ τὸν ἐδοξολογοῦ-
σαν. Κ' ἐκοίταξε ἐπίμονα πῶς νὰ ξεχωρίσῃ τοὺς πα-
λιοὺς συντρόφους του καὶ νὰ τοὺς φωνάξῃ ἀπὸ ψηλά :
«Μὲ βλέπετε ; τί θὰ εἰπῇτε τώρα ; Εἶμαι ἢ ὄχι γιὸς
τοῦ Ἥλιου ;»

* * *

Ὅταν ὅταν ὁμως τ' ἄλογα τὸν ἀνέβασαν ἐκεῖ ποῦ
πετοῦν οἱ ἀετοί, ἄρχισε νὰ φοβᾶται. Ἐθυμήθηκε τὰ
λόγια τοῦ πατέρα του, ἀλλὰ τί ὠφελοῦσε ; Ἐκλείσε
τὰ μάτια του, νὰ μὴ βλέπῃ τὸ χάος.

Τ' ἄλ' ὅρα, καθὼς ἐνίωσαν ἔτσι, ἐπῆραν δρόμο σὰν φρενιασμέναι. Ἀλίμονο τώρα στὸν κόσμο! Πότε ἡ ἄμαξα ἐξέγυνε στὸν οὐρανό, καὶ τότε ἐχιόνιζε κ' ἐπάγωνε ἡ γῆ. Πότε ἐχαμήλωνε πολὺ, κ' ἔκανε τόση ζέστη, πὺν ἔσχαζαν οἱ ἄνθρωποι. Ἐστέρευαν οἱ πηγὲς κ' ἐκάησαν τὰ λουλούδια. Τὰ πετροβούνια ἔγιναν σκόνη. Ἐκόχλαζε ἡ θάλασσα, καὶ τὰ ψάρια, ἄλλα ἔσχασαν κ' ἐγέμισαν τὶς ἀκρογιαλιές καὶ ἄλλα ἐτρόπωσαν στὸ βυθὸ γιὰ νὰ σωθοῦν. Οἱ φῶνες πὺν δὲν μποροῦν νὰ μείνουν πολὺ βαθιά, ἔσχασαν καὶ αὐτές. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ποσειδῶνας, ὁ θεὸς τῆς θάλασσας, δὲν ἐτολμοῦσε νὰ βγάλῃ τὸ κεφάλι του ἔξω ἀπὸ τὸ βασίλειό του. Στὴν Ἀφροίτῃ ἐπλησίασε τόσο πολὺ τὸ ἀμάξι, πὺν ἔκαψε γάμπους ἀπέραντους· ἐκεῖ τώρα εἶναι οἱ φλογισμένες ἐρημιές. Ὅλη ἡ γῆ ἐκινδύνευε νὰ κατακαῇ. Καθὼς εἶδε ἔτσι ἡ θεὰ ἡ Γαῖα, ἡ προστάτισσά της, παρακάλεσε τὸ Δία νὰ προλάβῃ τὸ κακό. Παίρνει τότε ὁ Δίας ἕνα δυνατό ἀστροπελέκι καὶ τὸ τινάζει στὸ κεφάλι τοῦ Φαέθοντα.

* * *

Ἐλεσε ἀστροποκαμένος ὁ φαντασμένος ἀμαξηλάτης. Τρέχουν οἱ νεράϊδες μὲ τὴν ὁμορφη Κλυμένη στὴ μέση, σχίζουν τὰ πέπλα τους καὶ ἀρχίζουν τὰ μοιρολόγια. Οἱ τρεῖς ἀδελφές του μὲ κανένα τρόπο δὲν ἐμποροῦσαν νὰ παρηγορηθοῦν καὶ οἱ θεοὶ τὶς ἐλυπήθησαν καὶ τὶς ἔκαναν ἀργυρόφυλλες λεῖνες. Τὰ δάκρυά των τὰ ἔκαμαν καθαρὸν νεχρὸμπάρι.

Ἐφθασε καὶ ὁ φίλος τοῦ ὁ Κύκνος, ἐσύναξε ἕνα-
ἕνα τὰ κομμάτια καὶ τὰ ἔθαψε. Ἀπὸ τῇ μεγάλῃ τοῦ
ὁμῶς ἀγάπῃ, ἐξακολουθοῦσε νὰ ἔρχεται κάθε ἡμέρα
καὶ νὰ βουτᾷ στὸ ποτάμι, γιὰ νὰ εὕρῃ τίποτε ἀπὸ τὸ
φίλο του. Οἱ Θεοί, γιὰ νὰ τὸν ἀνταμείψουν, τὸν ἔκα-
ναν πουλί. Ἀλλὰ καὶ πουλί ὁ κύκνος δὲν παύει ὡς
τώρα νὰ χώνη τὸ κεφάλι στὰ νερὰ καὶ νὰ γυρεύῃ τὰ
λείψανα τοῦ Φαέθοντα.

Α. Καρκαβίτσας

41. Ὁ ἀργοναύτης Ἀγκαῖος.

ΟΤΑΝ ἐτέλειωσε ἡ ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία καὶ ἐγύρισε πρὸς τὴν πατρίδα του ὁ Ἀγκαῖος, ἐφρόντιζε μὲ περισσότερη ὁρεξὶ νὰ καλλιεργήσῃ τὰ κτήματά του. Ἐκαλλιεργοῦσε ὄχι μονάχα ἐκεῖνα ποὺ εἶχε, ἀλλὰ καὶ ἐφύτευε νέα ἀμπέλια.

Οἱ σκλάβοι του—καὶ εἶχε ἀρκετοὺς—δὲν ἐσώκω-
να κεφάλι ἀπὸ τὴ δουλειά· ὅλη μέρα μὲ τὴν ἀξίνα
καὶ τὸ ἰοστό στὸ χέρι εὐρίσζονταν. Ἀλλὰ καὶ ἔτσι ὁ

Ἄγκαϊος δὲν ἦτο εὐχαριστημένος καὶ γιὰ τὸ παραμικρὸ τοὺς ἔβριζε καὶ τοὺς ἐβασάνιζε ἀλύπητα.

Μιὰ μέρα ὁ γεροντότερος ἀπ' αὐτοὺς, πού ἐδούλευε ἀπὸ μικρὸς τὸν πατέρα του καὶ τὸν ἥρωα, ὅταν ἦτο παιδί, τὸν ἐσυντρόφευε στὰ παιχνίδια του, πηγαίνει καὶ τοῦ λέγει :

— Θὰ σοῦ εἰπῶ κάτι, ἀφεντικό, καὶ νὰ μὲ συμπαθῇς. Πολὺ φοβοῦμαι πὼς μὲ τὸν τρόπο πού φέρνεσαι στοὺς δούλους σου, δὲν πιστεύω νὰ προφθάσῃς νὰ πιῇς κρασί ἀπὸ τ' ἀμπέλια σου. Ὁ θεός, ἀφεντικό, δὲν προστατεύει τίς ἄδικες δουλειές.

Ὁ Ἄγκαϊος δὲν ἔδωσε προσοχὴ στὰ λόγια τοῦ γέρο σκλάβου καὶ ἐξακολούθησε νὰ φέρεται ἄδιστα καὶ σκληρὰ στοὺς δούλους του.

* * *

Ἦλθε τέλος ὁ καιρὸς τοῦ τρύγου. Ὁ Ἄγκαϊος ἐτρέγῃσε τ' ἀμπέλια του καὶ ἔβαλε τὸ μούστο στὰ βαρέλια. Ὅταν πιά ὁ μούστος ἐψήθηκε καὶ ἔγινε κρασί, ἐπρόσταξε μιὰ μέρα τὸ γέρο σκλάβο νὰ τοῦ γεμίσῃ ἓνα ποτήρι γιὰ νὰ τὸ δοκιμάσῃ. Ἀμα τὸ ἔφερε ὁ σκλάβος, τὸ ἐπῆρε ὁ Ἄγκαϊος καὶ τοῦ εἶπε :

— Θυμᾶσαι πού μοῦ εἶπες κάποτε, πὼς μπορεῖ νὰ μὴν προφθάσω νὰ πιῶ κρασί ἀπὸ τὰ ἀμπέλια μου ; Νὰ λοιπὸν πού ἐπρόφθασα !

— Μὴ λέγεις μεγάλο λόγο, ἀφεντικό, εἶπε ὁ σκλάβος, γιατί ὅσα φέρνει ἡ ὥρα, δὲν τὰ φέρνει ὅλος ὁ χρόνος. Ὅσο νὰ φθάσῃ τὸ ποτήρι στὰ χεῖλη σου, ποῶς ξέρει τί γίνεται.

Δὲν εἶχε τελειώσει τὰ λόγια του ὁ γέρος καὶ νά σου, μπαίνει λαχανιασμένος καὶ τρομαγμένος ἓνας δούλος καὶ λέγει στὸν Ἀγκαῖο :

— Ἀφεντικό ! ἓνα θεόρατο ἀγριογούρουνο ἐμπήξε στ' ἀμπέλια σου καὶ κάνει μεγάλες ζημιές !

* * *

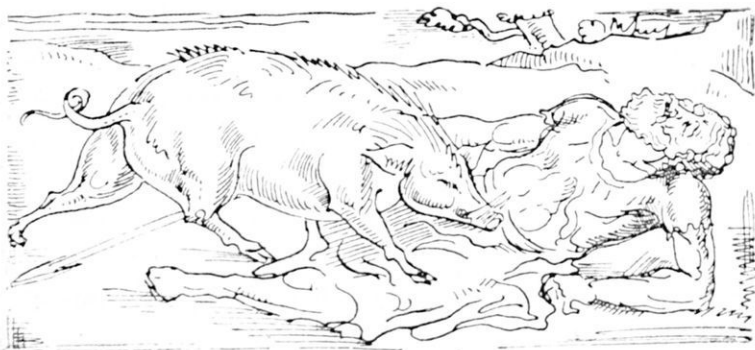
Ἀφήνει τὸ ποτήρι μὲ τὸ κρασί ὁ Ἀγκαῖος καὶ πετιέται ἀπάνω. Ἀρπάζει τὸ κοντάρι του καὶ τρέχει νὰ σκοτώσῃ τὸ ἀγριογούρουνο.

Ὅταν ἔφθασε στ' ἀμπέλια καὶ εἶδε τὸ τρομερὸ ἀγρίμι, ἐχύμηξε ἀσυλλόγιστα ἀπάνω του. Ἀλλὰ κ' ἐκεῖνο καθὼς τὸν εἶδε, ἀγριεύει περισσότερο, σηκώνει τὶς τρίχες του σὰν ἀγκάθια καὶ μὲ τὰ μεγάλα σπαθωτὰ δόντια του τοῦ σχίζει τὴν κοιλιὰ.

Σὲ λίγο ὁ Ἀγκαῖος ἐπέθανε μὲ βογγητὰ μέσα στὸ ἀμπέλι του, ἐκεῖ πού ἐβασάνιζε τοὺς δούλους του.

Κ' ἔτσι δὲν ἐπρόφθασε νὰ δοκιμάσῃ τὸ κρασί του.

Νώντας Ἐλατος.

45. Ὁ Ἐρυσίχθονας.

ΣΤΟΥΣ πολὺ παλιούς καιροὺς ἐβασίλευε στὴ Θεσσαλία ὁ Ἐρυσίχθονας, παιδὶ τοῦ πῶ κακοῦ καὶ ἁμαρτωλοῦ βασιλέα.

Αὐτὸς ἐμποροῦσε, ἂν ᾔθελε, νὰ γίνῃ καλύτερος ἀπὸ τὸν πατέρα του, γιατί ἐβλεπε τὸ φόβο καὶ τὴν καταφρόνια πὺ τοῦ εἶχε ὁ λαός· ἀλλὰ δὲν ᾔθέλησε. Ἔγινε ἴδιος καὶ χειρότερος. Οὔτε στοὺς θεοὺς, οὔτε στοὺς ἀνθρώπους εἶχε σεβασμὸ καὶ σὲ κανένα βωμὸ δὲν ἐθυσίαζε.

Στὸν καιρὸ λοιπὸν αὐτοῦ τοῦ Ἐρυσίχθονα ὑπῆρχε στὴ Θεσσαλία ἓνα δάσος ἀφιερωμένο στὴ θεὰ Λήμητρα. Στὴ μέση τοῦ δάσους ἐφούντωνε μιὰ τετράψηλη βαλανιδιά. "Ὅλα τ' ἄλλα δένδρα ἔμοιαζαν μὲ θάμνους μπροστά της. "Ὅσο γιὰ τὸν κορμὸ της, εἴκοσι ἄνθρωποι μαζὶ δὲν ἐμποροῦσαν νὰ τὸν ἀγκαλιάσουν.

Κορδέλες, στεφάνια καὶ πλάκες ξύλινες ὑπῆρχαν κορμασμένα ἀπὸ τὰ κλωνάρια τοῦ δένδρου.

Τὰ ἀφιέρωναν ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν ἰδῇ καλὸ ἀπὸ τὴ θεά. Μάλιστα ἐπάνω στὶς πλάκες εἶχαν σκαλισμένο καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ καλὸ ποὺ εἶδε καθέννας ἀπὸ τὴ Λήμητρα. "Ἐτσι ἐσυνήθιζαν τότε.

Γύρω στὴ βαλανιδιά ἐχώρευαν πολλὲς φορὲς οἱ νεοράϊδες τοῦ δάσους. Μιὰ μάλιστα νεοράϊδα ἐκατοικοῦσε μέσα στὸν κορμὸ, καὶ οὔτε φύλλο, οὔτε φλούδα ἐτολμοῦσε κανεὶς νὰ κόψῃ ἀπὸ τὸ ἱερὸ δένδρο.

Μιὰ φορὰ ὅμως ὁ Ἐρυσίχθοντας ὠδήγησε τοὺς σκλάβους του στὸ δάσος τῆς Λήμητρας καὶ τοὺς ἐπρόσταξε νὰ κόψουν ὅλα τὰ δένδρα. Νὰ κόψουν μαζὶ καὶ τὴν τετράψηλη βαλανιδιά.

Φόβος καὶ τρόμος ἔπιασε τοὺς σκλάβους καθὼς ἐμπῆκαν στὸ δάσος καὶ κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν προσταγὴ τοῦ βασιλέα. Θύμωσε τότε ἐκεῖνος· ἀρπάξει ἀπὸ ἓνα σκλάβο τὸ πελέρι καὶ ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ ἄγρια τὸ ἱερὸ δένδρο.

— Θέλω νὰ πέσῃ τὸ δένδρο καὶ θὰ πέσῃ, ἔλεγε μὲ πεῖσμα, καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι ἡ ἴδια ἡ θεά!

Καὶ γκάπ ! γκόπ ! ἐκτυποῦσε ὁ βασιλέας μὲ τὸ πελέκι τὸ δένδρο. Ἐξαφνα ἓνας βαθὺς ἀναστεναγμὸς ἀντήχησε, πὺν καὶ τὴν πιὸ σκληρότερη καρδιὰ θὰ τὴν ἐμαλῶνονε.

Ἡ βαλаниδιὰ ἐσείσθηκε σύγκορμη καὶ τὰ κλωνάρια της, τὰ φύλλα καὶ οἱ καρποὶ ἐκιτρίνισαν μὲ μιᾶς.

Ἄλλὰ τίποτε δὲν ἐκρατοῦσε τὸ χέρι τοῦ κακοῦ βασιλιᾶ. Ἐκτυποῦσε ἀλύπητα καὶ ἀπὸ κάθε πληγῇ ποτὰμι χύνεται τὸ αἷμα.

Σὰν πετρωμένοι μένουν οἱ σκλάβοι, καθὼς βλέπουν νὰ ρέῃ αἷμα ἀπὸ τὸ ξύλο. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς ἐτόλμησε τότε νὰ κρατήσῃ τὸ χέρι τοῦ βασιλιᾶ· ὁ Ἑρυσίχθονας ὁμως μ' ἓνα κτύπημα τοῦ ἔκοψε πέρα-πέρα τὸ κεφάλι.

— Πάρε καὶ σὺ τὴν πληρωμὴ σου, εἶπε.

Καὶ ἄρχισε πάλι πιὸ ἄγρια νὰ κτυπᾷ τὸ δένδρο. Τότε μιὰ φωνὴ ἀκούσθηκε ἀπὸ μέσα :

— Εἶμαι τῆς Δήμητρας ἡ ἀγαπημένη νεράϊδα καὶ κάθομαι μέσα σὲ τοῦτο τὸ δένδρο. Θὰ μὲ σκοτώσῃς, κακοῦργε, μὰ ξέρε το : ἡ θεὰ σκληρὰ θὰ σὲ τιμωρήσῃ.

Ὁ Ἑρυσίχθονας δὲν ἐπρόσεξε τὰ λόγια τῆς νεράϊδας, καὶ ἐξακολούθησε νὰ κτυπᾷ μὲ τὸ πελέκι. Σὲ λίγο τὸ δένδρο ἐσωριάσθη κατὰ γῆς.

Ἐντύθησαν στὰ μαῦρα ὅλες οἱ νεράϊδες τοῦ δάσους καὶ μὲ θρήνους ἐπῆγαν στὴ Δήμητρα καὶ τὴν παρεκάλεσαν νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἄδικο Ἑρυσίχθονα.

Ἐφώναζε τότε ἡ Δήμητρα μιὰ ἀπὸ τὶς νεοαῖδες καὶ τῆς εἶπε :

— Πήγαινε γοήγορα πέρα στὴν ἄκρη τῆς Σκυθίας. Ἐκεῖ εὐρίσκεται μιὰ χώρα σποτεινὴ, ποὺ κανένα δένδρο δὲν μεγαλώνει, μήτε φυτρώνουν λουλούδια καὶ σπαρτιά. Ἐκεῖ πάντα βασιλεύει ὁ Τρόμος, ἡ Αὐστηρία καὶ ἡ Πεῖνα. Νὰ εὐρῆς τὴν Πεῖνα καὶ νὰ τῆς εἰπῇς ὅτι τὴν προστάζω νὰ χοθῇ στὰ σπλάχνα τοῦ Ἑρυσίχθονα. Γιὰ νὰ φθάσης πρὸ γοήγορα, πάρε τὴν ἄμαξά μου.

* * *

Ἔτσι γ' ἔγινε. Ἡ νεοαῖδα ἀνέβηκε στὴν ἄμαξα τῆς Δήμητρας, ποὺ τὴν ἔσερναν δρόζοντες φτερωτοί, καὶ ἔφθασε γοήγορα στὴ Σκυθία. Εὐρῆκε τὴν Πεῖνα σ' ἓναν κόμπο ξερὸ καὶ γεμάτο πέτρες, νὰ ξεροκιάωνι τὰ λιγοστὰ ἀγριόχορτα μὲ τὰ νόχια τῆς καὶ νὰ τὰ τραγανίζει μὲ τὰ σάπια δόντια τῆς.

Σὰν ἀγκάθια ἔμοιαζαν τ' ἀκτένιστα μαλλιά τῆς ποὺ ἔπεφταν στὶς κοκαλιόρικες πλάτες τῆς. Τὰ μάτια τῆς εἶναι βαθουλὰ καὶ ἄφωτα, καὶ τὰ χεῖλη τῆς κίτρινα. Τὸ περὶ τῆς κατὰξερο ἐκολλοῦσε στὰ κόκκαλά τῆς, γ' ἐμποροῦσε κανεὶς νὰ μετρήσῃ τοὺς ἄρμούς. Εἶχε κοιλιὰ βαθουλὴ καὶ πόδια μακριὰ μὲ φουστωμένους γάτω τοὺς ἀστραγάλους καὶ ἀλύγιστα τὰ γόνατα.

Ἐτρόμαξε καὶθὼς τὴν εἶδε ἡ νεοαῖδα γ' ἐστάθηκε ἀπὸ μακριά, γιὰ νὰ τῆς εἰπῇ τὴν προσταγὴ τῆς θεᾶς.

Ἡ Πεῖνα μ' ὅλο πού ἀντιπαθοῦσε τὴ Δήμητρα, γιατί ἔδινε τροφὴ στοὺς ἀνθρώπους, δὲν μπορούσε νὰ μὴν κάμῃ τὸ θέλημά της.

Ἀμέσως ἔφθασε στὴ Θεσσαλία καὶ ἐπῆγε στὸ παλάτι τοῦ Ἑρυσίχθονα. Ἐκεῖνη τὴν ὥρα ὁ βασιλεὺς εἶχε βυθισθῇ σὲ βαθὺν ὕπνο· ἡ Πεῖνα τρέχει, τὸν σφίγγει στὴν ἀσαρκετὴ ἀγκαλιά της καὶ χώνεται στὰ σπλάγχνα του. Ἐξύπνησε λιμασμένος καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζει.

— Πεινάω !.. πεινάω !..

Τρέχουν οἱ δοῦλοι καὶ τοῦ φέρνουν ἓνα μὲ τ' ἄλλο τὰ φαγιά. Ὁ Ἑρυσίχθονας τ' ἄρπαξε ὅλα καὶ χωρὶς νὰ τὰ μασήσῃ, τὰ ἐκατάπινε μονομιᾶς! Ἀλλὰ δὲν ἐχόρταινε. Τοῦ ἔφερναν ὅσα θὰ μπορούσαν νὰ χορτάσουν ὁλόκληρες πολιτεῖες· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα τὰ ἐκατάπινε στὴ στιγμή.

Ὅσο ἔτρωγε, τόσο πιὸ πολὺ ἐπεινοῦσε, σὰν τὴ φωτιά. πού ὅσα ξύλα τῆς ρίχνουν δὲ λέγει ὄχι.

Ἔτσι ἔφαγε ὅλη τὴν πατρικὴ του κληρονομία, ὅλα τὰ βασιλικά πλούτη καὶ στὸ τέλος ἐπούλησε καὶ αὐτὴ τὴ μονάκριβη θυγατέρα του, ἀλλὰ μὲ τίποτε δὲν ἐμπόρεσε νὰ χορτάσῃ καὶ ἐπέθανε τέλος ἀπὸ τὴν πεῖνα.

Ἔτσι ἐτιμωρήθηκε ὁ Ἑρυσίχθονας πού δὲν ἐσεβάσθηκε τὸ δάσος.

Καὶ ἀκόμη τώρα στοὺς τόπους πού τοὺς γυμνώνουν οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴ φωτιά ἢ μὲ τὸ πελέκι, πηγαίνει καὶ κάθεται ἡ Πεῖνα καὶ οἱ ἄνθρωποι δουλεύουν, ἀλλὰ δὲν χορταίνουν ποτέ τους.

Α. Καραβίτσας

46. Ὁ γεροπλάτανος.

ΒΑΣΤΑΞΕ, νιέ, τ' ἄξι' νι σου, γιατί, ἂν δὲν ἔχω στόμα,
ὅμως νὰ ξήσω ἐπιθυμῶ στ' ἀγαπημένο χῶμα.
Θέλω δυὸ λόγια νὰ σοῦ πῶ, σταμάτα, μὴ χτυπᾷς!
Καὶ πρῶτα-πρῶτα σ' εὐχόμαι στὰ χρόνια μου νὰ πᾷς.
Ὅσα τὰ μάτια μου εἶδανε, καὶ σὺ νὰ τὰ περάσης.

καὶ σὰν κ' ἐμὲ στὸν τόπο σου νὰ ζήσης νὰ γεράσης.
Ἐγὼ ποτὲ δὲ γύρεψα κακὸ γιὰ νὰ σοῦ κάνω,
καὶ τώρα ἀπὸ τὸ χέρι σου, τὸ βλέπω, θ' ἀποθάνω.
Τ' ἀκονισμένο σίδερο σκληρὰ σὰν κατεβάξης,
κι' ἂν δὲ μιλῶ, μὴν τὸ θαρρῆς πὼς δὲν πονῶ: μὲ σφάζεις!
"Ὅσα καλὰ κι' ἂν ἔκανα, σὺ τᾶχεις ξεχασμένα·
πόσες φορὲς στὸ ἡλιόκαμα, σὲ χρόνια περασμένα,
καὶ σὺ κι' ὅλοι σου οἱ πρόγονοι δὲν ἤρθατε ἀπὸ κάτω
κ' ἐγὼ πάντα τὸν ἴσκιό μου τὸν ἄπλωσα δροσάτο.
Πόσες φορὲς... ἐπόνεσα, μὴ μὲ χτυπᾶς, σταμάτα...
πόσες φορὲς δὲν ἔδειξα στὸν ξενικὸ τῇ στράτα,
καὶ τὸ πουλάκι, φεύγοντας στὸν ἄνεμο τρεχάτο,
ξαλαφιασμένο κρύφτηκε στὰ φύλλα μου ἀπὸ κάτω!
Χτυπᾶς, καὶ τὸ κορμάκι μου βαστᾷ ἀπὸ μιὰ μεριά·
ἀπ' τὸ χειμῶνα ἐγλύτωσα κι' ἀπ' τὴν κακοκαιριά,
μ' ἀλίμονο! ἀπ' τὸ χέρι σου, τ' ἀγαπημένο ὅστοςό,
ἢ μοῖρα μου μοῦ τ' ὄγραψε ποτὲ νὰ μὴ γλυτώσω!»
Μὰ κεῖνος μὲ τὸ σίδερο τὸ χτύπησε στὸ κέντρο
κ' ἔπεσε τρίζοντας τρανὰ τ' ἀντρειωμένο δέντρο.

Α, Φωτιάδης.

43. Ὁ Μίδας.

ΜΙΑ φορὰ κ' ἓναν καιρὸ ἐξοῦσε ἓνας βασιλιάς, ὁ πρὸ πλούσιος βασιλιάς τοῦ κόσμου. Μίδα τὸν ἔλεγαν. Καὶ ὅμως δὲν τὰ εὔρισκε τὰ πλούτη του ἀρκετά, ἤθελε καὶ ἄλλα ν' ἀποκτήσῃ.

Ὅταν ἐβασίλευε ὁ ἥλιος κ' ἐβλεπε χρυσὰ τὰ σύννεφα στὸν οὐρανό, ἔλεγε :

— Ἄχ, γιατί νὰ μὴν εἶναι χρυσάφι ὅλα ἐκεῖνα τὰ σύννεφα, καὶ τὸ χρυσάφι νὰ εἶναι ὅλο δικό μου !

Είχε καὶ μιὰ ἀκριβὴ θυγατέρα, πὺν τὴν ἀγα-
ποῦσε ὅσο καὶ τὸ χρυσάφι. Ἐκείνη ὁμως ἀγαποῦσε
πολὺ τὰ λουλούδια. Κάθε τόσο ἔφτιανε ὁμορφα μπου-
κέτα καὶ τὰ ἔφερνε στὸν πατέρα της. Ἐκεῖνος τότε
ἀναστέναζε βαθιὰ καὶ ἔλεγε :

— Χρυσὰ τὰ ἤθελα τὰ λουλούδια σου, γιὰ νὰ
εἶναι πιὸ ὁμορφα καὶ ν' ἀξίζουν περισσότερο !

* * *

Μιὰ μέρα καθισμένος ὁ Μίδας στὴν αἴθουσα τοῦ
παλατιοῦ του ἐλογάζαζε πῶς θὰ μεγαλώσῃ τοὺς
θησαυροὺς του. Ἐξαφνα βλέπει στὸ κατώφλι ἕναν
ξένο, πὺν ἐκοίταξε μὲ θαυμασμό. Τὸν ἄκουσε πὺν
ἔλεγε :

— Τί πλούσια καὶ χρυσοστόλιστη αἴθουσα ! Καὶ
αὐτὸς ὁ Δίας θὰ μπορούσε νὰ καθήσῃ ἐδῶ μέσα ! Εὐ-
τυχισμένε βασιλιά, πὺν τίποτε δὲν σοῦ λείπει !.

— Ἐχεις λάθος, εἶπε ἀναστενάζοντας ὁ Μίδας.
Ἐκεῖνο πὺν λαχταρᾷ ἡ καρδιά μου, δὲν τὸ ἔχω.

— Καὶ ποιὸ εἶναι ἐκεῖνο πὺν τόσο τὸ λαχταρᾷ ἡ
καρδιά σου; ἐρωτᾷ ὁ ξένος ξαφνιασμένος.

— Θέλω, ὅ,τι πιάνω στὰ χέρια μου, νὰ γίνεται
χρυσάφι ! ἀποκρίνεται ὁ βασιλιάς.

— Δὲν πιστεύω νὰ τὸ ἐπιθυμῇς μὲ τὰ σωστά σου,
εἶπε ὁ ξένος. Ἐγὼ εἶμαι ἕνας ἀπὸ τοὺς θεοὺς, πὺν
πολὺ τὸν ἔχεις εὐχαριστήσῃ μὲ τὸ φέρσιμό σου. Ἐρ-
χομαι λοιπὸν νὰ σοῦ χαρίσω ὅ,τι μοῦ ζητήσῃς. Λέγε
μου, τί θέλεις ἀπὸ μένα.

— Θέλω, ὅ,τι πιάνω μὲ τὰ χέρια μου, νὰ γίνεται χρυσάφι, εἶπε πρόθυμα ὁ Μίδαας.

— Ἄς γίνη τὸ θέλημά σου. Ἀπὸ αὐριο τὸ πρωί, ὅ,τι καὶ ἂν πιάνης μὲ τὰ χέρια σου, θὰ γίνεται χρυσάφι.

* * *

Ὅλη τῇ νύκτα ὁ φιλόργυρος βασιλιάς δὲν ἐξλείψε μάτι. Δὲν ἔβλεπε τὴν ὥρα πότε νὰ ξημερώσῃ γιὰ νὰ ἀρχίσῃ τὸ θαῦμα. Καὶ μόλις εἶδε ἀπὸ τὸ παράθυρό του νὰ ροδίξῃ ἡ ἀνατολή, ἐπετάχθηκε ἀπὸ τὸ χρεβάτι του.

Καὶ ἀληθινά, τὸ θαῦμα ἄρχισε ἀμέσως. Καθετὶ πού πιάνουν τὰ χέρια του γίνεται ὀλοζάθαρο χρυσάφι.

Τρελὸς ἀπὸ τὴ χαρὰ του κατεβαίνει στὸ περιβόλι· λουλούδια, κλαδιά, λαχανικά, καρποί, ὅ,τι καὶ ἂν ἀγγίξῃ, εὐθὺς γίνεται ὀλόχρυσο.

Ἀπὸ τὸ περιβόλι ὁ βασιλιάς ἀνεβαίνει στὴν τραπεζαρία. Σὲ λίγο ἐμπῆκε καὶ ἡ κόρη του, καὶ καθὼς εἶδε τὰ λουλούδια χρυσωμένα εἶπε :

— Ἀχ, τί ἄσχημα λουλούδια! Καὶ ἡ γλυκιὰ μνρουδιά τους πάει, ἐχάθηκε!

— Δὲν ξέρεις τί λέγεις, μονάχα γάθησε νὰ χαροῦμε τὸ φαγί, τῆς εἶπε ὁ πατέρας τῆς.

Ἀλλὰ πῶς ἐμποροῦσε νὰ φάγῃ, ἀφοῦ τὸ καθετὶ πού ἔπιανε, ἔπαιρνε τὸ βάρος καὶ τὴ μορφὴ τοῦ χρυσοῦ; Τότε ἐκατάλαβε τὸ κακὸ πού ἔπαθε, καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζῃ :

— ὦ, δυστυχία μου! πῶς θὰ ζήσω τώρα;

— Τί ἔχεις, πατέρα μου; τοῦ λέγει τρομαγμένη ἡ θυγατέρα του καὶ τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ.

“Απλώσε κ’ ἐκεῖνος τὴν ἀγκαλιά του, ἀλλὰ μόλις τὴν ἄγγιξε, ἔγινε ἡ θυγατέρα του ὁλόχρυσο ἄγαλμα.

Ὁ Μίδας, καθὼς εἶδε ἔτσι τὴ θυγατέρα του, ἄρ-
χισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ φωνάζῃ :

— Ἀκριβὴ μου θυγατέρα, ἐγὼ μὲ τὴν ἀχορτασιά μου σ’ ἐσκότωσα. Ἀχ, ἄς μπορούσα νὰ σὲ ἰδῶ πάλι ζωντανή, ν’ ἀκούσω τὴ γλυκεῖα φωνή σου, καὶ ἄς γίνω ὁ πιὸ πτωχὸς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου!

Τότε παρουσιάσθηκε πάλι ὁ ξένος καὶ τοῦ εἶπε :

— Βλέπω πὼς ἡ καρδιά σου δὲν εἶναι παραδομένη ὁλόκληρη στὸ χρυσάφι, ἀφοῦ τόσο ἀγαπᾷς τὴ θυγα-
τέρα σου. Θαρρῶ ὅτι πιστεύῃς τώρα, πὼς τὰ πλούτη δὲν εἶναι ἡ μεγαλύτερη εὐτυχία στὸν ἄνθρωπο. Πή-
γαινε στὸ ποτάμι νὰ φέρῃς νερὸ καὶ νὰ ραντίσῃς ὅσα
πράγματα θέλεις νὰ ἀρῶν τὴ μορφὴ πὺν εἶχαν προ-
τύτερα.

Ἔτρεξε κ’ ἔφερε νερὸ ὁ βασιλιάς καὶ πρῶτα-πρῶτα ἐρρᾶντισε τὴ θυγατέρα του. Ἀναστήθηκε ἀμέσως ἐκείνη. Κατέβηκαν τότε μαζὶ στὸ περιβόλι κ’ ἐρρᾶντι-
σαν τὰ λουλούδια, τὰ δένδρα, τοὺς καρποὺς καὶ τὸ
κάθε τι πὺν εἶχε ἀγγίξει μὲ τὰ χέρια του ὁ φιλάργυρος
βασιλιάς. Ὅλα ἐπῆραν ἀμέσως τὴν πρώτη των μορφή.

Ἐπέρασαν πολλὰ χρόνια καὶ ὁ Μίδας ἔλεγε σὰν
παραμῦθι τὸ πάθημά του στὰ μικρὰ ἐγγονάκια του καὶ
τὸ ἐτέλειωνε προσθέτοντας :

— Τὰ ξανθὰ σας μαλλιά, παιδάκια μου, ἀξίζουσιν
περισσότερο καὶ ἀπὸ τὸ λαμπρότερο χρυσάφι.

Νώντας Ἑλατος

48. Ὁ τραγουδιστής.

Ο ΜΥΡΜΗΓΚΑΣ ὁ κὺρ Ἀργύρης,
ποῦναι μεγάλος νοικοκύρης,
βαρέθηκε ὅλο νὰ μαζεύη·
σήμερα θέλει νὰ γλεντήση
καὶ τὰ λαλούμενα γυρεύει,
μὰ ὅχι τὸ γλέντι νὰ στοιχίσῃ·
τοῦ ἀρέσει λίγο ἡ εὐθυμία,
σὰ γίνεται μὲ οἰκονομία.

Λοιπὸν τὸν τζίτζικα προσμένει
ναρθῇ, ὅπως πάντα, στὴν ἐλιά του.
Λένε πὼς ἔχει αὐτὸς κρυμμένη
μιὰ πίπιζα στὸ λάρυγγά του
καὶ παίζει πάντα στὸ λιοπύρι,
σὰ βιολιτζῆς σὲ πανηγύρι.

Καὶ νά ! στὸ δέντρο ἀνεβασμένος
ὁ τζίτζικας λαλεῖ καὶ παίζει
κι' ὁ μύρμηγκας εὐτυχισμένος
στρώνει ἀπὸ κάτου τὸ τραπέζι.

Τὸ γλέντι στάθηκε μεγάλο·
χορεύει καὶ συρτὸ καὶ μπάλο.
Τὰ ἔντομα παραταγμένα
βλέπουν καὶ τᾶχουνε χαμένα !
— « Ἐχάλασε, σοῦ λένε, ἡ πλάση
ἀφοῦ κι' ὁ μύρμηγκας κι' αὐτός,
μὲς στοὺς σφιχτοὺς ὁ πιὸ σφιχτός,
ἐβάλθηκε νὰ διασκεδάση ».

— « Ὁραῖα μοῦ παίζεις, τζίτζικά μου !
ἐγλέντησα μὲ τὴν καρδιά μου:
δὲν ἔκαμες μιὰ νότα λάθος,
καὶ δύναμη ἔβαλες καὶ πάθος,
ᾧς εἶσαι πάντα νηστικός.
Καλὸ εἶναι τώρα νὰ περάσης
νὰ φᾶς, νὰ πιῇς καὶ νὰ χορτάσης,
σὰν πεινασμένος μουσικός.

Δυστυχισμένε ! "Ας ἔχῃς χάρη!
 Πάρε δυὸ τρία σπειριὰ σιτάρι». — «Κὺρ μύρηγχα, σ' εὐχαριστῶ.
 Στὸ δένδρο εἶναι καλὰ νὰ μείνω
 καὶ τὴ δροσοῦλα του νὰ πίνω·
 βασιλικά με τρέφει αὐτό·
 δὲν τρώω σιτάρι, μήτε στάχυ.
 Τὰ φαγητὰ στὸ πανηγύρι
 καὶ ἡ χωριατιὰ τοῦ νοικοκύρη
 βάρος μοῦ στέκουν στὸ στομάχι.
 Σὲ πανηγύρια δὲ συχνάζω.
 Μὲ τὸ σκοπὸ μου διασκεδάζω.
 Γιατί ξοδεύεις τὰ λεφτά σου ;
 δὲν ἔπαιζα τῆς ἀφεντιάς σου !
 Εἶμαι ἀπ' τὸν ἥλιο μαγεμένος
 στὸ πράσινο κλαράκι ἐδῶ
 καὶ ἀπὸ ψηλὰ διωρισμένος
 τὸν ἥλιο γιὰ νὰ τραγουδῶ.
 Λοιπόν, τὸ κάλεσμά σου ἄς λείψῃ.
 Τρῶγε, θησαύριζε αὐτοῦ κάτου.
 Καθένας ἔχει τὴ δουλειά του,
 ἐσὺ στὴν τρύπα, ἐγὼ στὰ ὕψη».

Ζ. Παπαντωνίου

49. Δὲ σὲ ξεχνῶ.

ΝΗΣΑΚΙ μου ὁμορφο
καμαρωμένο,
στά' ξένα κι' ἂν μένω,
δὲ σὲ ξεχνῶ.

Τῇ νύχτα βρίσκομαι
ξάφνου σιμά σου,
στὴν ἀμμουδιά σου
ποὺ ἀγαπῶ.

Τρέχω, ξαπλώνομαι,
κάθομαι χάμω,
πάνω στὴν ἄμμο
παιζογελῶ.

Νά κ' οἱ βαρκοῦλες σου
γοργοκυλᾶνε,
θαρρεῖς πετᾶνε
μὲς στὸ γιালό.

Καλὴ βαρκούλα μου,
ἔλα στά ξένα,
ἄχ, πάρε καὶ μένα.
σὲ καρτερῶ!

Νησάκι μου ὁμορφο,
καμαρωμένο,
στά ξένα κι' ἂν μένω
δὲ σὲ ξεχνῶ.

Ν. Δαμιράλης

50. Ὁ Φιλήμονας καὶ ἡ Βαυκίδα.

ΜΙΑ μέρα ὁ Δίας εἶπε στὸ γιό του τὸν Ἑρμῆ :
— Παιδί μου, βγάλε τὸν πτερωτὸ σκουφο σου
καὶ τὰ πτερωτὰ σανδάλια σου! Σήμερα θὰ πάρωμε ἀν-
θρώπινη μορφή καὶ θὰ κατεβοῦμε στὴ γῆ, νὰ ἰδοῦμε
πῶς θὰ μᾶς δεχθοῦν οἱ ἄνθρωποι.

Τὸ εἶπαν καὶ τὸ ἔκαναν. Κατέβησαν κοντὰ σὲ μιὰ
μεγάλῃ πόλιν καὶ ἄρχισαν στὴ σειρά νὰ κτυποῦν τὶς
ἐξώθυρες. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν τοὺς ἀνοίγε. Οἱ ἄνθρωποι
εἶχαν γίνει σκληρόκαρδοι καὶ δὲν τοὺς ἔμελε ποῦ θὰ
περῶσιν τὴ νύχτα τοῦ ὁ ξένος. Ἐκτύπησαν κάπου χίλιες

ἐξώθυρες, καὶ ἄλλοι τοὺς ἔδιωχναν μὲ βρισιές, καὶ ἄλλοι τοὺς ἄφηναν νὰ κτυποῦν ὥς πὺν νὰ βαρεθοῦν.

Ὅλο κ' ἐσυννέφιαζε τὸ πρόσωπο τοῦ Διός· καὶ ὁ Ἑρμῆς ἀκόμη, πὺν δὲν ἔσβηνε εὐκόλα τὸ γέλιο ἀπὸ τὰ χεῖλη του, ἄρχισε νὰ θυμῶνῃ.

* * *

Ἐπέρασαν ἔτσι ὅλα τὰ σπῖτια καὶ δὲν ἔμενε παρὰ μιὰ καλυβούλα, κτισμένη ἀπὸ ξύλα καὶ σκεπασμένη μὲ καλαμιές. Ἐγερνε, σὰ νὰ μὴν ἤξερε ποῦθε νὰ πέσῃ. Ἐκεῖ μέσα ἐζοῦσε ἓνα ἀνδρόγυνον· ὁ γέρο Φιλήμονας καὶ ἡ γριὰ Βαυκίδα, ἡ γυναῖκα του. Εἶχαν παραγεράσει κ' εἶχαν κάτασπρα τὰ μαλλιά, καὶ τὸ πρόσωπο καταξαρωμένο. Παιδιά δὲν εἶχαν καὶ ὅμως ἐζοῦσαν εὐτυχισμένοι. Ὅτι δὲν εἶχαν ἀρκετά, δὲν τὸ ἐλογάζον καὶ πολὺ.

Ἐκεῖ πὺν καθισμένα τὰ γεροντάκια ἔλεγαν τὰ περασμένα των, ἄκουσαν νὰ κτυπᾷ κάποιος τὴν ἐξώθυρα. Ὅσο νὰ σηκωθοῦν ν' ἀνοίξουν, ἀνοίγει μοναχὴ τῆς καὶ μπαίνουν μέσα ἓνας γέροντας κ' ἓνα παληκάρι. Ἐφοροῦσαν παλιόρορυχα· ὁμορφοὶ ὅμως καὶ ψηλοί, τόσο πὺν ἔσκυψαν γιὰ νὰ μποῦνε στὸ καλυβάκι.

— Καλῶς ὠρίσατε, ἐχαιρέτησαν μὲ χαρὰ τὰ γεροντάκια· κοπιάστε. Τὰ σανδάλια σας φανερώνουν πῶς ἐκάματε μεγάλο δρόμο.

Ἀμέσως ὁ Φιλήμονας τοὺς βάζει δυὸ καθίσματα καὶ ἡ γερόντισσά του τὰ στρώνει μὲ χονδρὰ σκεπάσματα. Ὑστερα ἡ Βαυκίδα ἔσκυψε στὴ γωνιά καὶ ἄρχισε νὰ σκαλίζει τὴ στάκτη, ὥς πὺν εὗρε μερικὲς σπῖθες. Ρίχνει ἐπάνω φρύγανα καὶ ἀρχίζει νὰ φυσᾷ δυ-

νατά. Ἐδάκρυσαν τὰ μάτια τῆς ἀπὸ τὸν καπνὸ καὶ τὴν ἔπιασε βήχας. Σὲ λίγο ἡ φωτιὰ ἀναψε. Τότε ἡ γριὰ ἔφερε ξύλα, τὰ ἔρριξε στὴ φωτιά, ἔβαλε τὴν πυρῶστιά κ' ἐπάνω σ' αὐτὴν ἓνα τσουβάλι μὲ νερό. Στὸ ἀναμεταξὺ ὁ Φιλήμονας ἐπῆγε στὸν κῆπο κ' ἔφερε τρυφερὰ λάχανα.

Τὴν ὥρα πού ἡ γερόντισσα ἐκαθάριζε τὰ λάχανα καὶ τὰ ἔρριχνε στὸ τσουβάλι, ὁ γέροντας ἐκατέβασε μ' ἓνα ραβδὶ καπνιστὸ κρέας, πού εἶχε κρεμασμένο ἀπάνω ἀπὸ τὴ φωτογωνιά. Ἐκοψε τὸ περισσότερο καὶ τὸ ἔρριξε στὰ λάχανα.

Ἐπειτα ἡ Βαυζίδα ἔφερε μιὰ ξύλινη λεκάνη, τὴν ἐγέμισε νερὸ καὶ παρακαλεῖ τοὺς ξένους νὰ πλυθοῦν, γιὰ νὰ καθαρισθοῦν καὶ νὰ ξεκουρασθοῦν.

* * *

Οἱ θεοὶ ἐκοίταζαν σιωπηλοὶ τὶς ἐτοιμασίες καὶ τὴν προθυμίαν πού ἔδειχνε τὸ γεροντικὸ ζευγάρι, γιὰ νὰ περιποιηθῇ τοὺς ξένους του. Ὁ Δίας μάλιστα, σὰν προστάτης τῆς φιλοξενίας, φαίνεται πολὺ εὐχαριστημένος.

Ἀφοῦ ἐπλύθησαν οἱ θεοί, ἔξαπλώθηκαν στὰ κρεβάτια, σκεπασμένα μὲ παλιὰ ὁμορφοκεντημένα στρώσιδια. Σκληρὰ εἶναι τὰ στρώματα, ἀλλὰ ἡ προθυμία καὶ ἡ καλὸσύνη τῶν γερόντων τὰ κάνουν πουπουλένια.

Στὸ ἀναμεταξὺ ἔβρασε τὸ φαγί. Ἐσπρωξε ἡ

γριὰ ἐμπρὸς στὰ κρεβάτια ἓνα τραπέζι, κ' ἐπειδὴ τὸ ἓνα του πόδι εἶναι κοντό, βάζει ἀπὸ κάτω ἓνα κομμάτι ξύλο.

Πρῶτα τοὺς ἔβαλε διάφορα χορταρικά· ραπανάκια, κάρδαμο, τυρὶ καὶ αὐγὰ βραστὰ μέσα σὲ ζωματένιες γαβάθες, καὶ γλυκόπιτο κρασί σὲ κροντήρι ζωγραφισμένο. Τὰ ποτήρια ἀπὸ ξύλο κέδρου, ἐμοσκοβολοῦσαν. Ὁ Φιλήμονας ὅλο καὶ τοὺς ἐκερνοῦσε καὶ τοὺς ἐπαρακινοῦσε νὰ πιοῦν. Ἐπειτα τοὺς ἔβαλαν τὸ κρέας μὲ τὰ λάχανα καὶ στὸ τέλος καρύδια καὶ δαμάσκηνα καὶ γλυκὰ μῆλα.

* * *

Ἐξαφνα ὁ Φιλήμονας παρατηρεῖ πὼς τὸ κρασί δὲν ἐλιγόστευε. Ἐπιναν, ἔπιναν καὶ τὸ κροντήρι πάντοτε γεμάτο ἔμενε. Ὑποψιάσθηκε πὼς οἱ ξένοι δὲν εἶναι συνηθισμένοι ἄνθρωποι, καὶ τὸν ἔπιασε φόβος. Ἐκαμε νόημα στὴ γερόντισσά του, καὶ οἱ δύο τὼν ἄρχισαν νὰ παρακαλοῦν τοὺς θεοὺς νὰ τοὺς συμπαθήσουν, πὺ τόσο ἀπλὰ καὶ πτωχικὰ εἶναι τὰ φαγιά των. Τί νὰ κάμουν; Ἡθελαν, ἀλλὰ δὲν ἔχουν μὲ κάτι καλύτερο νὰ τοὺς φιλοξενήσουν.

Ἐξαφνα τὰ μάτια τοῦ Φιλήμονα ἔλαμψαν ἀπὸ χαρά. Ναί. Ἐξω στὸν κῆπο εἶχαν μιὰ χήνα· μιὰ μονάκριβη χήνα, πὺ τὴν ἔτρεφαν γιὰ καμμιὰ καλὴ μέρα. Τί καλύτερη περίστασι ἀπ' αὐτή; Τὸ εἶπε κρυφὰ στὴ Βαυκίδα· σύμφωνη κ' ἐκείνη. Βγαίνουν ἀμέσως καὶ οἱ δύο στὸν κῆπο νὰ πιάσουν τὴ χήνα. Ἡ χήνα ὅμως δὲν

ἔχει τὰ γεράματά των· τρέχει ἀπὸ δῶ, πετᾷ ἀπὸ κεῖ, μπαίνει τέλος στό καλύβι καὶ χώνεται στὰ πόδια τοῦ Διός, σὰ νὰ τοῦ ἐξητοῦσε προστασία. Ὁ Φιλήμονας εἶναι ἔτοιμος νὰ τὴν πιάσῃ καὶ ἐκεῖ· ἀλλὰ τότε ἐσηκώθηκαν οἱ δυὸ ξένοι καὶ ὁ Δίας εἶπε:

— Καλοὶ ἄνθρωποι, μὴ κοιιάζετε περισσότερο! Εἴμαστε, ἀλήθεια, θεοί. Κατεβήκαμε στὴ γῇ νὰ ἰδοῦμε ἂν οἱ ἄνθρωποι εἶναι φιλόξενοι. Ἀλλὰ, καθὼς ἐβεβαιωθήκαμε, στὸν τόπο σας εἶναι ὅλοι ἄσπλαγχοι καὶ ἀφιλόξενοι· δὲν δίνουν οὔτε τοῦ ἀγγέλου των νερό. Μᾶς ἔδιωξαν ἀπὸ παντοῦ. Γιὰ τοῦτο θὰ τιμωρηθοῦν. Ἐσεῖς ποὺ δὲν τοὺς μοιάζετε, ἐλᾶτε μαζί μας ὡς ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ βουνό.

* * *

Τὰ γεροντάκια ἀκολούθησαν χωρὶς νὰ βγάλουν μιλιά. Ἀκουμπώντας στὰ ραβδιά των ἀνέβηκαν μὲ κόπο τὸ βουνό. Ὅταν ἔφθασαν στὴν κορυφή, οἱ θεοὶ τοὺς ἐσπρόσταξαν νὰ κοιτάξουν κάτω. Στρέφουν καὶ βλέπουν τὰ κλήματα. Ἐκεῖ ποὺ ὑπῆρχε πρὶν ἡ πόλι, τώρα μιὰ λίμνη ἀπλώνεται μεγάλη, καὶ τὰ κύματά της σπάζουν ἀφρισμένα ὀλόγυρα. Τίποτε δὲν εἶχε μείνει, παρὰ τὸ καλυβάκι των.

Καὶ τώρα προστὰ στὰ μάτια των γίνεται ἄλλο θαῦμα. Τὸ καλυβάκι των ἀπλώνεται σὲ πλάτος καὶ μᾶκρος καὶ ὕψος, ὥσπου γίνεται λαμπρὸς ναός. Ἀπάνω στὶς μαρμαρίνες κολόνες του ἀπλώνεται χρυσὴ σκεπή, καὶ τὸ πάτωμα καὶ τὰ σκαλοπάτια εἶναι ἀπὸ ἀστραπερὸ χίτασπρο μάρμαρο.

Ὁ Δίας τότε στρέφει στὰ γεροντάκια πὺν τρέμουν ἀπὸ φόβο καὶ τοὺς λέγει μὲ καλοσύνη :

— Τὸ καλυβάκι πὺν ἐδέχθηκε τοὺς θεοὺς, ἔπρεπε νὰ γίνη ναός. Ἐσεῖς νὰ μᾶς εἰπῆτε τώρα, τί θέλετε καὶ θὰ γίνη ἀμέσως.

Ὁ Φιλήμονας, ἀφοῦ συνεννοήθηκε μὲ τὴ γυναῖκα του, ἐγονάτισε καὶ εἶπε :

— Ἄν εἶναι δίκιο ἐκεῖνο πὺν μᾶς λέγει ἡ καρδιά μας, θέλομε νὰ πεθάνωμε στὸ ναό· νὰ δουλεύωμε ὡς πὺν νὰ πεθάνωμε, ἱερεῖς πιστοί. Καὶ ὅπως ἐζήσαμε μαζὶ ἀγαπημένοι, ποθοῦμε καὶ μαζὶ νὰ κλείσωμε τὰ μάτια, γιὰ νὰ μὴ μείνη ὁ ἕνας νὰ νιώσῃ τὸν καημὸ τοῦ χωρισμοῦ.

— Θὰ γίνη ὅπως θέλετε ! εἶπαν οἱ θεοί, κ' ἔγιναν ἄφαντοι.

Ἔτσι τὰ φτωχὰ γεροντάκια ἔζησαν στὸ ναὸ ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς των.

Καὶ μιὰ μέρα, ἐκεῖ πὺν ἔλεγαν πάλι τὰ περασμένα, βλέπει ὁ ἕνας τὸν ἄλλο νὰ χάνεται μέσα στὰ δένδρα. Τὰ σώματά των ἔγιναν κορμοί, τὰ χέρια των κλαδιὰ καὶ τὰ πρόσωπά των ἡ σκιερὴ κορυφὴ τῶν δένδρων. Ὁ Φιλήμονας ἔγινε μεγάλῃ καὶ ψηλῇ βαλανιδρῶν. Ὁ Βανκίδα χαριτωμένη φλαμουριά. Ἔτσι καὶ στὸ θάνατό των ἔμειναν ἐνωμένοι οἱ δυὸ γέροι, ὅπως καὶ ὅταν ἔζοῦσαν.

Νώντας Ἐλάτος

51. Θέλω νὰ χτίσω ἕνα σπιτάκι.

ΘΕΛΩ νὰ χτίσω ἕνα σπιτάκι
στή μοναξιά καὶ στὴ σιωπή.
Ξέρω μιὰ πράσινη ραχοῦλα
— δὲ θὰ θὰ τὸ χτίσω κεῖ.

Ξέρω στὴ γῶρα τὴ μεγάλη
τὸν πλούσιο δρόμο, τὸν πλατύ,
μὲ τὰ παλάτια καὶ τοὺς κήπους
— δὲ θὰ τὸ χτίσω κεῖ.

Ξέρω τὸ πρόσχαρο ἀκρογιάλι·
ὅλο τὸ κῦμα τὸ φιλεῖ,
κρινόσπαρτη εἶναι ἢ ἀμμουδιά του
— δὲ θὰ τὸ χτίσω κεῖ.

Ἀτέλειωτη τραβάει μιὰ*στράτα,
σχίζει μιὰ χέρσα ἀπλοχωριά,
σκληρὰ τὴ δέρνει τὸ ἀγριοκαίρι
κι' ὁ ἥλιος τὴ χτυπᾷ.

Μιὰ στράτα χιλιοπατημένη,
τὸν καβαλάρη νηστικό,
τὸν πεξοπόρο διψασμένο
θάφτει στὸν κουρνιαχτό.

Ἐκεῖ τὸ σπίτι μου θὰ χτίσω
μὲ μιὰ βρυσούλα στὴν αὐλή,
πάντα ἢ γωνιά του νὰ καπνίζει
κ' ἡ θύρα του ἀνοιχτή.

Κ. Παλαμᾶς

52. Ἡ θυσία τῆς Ἰφιγένειας.

ΟΤΑΝ ὁ Πάρις ἔκλεψε τὴν Ἑλένη ἀπὸ τὸ φιλόξενο παλάτι τοῦ Μενελάου, ὅλη ἡ Ἑλλάδα ἀναταράχθηκε. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες τὸ ἐπῆραν γιὰ δική των προσβολὴ καὶ ἀποφάσισαν νὰ ἐκδιζηθοῦν. Ἐσυναζαν τὸ στρατό των καὶ μὲ τὰ καράβια των ἐπῆγαν στὴν Αὐλίδα κα' ἐπερίμεναν τὸν καιρὸ γιὰ νὰ περάσουν στὴν Ἀσία.

Ἄδικα ὅμως ἐπερίμεναν. Οἱ ἄνεμοι εἶχαν κλεισθῇ στὶς σπηλιές των ἀπὸ τὸν Αἴολο. Οὔτε φύλλο ἐσάλευε, οὔτε πούπουλο. Ὁ στρατὸς ἄρχισε νὰ στενοχωριέται, νὰ μουρμουρίζῃ καὶ ν' ἀρρωσταίνει, γιὰτὶ ὁ κάθε στρατιώτης ἀναθυμᾶται τὴν πατρίδα καὶ τοὺς δικούς του. Οἱ βασιλιάδες ἐρωτοῦν τὸ γέρο-Κάλχα, τὸ μάντι, ποὺ ἤξερε ὅχι μονάχα τὰ τωρινά, ἀλλὰ καὶ τὰ περασμένα καὶ τὰ μελλούμενα. Καὶ ὁ μάντις ἀπαντᾷ ἄφοβα.

— Δὲν θ' ἀρμενίσῃ πανί, ἂν πρῶτα ὁ Ἀγαμέμνωνας δὲν προσφέρῃ θυσία τὴν πρωτότοκῃ κόρῃ του στὴν Ἀρτέμιδα. Ἡ θεὰ τὸ ἀπαιτεῖ εἶναι θυμωμένη, γιὰτὶ ὁ βασιλεὺς τῆς ἐσκότωσε στὸ νυῆγι τὸ ἱερό της ἐλάφι.

* * *

Καθὼς τὸ ἄκουσε ὁ Ἀγαμέμνωνας ἐφώναξε :

— Ἐγὼ νὰ θυσιάσω τὴν κόρῃ μου ; Ποτέ !

Καὶ ἀμέσως ἐπρόσταξε τὸν κάθε βασιλιὰ νὰ πάρῃ τοὺς δικούς του καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ στὸν τόπο του. Ἐβούλετο τὸ στρατόπεδο ἀπὸ φωνές, θυμοὺς καὶ φοβερίσματα.

Ὁ Μενέλαος τρέχει καὶ πέρφτει στὰ τόδια του.

— Τί ἐπρόσταξες, ἀδελφέ μου ; τοῦ εἶπε. Ἐσκέφθηκες καλά ; Ὁ στρατὸς ἐθύμωσε πολὺ... Στείλε νὰ φέρῃς τὴν κόρη σου, καὶ ὥσπου νὰ ἔλθῃ, θὰ εὐροῦμε τρόπο νὰ τὴ γλυτώσωμε.

Ὁ Ἀγαμέμνωνας, θέλοντας καὶ μὴ, ἔγραψε στὴ γυναῖκα του νὰ στείλῃ τὴν Ἰφιγένεια. Ἐπειδὴ ὅμως ἤξερε, πὼς ἂν ἐμάθαινε ἡ Κλυταιμῆστρα τὴν ἀλήθεια, δὲν θὰ τὴν ἔστελνε, τῆς ἔγραψε πὼς θὰ τὴν δώσῃ γυναῖκα στὸν Ἀχιλλέα.

* * *

Δὲν ἐπέρασαν πολλὲς ἡμέρες καὶ νὰ σου φθάνει στὸ στρατόπεδο ἡ Ἰφιγένεια μὲ τὴ μάνα της καὶ τὸ μικρὸ ἀδελφό της, τὸν Ὀρέστη. Καθὼς τοὺς εἶδε ὁ Ἀγαμέμνωνας ἀπελπίσθηκε. Ὁ στρατὸς ὅμως, ὅταν ἔμαθε τὸν ἐρχομό της, ἐτριγύρισε τὴ σκηνὴ τοῦ βασιλέα καὶ βλέποντας τέτοια κάλλη, ἐθαύμαζε καὶ ἐφώναζε.

— Τέτοια πρέπει θυσία στὴν θεὰ τοῦ κυνηγιοῦ ! Οἱ γυναῖκες, καθὼς ἄκουσαν ἔτσι, ἐταράχθηκαν. Ἡ Κλυταιμῆστρα παραπονιέται στὸν ἄνδρα της, πὼς τὴν ἐγέλασε καὶ ἔφερε τὴν κόρη της στὸ στρατόπεδο· ἡ Ἰφιγένεια ἀγκαλιάζει τὰ γόνατά του καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ μὴν τῆς κόψῃ τὴ ζωὴ ἀπάνω στὸν ἀνθὸ της.

— Εἶναι γλυκεῖά, πατερούλη, ἡ ζωή, ἔλεγε
 κλαίοντας.

Ὁ Ἀγαμέμνωνας ἔστειλε προστά των ζούος καὶ
 ἀσυγκίνητος σὰ μάρομαρο. Λέν εἶναι πατέρας ἐκεῖνη τῇ
 στιγμῇ· εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ, ποὺ πηγαίνει νὰ
 πολέμησῃ γιὰ τὴν τιμὴ τῆς Ἑλλάδος.

— Ἐχεις δίκιο, παιδί μου, εἶπε ἀργά, μεγάλο
 δίκιο ἔχεις· ἀλλὰ τί νὰ κάμω; Ἔτσι προστάζουν οἱ
 θεοί.

Καὶ ἐβγῆζε ἀπὸ τῇ σκηνὴ με βῆμα ἀργὸ καὶ ἐπί-
 σημο, με χεῖλῃ σφιγτοκλεισμένα καὶ πρόσωπο ἀκίνητο,
 σὰ νὰ ἐφοροῦσε προσωπίδα. Ἡ Ἰφιγένεια στρέφει
 τότε τ' ἀπελπισμένα μάτια της στὸ Μενέλαο.

— Ἔτσι λοιπόν, θεῖε μου, εἶπε με παράπονο· ἐγὼ
 θὰ πληρώσω γιὰ τὸ σφάλμα τῆς Ἑλένης;

— Ὁχι, παιδί μου, ἀπαντᾷ ὁ Μενέλαος σφουγ-
 γίζοντας τὰ δάκρυά του· μὴν τὸ πιστεύης πὼς θυσιά-
 ξεσαι γιὰ τὴν Ἑλένη. Κοίταξε ἐκεῖ, ἐπρόσθεσε σηκώ-
 νοντας ἓνα φύλλο τῆς σκηνῆς, πόσα καὶ πόσα παλη-
 κάρια ἐπῆραν τὰ ζωντάρια καὶ μᾶς ἀκολούθησαν. Ὡς
 καὶ ὁ βασιλέας τῆς Πύλου με τὰ χιονάτα του μαλλιά
 καὶ τῇ φρόνιμῃ γνώμῃ του, ἐντύθηζε στ' ἄρματα.
 Νὰ ὁ πονηρὸς Ὀδυσσεάς, ὁ βασιλέας τῆς Ἰθάκης.
 νὰ ὁ Αἴας καὶ ὁ φοβερὸς Διομήδης καὶ ὁ Ἰδομενέας
 ἀπὸ τὴν Κρήτη καὶ οἱ ἄλλοι. Μὴν τὸ πιστεύης πὼς
 ἄφησαν τὰ καλά τους γιὰ τὴν Ἑλένη. Μᾶς ἀκολούθη-
 σαν γιὰ τὴν τιμὴ τῇ δικῇ μας! Καὶ πὼς μπορεῖ ὁ πα-
 τέρας σου νὰ τοὺς εἰπῇ: «προτιμῶ τὴ ντροπὴ μου, παρὰ
 νὰ χάσω τὴ θυγατέρα μου»; Καὶ πὼς ἐσύ, κόρη τῶν
 Ἀτρειδῶν, θὰ καταδεχθῇς τέτοιο πρᾶγμα, γιὰ νὰ σώσης

μιὰ ζωή, πὺν αὖριο μπορεῖ νὰ τὴ χάσης ἀπὸ τὴν παρα-
μικρὴ αἰτία ;

* * *

Ἡ βασιλοπούλα σιγὰ-σιγὰ ἐλιγότεψε τὰ δάκρυά
της, ἐσήκωσε τὸ κεφάλι της, ἔδωσε στὸ κορμὶ της βασι-
λικὴ στάσι καὶ ἡ ματιά της ἔλαμψε μὲ ὅλη τὴ δύναμι
τῆς νιότης καὶ τῆς ἀρχοντιᾶς. Ὅταν ἐτελείωσε ὁ θεῖος
της, ἔμεινε δίβουλη ἀκόμη. Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή
ἀκούσθηκαν δυνατὰ πατήματα ἔξω κ' ἐχύθηκε στὴ
σκηνὴ ὁ Ἀχιλλέας ἀρωματωμένος. Ἐχαιρέτησε, ὥπως
ἐσυνήθιζαν τότε, ἀπλώνοντας τὸ χέρι στὴν Κλυταιμνή-
στρα, καὶ εἶπε μὲ θυμό :

— Σεβαστὴ βασίλισσα, ἔρχομαι νὰ υπεράσπισω
ὅσο μπορῶ τὴ θυγατέρα σου. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ
τὸ κάμω, ἀφοῦ ὁ βασιλεὺς μεταχειρίσθηκε τ' ὄνομά μου
γιὰ νὰ τὴ φέρῃ ἐδῶ. Ὁ στρατὸς θέλει νὰ θυσιάσῃ
τὴν Ἰφιγένεια. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔρχεται μὲ χίλια παλη-
τὴν κάρια νὰ τὴν πάρῃ μὲ τὴ βία. Μὰ ὀρκίζομαι ὅμως
στοὺς θεοὺς, ὅτι δὲν θὰ τὴν πάρῃ, ὅσο εἶμαι ζωντανός.

Ἡ Κλυταιμνήστρα ἀμέσως ἄπλωσε τὰ χέρια νὰ τὸν
εὐχαριστήσῃ. Ὁ μικρὸς Ὀρέστης, πὺν δὲν ἔπαυε νὰ
κλαίῃ τὴν ἀδελφούλα του, ἔτρεξε καὶ ἀγκάλιασε τὰ γό-
νατά του. Ὁ Μενέλαος ἔστεκε σαστισμένος καὶ οἱ ἄλλοι
ὅλοι ἔπесαν σὲ συλλογὴ. «Ποῦ θὰ καταντήσῃ τὸ κακό;»
ἔρωτοῦσαν, ἀφοῦ ὁ πιὸ γενναῖος ἀπὸ τοὺς βασιλιάδες,
μὲ τοὺς φοβεροὺς Μυρμιδόνες του, ἀποφάσισε νὰ
σταθῇ ἀντίθετος ὅλου τοῦ ἄλλου στρατοῦ ; Τὴν ἴδια
ὁμῶς στιγμή ἡ Ἰφιγένεια ἐχώρισε ἀπὸ τὴ μάνα της,

ἐστάθηζε στή μέση τῆς σπηνῆς καὶ μὲ φωνὴ τοῦ δὲν ἔτρεφε, εἶπε:

— Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ θυσίᾳ σου, γιὰ τοῦ Πηλέα. Ἀλλὰ βάλε τὸ σπαθὶ στὴ θήκη του καὶ κράτα τὸ θυμὸ σου. Ποτὲ δὲν θὰ δεχθῶ νὰ χυθῇ αἷμα ἑλληνικὸ γιὰ χάρι μου. Φυλάξετε ὅλοι τὴν παλαιοκαριὰ σας γιὰ τοὺς Τρωαδίτες. Ἐγὼ θυσιάζομαι θεληματικὰ στὸ βομὸ τῆς Ἀρτέμιδος.

— Παιδί μου, τί εἶπες; ἐφώναξε μὲ λαχτάρα ἡ Κλυταμινήστρα.

— Τί κάνεις, ἀδελφούλα! ἐφώναξε καὶ ὁ μικρὸς Ὀρέστης, τρέχοντας κοντάς της. Ἐκεῖνη ὅμως ἔδραξε στὸν Ὀδυσσεά, ποὺ ἐφάνηκε τώρα στὴ θύρα τῆς σπηνῆς, καὶ τοῦ εἶπε βιαστικά:

— Ὁδήγησέ με! Θὰ ἰδῇτε πῶς πεθαίνει μιὰ κόρη τῶν Ἀτρειδῶν! Γιὰ τὴν πατρίδα ὁ θάνατος, θάνατος δὲν εἶναι· μάθετέ το ἀπὸ μένα.

* * *

Ὁ Ἀγαμέμνωνας, ὅταν εἶδε τὴν κόρη του νὰ πηγαίνει στὴ θυσία, δὲν ἐμπόρεσε νὰ κρατηθῇ.

— Ἀλίμονο! ἐφώναξε βραχνά, καὶ ἔστρεψε ἀλλοῦ τὸ πρόσωπο, σκεπάζοντας μὲ μιὰ ἄκρη τῆς χλαμύδας του τὸ κεφάλι. Ἐκεῖνη ὅμως ἔτρεξε, ἔπεσε στὰ πόδια του, ἀγκάλιασε τὰ γόνατά του καὶ φιλώντας τὸ χέρι του.

— Τὴν εὐχή σου, πατέρα μου! ἐφώναξε σπαρακτικά. Ὁρκίζομαι στὸ Δία, πῶς δὲ σοῦ κρατῶ χάγια.

Πεθαίνω με τὴ θέλησί μου. Ἔλα, πατέρα, εὐχήσου με.

Ἄφωνος ἄνοιξε τὴν ἀγκαλιά του ὁ ἄτυχος πατέρας κ' ἔσφιξε μέσα τὴν ἐτοιμοθάνατην τὴν ἐφίλησε, τὴν εὐχήθηκε, καὶ πάλι ἄφωνος τὴν ἔρριξε στὰ χέρια τοῦ μάντι. Ἐπειτα ἐμπήκε στὴ μέση τῶν ἄλλων κ' ἔφθασαν ὅλοι τους στὸ δάσος τῆς Ἀρτέμιδας. Στὴ μέση ὑπῆρχε ὁ βωμός, στεφανωμένος με λουλούδια. Τριγύρω ἔστεκε ὁ στρατός. Ὁ Κάλχας ἔστεφάνωσε τὴν κόρη κ' ἐτοιμάσθηκε γιὰ τὴ θυσία.

— Καλὸ ταξίδι σ' ὅλους! ἐφώνησε ἡ βασιλοπούλα. Γρήγορα νὰ ἐπιστρέψετε νικητὲς στὴ γλυκιά μας πατρίδα!

Ὁ Κάλχας προσεύχεται στὴ θεὰ καὶ παίρνει τὸ μαχαίρι. Ὅλοι τὴ βλέπουν τὴ λεπίδα νὰ λάμπη ἄπάνω ἀπὸ τῆς κόρης τὸ λαιμό.

Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή ἓνα σύννεφο κυλιέται με ἀστραπόβροντο, κάθεται ἄπάνω καὶ πάλι σηκώνεται καὶ φεύγει κατὰ τὸ βοριά.

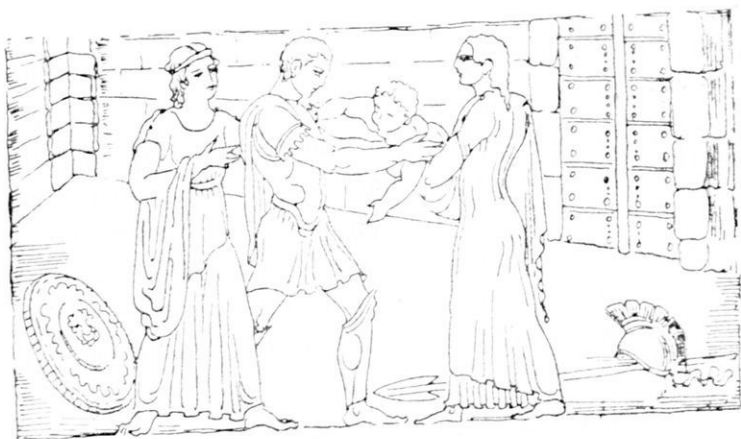
— Ἀ! βγαίνει ἀπὸ τὰ στόματα ὅλων.

Ἀπάνω στὸ βωμὸ ἓνα μεγάλο καὶ πανώριο ἐλάφι σπαράζει καὶ χύνεται τὸ αἷμα του.

— Ἀτρείδες καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι, χαρῆτε! φωνάζει ὁ μάντις. Ἡ θεὰ δὲν ἠθέλησε τὴ θυσία τῆς βασιλοπούλας καὶ μᾶς ἔστειλε τὸ ἐλάφι. Μᾶς ὑπόσχεται καλὸ ταξίδι. Σήμερον ὁ στόλος μπορεῖ ν' ἀφήσῃ τὴν Αὐλίδα!

Α. Κορκαβίτσας

53. Ὁ Ἕκτορας καὶ ἡ Ἀνδρομάχη.

ΚΟΝΤΑ στὴν πύλη ὁ Ἕκτορας θορεῖ τὴν
[Ἀνδρομάχη.
 καὶ ἡ παραμύνα ἦταν ἐκεῖ κρατώντας στὴν ἀγκάλη
 τὸ γιό, τὸν Ἀστυάνακτα. Τοῦ λέγ' ἡ Ἀνδρομάχη :
 «Καημένε, τὸ φιλότιμο θεὸν σὲ καταλύσῃ.
 Κοίταξε τὸ βλαστάρη μας· κακὲ, δὲν τὸ λυπᾶσαι,
 ποὺ θὰ τ' ἀφήσῃς ὁρφανὸ καὶ μένα ἔρημὴ χήρα ;
 τί δὲ θ' ἀργήσουν οἱ Ἀχαιοὶ καὶ σένα νὰ σκοτώσουν.
 Ἄχ, κάλλιο τόχῳ ἢ δύστηνι νὰ μπῶ στὸ μαῦρο χῶμα,
 ἂν εἶναι νὰ σὲ στερηθῶ. Ἄλλον δὲν ἔχω ἢ δόλια.
 Ὁ Ἀχιλλέας μοῦ σκότωσε τ' ἀδέρφια, τὸν πατέρα,
 κούρσεψε καὶ τὴ χώρα μας, πατρίδα πὰ δὲν ἔχω,
 καὶ ἡ δύστηνι ἢ μανούλα μου πέθανε ἀπ' τὸν καημό της.
 Μονάχα ἐσὺ μ' ἀπόμεινες ταίρι, πατέρα, μίνα
 καὶ ἀδέρφι καὶ πατρίδα μου. Λυπήσου με, τὴ μαύρη,
 καὶ μὴν πολυξανοίγεσαι μέσα στὸ κάστρο μείνε».
 Στρέφει τῆς λέγει ὁ Ἕκτορας τ' ἀντιζῖα τοῦτα λόγια :

«Καλή μου, λὲς πῶς δὲν πονῶ καὶ δὲν τὰ συλλογιέμαι;
 Μὰ εἶναι ντροπὴ νὰ ποῦν ταχιά γιὰ μένα οἱ Τρωαδίτες
 κ' οἱ Τρωαδίτισσες μαζί, πὼς κρύφτηκα ἀπὸ φόβο.
 Μηδὲ τὸ θέλει κ' ἡ καρδιά, γιὰτ' εἶμαι μαθημένος
 νὰ πολεμῶ πάντα μπροστά, πάντα παληκαρίσια
 γιὰ τῆς πατρίδας τὴν τιμὴ, γιὰ τοῦ γονιοῦ τὴ δόξα.
 Ξέρω πὼς θάρθη ἕνας καιρὸς νὰ πατηθῇ τὸ κάστρο.
 νὰ κουρσευτῇ κ' ἡ χώρα μας. Αὐτὰ δὲν τὰ λογιᾶζω,
 μόνο μὲ τρώει κρυφὸς καημὸς, πὺν θὰ σὲ πᾶνε στ' Ἄργος
 σκλάβα, νὰ κουβαλᾷς νερὸ μὲ τὸ σταμνὶ ἀπ' τὸ βρούση.
 Κι' ὅταν σὲ βλέπουν νὰ περνᾷς στὰ δάκρυα βουτημένη,
 θὰ λέν : «Δὲς πῶς κατάντησε τοῦ Ἑκτορα ἡ γυναῖκα!»
 Ἄχ, κάλλιο νὰ μὲ φάῃ ἡ γῆ, τῆς μαύρης γῆς τὸ χῶμα,
 παρὰ νὰ δοῦν τὰ μάτια μου ποτέ μου τέτοια μέρα».
 Ἔτσι εἶπε κεῖνος καὶ ἄπλωσε τὸ γιό του ν' ἀγκαλιάσῃ.
 μὰ τὸ παιδί, ἀντικρίζοντας τὸ κράνος καὶ τὴ φούντα,
 πὺν μὲ φοβέρα σάλευε ἀπάνω στὴν κορφή του,
 στῆς παραμάνας κρύφτηκε τὸν κόρφο φοβισμένο.
 Χαμογέλασαν οἱ γονιοὶ καὶ ἀκούμπησε ὁ πατέρας
 τὸ κράνος χάμω στὴ γῆ καὶ χόρεψε τὸ γιό του
 κ' εὐχήθηκ' ἔτσι στοὺς θεοὺς καὶ πιότερο στὸ Δία :
 —Δῶσε νὰ γίνῃ ἕνα τρανὸ κι' ἕνα ἄξιο παληκάρι,
 νὰ μοιάσῃ στὴν ἀντρεία μου, νὰ μάθῃ ὁ κόσμος ὅλος
 πὼς ἄξιος εἶναι βασιλιάς, κ' ἔτσι νὰ ποῦν μιὰ μέρα,
 πὺν θὰ γυρνᾷ μὲ λάφυρα καὶ δάφνες φορτωμένος :
 —Πιὸ παληκάρι φάνηκε ὁ γιὸς ἀπ' τὸν πατέρα.
 Ν' ἀναγαλλιᾷτ' ἡ μάνα του καὶ νὰ τὸ καμαρώνῃ,
 Εἶπε καὶ καλοκάρισε τὴν ὁμορφὴ Ἀνδρομάχῃ
 κ' ἔτρεξε εὐθὺς ὅπου ἡ τιμὴ τὸν ἔκαμε νὰ δράμῃ.

Ι. Πολέμης

54. Ὁ Φιλοκτήτης.

ΔΕΚΑ χρόνια ἐπολεμοῦσαν στὴν Τροία οἱ Ἕλλη-
νες. Ἐσφοτῶθηκε τὸ πῶς ἀνδρειωμένο παλαγὰρι
τῶν Ἑλλήνων, ὁ Ἀχιλλέας, καὶ τῆς Τροίας τὸ καμάρι,
ὁ Ἑκτορας. Καὶ ὅμως τὸ κάστρο δὲν ἔπεφτε. Οἱ
Ἕλληνες ἐρώτησαν τὸ μάντι Κάλχα καὶ αὐτὸς τοὺς
ἀπογοίθηκε :

— Δὲ θὰ πέση τὸ κάστρο, ἂν δὲν φέρετε τὸ παιδί

τοῦ Ἀχιλλέα καὶ τὸ Φιλοκτήτη, πού ἔχει τὰ βέλη τοῦ Ἡρακλῆ.

Ἀμέσως ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Διομήδης ἐπῆγαν καὶ ἔφεραν τὸ Νεοπτόλεμο. Ἀλλὰ δύσκολο, πολὺ δύσκολο νὰ φέρουν καὶ τὸ Φιλοκτήτη.

Γιατὶ οἱ Ἕλληνες εἶχαν φερθῇ πολὺ ἄσχημα στὸν ἥρωα, τὸν καιρὸ πού ἐπῆγαιναν στὴν Τροία.

Τὰ ἐλληνικὰ καράβια, γιὰ νὰ πάρουν νερό, ἄραξαν σὲ κάποιο νησί καὶ ὁ Φιλοκτήτης ἐβγῆζε ἔξω νὰ κυνηγήσῃ. Ἐκεῖ ἓνα γίδι φαριμακερὸ τὸν ἐδάγκασε στὸ πόδι.

Τὸν ἐπῆραν οἱ σύντροφοί του καὶ τὸν ἔβαλαν στὸ καράβι. Ἡ πληγὴ ὅμως τὸν ἐπονοῦσε τόσο πολὺ, πού δὲν ἔπαυε νὰ βογκᾷ μέρα καὶ νύκτα. Καὶ τὸ πιὸ χειρότερο, ἡ πληγὴ του ἔβγαζε τόσο ἄσχημη μυρουδιά, πού κανεῖς δὲν ἐμποροῦσε νὰ τὸν πλησιάσῃ.

Ἀποφάσισαν τότε νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὸ καράβι καὶ νὰ τὸν ἀφήσουν σὲ καμιὰ ἀκρογιαλιά,

Ἀλλὰ ποιὸς θὰ ἐτολμοῦσε νὰ κάμῃ τέτοιο πράγμα; Ποιὸς ἄλλος ἀπὸ τὸν τετραπέρατο τὸν Ὀδυσσεύ;

Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰθάκης ἐπερίμενε τὴν ὥρα πού ὁ Φιλοκτήτης, ἀποκαμωμένος ἀπὸ τοὺς πόνους, εἶχε βυθισθῇ σὲ βαθὺν ὕπνο. Τὸν ἔβαλε σιγὰ σὲ μιὰ βάρκα καὶ τὸν ἔβγαλε στὴ Λῆμνο. Τοῦ ἄφησαν κάμποσα ροῦχα, ξύλα γιὰ ν' ἀνάβῃ φωτιά, τὰ ὄπλα του καὶ λίγες τροφές. Ἐπειτα ἐγύρισαν πάλι στὸ στόλο.

Στὴ Λῆμνο τότε ἄνθρωποι δὲν ἐκατοικοῦσαν, καὶ στὰ ξερὰ βουνά της δὲν ἐφύτρωνε παρὰ λίγα χορτάρια καὶ κάπου - κάπου κανένα χαμόκλαδο,

κλάδο. Ὁ Φιλοκτήτης, ἅμα ἐξύπνησε καὶ εἶδε τὴ θεοῖ
του, ἐπῆγε νὰ τραλαθῇ ἀπὸ τὸ κακό του. Ἀλλὰ μὲ τὸν
καιρὸ ἐσυνήθισε· ἔμενε σὲ μιὰ σπηλιά καὶ ἔτρωγε ἀγριο-
πούλια, ποὺ ἐκυνηγούσε μὲ τὰ βέλη του.

Ἡ πληγὴ τοῦ ὅμως ἔμενε ἀγιάτρευτη καὶ κανένα
βοτάνι δὲν εὔρισκε νὰ τοῦ μαλακώσῃ τοὺς πόνους.
Μέρα μὲ τὴν ἡμέρα ἐσάπιζε τὸ πόδι του, καὶ ὅσο ἐπῆ-
γαινε, πὶο δύσκολα ἐπερπατοῦσε.

Ποιὸς ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες θὰ ἐτολμοῦσε νὰ βγῇ
τόρα στὴ Λῆμνο καὶ νὰ εἰπῇ στὸ Φιλοκτήτη νὰ πάγῃ
νὰ πολεμήσῃ μαζί των; Ἀποφάσισαν πάλι νὰ στεί-
λουν τὸν Ὀδυσσεά.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰθάκης πρόθυμα ἐδέχθηκε. Ἐπῆρε
μαζί του καὶ τὸ Νεοπτόλεμο, ἐμπῆκε στὸ καράβι καὶ
δὲν ἄργησε ν' ἀράξῃ στὴν ἀκρογιαλιά τῆς Λήμνου.

— Ἐσὺ νὰ προχωρήσῃς μπροστά, εἶπε στὸ γιό τοῦ
Ἀχιλλέα, καὶ ἐγὼ θὰ σὲ ἀκολουθῶ ἀπὸ πίσω. Νὰ προ-
χωρήσῃς σ' ἐκεῖνὴ τὴ σπηλιά.

Ὁ Νεοπτόλεμος ἐπροχώρησε καὶ ἐμπῆκε μέσα στὴ
σπηλιά· ἀλλὰ πάλι ἐξαναγύρισε.

— Δὲν εἶναι μέσα; τὸν ἐρώτησε ὁ Ὀδυσσεύς, κρυμ-
μένος πίσω ἀπὸ μιὰ πέτρα.

— Δὲν εἶναι, ἀπαντᾷ ὁ Νεοπτόλεμος. Μόνο ἓνα
κρεβάτι στρωμένο μὲ ξερὰ φύλλα φανερώνει πὺς κά-
ποιος ἐκοιμήθηκε ἐκεῖ τὴ νύκτα.

— Δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο;

— Ένα ξύλινο ποτήρι καὶ κάμποσα ξερά φύλλα,
ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ βάζουν στὶς πληγές.

— Ἐδῶ λοιπὸν κατοικεῖ ! Ἄ ! νά τοις, ἔρχεται, εἶπε
ὁ Ὀδυσσεύς. Πρόσεξε νὰ κάμης ὅπως σοῦ εἶπα!
καὶ ἐστριμώχθηκε πάλι πίσω ἀπὸ τὴν πέτρα.

Προχωρεῖ τότε ὁ Νεοπτόλεμος νὰ φθάσῃ στὴ σπη-
λιά καὶ βλέπει τὸν ἥρωα ντυμένο μὲ κουρέλια. Τὸ πρό-
σωπό του εἶναι καταζαρωμένο ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς
πόνους, τὰ γένηια του ἄγρια καὶ μπερδεμένα, καὶ πιὸ
ἄγρια τὰ μαλλιά του.

Ἐσάστισε ὁ Φιλοκτήτης, ἅμα εἶδε ἄνθρωπο μὲ
ροῦχα ἑλληνικά.

— Ποιὸς εἶσαι, καλὸ μου παληγάρι ; ἐρωτᾷ με κα-
λοσύνη τὸ Νεοπτόλεμο.

— Ἕλληνας εἶμαι, ἀποκρίνεται ἐκεῖνος.

— ὦ, τί γλυκειὰ φωνή ! Πόσον καιρὸ εἶχα νὰ τὴν
ἀκούσω ! Καὶ τίνος εἶσαι ;

— Εἶμαι ὁ γιὸς τοῦ Ἀχιλλέα, ὁ Νεοπτόλεμος.

— Πῶς εὐρέθηκες ἐδῶ ; Μὴν πηγαίνεις τάχα γιὰ νὰ
βοηθήσῃς τοὺς Ἕλληνες νὰ πάρουν τὴν Τροία ;

— Ὁχι ! Ἐρχομαι ἀπὸ τὴν Τροία καὶ ἐπιστρέφω
στὴν πατρίδα μου.

— Γιατί ; ἐρωτᾷ με περιέργεια ὁ Φιλοκτήτης.
Τὴν ἐπῆραν τὴν Τροία ; Ἐρχονται καὶ τ' ἄλλα τὰ
καράβια ;

— Τίποτε δὲν ξέρω. Ἐχω πολλὸν καιρὸ ποῦ

ἔφυγα. Ἐφίλονίζησα μὲ τοὺς Ἕλληνας, καὶ πρὸ πολλῶν
μὲ τὸν πανοῦργον Ὀδυσσεά. Ἀκοῦς νὰ μὴ θέλῃ νὰ μοῦ
δώσῃ τὰ ὄπλα τοῦ πατέρα μου! ἐπρόσθεσε μὲ θυμό:

— Τὸν ἄθλιο! ἐφώναξε ὠργισμένος καὶ ὁ Φίλο-
κτῆτης. Πολὺ θὰ σὲ παρακαλέσω, καλὸ μου παλληγάρι,
νὰ μὲ πάρῃς καὶ μένα στὸ καράβι καὶ νὰ μὲ ξαναφέρῃς
στὴν πατρίδα μου.

— Μὲ μεγάλῃ μου εὐχαρίστησι, εἶπε ὁ Νεοπτόλε-
μος, ἀλλὰ λέγε μου ποιὸς εἶσαι.

— Εἶμαι ὁ φίλοκτῆτης.

— Ὁ Φίλοκτῆτης λέγει ὁ Νεοπτόλεμος, σὰ νὰ μὴν
τὸν ἤξερες. Μὲ πρὸ μεγάλῃ μου χαρὰ τώρα νὰ σὲ πάρῃς
στὸ καράβι μου, ἀλλὰ θὰ σοῦ ζητήσω κάποια χάρη.

— Τί θέλεις; ἐρωτᾷ ὁ Φίλοκτῆτης.

— Ἀκουσα πὸς ἔχεις τὸ τόξο καὶ τὰ βέλη τοῦ
Ἡρακλῆ. Ἔχω μεγάλῃ ἐπιθυμία νὰ τὰ ἰδῶ. Δώσε μοῦ
τα, καὶ σὺ ἐτοιμάσου νὰ φύγωμε.

Χωρὶς νὰ βάλῃ κακὸ στὸ νοῦ του ὁ Φίλοκτῆτης
ἔδωσε τὸ τόξο καὶ τὰ βέλη στὸ Νεοπτόλεμο. Ἐπειτα
χαρούμενος πὸς θὰ ἐπιστρέψῃ στὴν πατρίδα του, ἐπῆγε
νὰ ἐτοιμασθῇ.

— Ἐμπρὸς, πηγαίνομε, παιδί μου, εἶπε βγαίνοντας
σὲ λίγο ἀπὸ τὴ σπηλιά, ἔτοιμος γιὰ ταξίδι. Ὁ Νεοπτό-
λεμος ἐσυγζινήθηζε ἀπὸ τὴν τόση ἐμπιστοσύνη ποῦ
τοῦ ἔδειχνε ὁ Φίλοκτῆτης.

— Θὰ ἠθέλεις νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς στὴν Τροία; τὸν
ἐρωτᾷ.

— Ποτέ! φωνάζει ἄγρια καὶ ἀποφασιστικά ὁ Φί-
λοκτῆτης.

— Νὰ ξέρης ὅμως, πὼς μόνο μὲ τὸ τόξο καὶ τὰ βέλη σου θὰ παρῇ ; Θ' ἀποκτήσης δόξα ἀθάνατη.

— Δὲν θέλω τέτοια δόξα, ἐφώναξε πάλι ὁ Φιλοκτῆτης.

— Ἐγὼ ὅμως εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ γυρίσω πάλι ἐκεῖ, εἶπε ὁ Νεοπτόλεμος.

— Ἔτσι, λοιπόν ! μ' ἐγέλασες γιὰ νὰ μοῦ πάρης τὰ βέλη ; εἶπε πικραμένος ὁ Φιλοκτῆτης. Κεῖμα σὲ σένα. Ὁ Ἀχιλλέας ποτὲ δὲν θὰ ἔκανε ἔτσι !

Ἐντράπηκε ὁ Νεοπτόλεμος, ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια τοῦ Φιλοκτῆτη, καὶ τοῦ λέγει .

— Νά, πάρε πίσω τὰ βέλη σου ! Δὲν θέλω μὲ τὴ βία νὰ σὲ ἀναγκάσω νὰ πᾶμε στὴν Τροία. Ψεύτης ἐγὼ ποτὲ δὲν θὰ γίνω !

— Θὰ τὸν ἀναγκάσω ἐγώ ! φωνάζει ὁ Ὀδησσεύς. Καὶ πετιέται πίσω ἀπὸ τὴν πέτρα.

— Ἀθλίε ! βγάζει μιὰ φωνὴ ὁ Φιλοκτῆτης. Καὶ ἀμέσως βάζει στὴ χορδὴ τοῦ τόξου ἓνα φαρμακωμένο βέλος.

* * *

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἓνα σύννεφο ἀστραφτερὸ ἔσκασε ἀνάμεσά τους καὶ φανερώνεται ὁ Ἡρακλῆς.

— Μή, φίλοι μου ! φωνάζει δυνατά. Πρέπει νὰ ξέρετε πὼς μὲ τὶς φίλονικίες σας φέρνετε μεγάλη κα-
ταστροφὴ στὴν πατρίδα μας. Εἶναι θέλημα τῶν θεῶν, Φιλοκτῆτη, νὰ πᾶς στὴν Τροία, καὶ πρέπει νὰ πᾶς !
Συλλογίσου πόσα καὶ πόσα ἐτράβηξα ἐγὼ γιὰ ν' ἀπο-
κτήσω τὴν ἀθανασία. Τὰ βέλη μου δὲν πρέπει νὰ

χύσουν ἀδελφικὸ αἷμα, ἀλλὰ τὸ αἷμα ἐκείνου ποὺ ἔδωσε
τὴν ἀφορμὴ νὰ γίνη ὁ τρομερὸς αὐτὸς πόλεμος. Θὰ
σοῦ γειάνῃ τὴν πληγὴ ὁ ξακουσμένος γιατρός, ὁ Πο-
δαλείριος· θὰ νικήσῃς τοὺς Τρωαδίτες καὶ θὰ ἐπιστρέ-
ψῃς στὴν πατρίδα σου δοξασμένος καὶ φορτωμένος μὲ
πλούσια λάφυρα.

Ὁ Φιλοκτήτης ἄκουσε τὸ θέλημα τῶν θεῶν. Ἐσή-
λωσε τὰ χέρια του καὶ ἔκαμε τὴν προσευχή του. Ὑστερα
εἶπε στὸν Ὀδυσσεύ καὶ στὸ Νεοπτόλεμο :

— Ἐμπρός ! Πηγαίνομε στὸ χαράβι. Καιρὸς νὰ
πάρωμε τὴν Τροία !

Α. Καρκαβίτσας

55. Μιά φορὰ κανεῖς πεθαίνει.

Μὲ τὴν αὐγὴ κι' ἡ θάλασσα μενεξεδένια
 λάμπει καὶ μὲ τὸ φῶς τὰ πάντα ξανανιώνει.
 Νά, ἡ ἀνοιξὴ γυρίζει ! Νά, τὸ χελιδόνι
 στὸν Παρθενῶνα ξαναχτίζει τὴ φωλιά του !
 Κι' ἂν πρέπει νὰ πεθάνωμε γιὰ τὴν Ἑλλάδα,
 θεία εἶναι ἡ δάφνη . . . μιὰ φορὰ κανεῖς πεθαίνει !
 Τὸ ἀνάκρασμα τ' ἀκοῦτε τῆς ἀρχαίας Πυθίας ;
 —Νίκη στῶν ἡμιθέων στὰ ἐγγόνια ! Ἀπὸ τὴν Κρήτη
 ὡς τῆς Σαλονίκης τ' ἀκρογιάλια ξανανθίζουν
 αἰωνίως οἱ ἐλιές. Μὲ τ' ἄρματα στὰ χέρια
 ἐμπρός ! Τὰ ὕψη τῶν βουνῶν ἄς ἀνέβουµε,
 τῆς Σαλαµίνος τοὺς ἀντίλαλους ξυπνώντας.
 Κι' ἂν πρέπει νὰ πεθάνωμε γιὰ τὴν Ἑλλάδα,
 θεία εἶναι ἡ δάφνη . . . Μιὰ φορὰ κανεῖς πεθαίνει !
 κι' ἂν πέσωμε, τὸ χρέος μας ἔχοµε κάµει
 Καὶ μὲ τὸ αἷμα τοῦ προγόνου μας Λεωνίδα,
 τὸ αἷμα μας, θριάμβων αἷμα, ταιριασµένο
 θὰ πορφυρώσῃ τὸν καρπὸ τὸν κοραλλένιο,
 καὶ τὸ σταφύλι, τὸ κρεµάµενο στὸ κλῆµα,
 θεία εἶναι ἡ δάφνη μιὰ φορὰ κανεῖς πεθαίνει !
 Τῆς ἱστορίας µᾶς φέγγουν τρεῖς χιλιάδες χρόνια.
 Ὅρθοι ! Ὁ φοίνικας ξαναγεννιέται ἀπὸ τὴ στάχτη
 Στὶς ἀµμουδιές τῆς Μέκας διῶξε το ἥλιε.
 τὸ μισοφέγγαρο ! Μακριὰ ἀπ' τὸν οὐρανὸ µας !
 Κι' ἂν πρέπει νὰ πεθάνωμε γιὰ τὴν Ἑλλάδα,
 θεία εἶναι ἡ δάφνη . . . Μιὰ φορὰ κανεῖς πεθαίνει !

Μιστρὰλ—Κ. Παλαµᾶ

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
1. Ὁ παππούς, Α. Καρκαβίτσας	3
2. Ὁ μπάμπια-Γεώργης, Ν. Ἐλατος.....	9
3. Στὴν Κατερινιώ μου, ποὺ εἶναι στὴν κυρά-Σμαράγδα, Ν. Ἐλατος.....	15
4. Τὸ ναυτόπουλο, Α. Καρκαβίτσας	19
5. Ὁ κύρ-Βοριάς, ποίημα δημοτικὸ.....	25
6. Ὁ Μάνθος, Ν. Ἐλατος.....	27
7. Τὸ τέλος ἑνὸς καραβιοῦ, Α. Καρκαβίτσας.....	36
8. «Αὐτὸ δὲ μοῦ τὸ εἶπε κανεὶς», Ν. Ἐλατος.....	42
9. Κρῖμα νὰ χαθῇ ἡ μαυρομάτα, Ν. Ἐλατος.....	49
10. Εἶδες ἄσπρο κόρακα ; Ν. Ἐλατος.....	53
11. Βαριά τ' ἀλέτρι..., ποίημα, Α. Φωτιάδης.....	58
12. Μιὰ δίκη, Ν. Ἐλατος	59
13. Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, ποίημα Γκέλλερ, Ν. Ποριώτης	63
14. Τὸ ραζακὶ σταφύλι, Ν. Ἐλατος	64
15. Ὁ ἀποχαιρετισμὸς, ποίημα δημοτικὸ	69
16. Ὁ γυρισμὸς τοῦ ξενητεμένου, ποίημα δημοτικὸ.....	70
17. Τὸ ἑλληνικὸ χῶμα, ποίημα, Γ. Δροσίνης.....	72
18. Ἀς ἀφήσωμε τοὺς γέροντας, Ν. Ἐλατος.....	73
19. Τὸ τελευταῖο λείψανο, Ν. Ἐλατος.....	81
20. Μοναξιά, ποίημα, Λαμαρτίνος—Ν. Ποριώτης.....	88
21. Προσευχή, ποίημα, Γκέλλερ—Ν. Ποριώτης.....	89
22. Αἶνος τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν Πλάση, ποίημα, Ν. Πο- ριώτης.....	89
23. Ἐσπερινός, ποίημα, Γ. Δροσίνης	90
24. Ἡ ἀνοιξι, ποίημα δημοτικὸ	91
24. Ὁ κῆπος τὴν ἀνοιξι, Α. Καρκαβίτσας.....	91
26. Ὁ Κότσυφας, Α. Καρκαβίτσας	95

	Σελ.
27. Τὸ μετὰξι, Ν. Ἐλάτος	101
28. Τὸ μνήμα τῆς μάνας, Α. Καρκαβίτσας.....	108
29. Ἡ ἄσπρη πεταλούδα, Α. Καρκαβίτσας.....	118
30. Ὁ ἀμπελουργός, Α. Καρκαβίτσας	124
31. Ἡ σουσουράδα, Α. Καρκαβίτσας	132
32. Τὸ λιβάδι, ποίημα, Γ. Δροσίνης	137
33. Ἡ σουπιά, Α. Καρκαβίτσας.....	138
34. Ἡ ἱστορία τῆς δακτυλίδος, Ν. Ἐλάτος.....	145
35. Ὁ τυφλοτόντικας καὶ οἱ φίλοι τοῦ, Α. Καρκαβίτσας..	153
36. Ἡ ἀλεπού καὶ ὁ σκαντζόχοιρος, Ν. Ἐλάτος.....	183
37. Τὰ κάρβουνα καὶ ὁ ἀσβέστης, Α. Καρκαβίτσας.....	196
38. Μεσημέρι, ποίημα, Γ. Δροσίνης	201
39. Τὸ δειλινό, ποίημα, Κ. Χατζόπουλος.....	202
40. Χιονισμένη νύχτα, ποίημα, Κ. Χατζόπουλος.....	203
41. Ἡ ἄνοιξη, ποίημα, Ι. Βηλαράς.....	204
42. Τέσσερα ἀδέρφια, Α. Πάλλης.....	205
43. Ὁ Φαέθοντας, Α. Καρκαβίτσας.....	208
44. Ὁ ἀργοναύτης Ἀγκαῖος, Ν. Ἐλάτος.....	217
45. Ὁ Ἑρυσίχθοντας, Α. Καρκαβίτσας.....	219
46. Ὁ γεροπλάτανος, ποίημα, Α. Φωτιάδης.....	224
47. Ὁ Μίδας, Ν. Ἐλάτος	206
48. Ὁ τραγουδιστής, ποίημα, Σ. Παπαντωνίου.....	230
49. Δὲ σὲ ξεχνῶ, Ν. Δαμιράλης.....	233
50. Ὁ Φιλήμονας καὶ ἡ Βανκίδα, Ν. Ἐλάτος	234
51. Θέλω νὰ χτίσω ἓνα σπιτάκι, ποίημα, Κ. Παλαμᾶς...	240
52. Ἡ θυσία τῆς Ἰφργένειας, Α. Καρκαβίτσας.....	242
53. Ὁ Ἐκτορας καὶ ἡ Ἀνδρομάχη, ποίημα, Ι. Πολέμης.	248
54. Ὁ Φιλοκτήτης, Α. Καρκαβίτσας.....	250
55. Μιὰ φορὰ κανεῖς πεθαίνει, ποίημα, Μιστρούλ—Κ. Παλαμᾶς.....	257

0020562547

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ & ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Αὐγούστου 1934

Ἀριθ. { Πρωτ. 51231, 51232
 { Διεκ.

Π ρ ό ς

Τοὺς κ. κ. **Καρκαβίτσαν & Ν. Ἐλατον** συγγραφεῖς

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταῦταριθμοῦ ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Νόμου 5911 καὶ τὴν ἀπόφασιν, τῆς οἰκείας κοιτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 1ην πράξιν αὐτῆς ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χορῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Δ' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Ραζακὶ Σταφύλι» βιβλίον σας διὰ μίαν τετραετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου 1934 ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμορφωθῇτε ἐλακρυβῶς πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς ἀρμοδίας κοιτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Τμηματάρχης

Ν. Σ Μ Υ Ρ Ν Η Σ

Ἄρθρον 6ον τοῦ Προεδρικοῦ διατάγματος

«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμήσεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων».

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιτρέπεται νὰ πωλοῦνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15 % τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθεῖσης τιμῆς ἀνευ βιβλιοσήμου, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.

ΤΙΜΗ ΔΡΑΧ. 25

(Δεδεμένον ἰσυχ. 3 ἐπὶ πλέον)

ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας $\frac{50758}{2-10-34}$